

Ocena skuteczności i efektywności wsparcia w ramach Osi Priorytetowej 5 Zatrudnienie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

RAPORT KOŃCOWY



Rzeczpospolita
Polska



URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne



BADANIE EWALUACYJNE PN.:

„OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA W RAMACH OSI PRIORYTETOWEJ 5
ZATRUDNIENIE REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA
POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020”

Raport końcowy

Zamawiający:



Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
ul. Okopowa 21/27
80-810 Gdańsk

Wykonawca:



Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j.
ul. Zagórze 15
61-112 Poznań

Spis treści

Spis treści	3
Wykaz skrótów	6
Streszczenie	8
Executive Summary	16
Wprowadzenie	24
<u>Uzasadnienie realizacji badania (na podstawie OPZ)</u>	24
<u>Opis przedmiotu badania</u>	26
Cele badania	26
Problematyka badania.....	27
Opis zastosowanej metodyki oraz źródła pozyskania informacji	32
<u>Analiza danych zastanych (Desk research)</u>	32
<u>Badanie Mixed-mode (CAWI/CATI)</u>	35
<u>Wywiady pogłębione</u>	37
<u>Studium przypadku</u>	38
Opis wyników badania	40
<u>Ocena wpływu projektów RPO WP na zwiększenie zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (PI 8i)</u>	41
Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów	41
Stopień realizacji założonych celów	88
Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji.....	100
Podsumowanie.....	108
<u>Ocena wpływu projektów RPO WP na poprawę dostępu do form opieki na dziećmi do lat 3 oraz możliwość powrotu na rynek pracy osób opiekujących się dziećmi do lat 3 (PI 8iv)</u>	113

Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów	113
Trwałość utworzonych miejsc opieki – pomiar wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS	129
Stopień realizacji założonych celów	131
Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji.....	134
Podsumowanie.....	134
<u>Znaczenie projektów RPO WP w upowszechnieniu się kształcenia ustawicznego wśród osób aktywnych zawodowo (PI 10iii)</u>	<u>137</u>
Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów	137
Stopień realizacji założonych celów	153
Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji.....	156
Podsumowanie.....	157
<u>Ocena efektów projektów RPO WP w zakresie adaptacyjności (PI 8v).....</u>	<u>159</u>
Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów	159
Stopień realizacji założonych celów	177
Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji.....	179
Podsumowanie.....	180
<u>Ocena efektów projektów RPO WP dotyczących tworzenia mikroprzedsiębiorstw (PI 8iii).....</u>	<u>182</u>
Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów	182
Stopień realizacji założonych celów	201
Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji.....	204
Podsumowanie.....	204
<u>Rekomendacje wdrożeniowe dla perspektywy finansowej 2021-2027</u>	<u>206</u>
Dobre praktyki w realizacji projektów w OP5	206
Czynniki determinujące wsparcie w zakresie rynku pracy w perspektywie finansowej 2021-2027	214

Rekomendowane rodzaje interwencji w ramach FEP w obszarze rynku pracy i działania wspomagające w celu zwiększenia efektów interwencji w obszarze rynku pracy określonej w FEP	218
Wnioski i rekomendacje	221
Spisy obiektów	229
<u>Spis wykresów</u>	<u>229</u>
<u>Spis tabel.....</u>	<u>233</u>
<u>Spis map.....</u>	<u>234</u>

Wykaz skrótów

SKRÓT	ROZWINIĘCIE SKRÓTU
BE	Badanie ewaluacyjne
CATI	ang. Computer-Assisted Telephone Interview (Wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny)
CAWI	ang. Computer-Assisted Web Interview (Wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW)
COVID-19	ang. coronavirus disease 2019 (choroba zakaźna wywołana wirusem SARS-CoV-2)
Dz.U.	Dziennik Ustaw
EFP	ang. European Funds for Pomerania (Fundusze Europejskie dla Pomorza)
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FEP	program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027
ICT	ang. Information and Communication Technologies (Technologie Informacyjno-Komunikacyjne)
IDI	ang. Individual In-depth Interview (Indywidualny wywiad pogłębiony)
IP	Instytucja Pośrednicząca
IP	ang. Investment Priority (Priorytet Inwestycyjny)
IZ	Instytucja Zarządzająca
MFiPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MMŚP	Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa
MOF	Miejski Obszar Funkcjonalny
MŚP	Małe Średnie Przedsiębiorstwa
NIP	Numer Identyfikacji Podatkowej
OP	Oś Priorytetowa
OPZ	Opis Przedmiotu Zamówienia
PEFS	Podsystem Monitorowania Europejskiego Funduszu Społecznego
PA	ang. Priority Axis (Oś Priorytetowa)
PI	Priorytet Inwestycyjny

PV ROP	Pomorskie Voivodeship Regional Operational Programme for 2014-2020 (Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020)
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
SL2014	Centralny system teleinformatyczny dla perspektywy finansowej na lata 2014-2020
SOM	Stowarzyszenie Obszar Metropolitarny
SzOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
TIK	Technologie Informacyjno-Komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
UP	Urząd Pracy
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZPT	Zintegrowane Porozumienia Terytorialne
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Streszczenie

Cel i metodologia badania

Celem głównym badania była **ocena wpływu wsparcia EFS na aktywność zawodową i edukacyjną osób pozostających bez pracy i zagrożonych biernością zawodową**. Cel główny został zoperacjonalizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- (1) Ocena wpływu projektów RPO WP na zwiększenie zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (PI 8i)
- (2) Ocena wpływu projektów RPO WP na poprawę dostępu do form opieki na dziećmi do lat 3 oraz możliwość powrotu na rynek pracy osób opiekujących się dziećmi do lat 3 (PI 8iv)
- (3) Znaczenie projektów RPO WP w upowszechnieniu się kształcenia ustawicznego wśród osób aktywnych zawodowo (PI 10iii)
- (4) Ocena efektów projektów RPO WP w zakresie adaptacyjności (PI 8v)
- (5) Ocena efektów projektów RPO WP dotyczących tworzenia mikroprzedsiębiorstw (PI 8iii)
- (6) Rekomendacje wdrożeniowe dla perspektywy finansowej 2021-2027.

W ramach niniejszej ewaluacji wykorzystano następujące metody i techniki badawcze:

- (1) **Analiza desk research** – analiza podstawowych dokumentów źródłowych oraz dokumentacji projektowej;
- (2) **Badanie Mixed-Mode (CAWI/CATI)** – badaniem ankietowym objęto dwie kategorie respondentów: (a) beneficjentów Działań OP 5 (za wyjątkiem Działania 5.4) – zastosowano dobór quasi-zupełny – ankietę skierowano do 324 unikalnych beneficjentów; założona minimalna wielkość próby wyniosła 164 ankiety; uzyskano zwrot wynoszący 228 ankiet; (b) uczestników projektów w ramach OP 5 (za wyjątkiem Działania 5.4) – zastosowano dobór losowo-warstwowy nieproporcjonalny pod względem udziałów Działań / Poddziałania oraz grup docelowych, a proporcjonalny pod względem płci uczestników; założono liczebność próby wynoszącą 2000 ankiet; uzyskano zwrot wynoszący 2389 ankiet.
- (3) **Wywiady pogłębione** – wywiady (N=11) zostały przeprowadzone z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego,

Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku, Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz beneficjentami Działania 5.6.

- (4) **Studia przypadku** – opracowano 5 studiów przypadku dotyczących dobrych praktyk w realizacji projektów w ramach omawianego obszaru interwencji.

Ocena wpływu projektów RPO WP na zwiększenie zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (PI 8i)

W ramach PI 8i podpisano 167 umów o dofinansowanie projektów o łącznej wartości 528,9 mln zł, których kwota dofinansowania wyniosła 520,5 mln zł. W projektach z PI 8i do 30.09.2023 r. zakończyło udział nieco ponad 50 tys. uczestników, z czego większość blisko 38 tys. w projektach Działania 5.1 realizowanych przez PUP (67 projektów o wartości 361,1 mln zł). W ramach instrumentu ZIT w PI 8i podpisano 53 umowy o dofinansowanie projektów, których wartość wyniosła 212,4 mln zł. W projektach w ramach instrumentu ZIT do 30.09.2023 zakończyło udział blisko 21,7 tys. uczestników.

Wśród uczestników projektów PI 8i nieznacznie przeważały kobiety (53%), przy czym częściej były one uczestnikami projektów Działania 5.2 (63%) niż 5.1 (blisko 50%). Jeśli chodzi o inne cechy społeczno-demograficzne, to wśród uczestników dominowały osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym (59%), w wieku 31-40 lat (47%) i zamieszkałe na terenach miejskich (59%). Jeśli chodzi o rozkład przestrzenny uczestników to generalnie odzwierciedla on strukturę populacji potencjalnych uczestników projektów. Spośród kluczowych grup docelowych w projektach najczęściej brały udział osoby o niskich kwalifikacjach (73% uczestników), a w następnej kolejności osoby długotrwale bezrobotne (26%), osoby 50+(20%) i osoby z niepełnosprawnością (6,6%), które częściej stawały się uczestnikami projektów Działania 5.2 (12%) niż 5.1 (5%).

W realizowanych przez PUP projektach Działania 5.1 oferowane było wsparcie analogiczne do świadczonego przez te instytucje w ramach Funduszu Pracy. Najczęstszymi formami wsparcia były staże, refundacja kosztów wyposażenia / doposażenia stanowisk pracy i możliwość uzyskania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, poradnictwo zawodowe, poradnictwo pracy oraz szkolenia. Projekty Działania 5.2 oferowały podobnego rodzaju wsparcie, lecz mogły mieć one bardziej zindywidualizowaną formułę. Oferowano w nich najczęściej kursy i szkolenia, poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże/praktyki, wsparcie psychologiczno-doradcze oraz działania z zakresu podwyższania kompetencji kluczowych i umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

W przypadku Działania 5.1 dominujące efekty wśród osób biorących udział w badaniu miały charakter związany z realną zmianą sytuacji zawodowej uczestników: założeniem

własnej firmy (94,6% uczestników otrzymujących dotację) oraz podjęciem pracy (47,3% uczestników nie otrzymujących dotacji). Blisko 40% nieotrzymujących dotacji odbiorców pomocy w Działaniu 5.1 potwierdziła natomiast, że dzięki udziałowi w projekcie zdobyła wiedzę lub umiejętności. W Działaniu 5.2 dominujące efekty wsparcia to z kolei: zdobycie wiedzy lub umiejętności (59,1% uczestników nieotrzymujących dotacji) lub uzyskanie certyfikatów / świadectw potwierdzających nabytą wiedzę / umiejętności (55,9% uczestników nieotrzymujących dotacji). Uczestnicy projektów z tego Działania postrzegają więc je głównie przez pryzmat rozwoju merytorycznego, bądź w aspekcie pozyskania nowej wiedzy / umiejętności, bądź ich formalnego potwierdzenia. Ale efekt w postaci podjęcia zatrudnienia (odnoszący się do osób niepracujących uczestniczących w projektach) dotyczył 42,3% uczestników nieotrzymujących dotacji, co oznacza, że konkretne efekty związane z realną zmianą statusu zawodowego uczestników również cechuje relatywnie duży udział. Specyficznym efektem, który mógł wystąpić w Działaniu 5.2 było znalezienie nowej / lepszej pracy – efekt ten dotyczył 20,5% osób, które w momencie uczestnictwa w projekcie były osobami pracującymi.

Większość beneficjentów z Działania 5.1 miało problemy z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. Inaczej było w Działaniu 5.2, tam na podobne problemy wskazało mniej niż 1/3 badanych. Nie zmienia to jednak faktu, że w przypadku zdecydowanej większości wskaźników produktu mamy do czynienia nie tylko z realizacją założonych wartości docelowych wskaźników, ale także z ich przekroczeniem, niekiedy znaczącym. W przypadku wskaźników rezultatu mamy do czynienia ze zbliżoną sytuacją, a jeśli w przypadku części wskaźników rezultatu występuje niższy stopień realizacji niż ten założony, to z reguły rozbieżności te są niewielkie.

Ocena wpływu projektów RPO WP na poprawę dostępu do form opieki na dzieci do lat 3 oraz możliwość powrotu na rynek pracy osób opiekujących się dziećmi do lat 3 (PI 8iv)

W ramach PI 8iv wdrażanego w całości poprzez Działanie 5.3 podpisano 88 umów o dofinansowanie projektów, których łączna wartość wynosi 90,7 mln zł. Projekty Działania 5.3 dofinansowane zostały na kwotę 77,1 mln zł, a do 30.09.2023 r. zakończyło w nich udział 4270 osób. Wśród uczestników zdecydowanie dominowały kobiety (91%), osoby z wyższym wykształceniem (66%), w wieku do 40 roku życia (96%) oraz zamieszkałe na terenie obszaru metropolitarne Gdańsk-Gdynia-Sopot (75%).

W projektach Działania 5.3 podejmowano przede wszystkim działania związane z utworzeniem nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zakupem i montażem wyposażenia zapewnieniem bieżącego funkcjonowania utworzonych miejsc, zakupem

pomocy naukowych, dostosowaniem budynków i adaptacją pomieszczeń, czy wyposażeniem lub montażem placu zabaw.

Na terenie województwa pomorskiego stale rośnie dostępność miejsc opieki w żłobkach i klubach dziecięcych, co jest zgodne ogólnopolską tendencją. Wsparcie z Działania 5.3 w dość wysokim stopniu przyczyniło się do wzrostu dostępności miejsc opieki szczególnie w latach 2020-2022, kiedy to miejsca opieki nad dziećmi tworzone w projektach z Działania 5.3 stanowiły od 37% do 57% ogółu miejsc opieki tworzonych w województwie. Przy czym, tylko 36% miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utworzonych w ramach Działania 5.3 zostało ulokowanych na terenie 92 gmin charakteryzujących się w 2015 roku brakiem lub niską dostępnością opieki nad dziećmi do lat 3. Większość utworzonych miejsc opieki (64%) zostało ulokowanych na terenie 30 gmin z relatywnie wysoką dostępnością miejsc opieki.

W działaniach projektowych uwzględniano zindywidualizowane potrzeby edukacyjne dzieci. W przypadku 2/3 projektów Działania 5.3 tworzone miejsca pracy były dostosowywane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, a blisko 1/5 badanych przyznała, iż z efektów projektu skorzystały dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

W ramach przeprowadzonej ewaluacji dokonano pomiaru wskaźnika RPO WP. W ramach projektów objętych pomiarem wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS odnoszącego się do liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które funkcjonowały 2 lata po zakończeniu realizacji projektów utworzono 1 272 miejsca opieki nad dziećmi do lat 3. W wyniku przeprowadzonego pomiaru potwierdzono funkcjonowanie 1 252 miejsc, co oznacza, że wartość mierzonego wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS wyniosła 98,4%. Możemy więc mówić o utrzymaniu trwałości utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 na bardzo wysokim poziomie.

Beneficjenci rzadko wskazywali na występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach. Brak istotnych problemów przełożył się na wysoki poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu, które potwierdzają realizację celów interwencji.

Znaczenie projektów RPO WP w upowszechnieniu się kształcenia ustawicznego wśród osób aktywnych zawodowo (PI 10iii)

W ramach PI 10iii wdrażanego w całości poprzez Działanie 5.5 podpisano 159 umów o dofinansowanie projektów, których łączna wartość wynosi 228,9 mln zł. Projekty Działania 5.5 dofinansowane zostały na kwotę 194,5 mln zł, a do 30.09.2023 r. zakończyło w nich udział blisko 65 tys. osób. Wśród uczestników przeważały kobiety (60%), osoby z

wykształceniem ponadgimnazjalnym (66%), w wieku do 40 roku życia (47%) oraz zamieszkałe na terenie obszaru metropolitarne Gdańsk-Gdynia-Sopot (61%).

W projektach Działania 5.5 podejmowano różnego rodzaju działania mające na celu podnoszenie kompetencji i kwalifikacji, były to szkolenia i kursy z zakresu TIK, szkolenia i kursy z zakresu języków obcych oraz działania z zakresu rozwoju kwalifikacji zgodnych ze Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji. Uczestnicy wysoko ocenili wsparcie pod kątem adekwatności do potrzeb związanych z rozwojem sytuacji zawodowej i rzadko dostrzegali braki w otrzymanym wsparciu.

Najczęstszymi efektami uzyskiwanymi przez uczestników projektów z Działania 5.5 było zdobycie wiedzy lub umiejętności (69%) oraz uzyskanie certyfikatów/świadczeń potwierdzających nabytą wiedzę/umiejętności (66%). Pozostałe efekty były wskazane zdecydowanie rzadziej – były to efekty bardziej wymierne, takie jak podjęcie pracy (13%), poprawa sytuacji materialnej (8%), znalezienie nowej / lepszej pracy (8%) czy awansowanie na korzystniejsze stanowisko (6%). Uczestnicy projektów wskazywali na dość wysoką trwałość uzyskanych efektów, najczęściej (33%) stwierdzano, iż czas przez jaki będą odczuwać oni te efekty potrwa 5 lat lub dłużej od zakończenia udziału w projekcie. Prawie 2/3 uczestników projektów z Działania 5.5, którzy brali udział w badaniu było zdania, że projekty zachęcały ich do dalszego rozwijania kompetencji lub kwalifikacji zawodowych.

Blisko 1/3 beneficjentów wskazała na występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. Źródłem większości problemów według relacji beneficjentów była pandemia COVID-19 oraz niechęć do uczestnictwa / ukończenia udziału w projektach. W przypadku wszystkich wskaźników produktu mamy do czynienia z realizacją przyjętych założeń i to na poziomie wyższym od zakładanego. Tym samym, uznać należy że – pomimo zidentyfikowanych trudności w realizacji wskaźników – wskaźniki zostały zrealizowane, a występujące problemy nie miały charakteru krytycznego dla realizacji celów wsparcia. Z podobną sytuacją mamy do czynienia w przypadku wskaźników rezultatu, co potwierdza skuteczność wdrażania interwencji.

Ocena efektów projektów RPO WP w zakresie adaptacyjności (PI 8v)

W ramach PI 8v wdrażanego w całości poprzez Działanie 5.6 podpisano 29 umów o dofinansowanie projektów, których łączna wartość wynosi 44,6 mln zł. Projekty Działania 5.6 dofinansowane zostały na kwotę 42,4 mln zł, a do 30.09.2023 r. zakończyły w nich udział 2,6 tys. osób. Wśród uczestników przeważały kobiety (59%), osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym (61%), w wieku do 30 roku życia (39%) oraz zamieszkałe na terenach miejskich (64%).

W projektach Działania 5.6 podejmowano przede wszystkim działania z zakresu doradztwa zawodowego, kursów/szkoleń podwyższających kwalifikacje zawodowe, poradnictwa psychologicznego, warsztatów/szkoleń z poszukiwania pracy/nabywania kompetencji kluczowych, staży/praktyk, udzielania bezzwrotnych dotacja na podjęcie działalności gospodarczej.

Dominującym efektem dla uczestników projektów z Działania 5.6 okazało się zdobycie wiedzy lub umiejętności. Biorąc pod uwagę kompleksowość pomocy oferowanej uczestnikom można powiedzieć, że jest to efekt w pewnym stopniu integrujący różne formy wsparcia, czy wręcz zdecydowaną ich większość. Relatywnie często wskazywano również na uzyskanie efektów w postaci założenia własnej firmy, potwierdzenie nabytej wiedzy / umiejętności uzyskaniem świadectw / certyfikatów, zdobycie doświadczenia zawodowego oraz poprawienie swojej sytuacji materialnej.

Według wyników analiz statystycznych występuje istotna statystycznie zależność pomiędzy zestawem form wsparcia, w którym wziął udział uczestnik, a będącą wyznacznikiem skuteczności poprawą sytuacji na rynku pracy. Największe zróżnicowanie występuje pomiędzy zestawami form wsparcia obejmującymi dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz pozostałymi. W przypadku uzyskania dotacji poprawa sytuacji zawodowej w postaci założenia firmy jest niejako wpisana w sam udział w projekcie. Wśród pozostałych zestawów form wsparcia zwraca uwagę relatywnie wysoka skuteczność najszerszego z analizowanych zestawu form wsparcia: doradztwo, szkolenia, staż i pośrednictwo pracy, którego 50% uczestników poprawiło swoją sytuację na rynku pracy. Najmniejszą skutecznością charakteryzuje się zestaw doradztwo i szkolenia, spośród jego uczestników 32,7% poprawiło swoją sytuację na rynku pracy.

Beneficjenci projektów Działania 5.6 rzadko wskazywali na problemy z osiągnięciem założonych wartości docelowych wskaźników. Sprawność wdrażania potwierdzona została przez wysoki poziom realizacji wskaźników produktów i rezultatu. Osiągnięcie założonych wartości docelowych potwierdza osiągnięcie założonych celów interwencji.

Ocena efektów projektów RPO WP dotyczących tworzenia mikroprzedsiębiorstw (PI 8iii)

Projekty Działania 5.7 miały w założeniu zwiększyć trwałość nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw. W celu zrealizowania tych założeń zakończono 29 projektów z 31 rozpoczętych – oznacza to, że nie zakończono 6,5% rozpoczętych projektów. Ostateczna wartość projektów zakończonych wynosiła 80,4 mln zł (kwota dofinansowania UE: 76 mln zł), podczas gdy przy założeniu zakończenia wszystkich projektów mogła wynieść 87,7

mln zł (kwota dofinansowania UE: 82,8 mln zł). Liczba osób biorących udział w projektach Działania 5.7 wyniosła ostatecznie 2071 uczestników.

Wśród osób korzystających ze wsparcia w Działaniu 5.7 dominują kobiety, które stanowią 58,1% wszystkich uczestników projektów, osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym (56%) oraz osoby z grupy wiekowej 31-40 lat (51,8%).

Kluczowym instrumentem pomocowym były dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, na które wskazali niemal wszyscy (96,6%) uczestnicy badania. W przypadku 63,1% respondentów jednorazowa pomoc finansowa była uzupełniona o wsparcie pomostowe, czyli wsparcie finansowe na pokrycie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. Natomiast nieco ponad połowa badanych potwierdziła także skorzystanie z pomocy doradczo-szkoleniowej dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej.

9 na 10 uczestników badania (91,7%) korzystających ze wsparcia w ramach Działania 5.7 osiągnęło kluczowy z punktu widzenia celów przedmiotowej interwencji efekt, czyli założyło własną firmę. Pozytywnie należy więc ocenić skuteczność ewaluowanej pomocy właśnie w tym aspekcie. Dla blisko 2/3 badanych (64,1%) ujawnił się także efekt w postaci uzyskania wiedzy lub umiejętności potrzebnych do prowadzenia. Mniej niż połowa (46,9%) respondentów wskazała na efekt w postaci poprawy sytuacji materialnej.

Ponad połowa utworzonych firm (56,1%) nadal funkcjonowała w momencie realizacji badania. Można więc powiedzieć, że większość podmiotów cechuje względna trwałość (faktyczny okres ich funkcjonowania jest zróżnicowany, gdyż firmy te powstawały w różnych momentach), ale jednocześnie jest to nieco mniejsza skala trwałości niż w przypadku Działania 5.1.

Jeśli chodzi o realizację wskaźników produktu i rezultatu, to mamy do czynienia z osiągnięciem założeń dotyczących liczby osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie. Natomiast przeprowadzona prognoza nie wykazała realizacji analogicznego wskaźnika dotyczącego liczby osób pracujących.

Rekomendacje wdrożeniowe dla perspektywy finansowej 2021-2027

W sformułowanych rekomendacjach skoncentrowano się na działaniach wspomagających, które zorientowane byłyby na zwiększenie efektów interwencji w obszarze rynku pracy. Uwzględniając wyniki przeprowadzonych analiz – ale także biorąc pod uwagę kontekst wynikający z zapisów FEP w odniesieniu do interwencji dotyczącej rynku pracy oraz katalog czynników determinujących wsparcie w obszarze rynku pracy – sformułowano

następującego rodzaju zalecenia odnoszące się do kwestii działań wspomagających realizację tych rodzajów interwencji, które przewidziano w Priorytecie 5 FEP. W ramach sformułowanych rekomendacji wskazano m.in. na potrzebę:

- Uwzględnienie i promowanie w różnych elementach interwencji w obszarze rynku takich form wsparcia jak: wsparcie psychologiczne (w możliwie jak największym zakresie), zindywidualizowane wsparcie doradcze, wsparcie realizowane przez asystenta / opiekuna uczestnika przez cały okres uczestnictwa w projekcie (dot. osób reprezentujących grupy znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy), wsparcie doradczo-konsultacyjne realizowane po otrzymanym wsparciu szkoleniowym (które dotyczyłoby takich kwestii jak: możliwość wykorzystania nabytej wiedzy / kompetencji, czy też celowość dalszych działań rozwojowych).
- Zapewnienie w procesie oceny wniosków o dofinansowanie w obszarze rynku pracy pogłębionej i wielowymiarowej oceny odnoszącej się do grup docelowych obejmowanych pomocą (ze szczególnym uwzględnieniem oceny odnoszącej się do adekwatności potencjału i planowanych działań do specyfiki poszczególnych grup docelowych oraz – w przypadku preferencji lub wymagań terytorialnych określonych w procesie oceny – doświadczenia podmiotu w realizacji analogicznego wsparcia na danym obszarze).
- Podjęcie działań zorientowanych na podniesienie potencjału osób pracujących w zakresie adaptacji do zmieniających się wymagań rynku pracy (przede wszystkim poprzez zapewnienie wsparcia dotyczącego poradnictwa / doradztwa zawodowego dla osób pracujących; z wyłączeniem wsparcia oferowanego w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania, gdzie nie mamy do czynienia z doradztwem zawodowym jako formą wsparcia).
- Wdrożenie rozwiązań wspierających tworzenie efektywnych i adekwatnych partnerstw projektowych (przede wszystkim poprzez zastosowanie w procesie oceny wniosków o dofinansowanie preferencji dla partnerstw międzysektorowych realizujących projekty w obszarze rynku pracy i uwzględnienie w procesie oceny partnerstw (w ramach kryterium ich dotyczących) kwestii odnoszących się do: (a) korzyści, jakie z punktu widzenia celów projektu generuje formuła partnerska, (b) problemów, dla których rozwiązania / zniwelowania w ramach projektu niezbędne jest zastosowanie formuły partnerskiej).

Executive Summary

Purpose and methodology of the study

The main purpose of the study was to **assess the impact of European Social Fund support on the professional and educational activity of the unemployed and those at risk of professional inactivity**. The main purpose has been operationalised through the following specific objectives:

- (1) Assessment of the impact of the projects of the Pomorskie Voivodeship Regional Operational Programme for 2014-2020 (PV ROP) on increasing the employment of those who are unemployed or disadvantaged in the labour market (Investment Priority (IP) 8i)
- (2) Evaluation of the impact of the PV ROP projects on the improvement of access to forms of care for children up to the age of three and the possibility for persons caring for children up to the age of three to return to the labour market (IP 8iv)
- (3) The importance of the PV ROP projects in the dissemination of lifelong learning among economically active population (IP 10iii)
- (4) Evaluation of the effects of the PV ROP projects on adaptability (IP 8v)
- (5) Evaluation of the effects of PV ROP projects concerning the creation of micro-enterprises (IP 8iii)
- (6) Implementation recommendations for the 2021-2027 financial perspective.

The following research methods and techniques were used during this evaluation:

- (1) **Desk research analysis** – analysis of primary source documents and project documentation;
- (2) **Mixed-Mode (CAWI/CATI) survey** – two categories of respondents were surveyed: (a) beneficiaries of Priority Axis (PA) 5 Measures (except for Measure 5.4) - a quasi-complete selection was applied - the questionnaire was addressed to 324 unique beneficiaries; the assumed minimum sample size was 164 questionnaires; 228 questionnaires were returned; (b) participants of PA 5 projects (with the exception of Measure 5.4) - random and stratified selection was applied, disproportionate in terms of the share of Measures/Sub-Measures and target groups, and proportional in terms of the gender of participants; assumed a sample size of 2,000 questionnaires; a return of 2,389 questionnaires was achieved.

- (3) **In-depth interviews** – interviews (N=11) were conducted with representatives of the Marshal's Office of Pomorskie Province, the Provincial Labour Office in Gdańsk, the Association of Gdańsk-Gdynia-Sopot Metropolitan Area and beneficiaries of Measure 5.6.
- (4) **Case studies** – five case studies were produced regarding best practice in project implementation within this area of intervention.

Assessment of the impact of the PV ROP projects on increasing the employment of those who are unemployed or disadvantaged in the labour market (IP 8i)

Within the framework of IP 8i, 167 project co-financing agreements were signed with a total value of PLN 528.9 million, with a co-financing amount of PLN 520.5 million. By 30.09.2023, slightly more than 50,000 participants had completed participation in projects under IP 8i, the majority of which - nearly 38,000 - in Measure 5.1 projects implemented by the District Labour Offices (67 projects amounting to PLN 361.1 million). Within the Integrated Territorial Investments instrument in IP 8i, 53 project co-financing agreements were signed, amounting to PLN 212.4 million. Nearly 21.7 thousand participants had completed participation in projects under the Integrated Territorial Investments instrument by 30.09.2023.

Women slightly outnumbered men among participants in IP 8i projects (53%), with women more often being participants in Measure 5.2 projects (63%) than in 5.1 (nearly 50%). Regarding other socio-demographic characteristics, participants were dominated by those with post-secondary education (59%), aged 31-40 (47%) and residing in urban areas (59%). With regards to the spatial distribution of participants, it generally reflects the structure of the population of potential project participants. The most frequent participants among the key target groups were persons with low qualifications (73% of participants), followed by the long-term unemployed (26%), persons 50+ (20%) and those with disabilities (6.6%), who more often became participants in Measure 5.2 projects (12%) than 5.1 (5%).

The projects implemented by the District Labour Offices of Measure 5.1 offered support analogous to that provided by these institutions under the Labour Fund. The most frequent forms of support were traineeships, reimbursement of costs of equipment / retrofitting of workplaces and the possibility of obtaining one-off funds for initiating economic activity, vocational guidance, job counselling and training. Measure 5.2 projects offered similar forms of support, but may have had a more individualised format. They mostly offered courses and trainings, vocational guidance, job placement,

internships/apprenticeships, psychological and counselling support and activities to increase key competences and active job search skills.

In the case of Measure 5.1, the predominant effects among those participating in the survey were related to the real change in the professional situation of participants: establishing their own business (94.6% of participants receiving a grant) and becoming employed (47.3% of participants not receiving a grant). On the other hand, nearly 40% of non-subsidised recipients of Measure 5.1 confirmed that they had gained knowledge or skills through participation in the project. By contrast, in Measure 5.2, the predominant effects of the support were the acquisition of knowledge or skills (59.1% of non-subsidised participants) or the acquisition of attestations/certificates confirming the acquired knowledge/skills (55.9% of non-subsidised participants). Participants in projects under this Measure therefore perceive them mainly in terms of substantive development, either in terms of acquiring new knowledge/skills or their formal confirmation. However, the effect in the form of starting employment (referring to the non-working participants in the projects) concerned 42.3% of the non-subsidised participants, which means that the specific effects related to a real change in the participants' professional status are also characterised by a relatively high share. One specific effect that could occur under Measure 5.2 was finding a new/better job - this effect concerned 20.5% of individuals who were employed at the time of participation in the project.

The majority of Measure 5.1 beneficiaries experienced difficulties in achieving the target values of the indicators. The situation was different in Measure 5.2, where similar concerns were indicated by less than one third of the respondents. Nevertheless, there is still the fact that in the case of the vast majority of output indicators, we are dealing not only with meeting the target values of the indicators, but also with exceeding them, sometimes significantly. With regard to the result indicators, the situation is comparable, and if a number of the result indicators indicate a lower degree of achievement than the target, these discrepancies are generally minor.

Evaluation of the impact of the PV ROP projects regarding the improvement of access to forms of care for children up to the age of three and the possibility for persons caring for children up to the age of three to return to the labour market (IP 8iv)

Within the framework of IP 8iv implemented in its entirety through Measure 5.3, 88 project co-financing agreements were signed, with a total value of PLN 90.7 million. Measure 5.3 projects have been co-financed to the amount of PLN 77.1 million, and 4,270 participants have completed them by 30.09.2023. Participants were predominantly women

(91%), with higher education (66%), aged up to 40 years (96%) and residing in the Gdańsk-Gdynia-Sopot metropolitan area (75%).

Measure 5.3 projects primarily involved the creation of new childcare places for children up to the age of three, as well as the purchase and installation of equipment to ensure the ongoing operation of the created places, the purchase of teaching aids, the adaptation of buildings and premises, or the equipment or installation of a playground.

The availability of childcare places in crèches and children's clubs is constantly increasing in Pomorskie Province, which is consistent with the nationwide trend. Support provided by Measure 5.3 has contributed to a relatively high extent to the increase in the availability of childcare places especially in the period 2020-2022, when childcare places created in Measure 5.3 projects accounted for 37% to 57% of the total number of placements created in the Province. Meanwhile, only 36% of the childcare places for children under three years old created under Measure 5.3 were located in the 92 municipalities with a lack of or low availability of childcare for children under three in 2015. Most of the care places created (64%) were located in 30 municipalities with relatively high availability of such facilities.

The individualised learning requirements of the children were incorporated into the project activities. In the case of two-thirds of Measure 5.3 projects, the workplaces created were adapted to the needs of children with disabilities, and nearly one-fifth of respondents admitted that children with special educational requirements had benefited from the effects of the project.

Within the scope of the evaluation, the PV ROP indicator was measured. Under the projects included in the measurement of the European Social Fund long-term result indicator relating to the number of childcare places for children up to the age of three that were in operation two years after the completion of the projects, 1,272 childcare facilities for children up to the age of three were created. According to the measurement, the operation of 1,252 places was confirmed, indicating that the value of the measured European Social Fund long-term outcome indicator reached 98.4%. We can therefore conclude that the sustainability of the established childcare places for children under three years of age has been maintained at an excellent level.

Beneficiaries infrequently indicated that there were any difficulties in achieving the target values of the indicators in the projects. The absence of significant challenges translated into a high level of achievement of output and result indicators, which confirm the achievement of the intervention objectives.

The importance of the PV ROP projects in the dissemination of lifelong learning among economically active population (IP 10iii)

In the framework of IP 10iii implemented in its entirety through Measure 5.5, 159 project co-financing agreements were signed, with a total value of PLN 228.9 million. Measure 5.5 projects were co-financed to the amount of PLN 194.5 million, and by 30.09.2023, nearly 65,000 persons had completed their participation. Participants were predominantly women (60%), with postsecondary education (66%), aged up to 40 years (47%) and residing in the Gdańsk-Gdynia-Sopot metropolitan area (61%).

In Measure 5.5 projects, diverse activities were undertaken to improve competences and qualifications; these included ICT training and courses, foreign language training and courses, as well as activities to develop qualifications consistent with the Integrated Qualification System. Participants assessed the support highly in terms of relevance to their career development situation and rarely perceived any shortcomings in the received support.

The most common outcomes achieved by participants in Measure 5.5 projects were the acquisition of knowledge or skills (69%) and the obtaining of attestations / certificates confirming the gained knowledge/skills (66%). The other effects were indicated much less frequently - being more tangible ones such as finding a job (13%), improving one's material situation (8%), getting a new / better job (8%) or being promoted to a more beneficial post (6%). Project participants indicated that the durability of the effects achieved was relatively high, with the most frequent response (33%) stating that the period for which they will experience these effects will last 5 years or longer after the completion of participation in the project. Approximately two-thirds of the participants in Measure 5.5 projects responding to the survey considered that the projects encouraged them to further develop their professional competences or qualifications.

Nearly one third of the beneficiaries indicated that there were some difficulties in achieving the target values of the indicators. According to the reports of beneficiaries, the source of most of the issues was the COVID-19 pandemic and the reluctance to participate / complete participation in the projects. Regarding all output indicators, the assumed targets are being met and surpassed. Therefore, it should be considered that - despite the difficulties identified in the implementation of the indicators - they have been achieved and the occurring challenges were not critical for the fulfilment of the support objectives. The situation is similar for result indicators, which confirms the effectiveness of the implementation of the intervention.

Evaluation of the effects of the PV ROP projects on adaptability (IP 8v)

Within the framework of IP 8v implemented in its entirety through Measure 5.6, 29 project co-financing agreements were signed, with a total value of PLN 44.6 million. Measure 5.6 projects were co-financed to the amount of PLN 42.4 million, and by 30.09.2023, a total of 2.6 thousand people had completed their participation. Participants were predominantly female (59%), with post-secondary education (61%), aged under 30 (39%) and residing in urban areas (64%).

In Measure 5.6 projects, initiatives were mainly undertaken in the field of vocational guidance, courses/training to upgrade professional qualifications, psychological counselling, workshops/training in job search/acquisition of key competences, internships/apprenticeships, granting of non-reimbursable business start-up subsidies.

Increased knowledge or skills proved to be the predominant outcome for participants in Measure 5.6 projects. Considering the comprehensiveness of the assistance offered to participants, it can be said that this is an effect that integrates to some extent a variety of forms of support, or in fact the vast majority of them. Obtaining effects in the form of establishing one's own business, confirming acquired knowledge/skills with certificates, gaining work experience and improving one's material situation were also relatively frequently mentioned.

According to the results of the statistical analyses, there is a statistically significant relationship between both the set of forms of support in which a participant participated and the improvement in the labour market situation, which is an indicator of effectiveness. The greatest variation occurs between the combinations of support forms including the start-up subsidy and the others. When obtaining subsidies, the improvement of the professional situation in the form of establishing a business is, to a certain extent, inherent in the very participation in the project. Attention should be drawn to the relatively high effectiveness of the broadest range of support forms analysed: counselling, training, traineeship and job placement, of which 50% of participants improved their situation in the labour market. The counselling and training component is the least effective; amongst its participants, 32.7% improved their situation in the labour market.

Beneficiaries of Measure 5.6 projects rarely indicated difficulties in achieving the target values of the indicators. The efficiency of implementation was confirmed by the outstanding level of achievement of output and result indicators. The achievement of the assumed target values demonstrates the achievement of the stated objectives of the intervention.

Evaluation of the effects of the PV ROP projects for the establishment of micro-enterprises (IP 8iii)

Measure 5.7 projects were intended to increase the sustainability of newly created micro-enterprises. In order to accomplish this, 29 projects out of 31 commenced were completed - this means that 6.5 per cent of the commenced projects were not finished. However, the final value of the completed projects was PLN 80.4 million (amount of European Union co-financing: PLN 76 million), while with the assumption of closing all projects it could have been PLN 87.7 million (amount of European Union co-financing: PLN 82.8 million). The number of participants in Measure 5.7 projects ultimately reached 2071 attendees.

The majority of those benefiting from support under Measure 5.7 are women, who constitute 58.1% of all project participants, persons with upper secondary education (56%) and from the 31-40 age group (51.8%).

Subsidies for business start-ups were the crucial aid instrument, indicated by almost all (96.6%) survey participants. For 63.1% of respondents, the single financial assistance was complemented by temporary support, i.e. financial support designed to cover part of the costs of conducting business activities. Meanwhile, just over half of the respondents also confirmed benefiting from counselling and training assistance on entrepreneurship.

Nine out of ten participants of the study (91.7%) benefiting from support under Measure 5.7 achieved the key effect in terms of the objectives of the intervention in question, i.e. they established their own enterprises. Therefore, the effectiveness of the evaluated assistance in this aspect should be assessed positively. For almost two-thirds of the respondents (64.1%), the effect of acquiring the knowledge or skills necessary to operate was also revealed. Less than half (46.9%) of respondents indicated an effect in terms of an improvement in their material situation.

In fact, at the time of the survey, more than half of the companies established (56.1%) were still operating. Thus, the majority of entities can be said to be relatively sustainable (the actual duration of their operation varies as these companies were established at different times), however, the sustainability is at the same time somewhat reduced compared to Measure 5.1.

As far as the implementation of output and result indicators is concerned, assumptions regarding the number of unemployed persons who received non-repayable funds for starting economic activity in the Programme are achieved. On the other hand, the forecast conducted did not reveal the realisation of a corresponding indicator for the number of employees.

Implementation recommendations for the financial perspective 2021-2027

The recommendations formulated focus on supportive measures that would be oriented towards increasing the effects of labour market interventions. Considering the results of the analyses - but also bearing in mind the context resulting from the provisions of the European Funds for Pomerania (EFP) in relation to labour market interventions and the catalogue of factors determining support in the area of the labour market - the following suggestions have been made with respect to the issue of measures supporting the implementation of the types of interventions envisaged under Priority 5 of the EFP. The recommendations made identified, among other things, the following necessities:

- Consideration and promotion in the various elements of market intervention such forms of support as: psychological support (to the greatest extent possible), individualised counselling support, support implemented by the participant's assistant/mentor throughout the entire period of participation in the project (refers to persons representing a group in a particularly difficult situation on the labour market), counselling/consultancy support implemented after the training support received (addressing such issues as the possibility to use the acquired knowledge/competences or the advisability of further development activities).
- Assurance, in the process of assessing applications for funding in the market area, of an in-depth and multidimensional evaluation relating to the target groups covered by the assistance (focusing on an assessment relating to the relevance of the capacity and planned activities to the specificities of the various target groups and, where territorial preferences or requirements are identified in the evaluation process, the experience of the entity in implementing similar support in the area concerned).
- Undertake efforts to increase the capacity of working individuals to adapt to the fluctuating demands of the labour market (primarily through the provision of support concerning vocational guidance / counselling for working persons; with the exclusion of support offered within the framework of the Subjective Funding System, where occupational guidance as a form of support is not involved).

Implementation of solutions to support the development of effective and relevant project partnerships (especially by applying in the process of evaluating applications for funding preferences for cross-sector partnerships implementing projects in the area of the labour market and including in the process of evaluating partnerships (in the criterion concerning them) for the issues relating to: (a) the benefits offered by the partnership formula in terms of project objectives, (b) difficulties that need to be solved/mitigated by the project using the partnership formula).

Wprowadzenie

Niniejszy dokument został opracowany w ramach realizacji na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego badania ewaluacyjnego pn. „**Ocena skuteczności i efektywności wsparcia w ramach Osi Priorytetowej 5 Zatrudnienie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**”. W niniejszej części przedstawiono informacje dotyczące uzasadnienia realizacji badania oraz opis przedmiotu badania, w tym główne cele i założenia badania. W części kolejnej scharakteryzowano opis zastosowanej metodologii oraz źródła informacji wykorzystane w badaniu. Zasadniczą część merytoryczną raportu stanowi rozdział „Opis wyników badania w oparciu o zastosowane narzędzia badawcze oraz ich analizę i interpretację”, zaś podsumowaniem części merytorycznej jest rozdział zawierający wnioski i rekomendacje. Raport zamykają spisy obiektów zamieszczonych w raporcie.

UZASADNIENIE REALIZACJI BADANIA (NA PODSTAWIE OPZ)

Badanie było realizowane w ramach wymogu dotyczącego analizy sposobu, w jakim wsparcie Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych przyczyniło się do osiągnięcia celów Osi Priorytetowej 5 (OP 5) Zatrudnienie w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP lub Program), z pominięciem Priorytetu Inwestycyjnego 8vi, zgodnie z art. 56 ust. 3 Rozporządzenia nr 1303/2013¹. Badanie zostało uwzględnione w Planie Ewaluacji RPO WP².

Wsparcie w OP 5 (bez uwzględnienia Działania 5.4 Zdrowie na rynku pracy³) Programu skoncentrowane jest na działaniach przyczyniających się do poprawy sytuacji zawodowej

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. UE L 347 z 20.12.2013 ze zm.).

² Plan Ewaluacji RPO WP przyjęty uchwałą nr 2/XVIII/23 Komitetu Monitorującego RPO WP z dnia 12 września 2023 r.

³ PI 8vi (Działanie 5.4 Zdrowie na rynku pracy) zostało ocenione w osobnym badaniu ewaluacyjnym, zgodnie z zapisami Planu Ewaluacji RPO WP.

osób pozostających bez pracy, zagrożonych jej utratą lub znajdujących się w niekorzystnym położeniu z różnych przyczyn, takich jak np.: opieka nad dziećmi do 3 lat, niestabilna forma zatrudnienia, migracje, niedobór kompetencji kluczowych. Wsparcie to wdrażane jest poprzez pięć priorytetów inwestycyjnych (PI):

- (1) 8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,
- (2) 8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw,
- (3) 8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę,
- (4) 8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian,
- (5) 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzenie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzenie nabytych kompetencji.

Celem działań podejmowanych w PI 8i jest zwiększenie zatrudnienia osób dorosłych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia), w szczególności osób w wieku 50 lat i więcej, osób z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz kobiet wraz z podniesieniem, bądź też zmianą kwalifikacji osób zatrudnionych w celu dostosowania ich kompetencji do potrzeb rynku pracy. Interwencja ma na celu uzupełnienie braków kadrowych poprzez napływ pracowników spoza regionu, w tym: imigrantów (w tym osoby polskiego pochodzenia) i reemigrantów, a także obejmuje osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny oraz tzw. ubogich pracujących (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia). Działania są skierowane również do osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych lub cywilno-prawnych, prowadzących działalność gospodarczą oraz pracowników zagrożonych utratą pracy spowodowaną pandemią COVID-19.

Celem interwencji w PI 8iii jest wspieranie tworzenia nowych firm, zwiększenie trwałości nowopowstałych mikroprzedsiębiorstw oraz poprawa sytuacji osób pozostających bez pracy oraz osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Ponadto

w PI przewidziano możliwość kompleksowego wsparcia finansowego oraz doradczego w początkowej fazie funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Wsparcie w PI 8iv ma na celu poprawę dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 tj. żłobków, klubów dziecięcych i punktów dziennej opieki. Priorytetem jest również wdrożenie rozwiązań usprawniających/ułatwiających powrót na rynek pracy, łączenie obowiązków zawodowych z prywatnymi oraz zwiększenie szansy utrzymania pracy przez osoby, które opiekują się dziećmi do lat 3, poprzez zapewnienie zorganizowanych form opieki nad nimi oraz utrzymanie stanowiska przez osoby, które opiekują się dziećmi do lat 3. Interwencja dotyczy wspierania powstawania i rozwoju istniejących miejsc opieki dla dzieci w tej grupie wiekowej (żłobków, klubów dziecięcych i punktów dziennej opieki). W uzasadnionych sytuacjach jest możliwa także realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na zapewnienie opiekunów dziennych oraz niań.

Celem interwencji w PI 8v jest zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników zwalnianych i/lub zagrożonych zwolnieniem oraz wdrożenie wsparcia dla tej grupy pracowników w zakresie szkoleń i doradztwa zawodowego, obejmującego aktywne formy prozatrudnieniowe (m.in. podnoszenie kwalifikacji zawodowych, zdobywanie nowych umiejętności, staże i/lub praktyki zawodowe).

Wsparcie w PI 10iii ma na celu zwiększenie udziału osób w wieku aktywności zawodowej w kształceniu ustawicznym oraz podniesienie ich umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Interwencja skierowana jest głównie do osób niemobilnych oraz tych, zatrudnionych w sektorze mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Wsparcie powinno przyczynić się do stworzenia zintegrowanej, zindywidualizowanej i kompleksowej oferty edukacyjnej, obejmującej kształtowanie kompetencji kluczowych (w zakresie ICT i języków obcych).

OPIS PRZEDMIOTU BADANIA

Cele badania

Celem głównym badania była ocena wpływu wsparcia EFS na aktywność zawodową i edukacyjną osób pozostających bez pracy i zagrożonych biernością zawodową. Cel główny został zoperacjonalizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- (7) Ocena wpływu projektów RPO WP na zwiększenie zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (PI 8i)

- (8) Ocena wpływu projektów RPO WP na poprawę dostępu do form opieki na dziećmi do lat 3 oraz możliwość powrotu na rynek pracy osób opiekujących się dziećmi do lat 3 (PI 8iv)
- (9) Znaczenie projektów RPO WP w upowszechnieniu się kształcenia ustawicznego wśród osób aktywnych zawodowo (PI 10iii)
- (10) Ocena efektów projektów RPO WP w zakresie adaptacyjności (PI 8v)
- (11) Ocena efektów projektów RPO WP dotyczących tworzenia mikroprzedsiębiorstw (PI 8iii)
- (12) Rekomendacje wdrożeniowe dla perspektywy finansowej 2021-2027.

Problematyka badania

Badanie miało na celu udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

Ocena wpływu projektów RPO WP na zwiększenie zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (PI 8i)

1. Jakie działania i w jakim zakresie zostały podjęte w projektach RPO WP w celu zwiększenia zatrudnienia wśród osób pozostających bez pracy oraz poprawy sytuacji zawodowej osób znajdujących się w niekorzystnym położeniu na rynku pracy? Które z tych działań charakteryzowały się największą efektywnością, a które najmniejszą?
2. Ile osób w podziale na grupy docelowe, wiek, płeć, wykształcenie, miejsce zamieszkania (obszary miejskie i wiejskie; poszczególne podregiony i powiaty, Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot/pozostałe obszary województwa) objęły działania w projektach RPO WP?
3. Na ile komplementarne było wsparcie oferowane w projektach RPO WP w działaniach 5.1 (projekty powiatowych urzędów pracy) i 5.2 (projekty niepowiązane z Funduszem Pracy)? Jakie wnioski z tego wynikają? Czy widoczna była różnica w efektywności działań pomiędzy projektami PUP a projektami pozostałych podmiotów?
4. W jakim stopniu projekty RPO WP uwzględniały działania ukierunkowane na przyciągnięcie pracowników do Pomorskiego (reemigracja, imigracja)? Jakie wsparcie ma kluczowe znaczenie w podjęciu decyzji o związaniu się zawodowo z województwem pomorskim?
5. W jakich branżach działają osoby, które uzyskały wsparcie na utworzenie działalności gospodarczej w ramach PI 8i? Czy wybór branży miał wpływ na

trwałość powstałych firm i możliwości dalszego ich rozwoju? Jakie inne czynniki decydują o utrzymaniu działalności gospodarczej?

6. Na ile skuteczne okazało się wsparcie RPO WP w zakresie przeciwdziałania negatywnym konsekwencjom pandemii COVID-19 dla rynku pracy (utrzymania miejsc pracy)?
7. Na ile trwała była/jest poprawa sytuacji na rynku pracy uczestników projektów RPO WP? Czym było/jest to uwarunkowane (w podziale na: płeć, wiek, grupy docelowe, miejsce zamieszkania, wykształcenie, formę wsparcia)?
8. Jaki jest/będzie poziom realizacji założonych celów RPO WP zdefiniowanych w opisie Programu w ramach celów szczegółowych, rezultatów, wskaźników programowych i ukierunkowania interwencji w PI 8i? Jakie czynniki go determinują (w tym konsekwencje pandemii COVID-19)?
9. Czy projekty RPO WP realizowane/zrealizowane w ramach mechanizmów ZIT/ZPT charakteryzują się większą skutecznością w osiągnięciu celów PI 8i w porównaniu do pozostałych projektów? Jeśli tak lub nie, dlaczego?
10. Na ile trafne i efektywne okazały się zastosowane w RPO WP preferencje projektowe (tematyczne i przestrzenne)?

Ocena wpływu projektów RPO WP na poprawę dostępu do form opieki na dzieci do lat 3 oraz możliwość powrotu na rynek pracy osób opiekujących się dziećmi do lat 3 (PI 8iv)

11. Jakie działania i w jakim zakresie zostały podjęte w projektach RPO WP w ramach tworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3?
12. W jakim stopniu projekty RPO WP mają wpływ na poprawę dostępności form opieki nad dziećmi do lat 3? Czy miejsca opieki powstawały na terenach, gdzie występował największy ich deficyt (gminy)? Jakie czynniki decydowały o lokalizacji tworzonych miejsc opieki?
13. W jakim stopniu interwencja RPO WP wpłynęła na decyzję o powrocie do pracy opiekunów dzieci do lat 3? Jakie inne czynniki determinowały te decyzje?
14. Jaka jest trwałość utworzonych miejsc opieki i czym jest ona warunkowana? Ile miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 funkcjonowało 2 lata po zakończeniu realizacji projektów RPO WP (drugi pomiar wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS)?

15. W jakim stopniu tworzone miejsca opieki uwzględniają potrzeby dzieci z niepełnosprawnościami? Ile dzieci ze specjalnymi potrzebami korzysta z efektów realizacji projektów RPO WP?
16. Jak pandemia COVID-19 wpłynęła na sposób i zakres realizowanych projektów RPO WP po jej wystąpieniu?
17. Jaki jest/będzie poziom realizacji założonych celów RPO WP zdefiniowanych w opisie Programu w ramach celów szczegółowych, rezultatów, wskaźników programowych i ukierunkowania interwencji w PI 8iv? Jakie czynniki go determinują (w tym konsekwencje pandemii COVID-19)?
18. Na ile trafne i efektywne okazały się zastosowane w RPO WP preferencje projektowe (tematyczne i przestrzenne)?

Znaczenie projektów RPO WP w upowszechnieniu się kształcenia ustawicznego wśród osób aktywnych zawodowo (PI 10iii)

19. Jakie działania i w jakim zakresie zostały podjęte w projektach RPO WP w celu kształtowania kompetencji kluczowych (w zakresie ICT i języków obcych) oraz podnoszenia lub zmiany umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób pracujących, w tym w szczególności osób wieku 50 lat i więcej oraz o niskich kwalifikacjach zawodowych?
20. Ile osób w podziale na grupy docelowe, wiek, płeć, wykształcenie, miejsce zamieszkania (obszary miejskie i wiejskie; poszczególne powiaty, Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot / pozostałe obszary województwa) objęły działania w projektach RPO WP?
21. Na ile oferowane w projektach RPO WP wsparcie było kompleksowe i odpowiadało na indywidualne potrzeby uczestników tych projektów? Czym było to uwarunkowane? W jaki sposób wpływa ono na ich sytuację na rynku pracy?
22. W jakim zakresie ze wsparcia RPO WP korzystają/korzystali pracownicy MŚP? Czy w projekty RPO WP, w których uczestniczyli pracownicy MŚP zostali zaangażowani ich pracodawcy? Jeśli tak, na czym polegało ich zaangażowanie? Jeśli nie, dlaczego?
23. Jakie korzyści z udziału w projektach RPO WP odnieśli/odniosą ich uczestnicy? Czy można zidentyfikować pozytywne zmiany wśród uczestników projektów RPO WP? Jeśli tak, jakie? Jeśli nie, dlaczego?
24. Czy udział w projektach RPO WP wpłynął na decyzję wśród ich uczestników o potrzebie dalszego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych, a także kompetencji kluczowych już we własnym zakresie? Jeśli tak, kogo to dotyczy

(podział m.in. ze względu na płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, zatrudnienie – sektor publiczny/prywatny; MŚP)? Jeśli nie, dlaczego?

25. Jaki jest/będzie poziom realizacji założonych celów RPO WP zdefiniowanych w opisie Programu w ramach celów szczegółowych, rezultatów, wskaźników programowych i ukierunkowania interwencji w PI 10iii? Jakie czynniki go determinują (w tym konsekwencje pandemii COVID-19)?
26. Na ile trafne i efektywne okazały się zastosowane w RPO WP preferencje projektowe (tematyczne i przestrzenne)?

Ocena efektów projektów RPO WP w zakresie adaptacyjności (PI 8v)

27. Jakie działania i w jakim zakresie zostały podjęte w projektach RPO WP w celu poprawy sytuacji osób zagrożonych zwolnieniem oraz zwolnionych z pracy?
28. Ile osób w podziale na wiek, płeć, wykształcenie, miejsce zamieszkania (obszary miejskie i wiejskie; poszczególne powiaty, Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot/pozostałe obszary województwa) objęły działania w projektach RPO WP?
29. Jaka była skuteczność i efektywność poszczególnych form wsparcia oraz kombinacji form wsparcia oferowanych jednocześnie uczestnikom projektów RPO WP w zakresie adaptacyjności? Które formy wsparcia oraz kombinacje form wsparcia cechowała najwyższa, a które najniższa skuteczność i efektywność? Jakie czynniki o tym decydują?
30. Jaki jest/będzie poziom realizacji założonych celów RPO WP zdefiniowanych w opisie Programu w ramach celów szczegółowych, rezultatów, wskaźników programowych i ukierunkowania interwencji w PI 8v? Jakie czynniki go determinują (w tym konsekwencje pandemii COVID-19)?
31. Na ile trafne i efektywne okazały się zastosowane w RPO WP preferencje projektowe (tematyczne i przestrzenne)?

Ocena efektów projektów RPO WP dotyczących tworzenia mikroprzedsiębiorstw (PI 8iii)

32. Jakie działania i w jakim zakresie zostały podjęte w projektach RPO WP w celu tworzenia nowych przedsiębiorstw (start-upów)? Które formy wsparcia były/ są szczególnie istotne z punktu widzenia możliwości utrzymania działalności gospodarczej?
33. Ile osób w podziale na grupy docelowe, wiek, płeć, wykształcenie, miejsce zamieszkania (obszary miejskie i wiejskie; poszczególne powiaty, Obszar

Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot / pozostałe obszary województwa) objęły te działania?

34. Jakimi motywami kierowali się uczestnicy projektów RPO WP przy podejmowaniu decyzji o założeniu własnej działalności gospodarczej? Czy motywy te były zróżnicowane, biorąc pod uwagę płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, niepełnosprawność, czas pozostawania bez pracy? Czy motywy miały wpływ na trwałość powstałych firm?
35. W jakich branżach działają/działały osoby, które uzyskały wsparcie na utworzenie działalności gospodarczej? Czy branża ma wpływ na trwałość powstałych firm i możliwości dalszego ich rozwoju? Jakie inne czynniki decydują o utrzymaniu działalności gospodarczej?
36. Jaki jest/będzie poziom realizacji założonych celów RPO WP zdefiniowanych w opisie Programu w ramach celów szczegółowych, rezultatów, wskaźników programowych i ukierunkowania interwencji w PI 8iv? Jakie czynniki go determinują (w tym konsekwencje pandemii COVID-19)?
37. Na ile trafne i efektywne okazały się zastosowane w RPO WP preferencje projektowe (tematyczne i przestrzenne)?

Rekomendacje wdrożeniowe dla perspektywy finansowej 2021-2027

38. Biorąc pod uwagę efekty wdrażania RPO WP, na które rodzaje interwencji w ramach zatwierdzonego programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (FEP) w obszarze rynku pracy należy położyć szczególny nacisk i dlaczego?
39. Jakie działania wspomagające należy wdrożyć, aby zwiększyć efekty interwencji w obszarze rynku pracy określonej w FEP?
40. Jakie projekty realizowane w ramach RPO WP charakteryzowały się szczególnie wysoką skutecznością i efektywnością i należy uznać je za dobre praktyki dla perspektywy 2021-2027?
41. Jakie czynniki będą determinowały wsparcie w zakresie rynku pracy w perspektywie finansowej 2021-2027? Jakie działania w związku z tym należy uwzględnić w systemie wdrażania FEP (poziom dokumentów wdrożeniowych)?
42. W jaki sposób zapewnić komplementarność działań w obszarze rynku pracy realizowanych w FEP z działaniami realizowanymi z innych źródeł, w szczególności program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 oraz Krajowy Plan Odbudowy?

Opis zastosowanej metodyki oraz źródła pozyskania informacji

ANALIZA DANYCH ZASTANYCH (DESK RESEARCH)

Analiza podstawowych dokumentów źródłowych nazywana również wtórną analizą danych polega na zbieraniu, porządkowaniu, analizie i interpretacji wszelkich danych, które nie powstały na potrzeby niniejszego badania, lecz zostały opracowane czy zgromadzone przez inne podmioty i ze względu na zakres informacji w nich zawarty są związane z problematyką badania.

W ramach analizy danych zastanych zastosowany został dobór celowy, polegający na włączeniu w zakres analiz wszystkich danych, które mogą się okazać przydatne z perspektywy celu badania. W analizie zostały uwzględnione następujące dokumenty i źródła informacji:

Poziom regionalny:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020;
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WP wraz z załącznikami;
- Sprawozdania roczne z realizacji RPO WP;
- Dane finansowe i rzeczowe dotyczące realizacji OP 5 RPO WP, udostępnione przez Zamawiającego z SL2014;
- Dane pochodzące z wniosków o dofinansowanie projektów zrealizowanych i realizowanych w ramach OP 5 RPO WP oraz inne materiały związane z dokumentacją projektową udostępnione przez Zamawiającego;
- Dokumentacja konkursowa dla naborów w ramach OP 5 RPO WP, stanowiąca załączniki do ogłoszenia o naborze wniosków o dofinansowanie
- Raporty końcowe z badań ewaluacyjnych, obejmujące wątki rynku pracy w RPO WP
- Raporty końcowe z badań ewaluacyjnych dot. oszacowania wartości wskaźników rezultatu długoterminowego EFS – pierwsza i druga edycja
- Sprawozdanie podsumowujące wyniki ewaluacji w ramach RPO WP
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, przyjęta Uchwałą nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r.

- Regionalny Program Strategiczny w zakresie aktywności zawodowej i społecznej „Aktywni Pomorzanie”, przyjęty Uchwałą nr 376/322/18 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 17 kwietnia 2018 r.
- Plan Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, przyjęty Uchwałą nr 1100/202/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 26 listopada 2020 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, przyjęty uchwałą nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2020 – obowiązująca wersja
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, przyjęta Uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 r.
- Regionalny Program Strategiczny w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego, przyjęty Uchwałą nr 755/271/21 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 lipca 2021 r. ze zm.
- Plan Zarządzania Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, przyjęty Uchwałą nr 753/373/22 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 28 lipca 2022 r. ze zm.
- Program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej nr C(2022) z dnia 7 grudnia 2022 r.
- Regionalne Plany Działań na rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego z lat objętych badaniem, przyjmowane uchwałami Zarządu Województwa Pomorskiego
- Materiały udostępnione na portalu: Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy
- Inne materiały i dane dostępne na stronach Zamawiającego lub udostępnione przez Zamawiającego

Poziom krajowy:

- Umowa Partnerstwa na lata 2014-2020
- Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r.
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

- Badania ewaluacyjne realizowane przez Instytucję Koordynującą EFS (MFiPR) dotyczące oceny RPO WP, w tym m.in. pomiar wskaźników rezultatu długoterminowego EFS
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego
- Program Maluch+
- Zintegrowana Strategia Umiejętności
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, przyjęta przez Radę Ministrów 17 września 2019 r.
- Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia z lat objętych badaniem, przyjęte przez Radę Ministrów
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego do 2030 roku, przyjęta Uchwałą nr 184/2020 przez Radę Ministrów 14 grudnia 2020 r.
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- Ustawa z dnia 11 października 2013 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 13 listopada 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania
- Inne materiały i dane dostępne na stronach administracji rządowej m.in. Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Głównego Urzędu Statystycznego

Poziom unijny i międzynarodowy:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 ze zm.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 ze zm.

- Agenda na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030 – Rezolucja, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 września 2015 r.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej ze zm.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 ze zm.
- Inne materiały i dane dostępne na stronach: Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego

BADANIE MIXED-MODE (CAWI/CATI)

Technika Mixed-mode została zastosowana w stosunku do dwóch kategorii respondentów: beneficjentów projektów RPO WP oraz uczestników projektów objętych niniejszą ewaluacją.

W ramach badania Mixed-mode beneficjentów zastosowany został dobór zupełny, co oznacza, iż objęto badaniem wszystkich beneficjentów. Na etapie opracowywania koncepcji badania przyjęto, że w praktyce dobór będzie miał charakter quasi-zupełny, co wynikało z praktyki badawczej wskazującej, że w przypadku analogicznych badań nie jest możliwe uzyskanie wypełnionych ankiet od wszystkich respondentów. Wykonawca zagwarantował jednak realizację wywiadów z 50% niepowtarzających się beneficjentów z każdego Działania / Poddziałania objętego badaniem.

Technika badania Mixed-mode w grupie beneficjentów służyła między innymi oszacowaniu wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS: „Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS”. Uwzględniając szczególną wagę tej funkcji badania Wykonawca założył 100% responsywności w odniesieniu do projektów objętych pomiarem przedmiotowego wskaźnika (zastrzegając, że z obiektywnych przyczyn wartość ta mogła zostać obniżona za zgodą Zamawiającego).

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę populacji oraz próby badawczej w badaniu beneficjentów.

Tabela 1. Struktura próby badawczej w badaniu Mixed-mode beneficjentów

Nazwa działania/ poddziałania RPO WP	Unikalni beneficjenci – populacja	Minimalna liczba efektywnych ankiet	Próba zrealizowana
5.1.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – mechanizm ZIT (PI 8i)	7	4	7
5.1.2 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych (PI 8i)	10	5	10
5.2.1 Aktywizacja zawodowa – mechanizm ZIT (PI 8i)	6	3	6
5.2.2 Aktywizacja zawodowa (PI 8i)	55	28	29
5.3 Opieka nad dziećmi do lat 3 (PI 8iv)	88	44	81
5.5 Kształcenie ustawiczne (PI 10iii)	111	56	63
5.6 Adaptacyjność pracowników (PI 8v)	27	14	17
5.7 Nowe mikroprzedsiębiorstwa (PI 8iii)	20	10	15
RAZEM	324	164	228

Źródło: opracowanie własne

Z kolei jeśli chodzi o uczestników projektów, to w ramach badania Mixed-mode zastosowano dobór losowo-warstwowy nieproporcjonalny pod względem udziałów Działań / Poddziałania oraz grup docelowych, a proporcjonalny pod względem płci uczestników. W poniższej tabeli przedstawiono strukturę populacji i próby badawczej w badaniu uczestników projektów.

Tabela 2. Struktura populacji i próby badawczej uczestników projektów

Nazwa warstwy	Próba zakł. - K	Próba zakł. - M	Próba zakł. - O	Próba zrealiz. - K	Próba zrealiz. - M	Próba zrealiz. - O
PI 8i, Poddz. 5.1.1: Osoby długotrwale bezrobotne	31	19	50	49	32	81
PI 8i, Poddz. 5.1.1: Osoby o niskich kwalifikacjach	26	34	60	45	54	99
PI 8i, Poddz. 5.1.1: Osoby w wieku 50 lat i więcej	20	30	50	25	30	55
PI 8i, Poddz. 5.1.1: Osoby z niepełnosprawnościami	26	14	40	31	13	44
PI 8i, Poddz. 5.1.1: Uczestnicy należący do pozostałych grup docelowych	25	25	50	25	27	52
PI 8i, Poddz. 5.1.2: Osoby długotrwale bezrobotne	28	22	50	45	18	63
PI 8i, Poddz. 5.1.2: Osoby o niskich kwalifikacjach	25	35	60	59	42	101
PI 8i, Poddz. 5.1.2: Osoby w wieku 50 lat i więcej	19	31	50	19	22	41
PI 8i, Poddz. 5.1.2: Osoby z niepełnosprawnościami	23	17	40	32	6	38

Nazwa warstwy	Próba zakł. - K	Próba zakł. - M	Próba zakł. - O	Próba zrealiz. - K	Próba zrealiz. - M	Próba zrealiz. - O
PI 8i, Poddz. 5.1.2: Uczestnicy należący do pozostałych grup docelowych	25	25	50	24	36	60
PI 8i, Poddz. 5.2.1: Osoby długotrwale bezrobotne	40	20	60	73	30	103
PI 8i, Poddz. 5.2.1: Osoby o niskich kwalifikacjach	31	29	60	69	60	129
PI 8i, Poddz. 5.2.1: Osoby w wieku 50 lat i więcej	19	21	40	25	30	55
PI 8i, Poddz. 5.2.1: Osoby z niepełnosprawnościami	26	14	40	41	18	59
PI 8i, Poddz. 5.2.1: Uczestnicy należący do pozostałych grup docelowych	25	25	50	47	19	66
PI 8i, Poddz. 5.2.2: Osoby długotrwale bezrobotne	35	15	50	59	19	78
PI 8i, Poddz. 5.2.2: Osoby o niskich kwalifikacjach	35	25	60	76	46	122
PI 8i, Poddz. 5.2.2: Osoby w wieku 50 lat i więcej	28	22	50	34	26	60
PI 8i, Poddz. 5.2.2: Osoby z niepełnosprawnościami	24	16	40	32	20	52
PI 8i, Poddz. 5.2.2: Uczestnicy należący do pozostałych grup docelowych	25	25	50	55	14	69
PI 8iv, Dz. 5.3: Osoby opiekujące się dziećmi w wieku do lat 3	184	16	200	411	31	442
PI 10iii, Dz. 5.5: Osoby w wieku aktywności zawodowej, w tym pracownicy sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	247	153	400	259	169	428
PI 8v, Dz. 5.6: Pracownicy zagrożeni zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy	118	82	200	154	85	239
PI 8iii, Dz. 5.7: Osoby pozostające bez pracy i pracujące, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej	100	100	200	174	115	289
RAZEM	1185	815	2000	1597	792	2389

Źródło: opracowanie własne

WYWIADY POGŁĘBIONE

W ramach wywiadów pogłębionych zastosowany został dobór celowy polegający na zapraszaniu do badania różnych kategorii interesariuszy przedmiotu niniejszej ewaluacji. Poniżej przedstawiono szczegółową strukturę próby badawczej w ramach techniki wywiadów pogłębionych:

- Departament Europejskiego Funduszu Społecznego UMWP – 3 wywiady z osobami posiadającymi szeroką wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie weryfikacji wniosków o płatność i monitorowania postępu wdrażania interwencji z zakresu OP

5 (Referat Obsługi Projektów Społecznych i Zawodowych, Referat Obsługi Projektów Edukacyjnych oraz Referat Planowania i Monitorowania Wdrażania);

- Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP – 1 wywiad z osobą posiadającą szeroką wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie programowania interwencji w dziedzinie zatrudnienia w ramach FEP (Referat Planowania Strategicznego);
- Stowarzyszenie Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot - 1 wywiad z osobą posiadającą szeroką wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie planowania strategicznego i koordynacji projektów w dziedzinie zatrudnienia;
- Wydział Wdrażania EFS WUP w Gdańsku – 1 wywiad w formie diady z osobami posiadającymi szeroką wiedzę i doświadczenie w zakresie koordynacji oraz nadzoru nad realizacją projektów OP 5 (Zespół Projektów Urzędów Pracy);
- Departament Edukacji i Sportu UMWP – 1 wywiad z osobą posiadającą szeroką wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie realizacji działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców regionu oraz wdrażania Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej „Aktywni Pomorzanie”;
- WUP w Gdańsku (WUP w Gdańsku (Wydziały niezaangażowane w realizację funkcji IP) – pierwotnie zaplanowano 3 wywiady z osobami posiadającymi szeroką wiedzę i doświadczenie zawodowe w zakresie wspierania rozwoju umiejętności mieszkańców województwa pomorskiego, wspierania rozwoju produktywnego zatrudnienia i promocji działań rozwojowych dla pomorskiego rynku pracy oraz opracowywania badań i analiz rynku pracy; po konsultacjach z WUP przeprowadzono jeden wywiad w formie triady z doradcami zawodowymi z Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w: Gdańsku i Słupsku;
- Beneficjenci – 3 wywiady z beneficjentami realizującymi projekty w obszarze adaptacyjności (Działanie 5.6), którzy mają siedzibę w woj. pomorskim.

łącznie przeprowadzonych zostało 11 wywiadów pogłębionych.

STUDIUM PRZYPADKU

Przedmiotem studiów przypadku opracowanych na potrzeby niniejszego badania ewaluacyjnego były dobre praktyki w realizacji projektów wdrażanych w ramach obszaru objętego ewaluacją.

W ramach stadium przypadku zastosowany został dobór celowy polegający na zapewnieniu reprezentatywności typologicznej charakteryzowanych rozwiązań. Na potrzeby raportu opracowano studia przypadku dotyczące 5 przedsięwzięć:

- projekt dot. zwiększania zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (Działanie 5.2) – projekt „Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborskim i sztumskim - aktywizacja zawodowa (II)“;
- projekt dot. poprawy dostępu do form opieki nad dziećmi do lat 3 oraz możliwość powrotu na rynek pracy osób opiekujących się dziećmi do lat 3 (Działanie 5.3) – projekt „Pozytywny żłobek w Gdańsku – Zaspą“;
- projekt dot. upowszechnienia kształcenia ustawicznego wśród osób aktywnych zawodowo (Działanie 5.5) – projekt „Czas na nowe kwalifikacje“;
- projekt dot. adaptacyjności (Działanie 5.6) – projekt „Klucz do zatrudnienia“;
- projekt dot. tworzenia mikroprzedsiębiorstw (Działanie 5.7) – projekt „Pomorzanki w Biznesie“.

Opis wyników badania

Niniejszy rozdział obejmuje całość analiz przeprowadzonych w ramach przedmiotowej ewaluacji. Prezentacja wyników została przeprowadzona w sposób odzwierciedlający strukturę ewaluowanej interwencji i zakres przedmiotowy badania. Z tego względu wyodrębniono rozdziały tematyczne odzwierciedlające cele szczegółowe ewaluacji:

- ocena wpływu projektów RPO WP na zwiększenie zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (PI 8i),
- ocena wpływu projektów RPO WP na poprawę dostępu do form opieki na dziećmi do lat 3 oraz możliwość powrotu na rynek pracy osób opiekujących się dziećmi do lat 3 (PI 8iv),
- znaczenie projektów RPO WP w upowszechnieniu się kształcenia ustawicznego wśród osób aktywnych zawodowo (PI 10iii),
- ocena efektów projektów RPO WP w zakresie adaptacyjności (PI 8v),
- ocena efektów projektów RPO WP dotyczących tworzenia mikroprzedsiębiorstw (PI 8iii),
- rekomendacje wdrożeniowe dla perspektywy finansowej 2021-2027.

Z kolei struktura poszczególnych podrozdziałów tematycznych stanowi odzwierciedlenie problematyki badania wynikającej z treści pytań badawczych.

OCENA WPŁYWU PROJEKTÓW RPO WP NA ZWIĘKSZENIE ZATRUDNIENIA OSÓB POZOSTAJĄCYCH BEZ PRACY LUB ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY (PI 8i)

W niniejszym podrozdziale przedstawiono wyniki całości analiz przeprowadzonych w odniesieniu do wsparcia realizowanego w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników.

Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów

Pierwszy element analiz odnoszących się do podjętych działań i osiągniętych efektów dotyczy struktury populacji uczestników projektów objętych badaniem. Analiza tego rodzaju danych pozwala precyzyjnie określić, do jakich kategorii trafiła pomoc w ramach ewaluowanego wsparcia w PI 8i.

Tabela 3. Podstawowe informacje o projektach z PI 8i

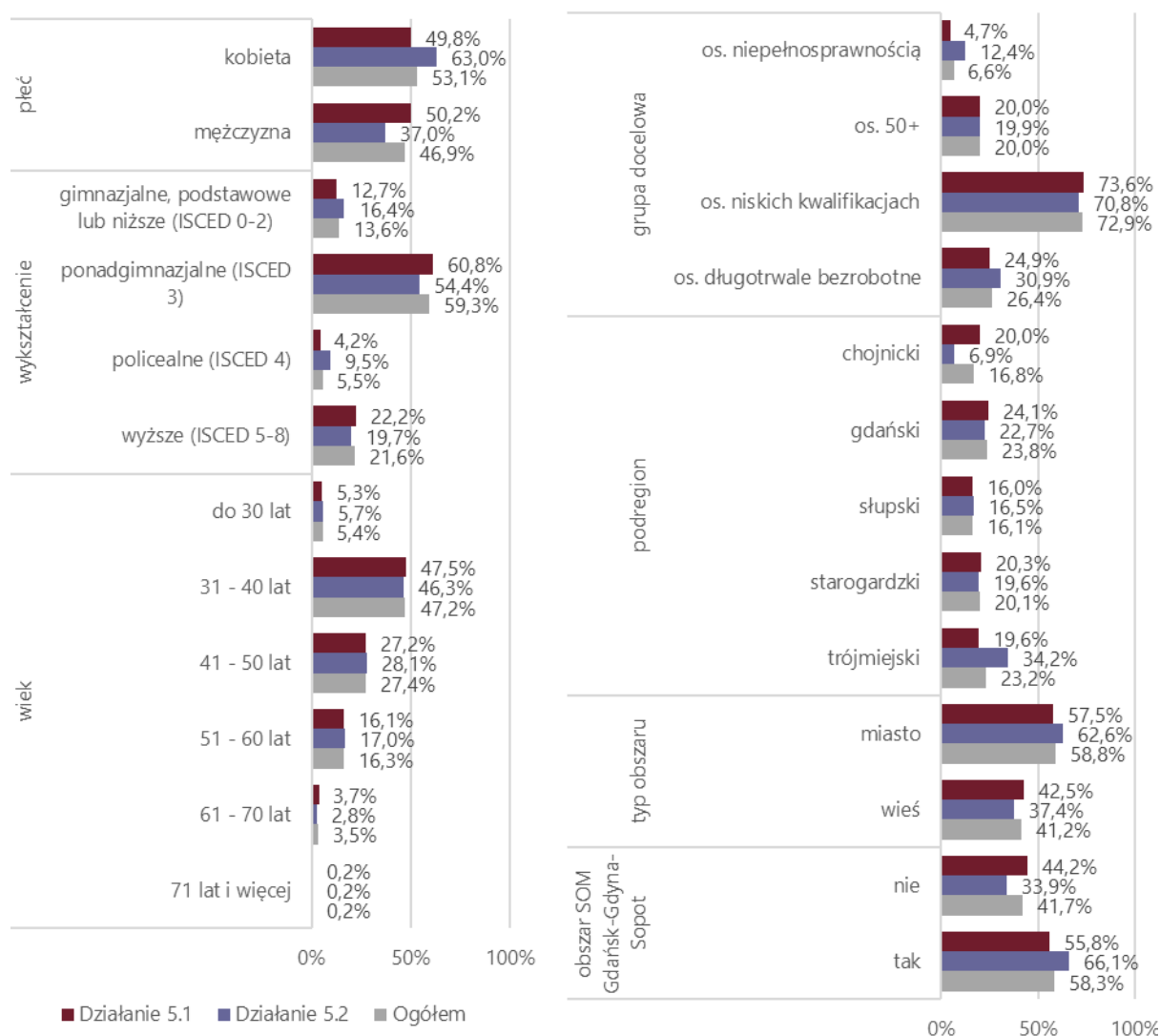
Dz./Pddz.	Liczba projektów - podpisane umowy	Liczba projektów zakończonych	Wartość projektów - podpisane umowy [mln zł]	Wartość projektów zakończonych [mln zł]	Kwota dofinansowania UE - podpisane umowy [mln zł]	Kwota dofinansowania UE - projekty zakończone [mln zł]	Liczba uczestników projektów
5.1	67	67	361,1	361,1	361,1	361,1	37 992
5.1.1	21	21	142,2	142,2	142,2	142,2	17 172
5.1.2	46	46	218,8	218,8	218,8	218,8	20 820
5.2	100	94	167,8	144,6	159,4	137,4	12 375
5.2.1	32	26	70,2	47,0	66,7	44,6	4 514
5.2.2	68	68	97,6	97,6	92,7	92,7	7 861

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014, stan na 30.09.2023 r.

W ramach Działania 5.1, które dotyczyło aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych rozpoczęto i zakończono 67 projektów – większość (5.1.2: 46) z nich stanowiły projekty realizowane poza instrumentem ZIT. Ostateczna wartość projektów zakończonych wynosiła 361,1 mln zł (poza ZIT: 218,8 mln zł). Liczba osób biorących udział w projektach

Działania 5.1 wyniosła ostatecznie 37992 uczestników (poza ZIT: 20820). Pod względem wszystkich powyższych wskaźników liczbowych to projekty prowadzone bez instrumentów terytorialnych stanowiły większą część liczby zakończonych projektów (68,7%), ich wartości (60,6%), kwot dofinansowania (60,6%) i liczby uczestników (54,8%). Działanie 5.2 dotyczyło aktywizacji zawodowej i celem jego projektów było zwiększenie zatrudnienia osób pozostających bez pracy i poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących – cele te zrealizowane zostały w 94 projektach (poza ZIT: 68) ze 100 (poza ZIT: 68) rozpoczętych. Z powyższych danych wynika zatem, że wszystkie sześć nie zakończonych projektów w założeniu były realizowane w ramach instrumentu ZIT. Ostateczna wartość projektów zakończonych wyniosła 144,6 mln zł (poza ZIT: 97,6 mln zł) przy początkowym założeniu 167,8 mln zł (poza ZIT: 97,6 mln zł). Kwota dofinansowania UE na projekty Działania 5.2 wyniosła 137,4 mln zł (poza ZIT: 92,7 mln zł) przy założeniach początkowych 159,4 mln zł (poza ZIT: 92,7 mln zł). Ostatecznie liczba uczestników w ramach Działania 5.2 została osiągnięta na poziomie 12375 (poza ZIT: 7861). Podobnie jak w przypadku projektów Działania 5.1, projekty Działania 5.2 realizowane poza instrumentem ZIT stanowiły większą część pod względem liczby zakończonych projektów (72,3%), wartości zakończonych projektów (67,5%), całej kwoty dofinansowania (67,5%) oraz liczebności uczestników (63,5%). Warto zwrócić uwagę, że różnice między liczebnością projektów oraz kwotami dofinansowania realizowanymi w projektach ZIT i poza mechanizmem ZIT są większe niż różnice w liczebnościach uczestników projektów, które są mniejsze.

Wykres 1. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów z Działania 5.1 i 5.2



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; Działanie 5.1 - n=37922, Działanie 5.2 – n=12375, Ogółem – n=50367; dane na dzień 30.09.2023 obejmujące uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie

Analiza struktury uczestników objęła bardzo zróżnicowane aspekty, należy jednak zwrócić uwagę, że w większości przypadków nie mamy do czynienia z istotnymi różnicami pomiędzy oboma Działaniami realizującymi cele PI 8i. Innymi słowy, zarówno w przypadku Działania 5.1, jak i Działania 5.2 wsparcie trafiło do większości poszczególnych kategorii odbiorców w zbliżonym stopniu. Jest to o tyle istotne, że jednak oba wspomniane Działania cechowały się pewnymi różnicami jeśli chodzi o zakres realizowanych instrumentów pomocowych (w przypadku Działania 5.1 ograniczonych do tych, które mogą być realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy zgodnie z Ustawą o promocji

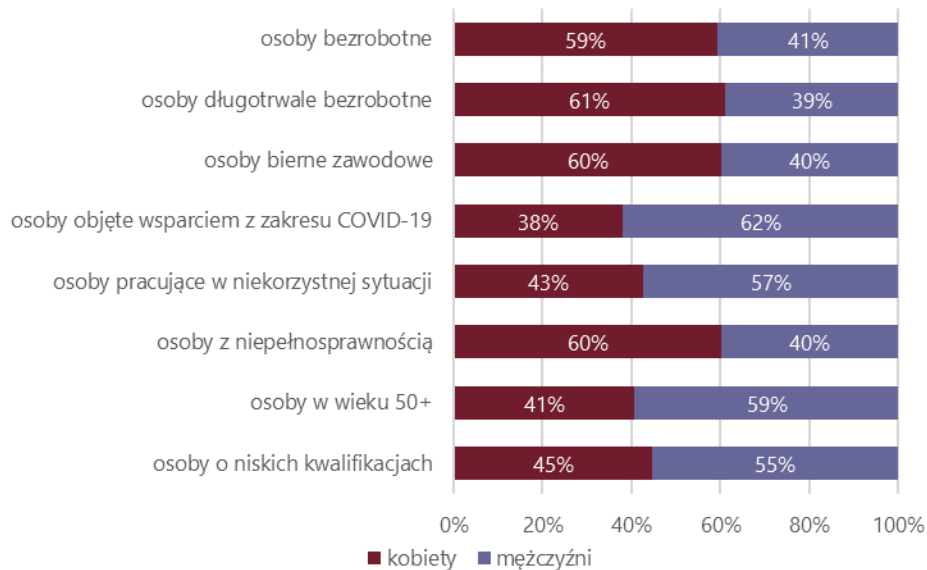
zatrudnienia i instytucjach rynku pracy), jak i sposób adresowania wsparcia (w przypadku Działania 5.1 pomocą obejmowano wyłącznie osoby z rejestru osób bezrobotnych).

Warto natomiast zwrócić uwagę na kilka prawidłowości ujawniających się w powyższych danych:

- zauważalnie wyższy udział kobiet w projektach Działania 5.2 (kobiety stanowiły 63% osób uczestniczących w tym Działaniu wobec udziału na poziomie 49,8% w Działaniu 5.1);
- zbliżony poziom trudności w dotarciu ze wsparciem do osób w wieku 50+ w obu Działaniach (w przypadku Działania 5.1 osoby te stanowiły jedynie 19,9% wszystkich uczestników, w Działaniu 5.2 – 20%);
- wyraźnie większa skuteczność Działania 5.2 w dotarciu ze wsparciem do osób z niepełnosprawnością (w projektach Działania 5.2 osoby z niepełnosprawnością stanowiły 12,4% wszystkich uczestników, podczas gdy w Działaniu 5.1 było to jedynie 4,7%) oraz nieco większa skuteczność tego Działania w dotarciu do osób długotrwale bezrobotnych (udział osób z tej kategorii w Działaniu 5.2 wyniósł 30,9%, a w Działaniu 5.1 – 24,9%);
- niewielkie różnice terytorialne w znaczeniu wsparcia z każdego z Działań w poszczególnych podregionach (za wyjątkiem dwóch podregionów: chojnickiego – mieszkańcy tego podregionu stanowili aż 20% wszystkich uczestników projektów w Działaniu 5.1 i tylko 6,9% wszystkich uczestników projektów w Działaniu 5.2; trójmiejskiego – w tym podregionie objęto wsparciem aż 34,2% wszystkich odbiorców pomocy w Działaniu 5.2, choć w Działaniu 5.1 mieszkańcy tego podregionu stanowili 19,6% wszystkich osób korzystających w regionie z tego rodzaju wsparcia aktywizacyjnego);
- większa skala objęcia wsparciem w PI 8i mieszkańców obszarów miejskich, którzy stanowili 58,8% wszystkich uczestników wobec, podczas gdy z obszarów wiejskich pochodziło 41,2% odbiorców pomocy, co generalnie odzwierciedla strukturę mieszkańców województwa.

Poniżej omówiono charakterystykę społeczno-demograficzną osób należących do poszczególnych grup docelowych PI 8i

Wykres 2. Struktura płci w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i



Źródło: opracowanie własne na danych SL2014; stan na dzień 30.09.2023; osoby bezrobotne - n=34564, osoby długotrwale bezrobotne - n=13295, osoby biernie zawodowe - n=1361, osoby objęte wsparciem z zakresu COVID-19 - n=14671, osoby pracujące w niekorzystnej sytuacji - n=419, osoby z niepełnosprawnością - n=3321, osoby w wieku 50+ - n=10056, osoby o niskich kwalifikacjach - n=36709; dane obejmują osoby, które zakończyły udział w projektach

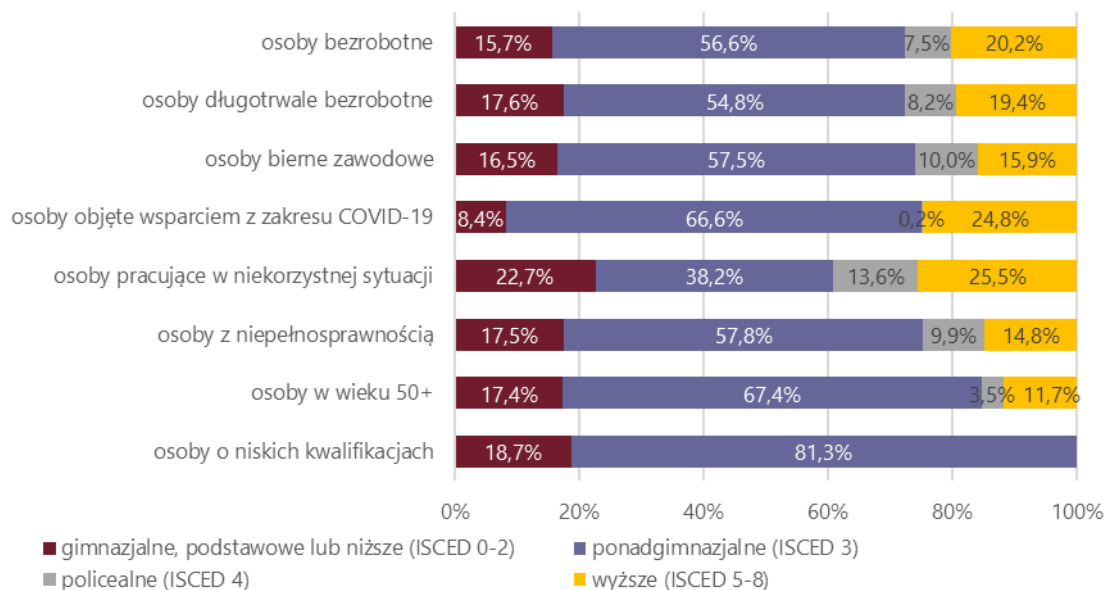
Wsparcie z zakresu PI 8i trafiło do osób bezrobotnych/długotrwale bezrobotnych/biernych zawodowo i miało na celu ich aktywizację zawodową. Większość uczestników wsparcia, którzy pochodzili z tych grup stanowiły kobiety – 59% osób bezrobotnych, 61% osób długotrwale bezrobotnych oraz 60% osób biernych zawodowo. Kobiety stanowiły również większą (60%) część osób z niepełnosprawnością korzystających ze wsparcia projektów PI 8i. Mężczyźni przeważali z kolei wśród osób objętych wsparciem z zakresu COVID-19 (62%), osób pracujących w niekorzystnej sytuacji (57%), osób w wieku 50 lat i więcej (59%) oraz osób o niskich kwalifikacjach (55%). Można zatem stwierdzić, że chociaż większość uczestników wsparcia w postaci aktywizacji zawodowej stanowiły kobiety, to przeważnie mężczyźni przeważali w grupach wymagających specyficznego wsparcia. W roku 2022⁴ większość (60,8%, PI 8i: 59%) osób bezrobotnych w województwie pomorskim stanowiły kobiety – ich proporcja była zbliżona do struktury kobiet bezrobotnych, które otrzymywały wsparcie w projektach PI 8i. Ponadto w roku 2022⁵ większość (68,2%; PI 8i: 61%) osób długotrwale bezrobotnych również stanowiły kobiety – oznacza to, że tendencja ich wsparcia była prawidłowa, ale

⁴ GUS BDL, Bezrobotni zarejestrowani wg płci i typu, dane dla województwa pomorskiego w roku 2022

⁵ GUS BDL, Bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy i płci, dane dla województwa pomorskiego w roku 2022

mogła stanowić niższą proporcję wsparcia dla kobiet z tej grupy bezrobotnych. Prawie 2/3 (64,5%; PI 8i: 60%) osób biernych zawodowo⁶ w województwie pomorskim w roku 2020 stanowiły kobiety – kierunek wsparcia projektów PI 8i dla tej grupy wydaje się wobec tego adekwatny. W roku 2022⁷ różnice w liczebności niepełnosprawnych kobiet z niepełnosprawnością zarejestrowanych w urzędach pracy (54%; PI 8i: 60%) i mężczyzn (46%; PI 8i: 40%) były stosunkowo zbieżne ze wsparciem kierowanym do tych osób.

Wykres 3. Struktura wykształcenia w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i



Źródło: opracowanie własne na danych SL2014; stan na dzień 30.09.2023; osoby bezrobotne - n=34564, osoby długotrwale bezrobotne - n=13295, osoby biernie zawodowe - n=1361, osoby objęte wsparciem z zakresu COVID-19 - n=14671, osoby pracujące w niekorzystnej sytuacji - n=419, osoby z niepełnosprawnością - n=3321, osoby w wieku 50+ - n=10056, osoby o niskich kwalifikacjach - n=36709; dane obejmują osoby, które zakończyły udział w projektach

W prawie każdej z analizowanych grup otrzymujących wsparcie w postaci aktywizacji zawodowej przeważały osoby o wykształceniu ponadgimnazjalnym – jest to najsilniej (81,3%) widoczne w przypadku osób o niskich kwalifikacjach, a najslabiej w jednej grupie, gdzie takie osoby nie stanowiły większości czyli wśród osób pracujących w niekorzystnej sytuacji (38,2%). Zaprezentowany na powyższym wykresie stan rzeczy jest odzwierciedleniem sytuacji, w której większość osób potrzebujących wsparcia w ramach

⁶ GUS BDL, Ludność wg typu aktywności i płci, dane dla województwa pomorskiego w roku 2020

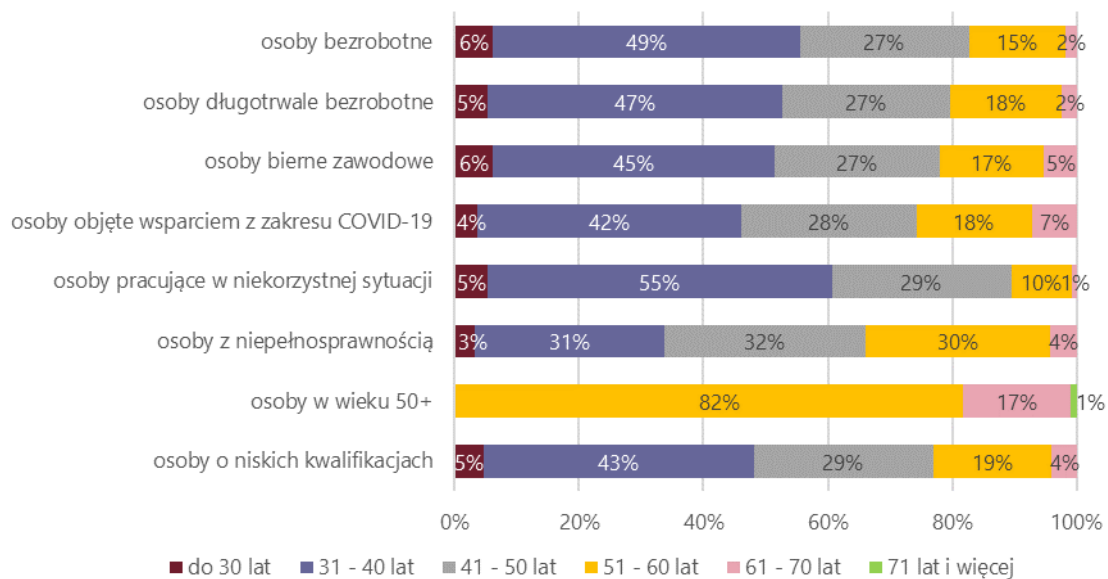
⁷ GUS BDL, Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy wg płci, dane dla województwa pomorskiego w roku 2022

projektów PI 8i posiada wykształcenie najwyżej ponadgimnazjalne – tylko w przypadku osób pracujących w niekorzystnej sytuacji odsetek osób z wyższym wykształceniem był nieco wyższy niż 1/4 (25,5%). Warto również zwrócić uwagę na stosunkowo częsty udział w projektach osób o wykształceniu gimnazjalnym, podstawowym lub niższym, które w przypadku osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji stanowiły ponad 1/5 (22,7%) wszystkich uczestników. Należy również zwrócić uwagę, że proporcje pomiędzy poszczególnymi poziomami wykształcenia między osobami bezrobotnymi, długotrwale bezrobotnymi i biernymi zawodowo znacznie się nie różnią – zróżnicowanie pojawia się na poziomie bardziej szczegółowych grup jak w przypadku osób objętych wsparciem z zakresu COVID-19, gdzie 2/3 stanowią uczestnicy z wykształceniem ponadgimnazjalnym, a prawie 1/4 osoby z wyższym wykształceniem. W roku 2022⁸ w województwie pomorskim największy (38,8%; PI 8i: 56,6%) odsetek osób bezrobotnych zarejestrowanych w podziale na poziom wykształcenia stanowiły osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym. Co czwarty (26,2%; PI 8i: 15,7%) bezrobotny posiadał wykształcenie gimnazjalne, podstawowe lub niższe – z kolei osoby bezrobotne z wykształceniem policealnym stanowiły nieco ponad 1/5 (20,5%; PI 8i: 7,5%) wszystkich bezrobotnych, a osoby z wykształceniem wyższym mniej niż 1/5 (14,5%; PI 8i: 20,2%). Biorąc pod uwagę powyższe można zauważyć, że proporcja osób bezrobotnych w wykształceniem ponadgimnazjalnym otrzymujących wsparcie jest zdecydowanie wyższa niż proporcja osób bezrobotnych w wykształceniem ponadgimnazjalnym ogółem. Osoby bezrobotne z wykształceniem wyższym były w projektach PI 8i również nadreprezentowane, a pozostałe dwie grupy niedoreprezentowane. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku osób biernych zawodowo. W roku 2020⁹ najwięcej (37,9%; PI 8i: 57,5%) osób biernych zawodowo w województwie pomorskim posiadało wykształcenie ponadgimnazjalne – jest to zgodne z tendencją wsparcia projektów PI 8i, ale proporcja tych osób jest zdecydowanie niższa niż wsparcie, które otrzymywali. Osoby bierne zawodowo z wykształceniem wyższym były w projektach nadreprezentowane (12,1%; PI 8i: 15,9%), a osoby z wykształceniem policealnym niedoreprezentowane (20,4%; PI 8i: 10%), podobnie jak osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niższym (29,7%; PI 8i: 16,5%).

⁸ GUS BDL, Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia, dane dla województwa pomorskiego w roku 2022

⁹ GUS BDL, Ludność wg typu aktywności i poziomu wykształcenia, dane dla województwa pomorskiego w roku 2020

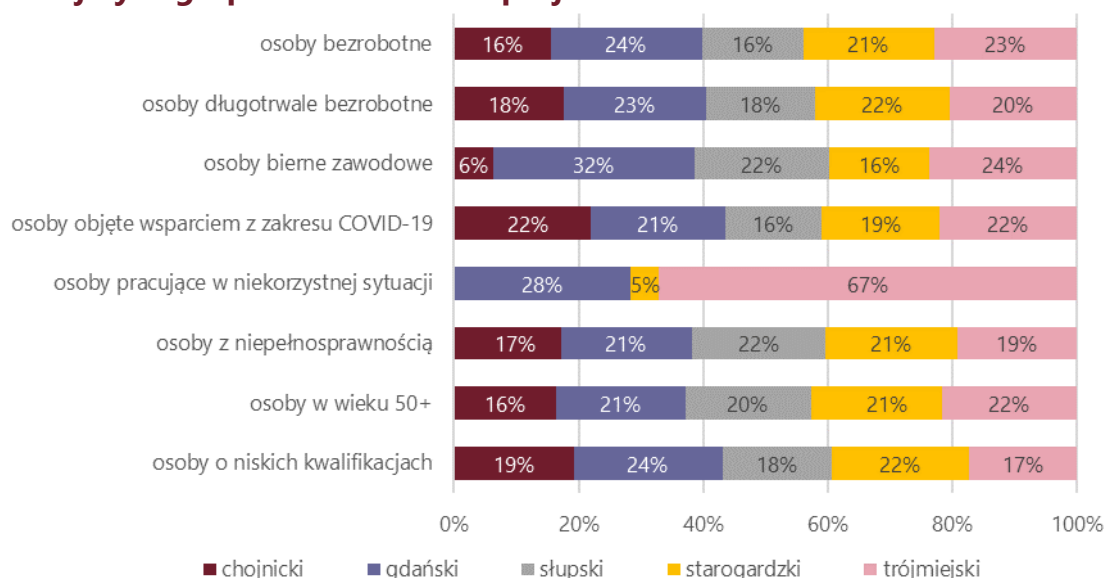
Wykres 4. Struktura wiekowa w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i



Źródło: opracowanie własne na danych SL2014; stan na dzień 30.09.2023; osoby bezrobotne - n=34564, osoby długotrwale bezrobotne - n=13295, osoby bierne zawodowo - n=1361, osoby objęte wsparciem z zakresu COVID-19 - n=14671, osoby pracujące w niekorzystnej sytuacji - n=419, osoby z niepełnosprawnością - n=3321, osoby w wieku 50+ - n=10056, osoby o niskich kwalifikacjach - n=36709; dane obejmują osoby, które zakończyły udział w projektach

Prawie połowa osób bezrobotnych (49%), długotrwale bezrobotnych (47%) i biernych zawodowo (45%), które uczestniczyły w projektach PI 8i nastawionych na aktywizację zawodową stanowiły osoby w wieku 31-40 lat – w tych grupach stosunkowo dużo uczestników, ponad 1/4 stanowiły osoby w wieku 41-50 lat: osoby bezrobotne (27%), długotrwale bezrobotne (27%) i bierne zawodowo (27%). Jednocześnie osoby z najmłodszej kategorii wiekowej, do 30 lat, stanowiły stosunkowo małą część uczestników – największa (6%) ich część obserwowana była wśród osób bezrobotnych co jednak może wynikać z założeń poszczególnych projektów. Z podobnych powodów stosunkowo rzadko uczestnikami wsparcia były osoby w wieku 61 lat i starsze. W naturalny sposób większość (82%) osób z grupy wsparcia w wieku 50+ stanowiły osoby z kategorii wiekowej 51-60 lat.

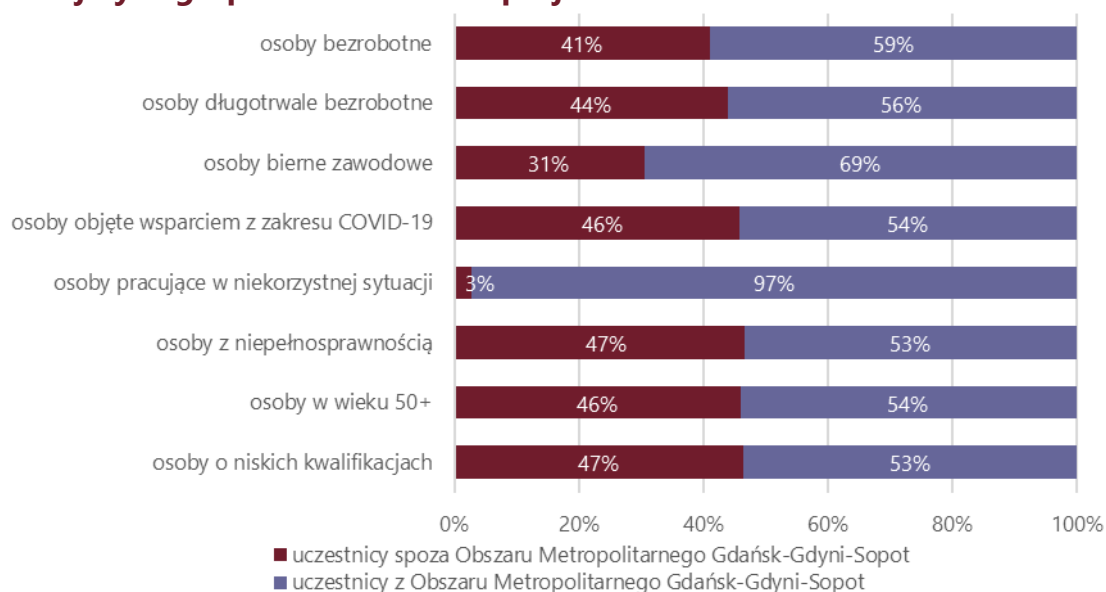
Wykres 5. Struktura miejsca zamieszkania pod względem podregionów w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i



Źródło: opracowanie własne na danych SL2014; stan na dzień 30.09.2023; osoby bezrobotne - n=34564, osoby długotrwale bezrobotne - n=13295, osoby biernie zawodowe - n=1361, osoby objęte wsparciem z zakresu COVID-19 - n=14671, osoby pracujące w niekorzystnej sytuacji - n=419, osoby z niepełnosprawnością - n=3321, osoby w wieku 50+ - n=10056, osoby o niskich kwalifikacjach - n=36709; dane obejmują osoby, które zakończyły udział w projektach

Wśród trzech podstawowych grup uczestników wsparcia projektów PI 8i w postaci osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych i biernych zawodowo struktura miejsca zamieszkania podzielona została stosunkowo równo. Najwięcej uczestników pochodziło z podregionu gdańskiego (osoby bezrobotne: 24%, długotrwale bezrobotne: 23% i biernie zawodowo: 32%), a najmniej z podregionu chojnickiego (osoby bezrobotne: 16%, długotrwale bezrobotne: 18% i biernie zawodowo: 6%). Podobne różnice obserwowane są w przypadku pozostałych grup uczestników, ale z jednym wyjątkiem: zdecydowana większość (67%) osób pracujących w niekorzystnej sytuacji, które skorzystały ze wsparcia pochodziły z podregionu trójmiejskiego. Wśród tych osób stosunkowo liczną (28%) część stanowili mieszkańcy podregionu gdańskiego.

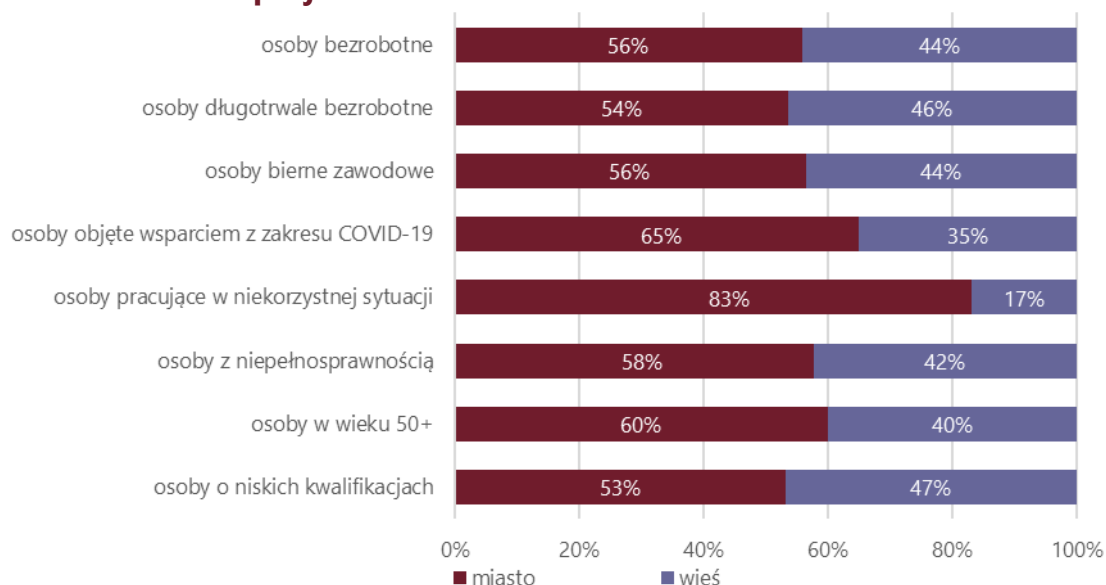
Wykres 6. Udział uczestników z Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdyni-Sopot w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i



Źródło: opracowanie własne na danych SL2014; stan na dzień 30.09.2023; osoby bezrobotne - n=34564, osoby długotrwale bezrobotne - n=13295, osoby biernie zawodowe - n=1361, osoby objęte wsparciem z zakresu COVID-19 - n=14671, osoby pracujące w niekorzystnej sytuacji - n=419, osoby z niepełnosprawnością - n=3321, osoby w wieku 50+ - n=10056, osoby o niskich kwalifikacjach - n=36709; dane obejmują osoby, które zakończyły udział w projektach

Uczestnicy aktywizacji zawodowej oferowanej w PI 8i najczęściej otrzymywali wsparcie na Obszarze Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot. Ponad połowa zarówno osób bezrobotnych (59%), długotrwale bezrobotnych (56%) oraz biernych zawodowo (69%) stanowiły osoby z tego obszaru. Pozostałe kategorie wyodrębnione w badaniu powtarzają tę prawidłowość, ale jest ona szczególnie silnie obserwowana wśród osób pracujących w niekorzystnej sytuacji, gdzie prawie (97%) wszyscy uczestnicy pochodzili z Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot co mogło wynikać ze stosunkowo korzystnej sytuacji tego regionu w kontekście rynku pracy.

Wykres 7. Udział uczestników z terenów miejskich i wiejskich w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i



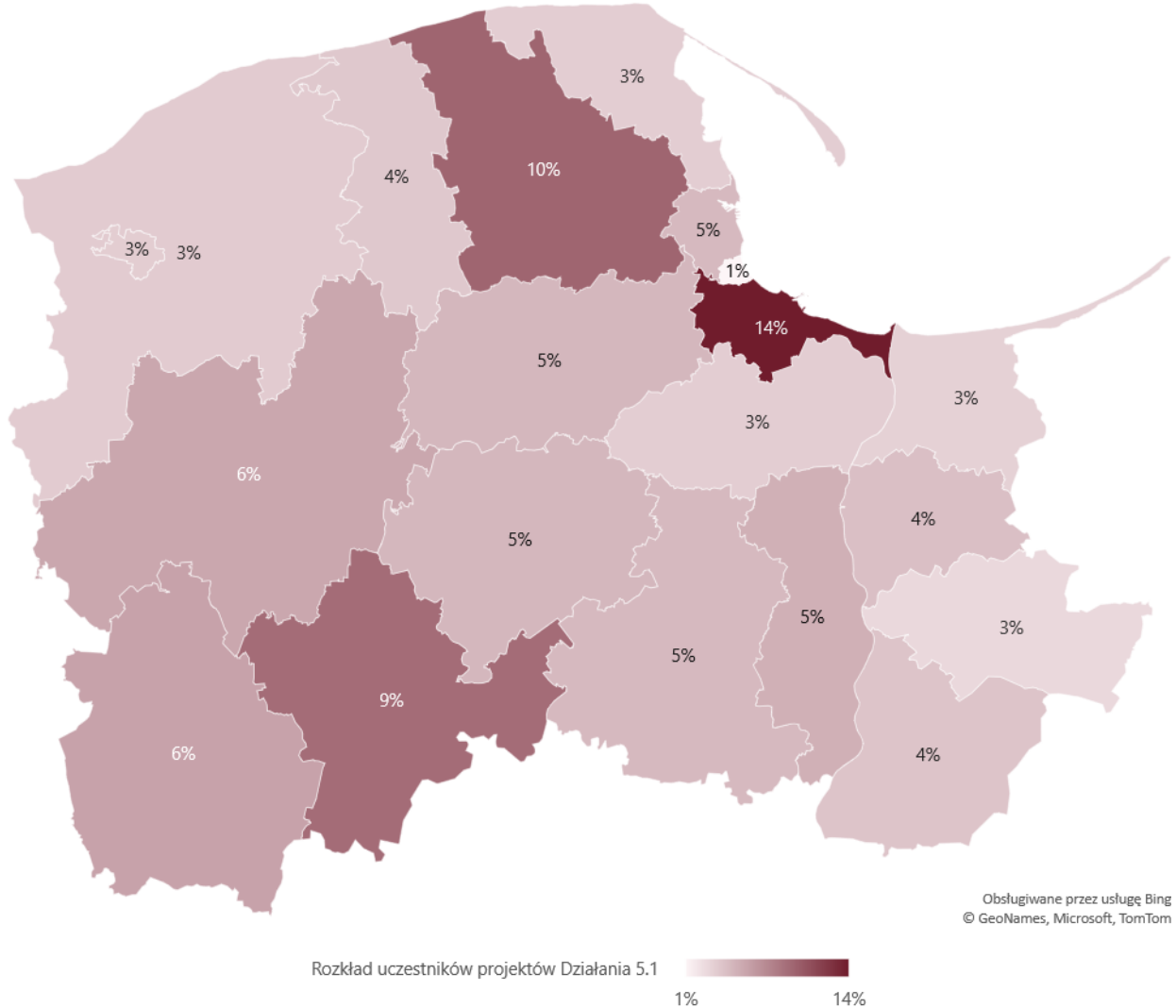
Źródło: opracowanie własne na danych SL2014; stan na dzień 30.09.2023; osoby bezrobotne - n=34564, osoby długotrwale bezrobotne - n=13295, osoby biernie zawodowe - n=1361, osoby objęte wsparciem z zakresu COVID-19 - n=14671, osoby pracujące w niekorzystnej sytuacji - n=419, osoby z niepełnosprawnością - n=3321, osoby w wieku 50+ - n=10056, osoby o niskich kwalifikacjach - n=36709; dane obejmują osoby, które zakończyły udział w projektach

Większość osób bezrobotnych (56%), długotrwale bezrobotnych (54%) oraz biernych zawodowo (56%), które brały udział w aktywizacji zawodowej PI 8i stanowili mieszkańcy miast. Podobny stan rzeczy można zaobserwować wśród osób objętych wsparciem z zakresu COVID-19 (65%), osób z niepełnosprawnością (58%), osób w wieku 50 lat i więcej (60%), osób o niskich kwalifikacjach (53%) i zwłaszcza osób pracujących w niekorzystnej sytuacji (83%). Obserwacja poczyniona wśród osób z ostatniej wymienionej grupy może wynikać z większych możliwości zatrudnieniowych w ośrodkach miejskich, ale jednocześnie silnej potrzeby mieszkańców miast na zmianę swojego zawodu czy miejsca pracy. Stopa bezrobocia wśród mieszkańców miast wynosiła w roku 2020¹⁰ 3,2, a w obszarach wiejskich 3,1 – są to bardzo zbliżone wartości ukazujące niewielką przewagę stopy bezrobocia w miastach. W związku z tymi danymi można stwierdzić, że podział wsparcia dla osób bezrobotnych w projektach PI 8i w rozróżnieniu na tereny miejskie i wiejskie jest prawidłowa.

¹⁰ GUS BDL, Stopa bezrobocia wg miejsca zamieszkania, dane dla województwa pomorskiego w roku 2020

W powyższej analizie zasygnalizowane zostały już pewne kwestie związane ze zróżnicowaniem terytorialnym interwencji w PI 8i. Poniżej przeprowadzono bardziej szczegółową analizę tego zagadnienia.

Mapa 1. Rozkład terytorialny uczestników projektów Działania 5.1



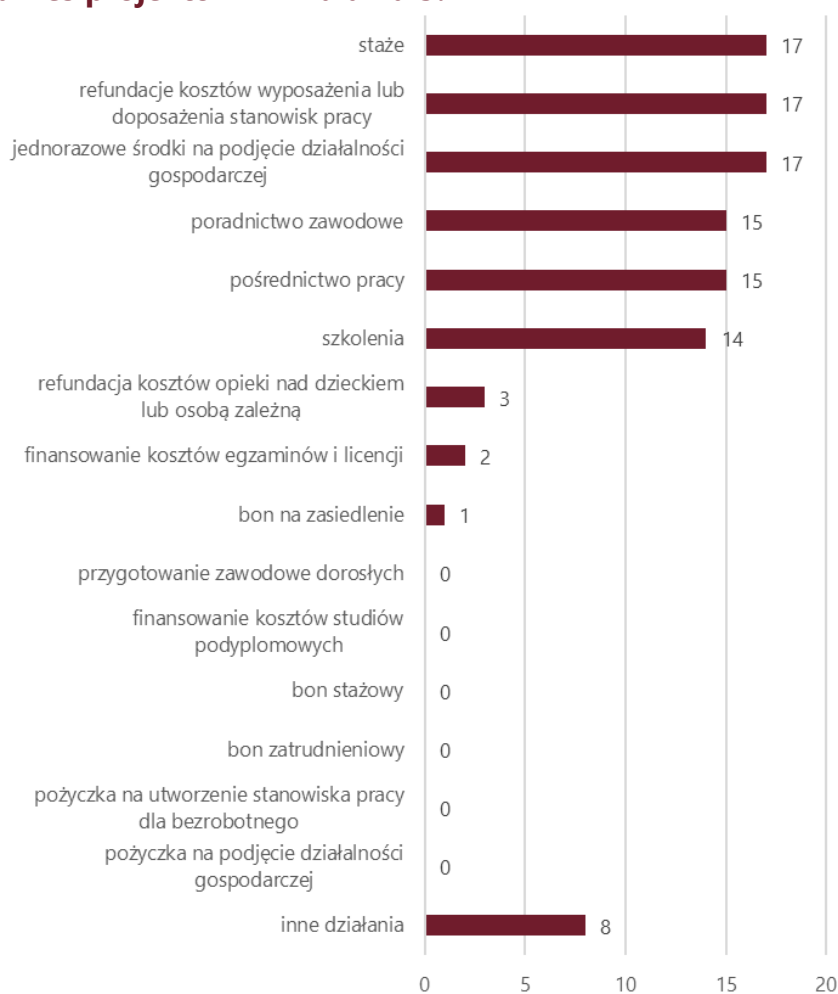
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; n=37922; dane na dzień 30.09.2023 obejmujące uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie

Jeśli chodzi o powiaty, które zostały w największym stopniu objęte pomocą w ramach Działania 5.1, to są to powiaty: m. Gdańsk (14% wszystkich uczestników projektów w Działaniu 5.1 to mieszkańcy Gdańska), wejherowski (10%), chojnicki (9%). Z kolei powiatami z najmniejszym udziałem uczestników okazały się być powiaty: m. Sopot (1%) oraz nowodworski, pucki, m. Słupsk, słupski i sztumski (po 3%). Wsparcie z Działania 5.1 było kierowane przede wszystkim do osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Biorąc pod uwagę strukturę przestrzenną ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP, to

pomocy w Działaniu 5.2 cechuje natomiast powiaty: kościerski, nowodworski, m. Słupsk, m. Sopot, starogardzki, tczewski (po 1%) oraz człuchowski i lęborski (po 2%). Powodem tak wyraźnej koncentracji wsparcia na stolicy województwa może być potencjalnie większa łatwość rekrutacji uczestników ze względu na większe zagęszczenie ludności, która mogła skłaniać beneficjentów do realizacji projektów na terenie Gdańska. Dodatkowo stolica województwa zazwyczaj skupia najprężniej działające organizacje pomocowe, co mogło przełożyć się na większą skalę działań podejmowanych również w projektach RPO WP 2014-2020.

Kolejny element analiz odnoszących się do podjętych działań i osiągniętych efektów dotyczy zakresu dofinansowanych projektów. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące Działania 5.1.

Wykres 8. Zakres projektów z Działania 5.1



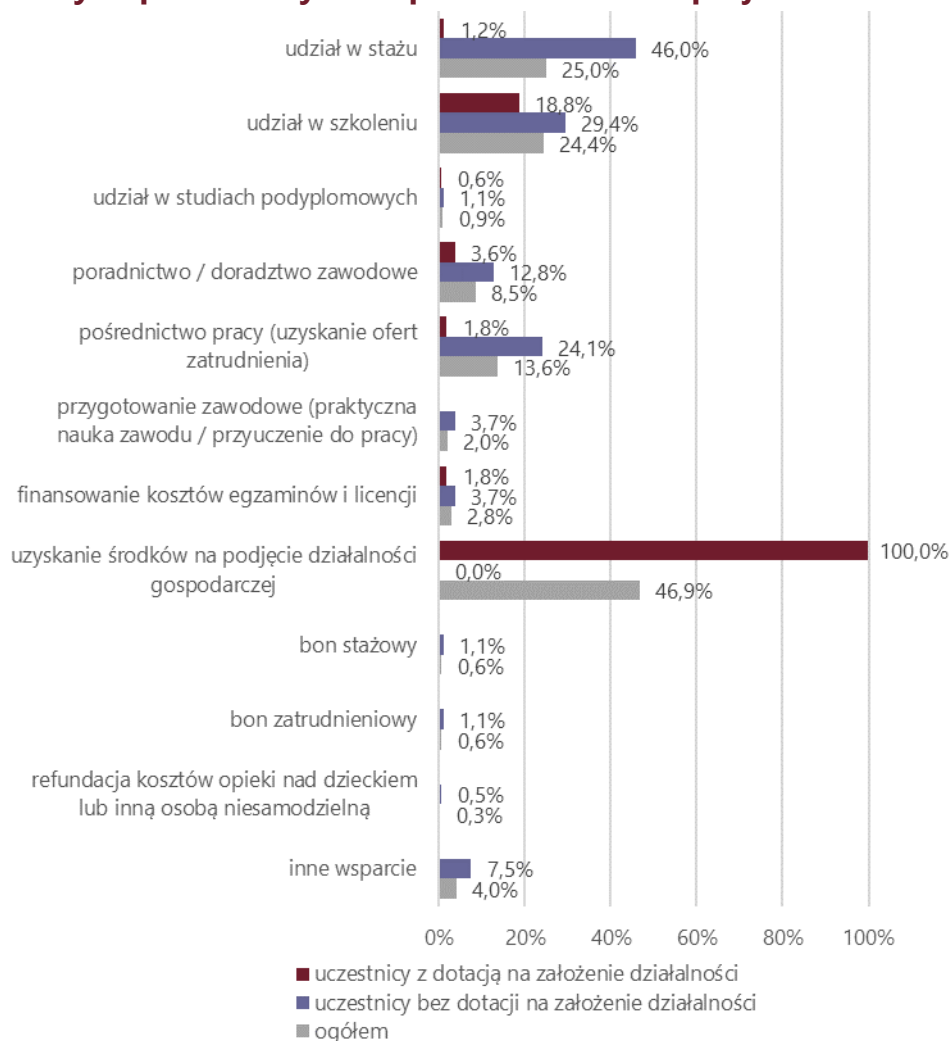
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=17; pytanie wielokrotnego wyboru

Spośród 17 beneficjentów Działania 5.1, którzy wzięli udział w badaniu wszyscy potwierdzili w swoich projektach obecność takich komponentów wsparcia jak: staże, refundacja kosztów wyposażenia / doposażenia stanowisk pracy i możliwość uzyskania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Zdecydowana większość wskazała w badaniu również na poradnictwo zawodowe (15), poradnictwo pracy (15) oraz szkolenia (14). Pozostałe formy wsparcia były uwzględniane w zdecydowanie mniejszej liczbie projektów lub w żadnym spośród tych, których realizatorze uczestniczyli w badaniu ankietowym. Wśród innych działań, które zaproponowało 8 beneficjentów podawano głównie prace interwencyjne.

Z powyższych danych wynika, że działania podejmowane w zakresie zwiększania zatrudnienia lub poprawy sytuacji zawodowej sprowadzają się z jednej strony do zapewniania praktyki zawodowej i prowadzenia doradztwa/szkoleń, a z drugiej bezpośredniego wsparcia finansowego, takiego jak pomoc w podjęciu działalności gospodarczej, czy refundacja doposażenia stanowiska pracy. Wsparcie w postaci bonów, finansowania studiów podyplomowych, czy egzaminów lub udzielanie pożyczek okazało się być wykorzystywane – w projektach, których realizatorzy uczestniczyli w badaniu ankietowym – rzadko lub wcale.

Powyższe dane odnoszą się do struktury wsparcia oferowanego w badanych projektach, a relatywnie duża liczba form wskazywanych przez wszystkich lub większość beneficjentów traktować należy jako potwierdzenie występowania kompleksowości potencjalnej, czyli możliwości skorzystania z określonych rodzajów pomocy przez uczestników projektów. By jednak ocenić, czy w projektach mieliśmy także do czynienia z kompleksowością faktyczną, niezbędne jest odwołanie się do perspektywy samych odbiorców wsparcia i tego, z jakich form rzeczywiście skorzystali. Dzięki temu możliwe będzie stwierdzenie, jakie rzeczywiście (oraz w jakiej skali) realizowano działania w projektach z Działania 5.1.

Wykres 9. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.1



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; uczestnicy z dotacją na założenie działalności - n=165, uczestnicy bez dotacji na założenie działalności - n=187, ogółem - n=352; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

W blisko połowie przypadków (46,9%) uczestnicy badania otrzymali wsparcie w postaci jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, co czyni tę formę dominującą wśród osób, które wzięły udział w badaniu ankietowym¹¹. Około jedna czwarta uczestników skorzystała z pomocy obejmującej udział w stażu (25%) lub szkoleniu

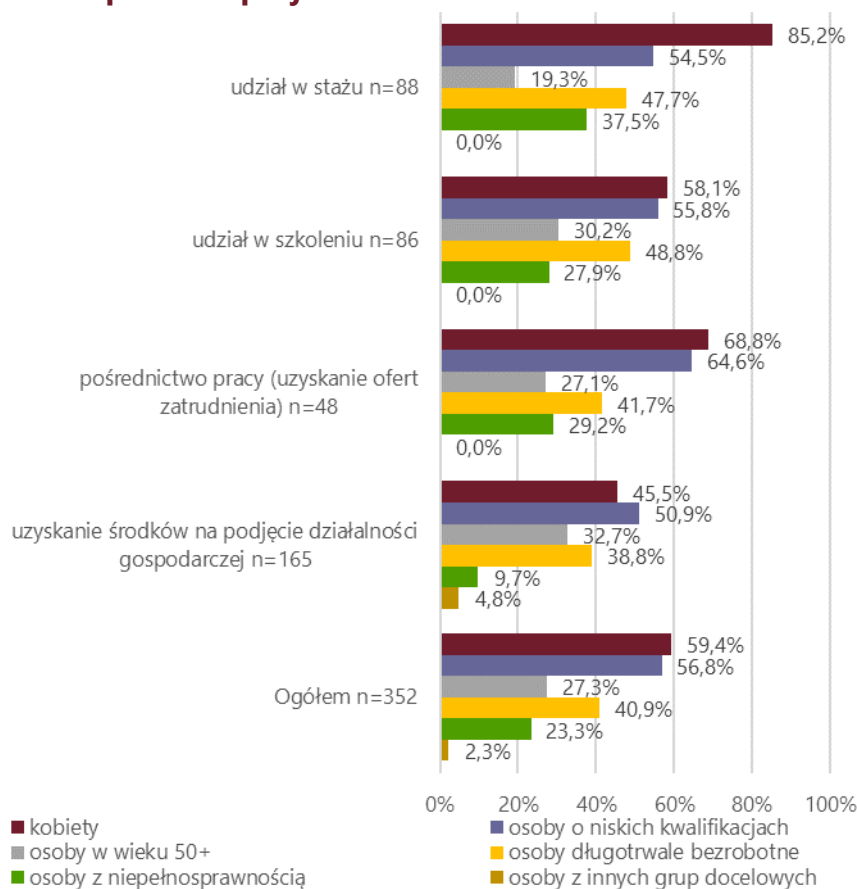
¹¹ Trzeba jednak w tym miejscu podkreślić, że są to dane dla osób uczestniczących w badaniu, nie zaś dla całej populacji. Biorąc pod uwagę dane populacyjne, ta forma wsparcia dotyczyła 17,7%. Należy zauważyć, że forma wsparcia nie była kryterium doboru próby w badaniu ankietowym uczestników, a jednocześnie ograniczenie się w identyfikacji struktury form wsparcia tylko do danych zastanych uniemożliwiłoby uwzględnienie wszystkich form wsparcia (dane populacyjne dotyczące otrzymanych form wsparcia mają charakter bardziej ogólny – operują mniej precyzyjną kategoryzacją form wsparcia niż ta zastosowana w badaniu ankietowym).

(24,4%). Skorzystanie z innych niż powyższe form wsparcia potwierdziło już znacznie mniej uczestników, z czego pośrednictwo pracy – 13,6% badanych, a poradnictwo / doradztwo zawodowe – 8,5%; odsetek uczestników korzystających z pozostałych wymienionych form wsparcia nie przekroczył w żadnym przypadku 3%, a w większości nawet 1%. Jeśli chodzi o inne formy wsparcia, to spośród konkretnych wskazań dominujący charakter miała refundacja kosztów związanych z utworzeniem / doposażeniem stanowiska pracy danej osoby. Warto również zwrócić uwagę na różnice w otrzymywanym wsparciu między uczestnikami otrzymującymi dotacje na założenie działalności i pozostałymi osobami biorącymi udział w projektach. Uczestnicy, którzy nie otrzymali wsparcia na rozpoczęcie działalności najczęściej (46%) brali udział w stażach, podczas gdy uczestnicy otrzymujący dotacje bardzo rzadko (1,2%) korzystali z tej formy udziału w projektach. Poza faktem otrzymania środków na rozpoczęcie działalności (100%), ci uczestnicy najczęściej (18,8%) korzystali ze szkoleń – była to jednocześnie forma wsparcia, z której stosunkowo często (29,4%) korzystali również uczestnicy projektów nie otrzymujący dotacji. Z pozostałych form wsparcia osoby, które otrzymały dotacje korzystały bardzo rzadko.

Uwzględniając powyższe i wcześniejsze dane możemy więc zauważyć, że stopień faktycznej kompleksowości pomocy jest nieco mniejszy niż kompleksowość pomocy dostępnej, ale pamiętać należy, że wsparcie trafiające do konkretnego odbiorcy musi bazować na zindywidualizowanej diagnozie, nie może więc obejmować jak najszerszego katalogu instrumentów pomocy, ale katalog jak najbardziej adekwatnych form wsparcia. Poza tym, nie można abstrahować od wzajemnych relacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami pomocy i faktu, że tak, jak mogą one współwystępować na poziomie całego projektu, tak nie wszystkie mogą być jednocześnie oferowane temu samemu uczestnikowi. Przykładowo, osoba korzystająca ze wsparcia w formie jednorazowej dotacji na uruchomienie działalności gospodarczej nie będzie korzystać z tych form wsparcia, które dotyczą podjęcia przez uczestnika zatrudnienia, a z kolei osoba, dla której profil wsparcia ukierunkowany jest na podjęcie przez nią pracy nie będzie korzystać z pomocy związanej z rozpoczęciem działalności gospodarczej.

Poniżej omówiono strukturę uczestników najpopularniejszych form wsparcia w Działaniach 5.1 i 5.2 pod względem udziału poszczególnych grup docelowych.

Wykres 10. Udział osób z poszczególnych grup docelowych wśród uczestników najczęstszych form wsparcia w projektach Działania 5.1

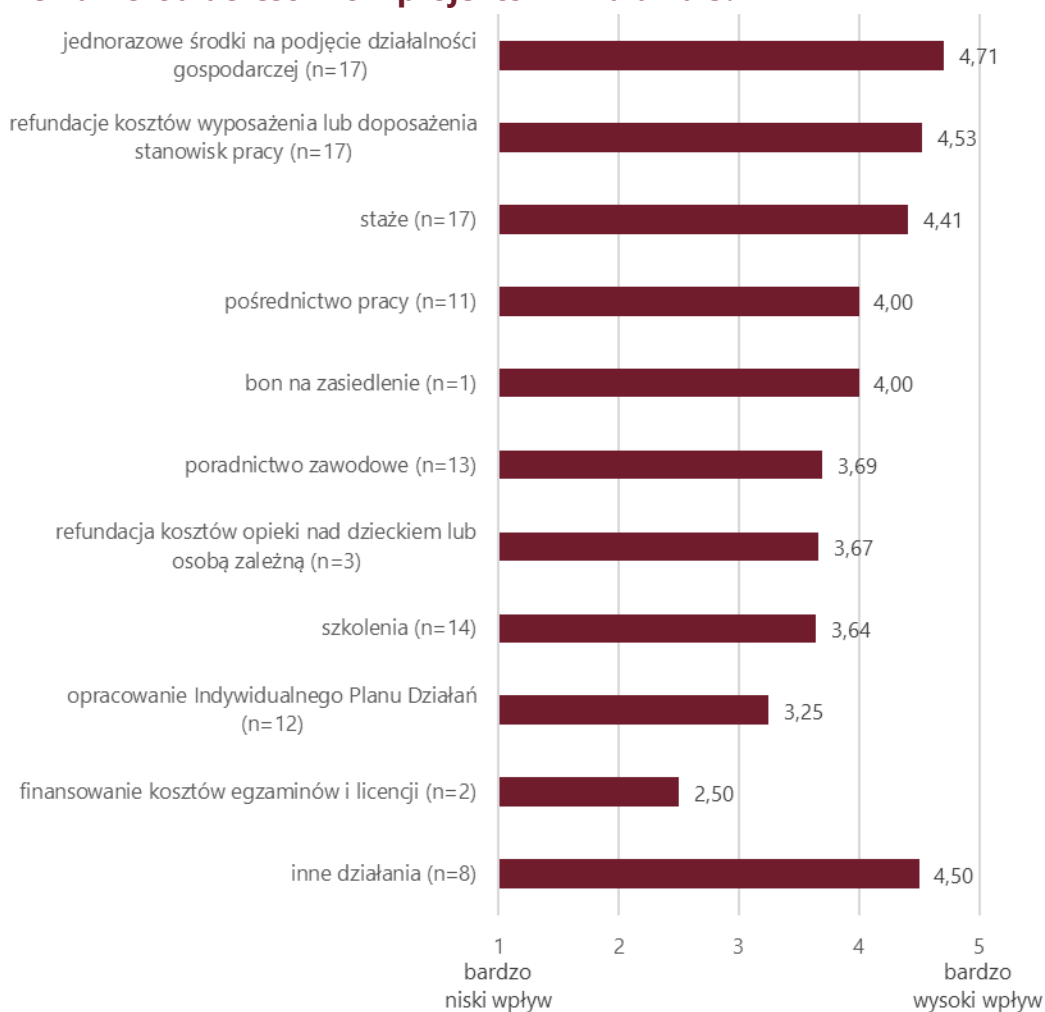


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; uczestnicy mogli brać udział w więcej niż 1 formie wsparcia i należeć do więcej niż 1 grupy docelowej

Dwie grupy docelowe dominowały w czterech najczęściej spotykanych formach wsparcia: były to kobiety i osoby o niskich kwalifikacjach. W przypadku staży te dwie grupy stanowiły 85,2% (kobiety) i 54,5% (osoby o niskich kwalifikacjach), na szkoleniach stanowiły 58,1% i 55,8%, z pośrednictwa pracy również najczęściej korzystały kobiety (68,8%) oraz osoby o niskich kwalifikacjach (64,6%) podobnie jak w przypadku uzyskiwania środków na podjęcie działalności gospodarczej (59,4% oraz 56,8%). Warto wspomnieć, że wśród osób korzystających z projektów Działania 5.1, które z założenia polegało na aktywizacji zawodowej stosunkowo często (ogółem: 40,9%) były to osoby długotrwale bezrobotne. Jest to jednocześnie sygnał potwierdzający trafność wsparcia, które trafia do osób, które rzeczywiście go potrzebują. Ponad 1/4 uczestników projektów stanowiły osoby w wieku 50 lat i więcej, a tylko nieco mniej niż 1/4 osoby z niepełnosprawnością. Zarówno osoby z niepełnosprawnością (37,5%) jak i osoby długotrwale bezrobotne stanowiły stosunkowo dużą część bezpośredniego wsparcia na rynku pracy jaką były staże.

W badaniu beneficjentów poszczególne formy wsparcia zostały poddane ocenie pod kątem ich oddziaływania na zwiększenie zatrudnienia wśród uczestników projektów Działania 5.1.

Wykres 11. Średnia ocena wpływu poszczególnych form wsparcia na zwiększenie zatrudnienia wśród uczestników projektów Działania 5.1



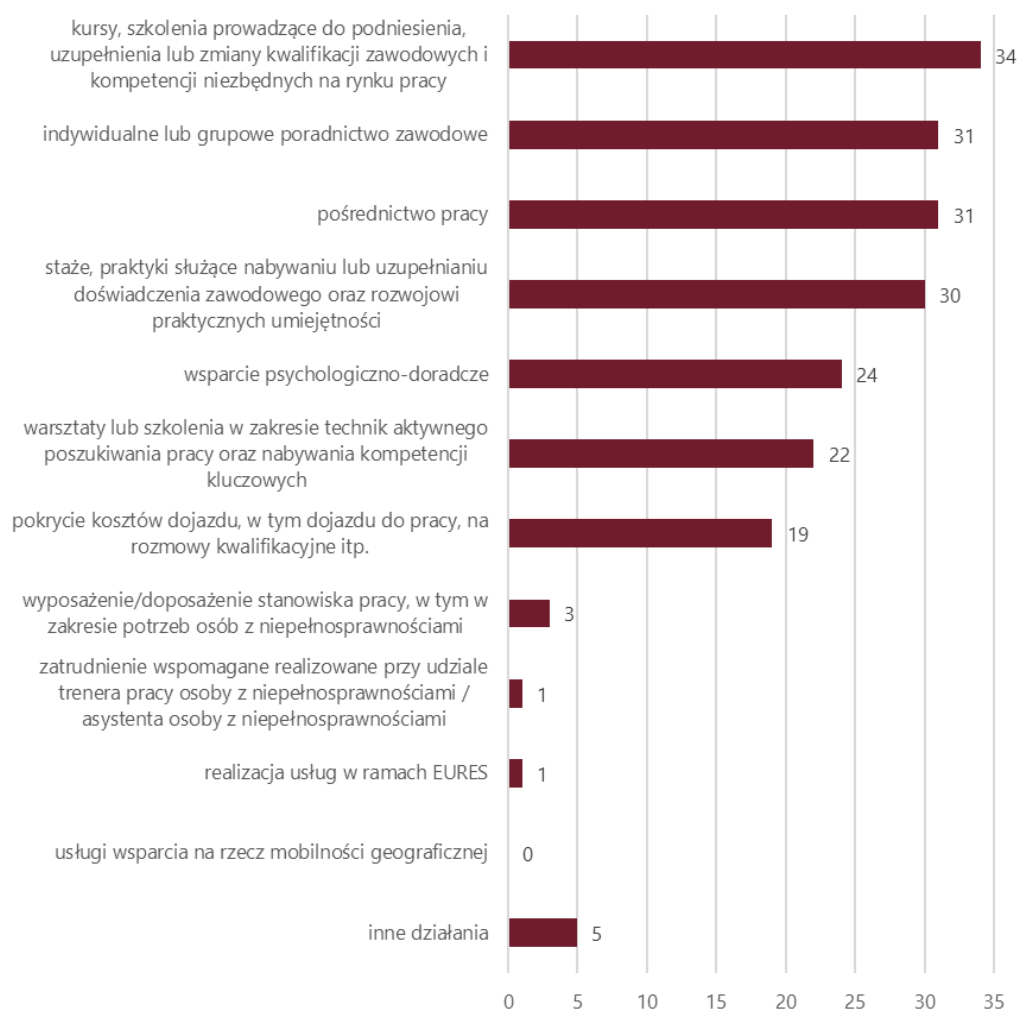
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; pytanie zadawane w przypadku realizacji danej formy wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

Najwyższą ocenę wpływu na zwiększenie zatrudnienia wśród uczestników na podstawie opinii beneficjentów Działania 5.1 uzyskały jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – było to 4,71 punktów na skali od 1 do 5, gdzie 5 oznaczało najwyższą ocenę. Stosunkowo niewiele mniejszą ocenę (4,53) otrzymały refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy, a następnie staże (4,41). Kolejne formy wsparcia pod względem ich wpływu – w opinii beneficjentów na zwiększenie zatrudnienia wśród uczestników – to natomiast: pośrednictwo pracy (4), poradnictwo zawodowe (3,69) oraz opracowanie Indywidualnego Planu Działań (3,25).

Choć generalnie mamy do czynienia z wyraźnie pozytywną oceną oddziaływania poszczególnych form wsparcia, to jednak najsilniejsze przekonanie beneficjentów o wpływie na zwiększenie zatrudnienia dotyczy albo instrumentów pomocowych o charakterze finansowym (jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, refundacja kosztów wyposażenia / doposażenia stanowisk pracy), albo wsparcia zorientowanego na podjęcie aktywności zawodowej przez uczestników (staże, pośrednictwo pracy). Oznacza to, że beneficjenci dostrzegają największy potencjał oddziaływania w instrumentach o najbardziej konkretnym wymiarze udzielanej pomocy.

Poniżej przedstawiono wyniki analiz odnoszących się do zakresu działań projektowych w Działaniu 5.2.

Wykres 12. Zakres projektów z Działania 5.2



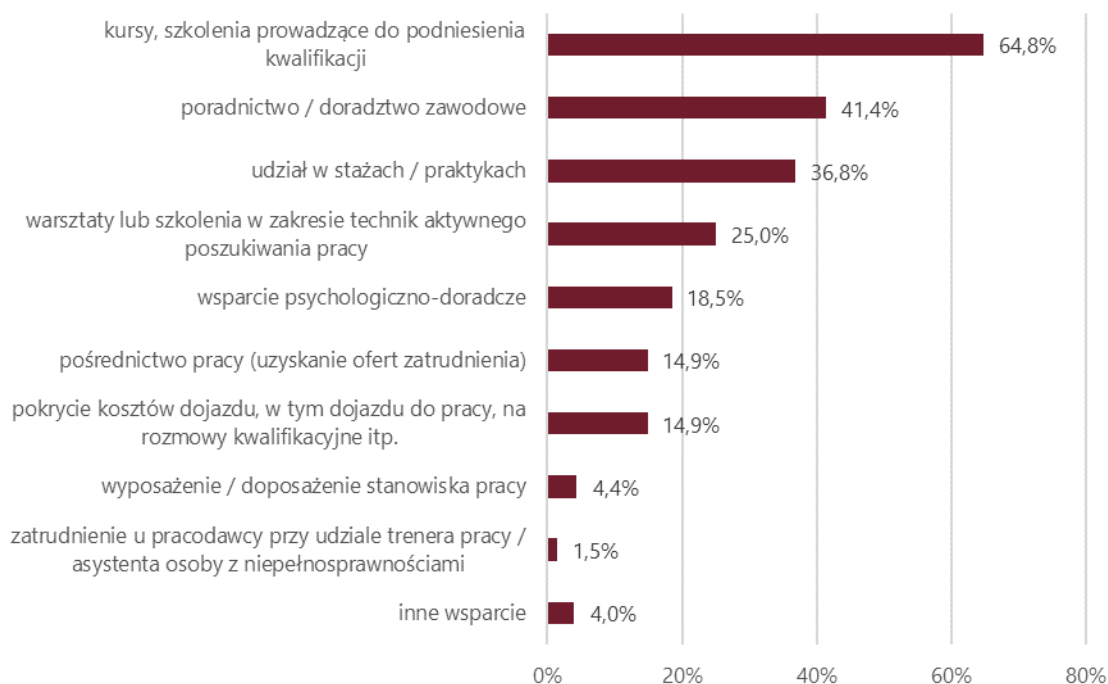
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=35; pytanie wielokrotnego wyboru

Prawie wszyscy (34 spośród 35) beneficjenci Działania 5.2, którzy uczestniczyli w badaniu ankietowym w zakresie swoich projektów uwzględnili kursy i szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych i kompetencji niezbędnych na rynku pracy. Więcej niż 2/3 respondentów wskazywało również na: poradnictwo zawodowe (31), pośrednictwo pracy (31), staże/praktyki (30) czy wsparcie psychologiczno-doradcze (24). Stosunkowo często podejmowano również działania z zakresu podwyższania kompetencji kluczowych, czy umiejętności aktywnego poszukiwania pracy (22) oraz zapewniano pokrycie kosztów transportu (19).

Wyłaniający się z informacji przekazanych przez beneficjentów dominujący profil wsparcia w Działaniu 5.2 opiera się więc na dwóch filarach: wsparciu merytorycznym (uwzględniającym zarówno szkolenia tematyczne, jak i poradnictwo zawodowe), jak i pomocy zorientowanej na podejmowanie przez uczestników aktywności zawodowej (czy to w formule stażowej, czy – poprzez pośrednictwo pracy – w formie właściwego zatrudnienia).

W kontekście powyższych danych warto zauważyć, że w nieco mniejszym stopniu niż najczęściej wskazywane formy pomocy dostępne było w projektach wsparcie psychologiczno-doradcze. W badaniu jakościowym zwracano uwagę na to, że tego rodzaju pomoc jest bardzo istotna w kontekście poszukiwania pracy, czy ewentualnego przekwalifikowania się, przede wszystkim w przypadku grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Zwracano przy tym uwagę, że wsparcie to, nawet jeśli jest przewidziane w katalogu form pomocy, to realizowane jest w sposób ograniczający możliwość realnego oddziaływania (zbyt powierzchownie, przez krótki okres czasu). Z przedstawionych danych wynika dodatkowo, że niekiedy taka pomoc nie była w ogóle oferowana uczestnikom. Oczywiście, wsparcie psychologiczno-doradcze nie jest niezbędne dla wszystkich osób korzystających z pomocy w zakresie działań wspomagających ich aktywność zawodową. Ale w przypadku omawianych danych mówimy o dostępności danego instrumentu pomocowego na poziomie projektu, a nie o częstości korzystania z niego przez uczestników. Biorąc pod uwagę znaczenie wsparcia psychologiczno-doradczego celowe byłoby, gdyby traktować je jako swego rodzaju wsparcie towarzyszące dotyczące w danym przedsięwzięciu dla wszystkich tych uczestników, w przypadku których taka pomoc może być czynnikiem warunkującym całościową skuteczność kombinacji świadczonych form wsparcia.

Wykres 13. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.2



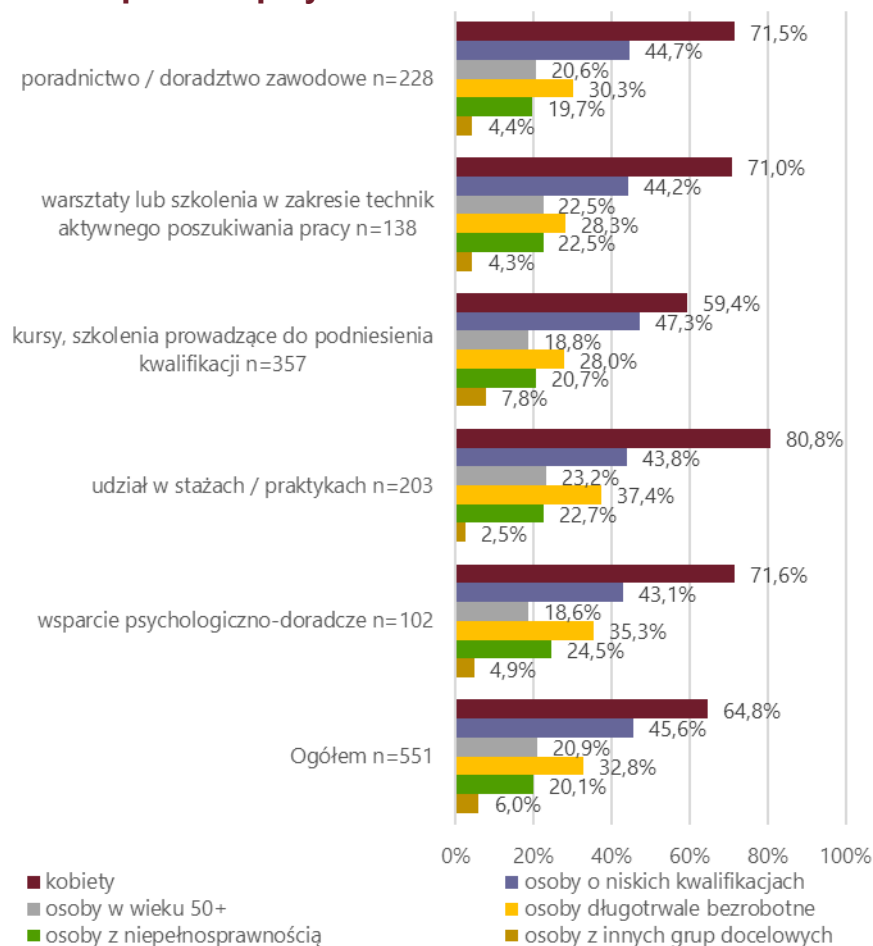
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=551; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jeśli chodzi o uczestników projektów w Działaniu 5.2, którzy wzięli udział w badaniu, to najczęściej korzystali oni ze wsparcia kursowo-szkoleniowego prowadzącego do podniesienia kwalifikacji – dotyczy to 64,8% badanych. Mniej niż połowa (41,4%) uczestników skorzystała z poradnictwa / doradztwa zawodowego, a ponad jedna trzecia (36,8%) uczestniczyła w stażach i praktykach. Żadna z pozostałych form wsparcia nie została wskazana przez więcej niż jedną piątą osób uczestniczących w projektach w Działaniu 5.2.

Trzy formy wsparcia, z których skorzystał największy odsetek uczestników to jednocześnie te formy, które wcześniej zidentyfikowano jako występujące wśród czterech najczęściej dostępnych w realizowanych projektach. Ale czwartą w tej grupie formą wskazywaną przez beneficjentów było pośrednictwo pracy, które wskazało jedynie 14,9% uczestników jako tę formę wsparcia, z której skorzystali. Okazuje się więc, że choć w zdecydowanej większości projektów Działania 5.2 przewidziano taki rodzaj pomocy, to skorzystała z niego wyraźna mniejszość odbiorców wsparcia. Ujawnia się więc tutaj profil interwencji w Działaniu 5.2, który niekoniecznie był powiązany z bezpośrednim wspomaganie procesu poszukiwania zatrudnienia, ale raczej wzmacniał potencjał uczestników do bardziej efektywnego funkcjonowania na rynku pracy. Wprawdzie w Działaniu 5.1 odsetek uczestników korzystających z pośrednictwa pracy był jeszcze mniejszy (13,6%), ale tam ten aspekt pomocy, który dotyczył konkretnej zmiany sytuacji zawodowej uczestników był w

przeważającej mierze „zagospodarowany” przez wsparcie w formie dotacji na uruchomienie działalności gospodarczej.

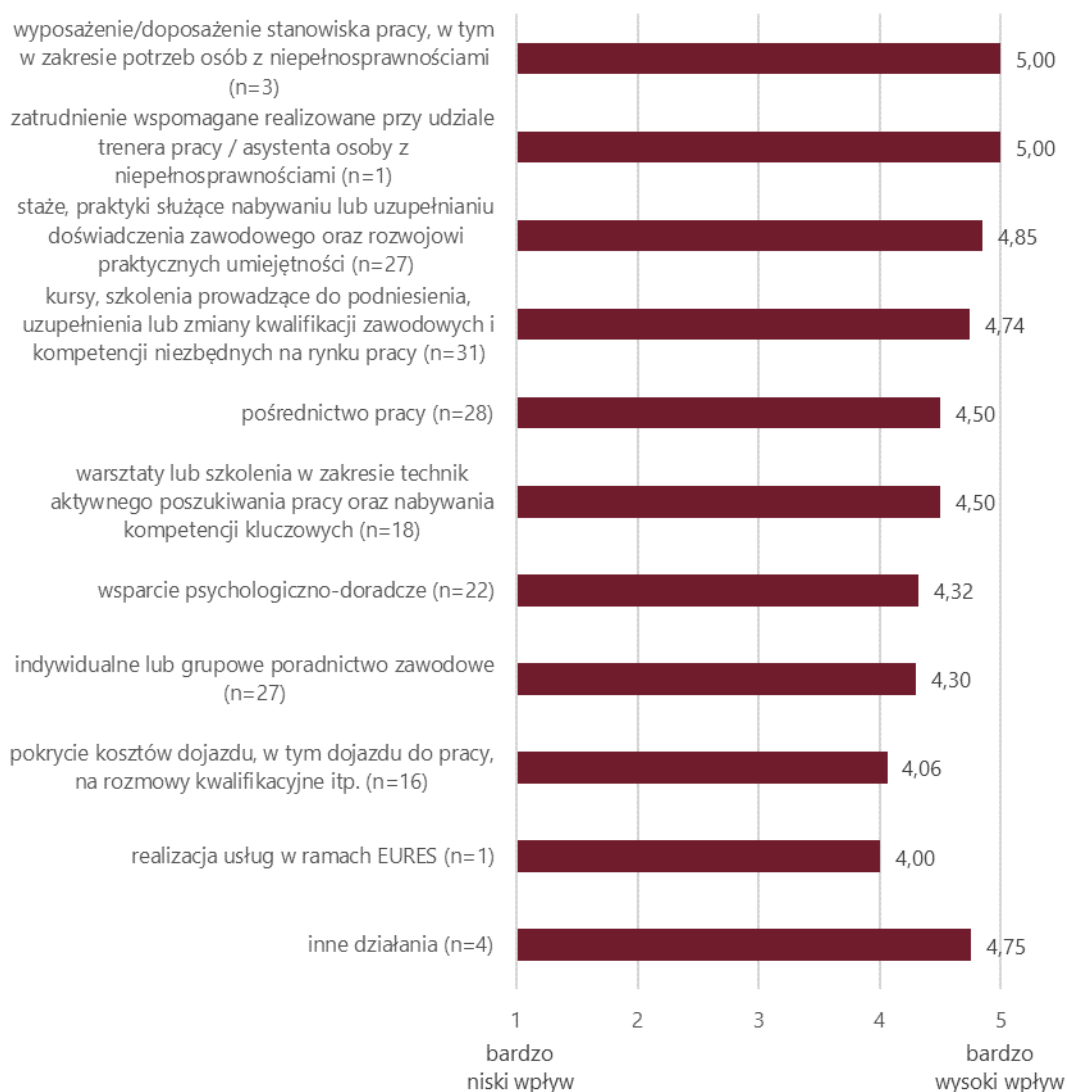
Wykres 14. Udział osób z poszczególnych grup docelowych wśród uczestników najczęstszych form wsparcia w projektach Działania 5.2



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; uczestnicy mogli brać udział w więcej niż 1 formie wsparcia i należeć do więcej niż 1 grupy docelowej

Działanie 5.2 nastawione było na prowadzenie aktywizacji zawodowej i jego najczęstszymi (64,8%) uczestnikami ogółem były kobiety – korzystały one zwłaszcza (80,8%) z udziału w stażach/praktykach. Osoby o niskich kwalifikacjach stanowiły prawie połowę (45,6%) osób otrzymujących wsparcie w ramach Działania 5.2 i ich uogólniona proporcja jest odzwierciedlona we wszystkich czterech wyodrębnionych formach wsparcia. Prawie co trzecim (32,8%) uczestnikiem projektów tego Działania była osoba długotrwale bezrobotna – te osoby najczęściej (37,4%) korzystały z udziału w stażach i praktykach co wydaje się zwykle być wysoce pomocną ścieżką projektową ich powrotu na rynek pracy. Natomiast co piątym uczestnikiem projektu Działania 5.2 była osoba w wieku 50 lat i więcej (20,9%) lub osoba z niepełnosprawnością (20,1%).

Wykres 15. Średnia ocena wpływu poszczególnych form wsparcia na zwiększenie zatrudnienia wśród uczestników projektów Działania 5.2

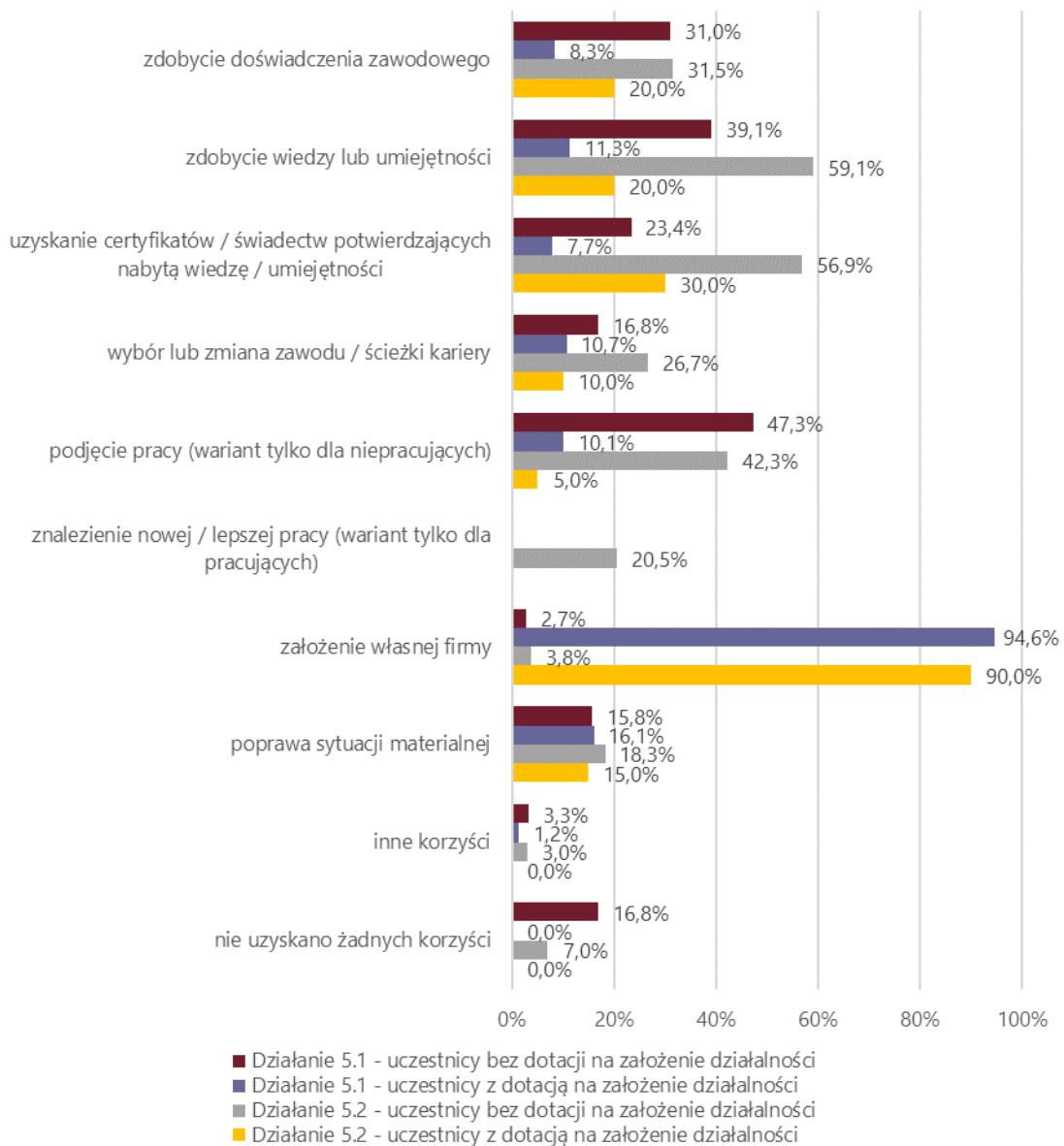


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; pytanie zadawane w przypadku realizacji danej formy wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

Spośród form wsparcia uczestników projektów wskazywanych w badaniu przez co najmniej przez połowę beneficjentów najwyżej oceniane pod względem wpływu na zwiększenie zatrudnienia wśród uczestników (4,85 punktów na skali od 1 do 5, gdzie 5 oznacza najwyższą ocenę) były staże i praktyki. Stosunkowo wysoką ocenę otrzymały również kursy i szkolenia służące podniesieniu lub zmianie kwalifikacji/kompetencji uczestników (4,74), pośrednictwo pracy (4,5) oraz warsztaty lub szkolenia dotyczące poszukiwania pracy lub nabywania kompetencji kluczowych (4,5). Należy jednak zaznaczyć, że wszystkie formy wsparcia zostały ocenione przez beneficjentów Działania 5.2 na co najmniej 4 punkty, co świadczy o generalnym przekonaniu beneficjentów o trafności zastosowanych instrumentów pomocowych.

W dalszej części skoncentrowano się na charakterystyce osiągniętych efektów w ramach projektów realizowanych w Działaniach: 5.1 i 5.2. Dane przedstawione na poniższym wykresie obejmują całość efektów identyfikowanych przez uczestników ewaluowanych projektów.

Wykres 16. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działań 5.1 i 5.2



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; Działanie 5.1 - uczestnicy bez dotacji na założenie działalności - n=184, Działanie 5.1 - uczestnicy z dotacją na założenie działalności - n=168, Działanie 5.2 - uczestnicy bez dotacji na założenie działalności - n=531, Działanie 5.2 - uczestnicy z dotacją na założenie działalności - n=20; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

W przypadku Działania 5.1 dominujące efekty wśród osób biorących udział w badaniu miały charakter związany z realną zmianą sytuacji zawodowej uczestników: założeniem własnej firmy (94,6% uczestników otrzymujących dotację) oraz podjęciem pracy (47,3% uczestników nie otrzymujących dotacji). Blisko 40% nie otrzymujących dotacji odbiorców pomocy w Działaniu 5.1 potwierdziła natomiast, że dzięki udziałowi w projekcie zdobyła wiedzę lub umiejętności. W Działaniu 5.2 dominujące efekty wsparcia to z kolei: zdobycie wiedzy lub umiejętności (59,1% uczestników nieotrzymujących dotacji) lub uzyskanie certyfikatów / świadectw potwierdzających nabytą wiedzę / umiejętności (55,9% uczestników nieotrzymujących dotacji). Uczestnicy projektów z tego Działania postrzegają więc je głównie przez pryzmat rozwoju merytorycznego, bądź w aspekcie pozyskania nowej wiedzy / umiejętności, bądź ich formalnego potwierdzenia. Ale efekt w postaci podjęcia zatrudnienia (odnoszący się do osób niepracujących uczestniczących w projektach) dotyczył 42,3% uczestników nieotrzymujących dotacji, co oznacza, że konkretne efekty związane z realną zmianą statusu zawodowego uczestników również cechuje relatywnie duży udział. Specyficznym efektem, który mógł wystąpić w Działaniu 5.2 było znalezienie nowej / lepszej pracy¹² – efekt ten dotyczył 20,5% osób, które w momencie uczestnictwa w projekcie były osobami pracującymi. Warto też zwrócić uwagę, że Działanie 5.2 okazało się bardziej skuteczne niż Działanie 5.1 w aspekcie zasadniczej zmiany ścieżki zawodowej uczestników – 26,7% nieotrzymujących dotacji osób uczestniczących w projektach Działania 5.2 potwierdziło, że dzięki udziałowi w projekcie dokonali wyboru / zmiany zawodu lub ścieżki kariery (w przypadku Działania 5.1 odsetek ten był dwukrotnie mniejszy i wyniósł 13,9% uczestników nieotrzymujących dotacji).

Podsumowując analizę efektów z perspektywy uczestników należy także zauważyć, że w relatywnie niewielkiej skali ujawnił się efekt związany z poprawą sytuacji materialnej (odsetki oscylują wokół 15-18%). Uczestnicy – nawet jeśli nie podejmowali nową pracę, czy uruchamiali własną działalność gospodarczą – w większości nie dostrzegają przełożenia tej zmiany zawodowej na zmianę sytuacji materialnej. Oczywiście, niekoniecznie oznacza to, że uczestnictwo w projekcie do takiej poprawy w żaden sposób nie doprowadziło wśród osób, które nie wskazywały tego efektu. W przypadku części z nich chodzi zapewne raczej o niedostrzeżenie, że rzeczona poprawa jest w sposób bezpośredni powiązana z otrzymanym wsparciem.

Jeśli chodzi o osoby, które nie dostrzegają żadnych efektów swojego uczestnictwa w ewaluowanych projektach, to pojawiały się one tylko wśród osób, które nie otrzymały

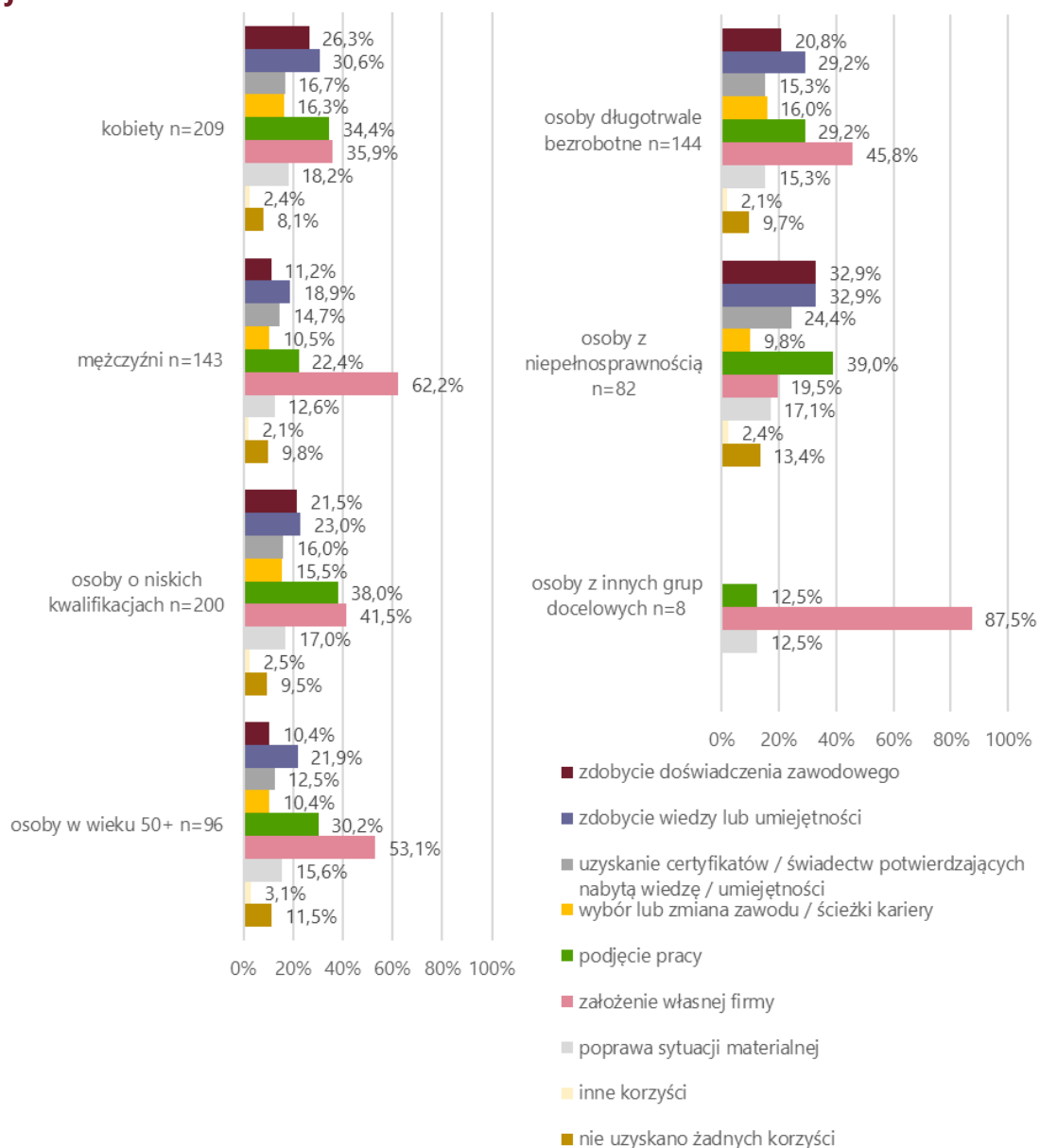
¹² W Działaniu 5.1 pomoc nie była adresowana do osób pracujących.

dotacji na założenie działalności (w Działaniu 5.1 było 16,8% respondentów, a w Działaniu 5.2 – 7,2%).

Część respondentów, choć niewielka, identyfikowała także efekty inne niż uwzględnione na powyższym wykresie, takie jak: uzyskanie większej pewności i wiary w siebie, utrzymanie zatrudnienia, uzyskanie pomocy prawnej, nawiązanie nowych kontaktów.

Poniżej omówiona została struktura efektów uzyskanych przez przedstawicieli poszczególnych grup docelowych w projektach z Działania 5.1 i 5.2

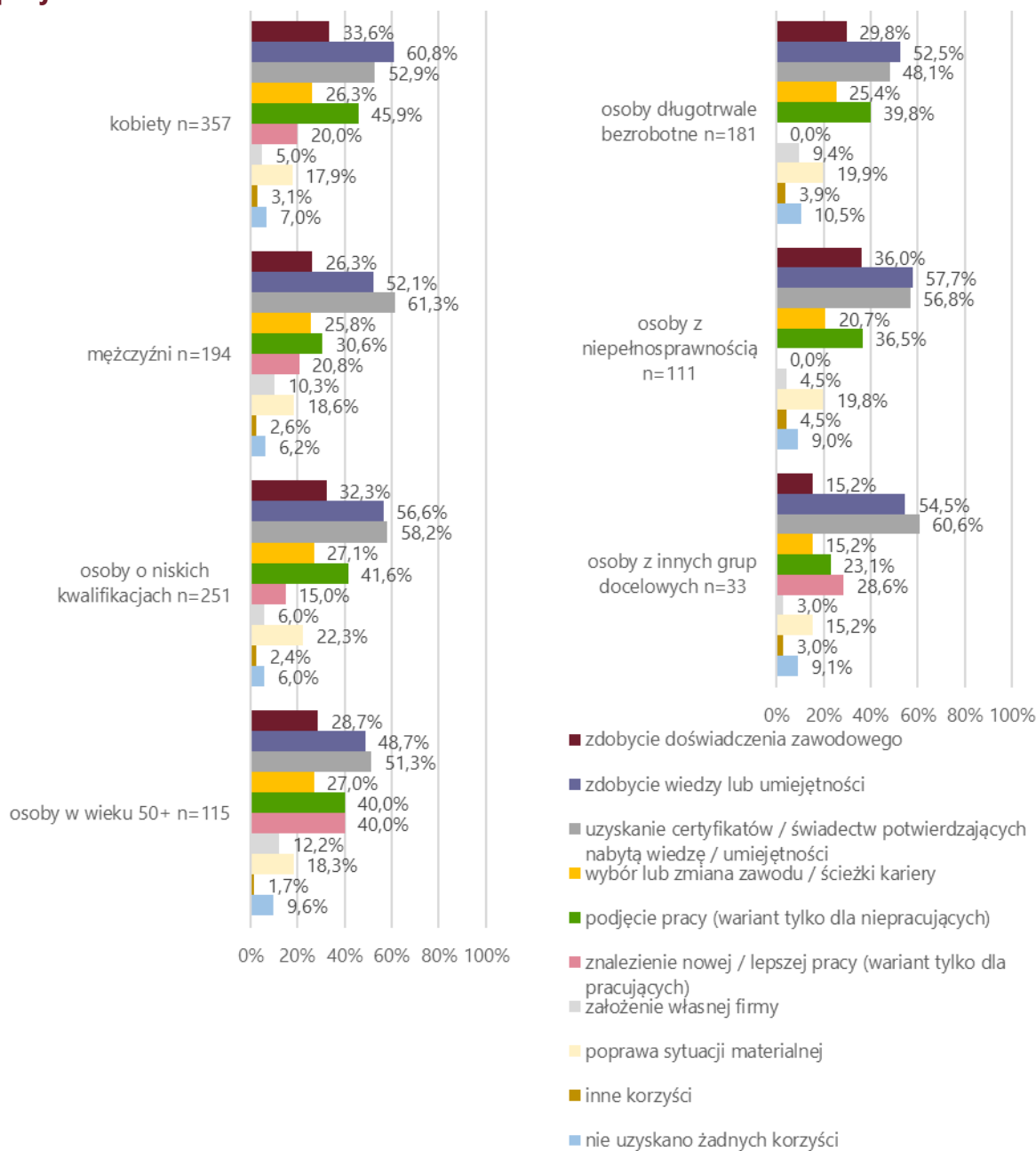
Wykres 17. Efekty uzyskanie przez uczestników z poszczególnych grup docelowych w projektach Działania 5.1



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; uczestnicy mogli uzyskać więcej niż 1 efekt i należeć do więcej niż 1 grupy docelowej

Efekty i ich intensywność uzyskane przez uczestników w projektach Działania 5.1, a więc dotyczących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych różnią się ze względu na ich przynależność do poszczególnych grup docelowych. Założenie własnej firmy było efektem, który przedstawiciele obu płci uzyskiwali najczęściej, jednak wśród mężczyzn (62,2%) efekt ten był częstszy niż w przypadku kobiet (35,9%). Warto zwrócić uwagę, że w przypadku wszystkich pozostałych efektów to kobiety uzyskiwały je częściej niż mężczyźni – chociażby w wypadku podjęcia pracy dzięki udziałowi w projekcie efekt ten osiągała ponad 1/3 (34,4%) kobiet i ponad 1/5 mężczyzn (22,4%). Ponadto kobiety częściej uzyskiwały w ramach projektu wiedzę lub umiejętności (K:30,6%; M:18,9%) oraz doświadczenie zawodowe (K:26,3%; M:11,2%). Osoby o niskich kwalifikacjach najczęściej zakładały swoje firmy (41,5%) lub podejmowały pracę (38%), podobnie jak osoby w wieku 50 lat i więcej (53,1% i 30,2%) czy osoby długotrwale bezrobotne (45,8%, 29,2%) - ale te osoby również stosunkowo często (29,2%) zdobywały wiedzę i umiejętności dzięki udziałowi w projektach. Natomiast osoby z niepełnosprawnościami najczęściej podejmowały zatrudnienie (39%), zdobywały doświadczenie zawodowe (32,9%) czy wiedzę lub umiejętności (32,9%) – warto wspomnieć, że osoby z tej grupy najczęściej (13,4%) również deklarowały nie uzyskiwanie żadnej korzyści ze wsparcia. Rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej było wobec powyższego, poza osobami z niepełnosprawnością najczęściej uzyskiwanym efektem wśród uczestników Działania 5.1.

Wykres 18. Efekty uzyskanie przez uczestników z poszczególnych grup docelowych w projektach Działania 5.2



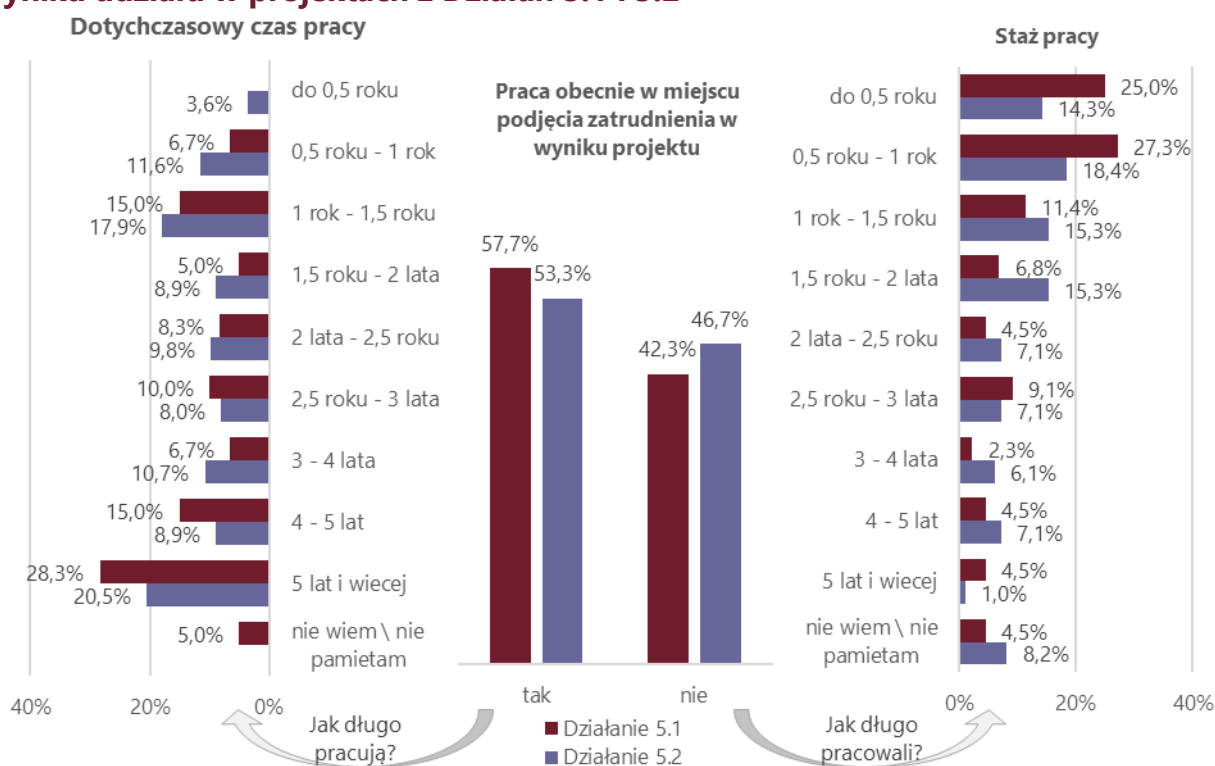
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; uczestnicy mogli uzyskać więcej niż 1 efekt i należeć do więcej niż 1 grupy docelowej

Zarówno kobiety jak i mężczyźni w wyniku udziału w projektach Działania 5.2 nastawionego na aktywizację zawodową najczęściej uzyskiwali nową wiedzę lub umiejętności (K:60,8%;M:52,1%) oraz certyfikaty/świadectwa potwierdzające nabytą wiedzę lub umiejętności (K:52,9%;M:61,3%). Te dwa efekty powtarzają się wśród najczęstszych dla pozostałych grup docelowych w projektach Działania 5.2. Warto jednak zwrócić uwagę, że zarówno dla kobiet (65,9%) jak i mężczyzn (51,4%) skumulowane efekty

podjęcia lub znalezienia nowej/lepszej pracy występowały u większości uczestników wsparcia. Osoby korzystające z projektów stosunkowo często wybierały lub zmieniały zawód czy ścieżkę kariery – najsilniej (27%) było to obserwowane wśród uczestników w wieku 50 lat i więcej. Osoby o niskich kwalifikacjach otrzymywały być może najistotniejsze dla siebie wsparcie w postaci nowej wiedzy lub umiejętności (56,6%), osoby długotrwale bezrobotne stosunkowo często (39,8%) podejmowały zatrudnienie, a osoby z niepełnosprawnością poza wiedzą, umiejętnościami (57,7%) oraz certyfikatami (56,8%) również podejmowały zatrudnienie (36,5%) czy zdobywały doświadczenie zawodowe (36%).

W przypadku osób, które w efekcie otrzymanego wsparcia podjęły zatrudnienie przeprowadzono dodatkowe analizy szczegółowe charakteryzujące sytuację tej grupy odbiorców pomocy.

Wykres 19. Staż pracy niepracujących uczestników, którzy podjęli zatrudnienie w wyniku udziału w projektach z Działan 5.1 i 5.2



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; Działanie 5.1 – n=104, Działanie 5.2 - n=210; pytanie zadawano w przypadku wskazania na efekt „podjęcie zatrudnienia”

Zarówno w przypadku Działania 5.1, jak i 5.2 mamy do czynienia z sytuacją, w której nieco ponad połowa uczestników projektów (odpowiednio: 57,7% i 53,3%) w momencie

badania nadal pracowała w tym miejscu zatrudnienia, w którym podjęła pracę w rezultacie uczestnictwa w projekcie. Tym samym, nieco mniej niż połowa odbiorców wsparcia w każdym z ewaluowanych Działań nie utrzymała zatrudnienia w tym miejscu pracy, w którym zostali zatrudnieni w wyniku projektu (co oczywiście nie oznacza, że osoby te nie były w momencie realizacji badania zatrudnione w innym podmiocie).

Analizując szczegółowe dane odnoszące się do dotychczasowego czasu pracy lub stażu pracy w obu grupach (osoby pracujące nadal w miejscu, w którym uzyskały zatrudnienie w związku z projektem oraz osoby, które nie utrzymały tego zatrudnienia), zauważyć należy, że w przypadku Działania 5.1 dokładnie połowa uczestników przepracowała co najmniej 2 lata, a w Działaniu 5.2 jest takich osób 44,3%. Jeśli chodzi o średni staż pracy u osób, które już nie pracują w pierwotnym miejscu zatrudnienia uzyskanym w wyniku projektu, to wśród uczestników projektów z Działania 5.1 jest to ok. półtora roku, w Działaniu 5.2 okres ten był nieco dłuższy. Z kolei w odniesieniu do osób nadal pracujących w miejscu zatrudnienia uzyskanym dzięki projektowi staż ten dla Działania 5.1 wyniósł ok. 3,5 roku, a dla Działania 5.2 – niecałe 3 lata.

Choć w przypadku osób niepracujących już w miejscu zatrudnienia uzyskanym dzięki udziałowi w projekcie różnice pomiędzy Działaniem 5.1 i Działaniem 5.2 okazały się relatywnie niewielkie, to jednak warto zwrócić uwagę na zarysowującą się specyfikę pierwszego z ww. Działań. Otóż, ponad połowa osób już niepracujących w pierwotnie uzyskanym miejscu zatrudnienia (52,3%), które otrzymały wsparcie w Działaniu 5.1 pracowała tam nie dłużej niż przez 1 rok (a aż 25% nie dłużej niż przez pół roku). W Działaniu 5.2 odsetek tej kategorii uczestników był wyraźnie mniejszy i wyniósł 32,7%. Można więc powiedzieć, że w przypadku Działania 5.1 większa jest skala efektu zatrudnieniowego w wariantcie krótkoterminowym (przynajmniej jeśli chodzi o pracę w jednym miejscu zatrudnienia).

Powyższa analiza odnosiła się do sytuacji osób, które do projektów przystępowały jako osoby niepracujące. W Działaniu 5.2 uczestnikami mogły być jednak także osoby pracujące. Spośród 8 osób spełniających ten parametr aż 7 potwierdziło, że w momencie realizacji badania pracowało w nowym / lepszym miejscu zatrudnienia, które uzyskali dzięki udziałowi w projekcie. W grupie tej dotychczasowy staż pracy w tym miejscu zatrudnienia wyniósł od 0,5 roku do 1 roku, a po 2 osoby wskazały na okres od 1,5 roku do 2 lat i na okres od 2 lat do 2,5 roku.

Poniżej omówiono wyniki analizy trwałości poprawy sytuacji na rynku pracy uczestników projektów z PI 8i. Zmienną charakteryzującą trwałość jest udział osób, które w znalezionej dzięki udziałowi w projekcie nowej pracy przepracowali co najmniej 2 lata. Analiza objęła swoim zakresem uczestników niepracujących w momencie udziału w projekcie, którzy

dzięki udziałowi w projekcie podjęli pracę i w przypadku których od udziału w projekcie upłynęła odpowiednia ilość czasu, co dotyczyło 353 osób spośród 901 respondentów z PI 8i.

W celu weryfikacji występowania zależności pomiędzy czynnikami związanymi cechami projektów, cechami społeczno-demograficznymi uczestników, charakterem udzielonego wsparcia i charakterem uzyskanych efektów towarzyszących znalezieniu pracy a trwałością poprawy sytuacji przeprowadzona została analiza statyczna, której wyniki przeprowadzone zostały w poniższej tabeli.

Tabela 4. Występowanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a trwałością poprawy sytuacji na rynku pracy uczestników projektów z PI 8i

Czynniki	Występowanie zależności
Cechy projektu	
Projekt partnerski	✗
Forma prawna beneficjenta	✗
Wielkość projektu (liczba uczestników)	✗
Realizacja projektu w ramach ZIT	✗
Działanie 5.1/5.2	✗
Cechy społeczno-demograficzne uczestników	
Płeć	✗
Wykształcenie	✓
Wiek	✓
Osoby o niskich kwalifikacjach	✗
Osoby w wieku 50+	✓
Osoby długotrwale bezrobotne	✗
Osoby z niepełnosprawnością	✗
Stopień urbanizacji miejsca zamieszkania	✗
Podregion	✗
Zamieszkanie na obszarze Trójmiasta	✗
Zamieszkanie na Obszarze Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot	✗
Charakter udzielonego wsparcia	
udział w stażach / praktykach	✗
kursy, szkolenia prowadzące do podniesienia kwalifikacji	✗
poradnictwo / doradztwo zawodowe	✗
pośrednictwo pracy (uzyskanie ofert zatrudnienia)	✗
warsztaty lub szkolenia w zakresie technik aktywnego poszukiwania pracy (5.2)	✗
wsparcie psychologiczno-doradcze (5.2)	✗
wyposażenie / doposażenie stanowiska pracy (5.2)	✗

pokrycie kosztów dojazdu, w tym dojazdu do pracy, na rozmowy kwalifikacyjne itp. (5.2)	✘
Charakter uzyskanych efektów towarzyszących znalezieniu pracy	
zdobycie doświadczenia zawodowego	✔
zdobycie wiedzy lub umiejętności	✘
uzyskanie certyfikatów / świadectw potwierdzających nabytą wiedzę / umiejętności	✘
wybór lub zmiana zawodu / ścieżki kariery	✘
podjęcie pracy	✘
poprawa sytuacji materialnej	✘

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami; weryfikacja występowania zależności przebiegała z zastosowaniem odpowiednich dla właściwości poszczególnych zmiennych testów statystycznych

Trwałość poprawy sytuacji na rynku pracy uczestników projektów z PI 8i określić można jako zadowalającą jeśli weźmiemy pod uwagę, iż 66% osób, które znalazły dzięki udziałowi projekcie pracę przepracowało tam co najmniej 2 lata. Przeprowadzone analizy statystyczne nie ujawniły wpływu na trwałość poprawy sytuacji na rynku pracy analizowanych cech projektów oraz uczestnictwa w poszczególnych formach wsparcia. Istotne statystycznie zależności występują pomiędzy trwałością, a wybranymi cechami społeczno-demograficznymi oraz występowaniem wybranych efektów towarzyszących znalezieniu pracy.

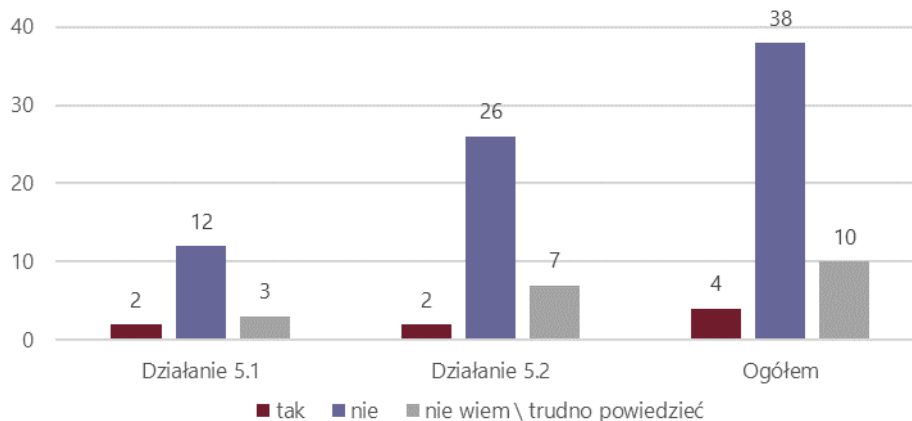
Wpływ na trwałość poprawy na rynku pracy okazało się mieć wykształcenie uczestników. Najmniej osób przepracowało w zdobytym miejscu zatrudnienia 2 lata wśród osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym i policealnym (63%), większe odsetki notowane są wśród osób z wykształceniem wyższym (68%) oraz niższym niż ponadgimnazjalne (75%) choć ta ostatnia grupa jest małoliczna wśród respondentów zakwalifikowanych do analizy (12 osób), dlatego należy być ostrożnym w wyciąganiu wniosków jej dotyczących. Mamy więc raczej do czynienia z tendencją, iż wyższy poziom wykształcenia sprzyja trwałości poprawy sytuacji na rynku pracy.

Wpływ na trwałość poprawy sytuacji na rynku pracy okazał się mieć również wiek uczestników. Wśród osób w starszych grupach wiekowych mamy do czynienia z większymi udziałami osób, które przepracowały co najmniej 2 lata – dla osób w wieku 46-60 lat wyniósł on 73%, natomiast wśród osób do 30 roku życia było to 58%, a u osób w wieku 31-45 lat – 66%. Wiek uczestnika sprzyja trwałości poprawy sytuacji na rynku pracy, co ma swoje przełożenie w fakcie, iż istotnym czynnikiem okazała się również przynależność do grupy docelowej osób w wieku 50+. Wśród osób należących do tej grupy co najmniej 2 lata w nowo znalezionym miejscu pracy przepracowało 73% uczestników, a wśród osób młodszych było to 61%.

Spośród efektów towarzyszących zdobyciu zatrudnienia (takich, na które wskazali uczestnicy wraz ze znalezieniem pracy) wpływ na trwałość poprawy sytuacji na rynku pracy okazała się mieć kwestia zdobycia doświadczenia zawodowego. Wśród osób, które w wyniku projektu nie zdobyły doświadczenia zawodowego udział osób, które przepracowały co najmniej 2 lata okazał się wyższy (69%) niż wśród osób, które takie doświadczenie zdobyły (57%). Mogła tu mieć znaczenie kwestia większej determinacji do utrzymania zatrudnienia osób, które nie zdobyły doświadczenia zawodowego w wyniku projektu lub różna sytuacja zawodowa przedstawicieli tych grup – wsparcie zapewniające zdobycie doświadczenia zawodowego mogło być kierowane do osób posiadających niewielki dotychczasowy staż pracy, natomiast w mniejszym stopniu do osób z bogatszym własnym doświadczeniem zawodowym, które mogło być czynnikiem sprzyjającym znalezieniu trwalszego miejsca zatrudnienia.

Kolejny potencjalny aspekt oddziaływania projektów z PI 8i dotyczy przyciągania potencjalnych pracowników do woj. pomorskiego. Na poniższym wykresie odzwierciedlono skalę podejmowania w badanych projektach tego rodzaju działań.

Wykres 20. Podejmowanie w projektach z PI 8i działań mających na celu przyciągnięcie pracowników do województwa pomorskiego

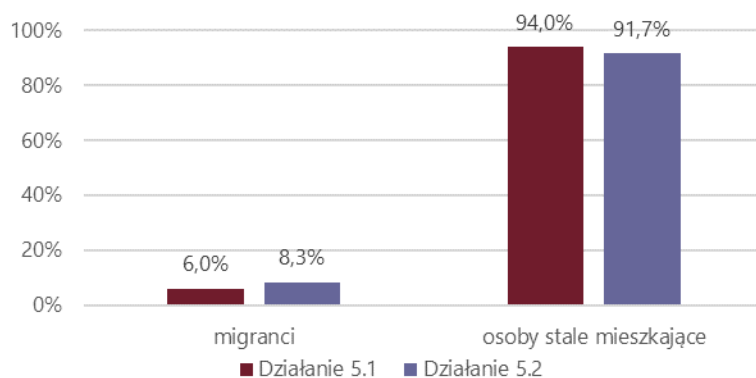


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; Działanie 5.1 - n=17, Działanie 5.2 - n=35, Ogółem - n=52

Zdecydowana większość beneficjentów biorących udział w badaniu i prowadzących projekty Działania 5.1 (12) oraz 5.2 (26) nie podejmowała działań mających przyciągnąć pracowników spoza województwa pomorskiego. Według deklaracji 4 beneficjentów obu Działań, którzy takie działania podejmowali, w celu przyciągnięcia pracowników do województwa pomorskiego wykorzystywano: promocję projektu w Internecie, doradztwo w procesie relokacji, poradnictwo prawne oraz zawodowe, czy uzupełnianie kwalifikacji

zawodowych reemigrantów. Na podstawie wyników badania można jednak stwierdzić, że komponent wspierania emigracji zawodowej do województwa pomorskiego zwykle nie był istotny w projektach Działań: 5.1 oraz 5.2.

Wykres 21. Udział wśród uczestników osób migrujących do województwa pomorskiego w okresie 6 miesięcy przed rozpoczęciem uczestnictwa w projekcie



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; Działanie 5.1 – n=353, Działanie 5.2 - n=551

To, że projekty Działania 5.1 i 5.2 – jak wskazali beneficjenci – w bardzo ograniczonym stopniu uwzględniały kwestię przyciągania osób spoza woj. pomorskiego znajduje swoje odzwierciedlenie także w wynikach badania uczestników projektów. W Działaniu 5.1 tylko 6%, a w Działaniu 5.2 8,3% uczestników potwierdziło, że w okresie 6 miesięcy przed rozpoczęciem uczestnictwa w projekcie migrowali oni do woj. pomorskiego. Dla zdecydowanej większości respondentów nie wystąpił więc efekt interwencji związany z przyciągnięciem osób spoza regionu do woj. pomorskiego.

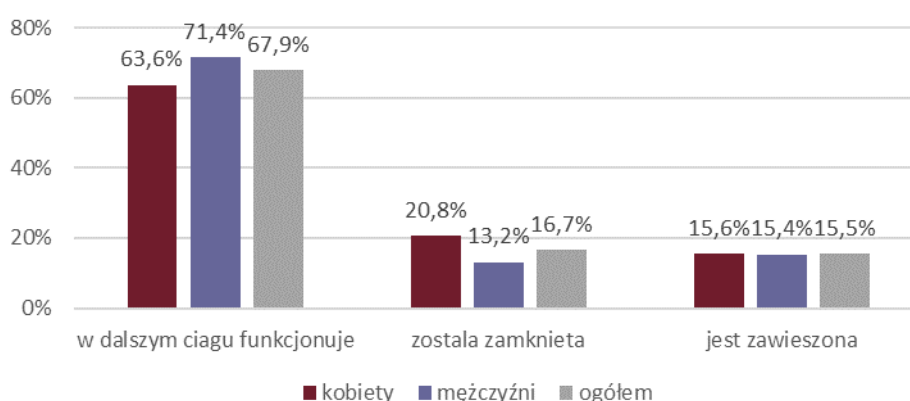
Oczywiście, nawet w przypadku tych osób, w przypadku których wystąpiła sytuacja migracji do woj. pomorskiego niekoniecznie to właśnie partycypacja w projekcie i otrzymane wsparcie były katalizatorem tego rodzaju zmiany. Z tego też względu osoby, które potwierdziły fakt zmiany zamieszkania w okresie 6 miesięcy przed rozpoczęciem udziału w projekcie zostały poproszone o określenie, w jakim stopniu na decyzję o zamieszkaniu w województwie pomorskim miała wpływ perspektywa udziału w projekcie. Jeśli chodzi o Działanie 5.1, to uczestnictwo w projekcie miało tutaj znikome znaczenie dla podejmowania decyzji o zamieszkaniu w woj. pomorskim – wskazał na to tylko 1 uczestnik spośród 21, którzy odpowiadali na to pytanie. W pozostałych przypadkach respondenci nie byli w stanie określić tego wpływu (4 wskazania), a zdecydowanie dominuje wariant braku jakiegokolwiek wpływu (16 wskazań). Nieco inaczej wygląda sytuacja w Działaniu 5.2, gdzie spośród 46 osób dla zdecydowanej większości (30) wprawdzie również nie mamy do czynienia z wpływem projektu na decyzję o zamieszkaniu w woj. pomorskim, ale

11 osób taki wpływ potwierdził (dla 9 osób był to duży wpływ, a dla 2 niewielki). Pozostałych 5 osób nie było w stanie precyzyjnie określić, na ile to właśnie uczestnictwo w projekcie przyczyniło się do ich decyzji o zamieszkaniu w woj. pomorskim.

Osoby deklarujące wpływ projektu na podjęcie decyzji o migracji do woj. pomorskiego poproszono także o wskazanie, która forma wsparcia skłoniła ich do takiego działania. Jedyne uczestnik z Działania 5.1, który podjął decyzję o zamieszkaniu w woj. pomorskim w związku z udziałem w projekcie, wskazał na bon zatrudnieniowy jako formę wsparcia, która miała charakter kluczowy dla podjęcia takiej decyzji. Z kolei w Działaniu 5.2, gdzie osób migrujących do woj. pomorskiego w rezultacie udziału w projekcie było więcej, szczególnie istotne dla zamieszkania w woj. pomorskim było wsparcie w postaci kursów / szkoleń prowadzących do podniesienia kwalifikacji (7 wskazań w grupie 9 osób, które wskazały na duży wpływ projektu na migrację do woj. pomorskiego). Inne formy wsparcia, jeśli były wskazywane, to incydentalnie, albo co najwyżej przez 2 respondentów (dotyczy to poradnictwa / doradztwa zawodowego).

Kolejny wymiar oddziaływania ewaluowanych projektów dotyczy uruchamiania własnej działalności gospodarczej. Z punktu widzenia pełnej oceny skuteczności interwencji kluczowe jest jednak nie samo uruchomienie działalności gospodarczych, ale ich dalsze funkcjonowanie. Dlatego też przeprowadzono analizę ewaluowanego wsparcia właśnie pod tym kątem, w pierwszej kolejności identyfikując aktualną (tj. w momencie realizacji badania) sytuację firm utworzonych w wyniku dotacji udzielonych na założenie działalności gospodarczej w Działaniu 5.1.

Wykres 22. Sytuacja firm utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.1

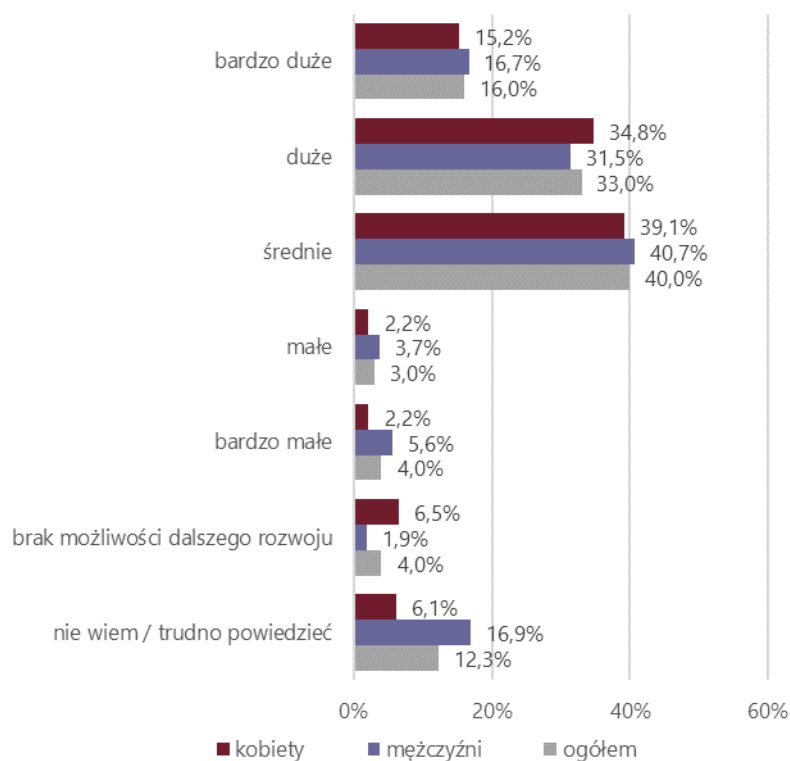


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=77, mężczyźni - n=91, ogółem - n=168; pytanie zadawane osobom, które otrzymały dotację na założenie działalności gospodarczej

Ponad 2/3 firm utworzonych przez uczestników projektów z Działania 5.1, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym nadal prowadzi działalność gospodarczą, którą uruchomili w rezultacie wsparcia otrzymanego w projekcie. W przypadku 15,5% uczestników mamy do czynienia z zawieszeniem prowadzonej działalności, a ostateczne zakończenie działalności gospodarczej stanowiącej efekt otrzymanej w projekcie pomocy potwierdziło jedynie 16,7%. W toku analizy sytuacji firm utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.1 stwierdzono, że różnice między odpowiedziami kobiet i mężczyzn nie są istotne statystycznie, a zatem porównanie ich nie ma uzasadnienia.

Powyższą strukturę odpowiedzi ocenić należy pozytywnie w kontekście dotychczasowego oddziaływania interwencji w Działaniu 5.1, należy jednak przy tym pamiętać, że staż tych cały czas funkcjonujących podmiotów gospodarczych jest zróżnicowany, różny jest więc w badanej grupie „ciężar” utrzymania uruchomionej działalności gospodarczej. By doprecyzować tę sytuację dokonano także – na podstawie deklaracji uczestników projektów, którzy nadal prowadzą przedsiębiorstwa utworzone w rezultacie otrzymanej pomocy – analizy możliwości dalszego rozwoju powstałych firm.

Wykres 23. Ocena możliwości dalszego rozwoju firm powstałych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.1



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=49, mężczyźni - n=65, ogółem - n=114; pytanie zadawane osobom, których założone firmy nadal funkcjonują

Perspektywa uczestników, których firmy nadal funkcjonują jest raczej optymistyczna. Choć dominuje (35,1% wskazań) przekonanie o średnich możliwościach dalszego rozwoju firmy, to wśród pozostałych odpowiedzi przeważają deklaracje wskazujące na duże (28,9%) lub nawet bardzo duże (14%) możliwości dalszego rozwoju. Odsetek osób, które dostrzegają małe lub bardzo małe możliwości dalszego rozwoju swoich firm wyniósł łącznie 6,1%, natomiast na całkowity brak możliwości dalszego rozwoju wskazało jedynie 3,5% respondentów, których firmy nadal funkcjonują. W przypadku oceny możliwości dalszego rozwoju firm powstałych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.1 różnice w odpowiedziach między kobietami, a mężczyznami nie są istotne statystycznie, a zatem porównanie ich nie ma uzasadnienia.

Choć w przypadku Działania 5.2 nie mieliśmy do czynienia z oferowaniem wsparcia na uruchomienie działalności gospodarczej, to jednak dla pewnej części uczestników wystąpił efekt w postaci uruchomienia własnej firmy. Tych respondentów również poproszono o określenie obecnej i prognozowanej sytuacji ich podmiotu. Spośród 20 osób, które zadeklarowały, że w wyniku projektu uruchomiły własną działalność gospodarczą, w przypadku 11 uczestników mamy do czynienia z dalszym funkcjonowaniem przedsiębiorstwa, w 5 przypadków zdecydowano się na zawieszenie działalności, a 4 podmioty zakończyły działalność. Innymi słowy, w Działaniu 5.2 trwałość utworzonych działalności gospodarczych okazała się nieco mniejsza niż w Działaniu 5.1. Pamiętajmy przy tym jednak, że skoro brakowało w tym pierwszym wspomnianym Działaniu tak kluczowego komponentu wspomagającego założenie własnej firmy, jak otrzymanie jednorazowej dotacji na jej uruchomienie, to ta różnica pomiędzy oboma Działaniami nie tylko nie powinna zaskakiwać, ale może być nawet uznana za relatywnie niewielką.

Spośród 11 respondentów, których firmy nadal działają przeważa przekonanie o bardzo dużych (2 wskazania) lub dużych (4 wskazania) możliwościach dalszego rozwoju działalności gospodarczej. W 3 przypadkach respondenci możliwości te uznają za średnie, a w 1 przypadku zasygnalizowano, że możliwości te są bardzo małe (1 respondent nie był natomiast w stanie wskazać precyzyjnie, jak ocenia możliwości dalszego rozwoju utworzonej firmy).

Poniżej zaprezentowano wyniki analizy trwałości funkcjonowania działalności gospodarczych utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w projektach z PI 8i. Zmienną charakteryzującą trwałość powstałych firm jest udział przedsiębiorstw funkcjonujących przez co najmniej 2 lata od uzyskania dotacji. Analiza objęła swoim zakresem uczestników w przypadku których od otrzymania dotacji upłynęło co najmniej 2 lata, co dotyczyło 162 spośród 188 respondentów, którzy otrzymali dotację.

W celu weryfikacji występowania zależności pomiędzy czynnikami związanymi cechami założonych firm, cechami projektów, cechami społeczno-demograficznymi uczestników i charakterem udzielonego wsparcia a trwałością założonych działalności gospodarczych przeprowadzona została analiza statyczna, której wyniki przeprowadzone zostały w poniższej tabeli.

Tabela 5. Występowanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a trwałością działalności gospodarczych utworzonych w projektach PI 8i

Czynniki	Występowanie zależności
Cechy założonej firmy	
Branża założonej działalności (sekcja PKD)	✗
Rok założenia działalności	✗
Cechy projektu	
Działanie (5.1 / 5.2)	✗
Projekt partnerski	✗
Projekt w ramach ZIT	✗
Forma prawna beneficjenta	✗
Wielkość projektu ¹³	✗
Cechy społeczno-demograficzne uczestnika	
Wiek	✗
Płeć	✓
Wykształcenie	✗
Osoby o niskich kwalifikacjach	✗
Osoby 50+	✗
Osoby długotrwale bezrobotne	✗
Osoby z niepełnosprawnością	✓
Stopień urbanizacji miejsca zamieszkania	✗
Podregion zamieszkania	✗
Zamieszkanie w Trójmieście	✗
Zamieszkanie na Obszarze Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot	✗

¹³ Wielkość projektu mierzona była przez liczbę jego uczestników.

Czynniki	Występowanie zależności
Charakter udzielonego wsparcia ¹⁴	✘
Udział w szkoleniu	✘
Poradnictwo / doradztwo zawodowe	✘
Wielkość kwoty dotacji	✘

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami; weryfikacja występowania zależności przebiegała z zastosowaniem odpowiednich dla właściwości poszczególnych zmiennych testów statystycznych

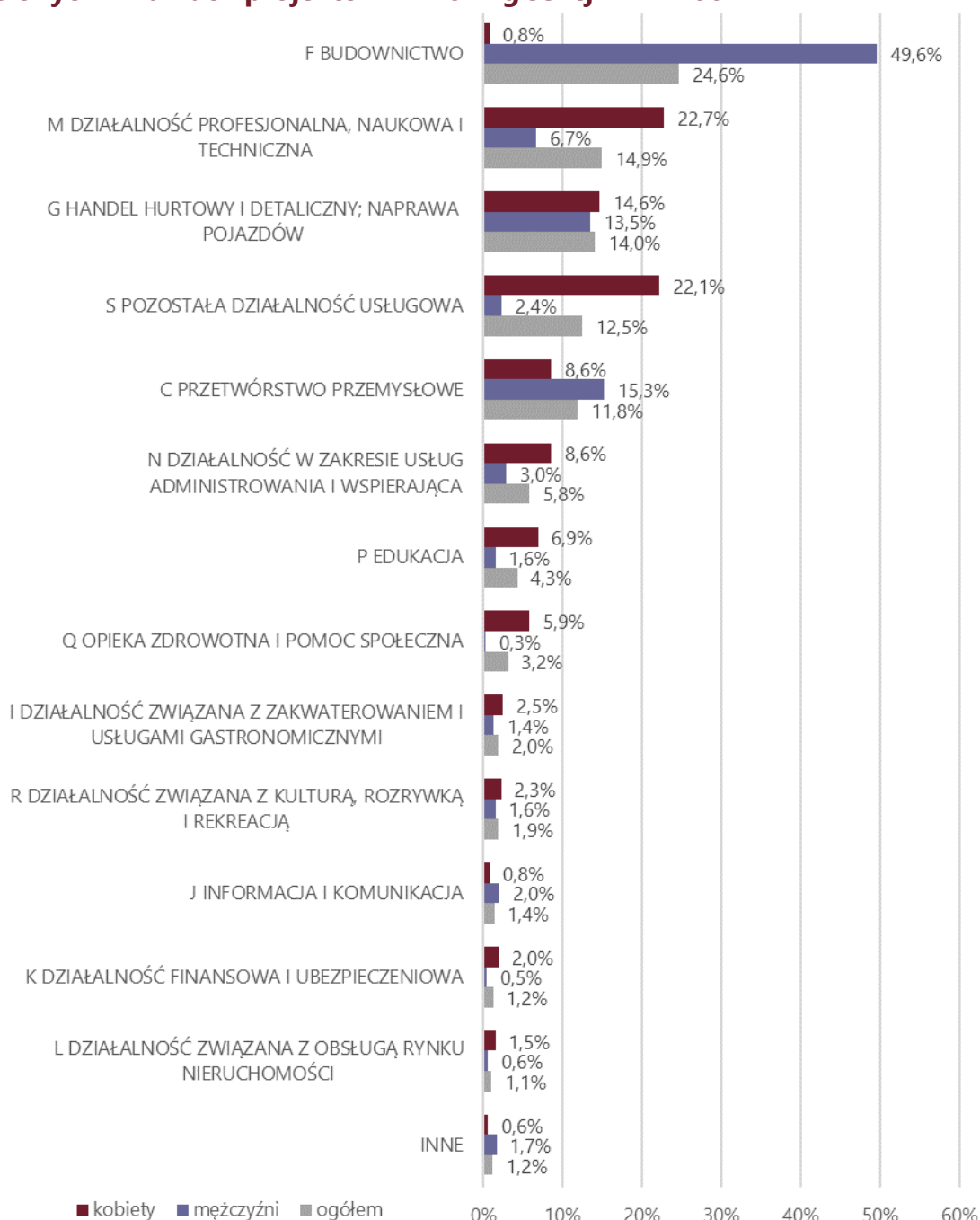
Działalności gospodarcze utworzone przez uczestników projektów z PI 8i charakteryzują się generalnie wysoką trwałością funkcjonowania, po 2 latach od udzielenia dotacji w dalszym ciągu funkcjonowało 88,3% założonych firm. Jak wykazała analiza na trwałość firm nie miały wpływu cechy założonych firm takie jak branża czy rok założenia działalności, ani cechy projektów czy charakter udzielonego wsparcia, co może wynikać z generalnie dużej unifikacji wsparcia udzielanego w Działaniu 5.1, w którym udzielono zdecydowaną większość dotacji. Na trwałość funkcjonowania założonych działalności gospodarczych okazały się mieć wpływ tylko wybrane cechy społeczno-demograficzne. Mowa tu o płci oraz zróżnicowaniu wśród osób z niepełnosprawnością oraz bez niepełnosprawności. Udział firm funkcjonujących przez okres co najmniej 2 lat jest istotnie pod względem statystyczny wyższy wśród podmiotów założonych przez mężczyzn (92,3%) niż przez kobiety 83,1%. Wśród podmiotów założonych przez osoby z niepełnosprawnością okres co najmniej 2 lat przetrwało 68,3% firm, natomiast spośród przedsiębiorstw założonych przez osoby bez niepełnosprawności ten okres czasu przetrwało 90,4% firm.

W ramach analiz statystycznych poddano też weryfikacji występowanie zależności pomiędzy branżą reprezentowaną przez sekcje PKD a oceną możliwości dalszego funkcjonowania firm funkcjonujących w momencie firm. Wyniki analizy nie potwierdziły występowania zależności w tym zakresie w konsekwencji ocena możliwości rozwoju firm w poszczególnych branżach nie różni się istotnie.

Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę branżową firm utworzonych w wyniku udzielonych dotacji. Ma ona charakter wyczerpującej analizy populacyjnej na podstawie danych SL2014.

¹⁴ W analizie uwzględniono 2 formy wsparcia najczęściej wskazywane przez uczestników razem z udzieleniem dotacji na rozpoczęcie działalności

Wykres 24. Struktura branżowa przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i wg sekcji PKD 2007



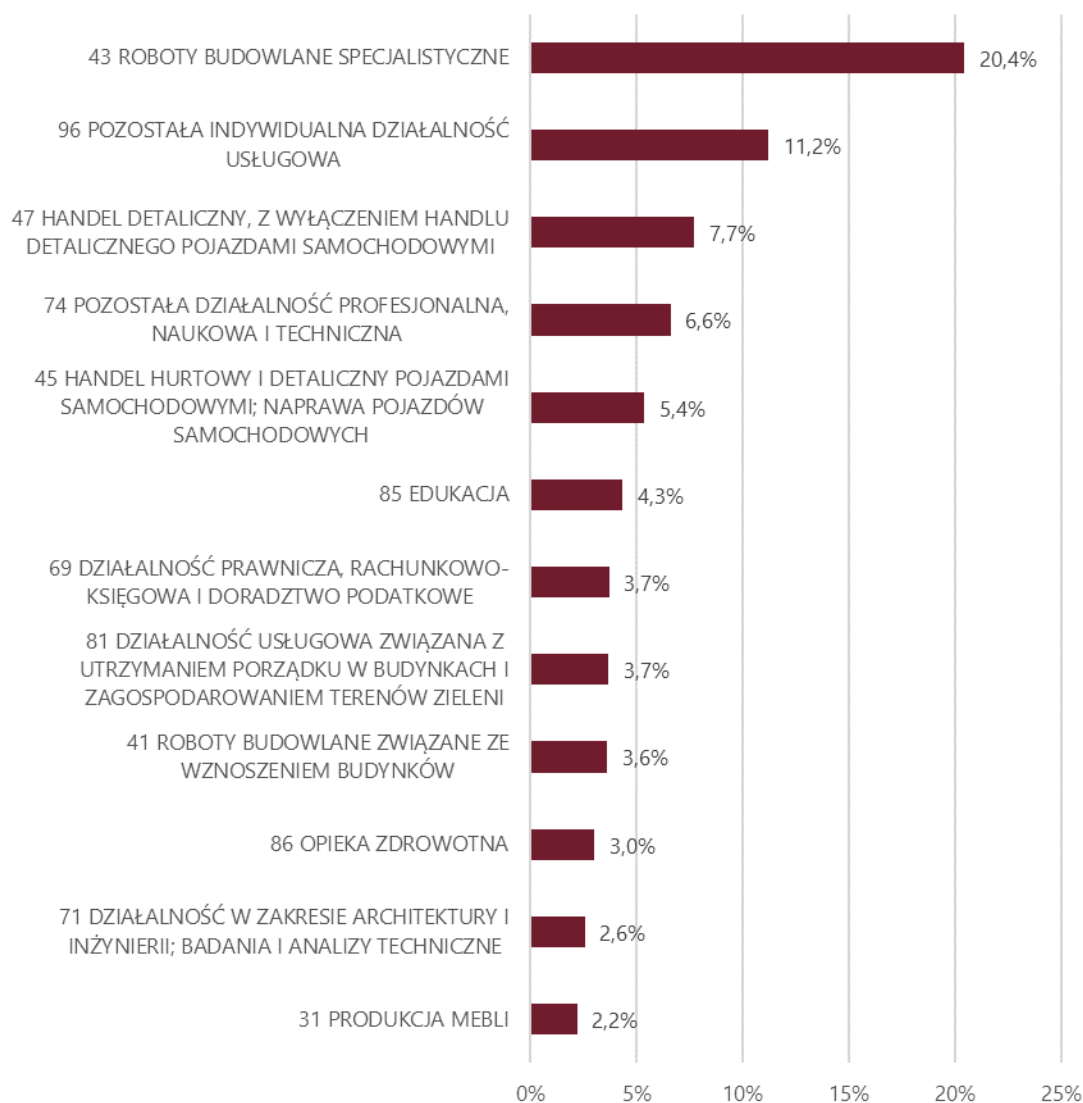
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL 2014; stan na 30.09.2023 r.; kobiety - n=3574, mężczyźni - n=3394, ogółem - n=6968

Ze struktury branżowej przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i wynika, że prawie 1/4 (24,6%) wszystkich uczestników tworzyła nowe firmy w branży budowlanej – należy jednak zwrócić uwagę na silną różnicę między tworzeniem tego typu przedsiębiorstw przez mężczyzn (49,6%) i kobiety (0,8%). Wśród kobiet, najczęściej tworzone przedsiębiorstwa działały w branży działalności

profesjonalnej, naukowej i technicznej (K: 22,7%; M: 6,7%) oraz pozostałej działalności usługowej (K: 22,1%; M: 2,4%). Stosunkowo często niezależnie od płci uczestników powstawały firmy zajmujące się handlem hurtowym i detalicznym czy naprawą pojazdów (14%) oraz przetwórstwem przemysłowym (11,8%). Warto wspomnieć jeszcze o trzech branżach, w których kobiety otwierały swoje działalności dzięki udziałowi w projektach PI 8i ponad dwa razy częściej niż mężczyźni: działalność w zakresie usług administrowania i wspierająca (K: 8,6%; M:3%), edukacja (K: 6,9%; M:1,6%) i opieka zdrowotna i pomoc społeczna (K: 5,9%; M:0,3%).

24,6% przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i pochodziła z branży budowniczey – jest to relatywnie duży odsetek. Stosunkowo często powstawały również przedsiębiorstwa z branż: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (14,9%), handlu hurtowego i detalicznego / naprawa pojazdów (14%), pozostałej działalności usługowej (12,5%) czy przetwórstwa przemysłowego (11,8%).

Wykres 25. Struktura branżowa przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i wg działów PKD 2007

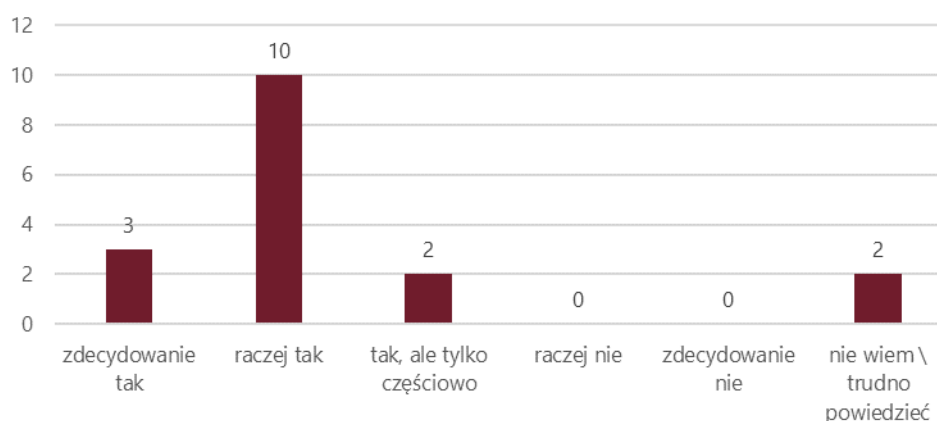


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL 2014; stan na 30.09.2023 r.; n=6968; na wykresie uwzględniono działy PKD stanowiące co najmniej 2%

Korzystając z bardziej szczegółowych kategorii przedsiębiorstw z działów PKD 2007 można wyodrębnić podmioty, które najczęściej powstawały w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i: roboty budowlane specjalistyczne (20,4%) oraz pozostałe indywidualne działalności usługowe (11,2%). Stosunkowo często powstawały w ramach wsparcia również przedsiębiorstwa z kategorii handlu detalicznego z wyłączeniem handlu samochodami (7,7%), pozostałej działalności profesjonalnej/naukowej/technicznej (6,6%) oraz handlu hurtowego, detalicznego i naprawą samochodów.

Specyficznym rodzajem wsparcia udzielanego w ramach Działania 5.1 była pomoc w związku z pandemią COVID-19, która dotyczyła dofinansowania do wynagrodzeń. Na poniższym wykresie przedstawiono skalę oddziaływania tego wsparcia na utrzymanie przez przedsiębiorców miejsc pracy.

Wykres 26. Ocena występowania przełożenia dofinansowania do wynagrodzeń udzielanego w ramach Działania 5.1 w związku pandemią COVID-19 na utrzymanie przez przedsiębiorców miejsc pracy

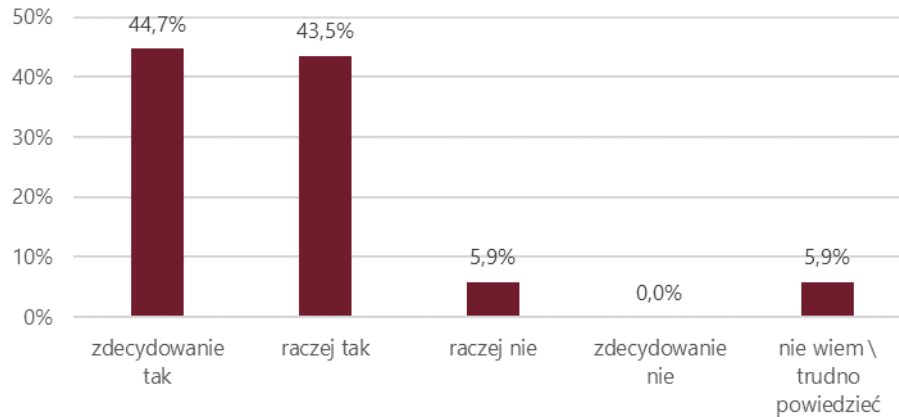


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=17

Zjawisko przełożenia dofinansowania do wynagrodzeń w związku pandemią COVID-19 na utrzymanie przez przedsiębiorców miejsc pracy, zdaniem zdecydowanej większości (15 z 17) beneficjentów Działania 5.1, którzy brali udział w badaniu i korzystali z tego rodzaju wsparcia, pojawiało się w projektach do określonego stopnia. Ponad połowa (10 z 17) respondentów stwierdziła, że raczej można stwierdzić o wystąpieniu takiego przełożenia, 3 w sposób zdecydowany uznało, że wpływ otrzymanego pomocy na utrzymanie miejsc wystąpił. Jednocześnie, żaden beneficjent nie potwierdził, że omawianego wpływu w jego projekcie nie było. Z powyższych danych wynika, że wpływ wsparcia na utrzymanie miejsc pracy w okresie trwania pandemii COVID-19 był – w opinii beneficjentów – znaczny.

W kontekście omawianego oddziaływania wsparcia oferowanego w związku z kryzysem pandemicznym, kluczowa wydaje się być jednak perspektywa podmiotów, które skorzystały ze wsparcia w formie dofinansowania do wynagrodzeń. To bowiem właśnie te podmioty są w stanie wiarygodnie – i na bazie rzeczywistego doświadczenia – określić, czy otrzymana pomoc przełożyła się na utrzymanie miejsc pracy. Na poniższym wykresie przedstawiono dane, które właśnie odnoszą się do perspektywy odbiorców wsparcia.

Wykres 27. Ocena występowania wpływu udzielonego w ramach projektów Działania 5.1 dofinansowania do wynagrodzeń związanego z pandemią COVID-19 na utrzymanie miejsc pracy we wspartych przedsiębiorstwach

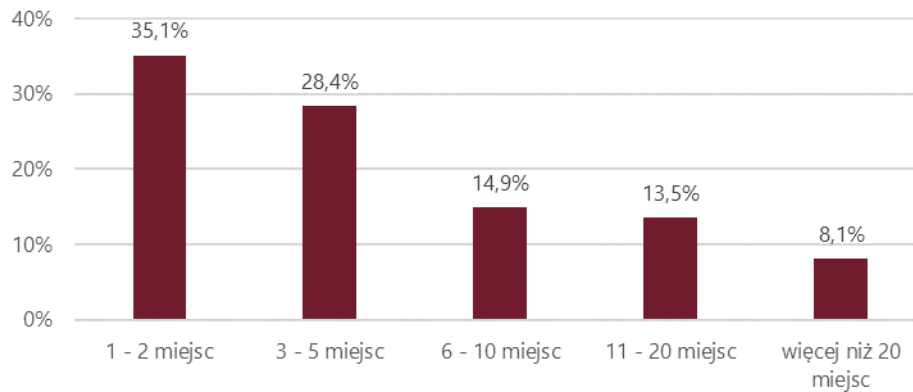


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=85; pytanie zadawane przedstawicielom podmiotów wspartych w zakresie dofinansowania do wynagrodzeń

Przedstawiciele podmiotów wspartych w zakresie dofinansowania do wynagrodzeń w sposób właściwie jednoznaczny odnieśli się do kwestii znaczenia tej pomocy dla utrzymania miejsc pracy. Aż 88,2% badanych jest przekonanych o występowaniu wpływu udzielonego w ramach projektów Działania 5.1 dofinansowania do wynagrodzeń związanego z pandemią COVID-19 na utrzymanie miejsc pracy we wspartych przedsiębiorstwach, z czego 44,7% respondentów wyraziło w tej kwestii opinię zdecydowanie, a 43,5% raczej, pozytywną. Tylko 5,9% badanych przedstawicieli objętych tym rodzajem wsparcia stwierdziło, że raczej taki wpływ nie nastąpił.

Jeśli chodzi o skalę ilościową utrzymanego zatrudnienia to – wg szacunków dokonanych przez beneficjentów – kształtuje się ona w sposób odzwierciedlony na poniższym wykresie.

Wykres 28. Szacunkowa liczba miejsc, które udało się utrzymać dzięki dofinansowaniu udzielonemu w ramach projektów Działania 5.1

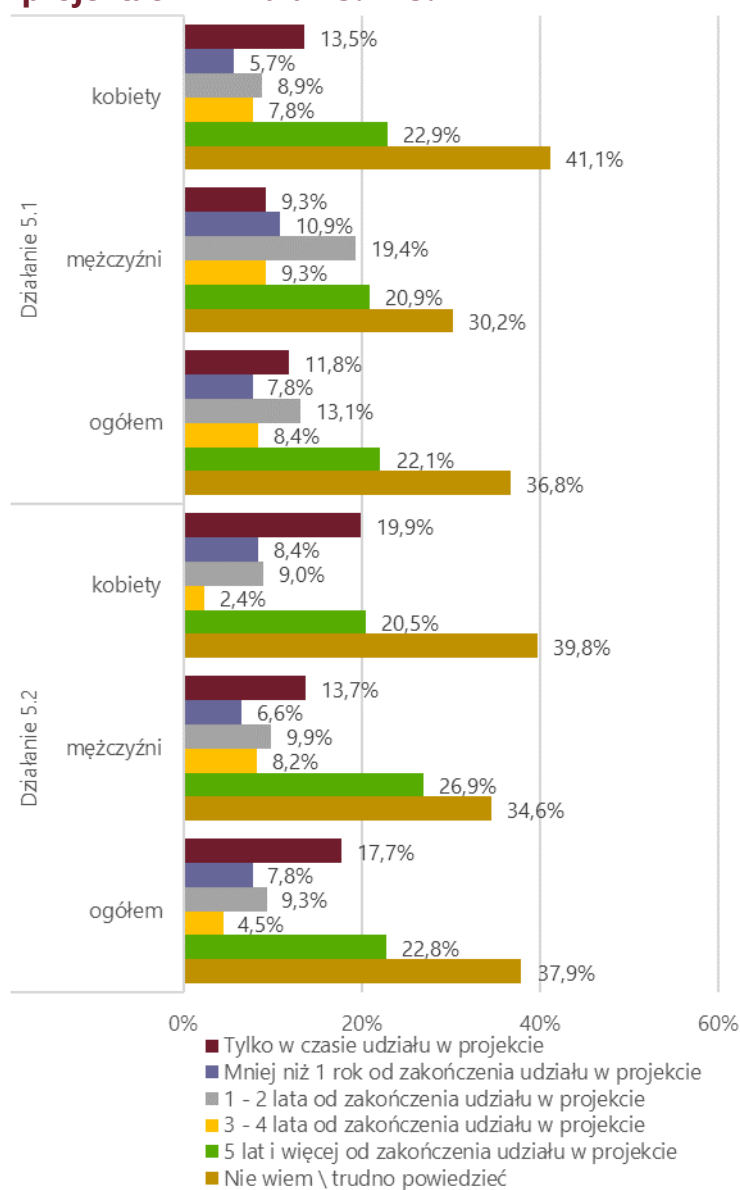


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=73, bd=2; pytanie zadawane przedstawicielom podmiotów, w których wskazano na utrzymanie miejsc pracy

Dominującym wariantem (dotyczy to 35,1% podmiotów, w których wskazano na utrzymanie miejsc pracy) jest utrzymanie 1-2 miejsc pracy. W przypadku 28,4% podmiotów mamy do czynienia z utrzymaniem dzięki otrzymanemu dofinansowaniu 3-5 miejsc pracy. Pozostałe warianty skali utrzymanego zatrudnienia dotyczą już wyraźnie mniejszych odsetków badanych. Łącznie respondenci potwierdzili utrzymanie 648 miejsc pracy, co oznacza, że średnio utrzymano w ramach jednego podmiotu 8,8 miejsc pracy. Przy czym warto podkreślić, iż wskazana liczba utworzonych miejsc dotyczy wyłącznie respondentów biorących udział w badaniu, rzeczywista liczba utrzymanych dzięki interwencji miejsc pracy jest zapewne wyższa.

Ostatni analizowany aspekt osiągniętych efektów w ramach interwencji dotyczącej PI 8i odnosi się do trwałości tych efektów, tj. czasu przez jaki uczestnicy będą odczuwać efekty uzyskane w projektach z Działania: 5.1 i 5.2.

Wykres 29. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach z Działania 5.1 i 5.2



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; Działanie 5.1: kobiety - n=192, mężczyźni - n=129, ogółem - n=321, Działanie 5.2: kobiety - n=332, mężczyźni - n=182, ogółem - n=514; pytanie zadawano uczestnikom, którzy wskazali na uzyskanie przynajmniej 1 efektu

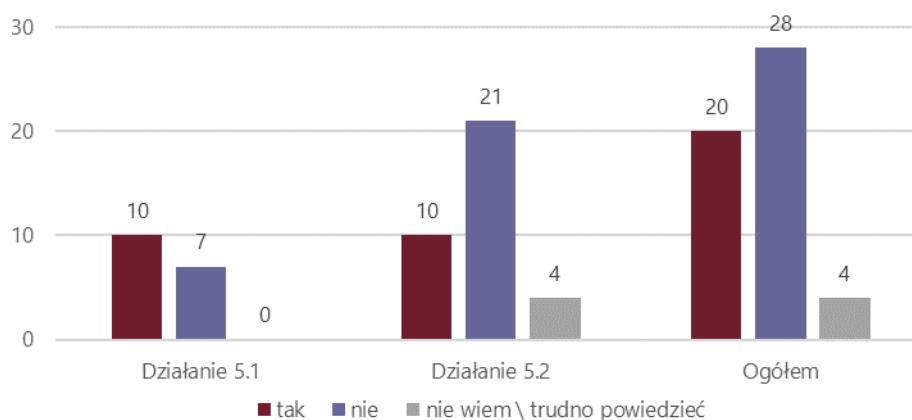
Uczestnicy projektów – zarówno w Działaniu 5.1, jak i 5.2 – mieli dość dużą trudność w oszacowaniu trwałości efektów otrzymanego wsparcia, o czym świadczy fakt, że w przypadku obu Działania nieco ponad jedna trzecia respondentów nie była w stanie określić, przez jaki okres będą odczuwać te efekty (odpowiednio dla każdego z Działania odsetek osób mających problem z taką antycypacją wyniósł: 36,8% i 37,9%). Jeśli jednak już określano w sposób konkretny horyzont czasowy odczuwania efektów projektu, to był

on relatywnie długi, tj. 5 lat i więcej od zakończenia udziału w projekcie. I co istotne, w obu Działaniach niemalże ten sam odsetek badanych wskazał właśnie na taką antycypowaną trwałość efektów – w Działaniu 5.1 było to 22,1%, a w Działaniu 5.2 – 22,8%. Co się natomiast tyczy efektów najbardziej krótkotrwałych (odnoszących się tylko do czasu uczestnictwa w projekcie), to w większym stopniu wskazywali na nie uczestnicy projektów w Działaniu 5.2 – 17,7% uczestników projektów z Działania 5.2 wskazało, że w ich przypadku okres odczuwania efektów projektu ograniczył się tylko do okresu, w którym w tym projekcie uczestniczyli; w Działaniu 5.1 na ten faktyczny problem krótkotrwałości efektów wskazało 11,8% badanych. W przypadku przewidywanego czasu, przez jaki odczuwane będą efekty uzyskane w projektach z Działania 5.1 różnice w odpowiedziach między kobietami, a mężczyznami nie są istotne statystycznie, a zatem porównanie ich nie ma uzasadnienia. Porównanie wyników między płciami można zastosować w przypadku Działania 5.2. Mężczyźni uczestniczący w projektach tego Działania zdawali się mieć większe oczekiwania odnośnie okresu wpływu efektów jego projektów – opinie o długotrwałości efektów w wymiarze 5 lat i więcej (M: 26,9%; K: 20,5%) oraz 3-4 lata (M: 8,2%; K: 2,4%) od ukończenia udziału miało więcej mężczyzn niż kobiet.

Stopień realizacji założonych celów

Poniższa analiza skoncentrowana jest na ocenie stopnia realizacji założonych celów interwencji dotyczącej PI 8i, która wdrażana była poprzez Działania: 5.1 i 5.2. Analiza ta bazuje przede wszystkim na danych wskaźnikowych, które stanowią kluczowe narzędzie monitorowania postępu wdrażania interwencji i realizacji jej celów. Nim jednak przejdziemy do tego komponentu analizy, warto nakreślić kontekst bazujący na deklaracjach samych beneficjentów, jeśli chodzi o ewentualne trudności z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników.

Wykres 30. Występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach z PI 8i



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; Działanie 5.1 - n=17, Działanie 5.2 - n=35, Ogółem - n=52

Większość (10 z 17) beneficjentów z Działania 5.1 biorących udział w badaniu miało problemy z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. Beneficjenci zostali poproszeni o opisanie na czym ich problemy polegały, co pozwoliło zidentyfikować czynniki oddziałujące na stopień realizacji wskaźników. Problemy wynikały przede wszystkim z: braku dostępu do wymaganych grup docelowych lub braku możliwości ich rekrutacji, niskiego zainteresowania wsparciem oferowanym w projektach, pandemii COVID-19, która utrudniała rekrutację i realizację projektów, czy nawet wymuszała wstrzymanie prowadzonych działań. Ogólnie rzecz biorąc, najpoważniejszym problemem beneficjentów z Działania 5.1 z punktu widzenia osiągnięcia założonych wartości wskaźników była rekrutacja. Beneficjenci przede wszystkim zwracali uwagę na zjawisko niedostosowania wartości docelowych wskaźników do ich możliwości rekrutacyjno-promocyjnych i liczebności określonych grup docelowych w regionie. Grupami docelowymi najczęściej wspomnianymi jako problematyczne z punktu widzenia rekrutacji były: osoby w wieku 50+, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby długotrwale bezrobotne.

Inaczej kreuje się obraz problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników wśród beneficjentów Działania 5.2. W ich przypadku większość (21 z 35) nie miała problemów z osiągnięciem wskaźników – jednocześnie jednak, mniej niż 1/3 (10 z 35) z takimi problemami się spotkała. Problemy te sprowadzały się do braku możliwości rekrutacji wymaganej ilości uczestników projektów, wybuchu pandemii COVID-19 utrudniającej rekrutację i realizację projektów, czy braku chęci podejmowania zatrudnienia przez osoby kończące udział w projektach. Problemy rekrutacyjne zdaniem beneficjentów najczęściej odnosiły się do osób z niepełnosprawnościami, ale również do osób

bezrobotnych ogółem, czy osób z grupy wiekowej powyżej 50 roku życia. Beneficjenci wskazywali także na problem braku występowania wystarczającej ilości osób z danej grupy docelowej w ich regionie, występowanie niskiego wskaźnika bezrobocia (który ograniczał możliwości prowadzenia działań projektowych o charakterze aktywizacyjnym skierowanych do osób bezrobotnych) lub obawy potencjalnych uczestników o utratę innego wsparcia finansowego (przede wszystkim otrzymywanego z powodu trudnej sytuacji materialnej).

Problemy związane z osiąganiem wymaganych wartości wskaźników w projektach z PI 8i zdają się więc wynikać przede wszystkim z braku możliwości prowadzenia rekrutacji lub niechęci osób reprezentujących wybrane grupy docelowe do udziału w oferowanym wsparciu. Trzeba przy tym pamiętać – co jest też istotne w kontekście poniższej analizy stopnia realizacji poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu – że identyfikowane przez projektodawców trudności w osiągnięciu wartości docelowych wskaźników niekoniecznie muszą oznaczać, że wartości te nie zostały ostatecznie osiągnięte w danym projekcie, a tym bardziej, że nie zostały zrealizowane założenia dotyczące stopnia realizacji wskaźników na poziomie programowym.

Tabela 6. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 8i

Nazwa wskaźnika produktu [jednostka pomiaru]	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (wrzesień 2023)	Osiągnięty % wartości docelowej	Prognozowana na wartość na podstawie umów	Prognozowany % wartości docelowej na podstawie umów
Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w Programie - mężczyźni [os.]	11320	14557	129%	14853	131,2%
Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w Programie - kobiety [os.]	21460	21458	100%	20375	94,9%
Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w Programie - ogółem [os.]	32780	36010	110%	35228	107,5%
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie - mężczyźni [os.]	4000	5429	136%	5255	131,4%
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie - kobiety [os.]	7400	8607	116%	7228	97,7%

Nazwa wskaźnika produktu [jednostka pomiaru]	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (wrzesień 2023)	Osiągnięty % wartości docelowej	Prognozowana na wartość na podstawie umów	Prognozowany % wartości docelowej na podstawie umów
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie - ogółem [os.]	11400	14036	123%	12483	109,5%
Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie - mężczyźni [os.]	410	585	143%	772	188,3%
Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie - kobiety [os.]	610	896	147%	934	153,1%
Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie - ogółem [os.]	1020	1477	145%	1706	167,3%
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie - mężczyźni [os.]	1000	1412	141%	1228	122,8%
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie - kobiety [os.]	1500	2210	147%	1774	118,3%
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie - ogółem [os.]	2500	3624	145%	3002	120,1%
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie - mężczyźni [os.]	2200	4008	182%	2540	115,5%
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie - kobiety [os.]	2600	3541	136%	2616	101%
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie - ogółem [os.]	4800	7547	157%	5156	107%
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie - mężczyźni [os.]	9640	13979	145%	8680	90,0%
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie - kobiety [os.]	9110	13649	150%	9420	103,4%
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych	18750	27618	147%	18100	96,5%

Nazwa wskaźnika produktu [jednostka pomiaru]	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (wrzesień 2023)	Osiągnięty % wartości docelowej	Prognozowana na wartość na podstawie umów	Prognozowany % wartości docelowej na podstawie umów
wsparciem w Programie - ogółem [os.]					
Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie - mężczyźni [os.]	4400	3288	75%	3310	75,2%
Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie - kobiety [os.]	2900	3389	117%	3435	118,4%
Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie - ogółem [os.]	7300	6677	91%	6745	92,4%
Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w Programie - mężczyźni [os.]	150	239	159%	223	148,7%
Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w Programie - kobiety [os.]	270	224	83%	292	108,1%
Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w Programie - ogółem [os.]	420	463	110%	515	122,6%
Liczba osób objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 [os.]	5484	12955	236%	12958	236,3%
Wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią COVID19 [EUR] ¹⁵	5195652	9335557	180%	9467280	182,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; stan na 30.09.2023 r.

Jak wynika z powyższych danych, w przypadku zdecydowanej większości wskaźników produktu mamy do czynienia nie tylko z realizacją – w wariacie faktycznym lub

¹⁵ Przeliczono po kursie 1 EUR = 4,4728 PLN

prognostycznym – założonych wartości docelowych wskaźników (przy czym za wskaźniki zrealizowane uznać nie tylko te, w których osiągnięto co najmniej 100% założonej wartości docelowej, ale te, w których poziom realizacji przekroczył 85%), ale także z ich przekroczeniem, niekiedy znaczącym. Uwzględniając logikę wskaźników produktu w PI 8i – tj. to, że odnoszą się one przede wszystkim do kwestii objęcia wsparciem określonych grup docelowych – możemy w związku z tym mówić o tym, iż zrealizowane zostały cele interwencji odnoszące się do objęcia wsparciem aktywizacyjnym osób reprezentujących poszczególne grupy docelowe, które określono jako priorytetowe z punktu widzenia celów pomocy.

Jedyny wskaźnik, w przypadku którego nawet wartość prognozowana nie osiąga poziomu wymaganych 85% to wskaźnik: „Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie - mężczyźni [os.]”, którego prognozowana wartość na rok 2023 stanowi 75,2% założonej wartości docelowej. Trudno jednak mówić, by w przypadku tego aspektu interwencji, jakim jest udzielenie wsparcia w formie bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej występował znaczący problem. Świadczy o tym fakt, iż w przypadku ogólnej wartości tego wskaźnika (czyli bez podziału na płeć), szacowany stopień realizacji wynosi 92,4%.

Tabela 7. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 8i

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - mężczyźni [os.]	56% (2012)	59%	71,3% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - kobiety [os.]	38% (2012)	40%	66,4% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - ogółem [os.]	45% (2012)	47%	68,3% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi	60% (2012)	60%	66,9% (2022)	utrzymanie	BE

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby długotrwale bezrobotne - mężczyźni [os.]					
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby długotrwale bezrobotne - kobiety [os.]	44% (2012)	48%	59,5% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby długotrwale bezrobotne - ogółem [os.]	50% (2012)	52%	62,2% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - mężczyźni [os.]	37% (2012)	40%	38,2% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - kobiety [os.]	23% (2012)	25%	44,3% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - ogółem [os.]	28% (2012)	32%	42,0% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby z niepełnosprawnością - mężczyźni [os.]	37% (2012)	40%	56,9% (2022)	utrzymanie	BE

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby z niepełnosprawnością - kobiety [os.]	23% (2012)	25%	50,6% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby z niepełnosprawnością - ogółem [os.]	28% (2012)	31%	52,9% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia [szt.]	48% (2012)	53%	52,0% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - mężczyźni [os.]	64% (2014)	66%	73,0% (2023)	58%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - kobiety [os.]	59% (2014)	61%	72,2% (2023)	54%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - ogółem [os.]	61% (2014)	63%	72,6% (2023)	56%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby długotrwale bezrobotne - mężczyźni [os.]	59% (2014)	60%	74,6% (2023)	54%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu	53% (2014)	55%	70,6% (2023)	50%	SL2014

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
Programu: osoby długotrwale bezrobotne - kobiety [os.]					
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby długotrwale bezrobotne - ogółem [os.]	56% (2014)	57%	72,2% (2023)	52%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - mężczyźni [os.]	52% (2014)	55%	42,1% (2023)	30%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - kobiety [os.]	42% (2014)	45%	49,8% (2023)	30%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - ogółem [os.]	46% (2014)	50%	46,8% (2023)	30%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby z niepełnosprawnością - mężczyźni [os.]	52% (2014)	55%	61,0% (2023)	48%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby z niepełnosprawnością - kobiety [os.]	42% (2014)	45%	61,5% (2023)	46%	SL2014
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby z	46% (2014)	49%	61,3% (2023)	47%	SL2014

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
niepełnosprawnością - ogółem [os.]					
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - mężczyźni [os.]	29% (2013)	33%	22,5% (2023)	20%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - kobiety [os.]	38% (2013)	40%	18,2% (2023)	14%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby bezrobotne - ogółem [os.]	36% (2013)	38%	19,9% (2023)	16%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby długotrwale bezrobotne - mężczyźni [os.]	29% (2013)	33%	20,2% (2023)	16%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby długotrwale bezrobotne - kobiety [os.]	38% (2013)	40%	17,9% (2023)	12%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby długotrwale bezrobotne - ogółem [os.]	36% (2013)	38%	18,8% (2023)	14%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - mężczyźni [os.]	29% (2013)	33%	63,8% (2023)	53%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - kobiety [os.]	38% (2013)	40%	56,4% (2023)	49%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby bierne zawodowo - ogółem [os.]	36% (2013)	35%	59,4% (2023)	51%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby z niepełnosprawnościami - mężczyźni [os.]	29% (2013)	33%	31,0% (2023)	25%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby z	38% (2013)	40%	27,5% (2023)	19%	SL2014

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
niepełnosprawnościami - kobiety [os.]					
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu: osoby z niepełnosprawnościami - ogółem [os.]	36% (2013)	37%	28,9% (2023)	21%	SL2014
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej [szt.]	9300 (2014)	7300	6791 (2023)	6771	SL2014
Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu Programu [os.]	21% (2015)	23%	7,5% (2022)	utrzymanie	SP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014 stan na 30.09.2023 r., BE – Badanie ewaluacyjne dotyczące wyliczenia wartości wskaźników rezultatu długoterminowego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych Raport cząstkowy (2022), SP – Sprawozdanie roczne z wdrażania RPO WP za 2022 rok

W przypadku wskaźników rezultatu mamy do czynienia z sytuacją zbliżoną do tej, która wystąpiła w odniesieniu do wskaźników produktu – w większości przypadków udało się zrealizować cele interwencji, które zoperacjonalizowano poprzez wskaźniki rezultatu. Zresztą nawet jeśli w przypadku części wskaźników rezultatu występuje niższy stopień realizacji niż ten założony to niekiedy rozbieżności te są niewielkie (dotyczy to np. takich wskaźników jak: „Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu Programu: osoby biernie zawodowo - mężczyźni [os.]”; „Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia [szt.]”; „Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu Programu: osoby biernie zawodowo - ogółem [os.]”.

W przypadku wskaźników, których źródłem są wyniki badań ewaluacyjnych prognozowanie jakościowe nie ujawniło czynników, które mogłyby wpłynąć na istotny wzrost lub spadek osiągniętych wartości wskaźników. W związku z powyższym zakłada się utrzymanie osiągniętych wartości.

Jednocześnie jednak, występuje wśród wskaźników rezultatu grupa wskaźników, w przypadku których stopień realizacji wartości docelowej wskaźnika jest wyraźnie mniejsza niż założona wartość docelowa. Wskaźniki te są w dużej mierze skupione w ramach jednego typu wskaźników, tj. wskaźników dotyczących osób, które uzyskały kwalifikacje

po opuszczeniu Programu. Ta grupa wskaźników dotyczy różnych grup docelowych i w większości z nich osiągnięta wartość jest niższa niż założona wartość docelowa. Wyjątek stanowią tutaj osoby biernie zawodowo – zarówno na poziomie ogólnym, jak i w odniesieniu do kobiet i mężczyzn, udało się wśród osób biernych zawodowo osiągnąć założenia dotyczące skali uzyskania kwalifikacji przez uczestników projektów.

W badaniu jakościowym generalnie potwierdzono, że – co do zasady – realizacja założonych wartości docelowych wskaźników w PI 8i nie była obarczona znaczącymi problemami. To, na co ewentualnie zwracano uwagę w kontekście czynników oddziałujących na realizację celów interwencji sparametryzowanych poprzez wskaźniki to:

- początkowe trudności z jednoznaczną identyfikacją osób znajdujących się „w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy”;
- wpływ pandemii COVID-19 na osiągnięcie celów interwencji oraz sposób realizacji projektów (co w szczególności wpłynęło na realizację wskaźników odnoszących się do nabywania kwalifikacji oraz podejmowania zatrudnienie – realizacja obu tych elementów była w czasie pandemii utrudniona);
- ograniczone zainteresowanie wsparciem szkoleniowym, co skutkowało problemami w realizacji wskaźników dot. nabywania kwalifikacji, przy jednocześnie problematycznym sposobie pomiaru tych wskaźników – limit czasowy potwierdzenia kwalifikacji egzaminem, nieuwzględnianie nabywanych przez uczestników kompetencji);
- generalna trudność w rekrutacji uczestników projektów (ze względu na poprawiającą się w sytuację na rynku pracy), ze szczególnym uwzględnieniem rekrutacji osób z wybranych grup docelowych (osoby w wieku 50+, osoby z niskim poziomem kwalifikacji);
- duże doświadczenie i wynikająca z tego skuteczność Powiatowych Urzędów Pracy w realizacji zadań projektowych w obszarze aktywizacji zawodowej, z uwzględnieniem działań rekrutacyjnych;
- sprzyjający model wdrażania interwencji w Działaniu 5.1 (etapowość projektów i gwarancja stałości wsparcia dla poszczególnych etapów realizacji przedsięwzięć Powiatowych Urzędów Pracy, co jednocześnie pozwalało modyfikować działania w kolejnych etapach, z uwzględnieniem zmieniającego się kontekstu i sytuacji na rynku pracy);

- duże znaczenie przedsięwzięć partnerskich, szczególnie uwzględniających sektor pracodawców, co ułatwiało dotarcie zarówno do podmiotów zatrudniających, jak i wybranych grup docelowych.

Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji

W przypadku PI 8i analiza dotycząca systemowych uwarunkowań wdrażania interwencji objęła trzy zagadnienia: komplementarność wsparcia oferowanego w Działaniach: 5.1 (projekty Powiatowych Urzędów Pracy) i 5.2 (projekty niepowiązane z Funduszem Pracy); stosowanie mechanizmów terytorialnych ZIT/ZPT; preferencje projektowe (tematyczne i przestrzenne).

Jeśli chodzi o kwestię komplementarności wsparcia oferowanego w Działaniach: 5.1 i 5.2, to przede wszystkim należy podkreślić te elementy, które upodabniały i różnicowały te rodzaje interwencji. W przypadku Działania 5.1 mieliśmy do czynienia z projektami pozakonkursowymi realizowanymi przez Powiatowe Urzędy Pracy (przy czym chodzi tu o to, że tylko te podmioty mogły realizować przedsięwzięcia w tym Działaniu, natomiast nie wykluczało to Powiatowych Urzędów Pracy z realizacji projektów w Działaniu 5.2).

Istotnym uwarunkowaniem realizacji projektów w Działaniu 5.1 było ograniczenie możliwych do podejmowania form wsparcia do katalogu przewidzianego ustawowo dla Powiatowych Urzędów Pracy. Z jednej strony ograniczało to zakres realizowanych działań, z drugiej zaś skutkowało dużą standaryzacją realizowanego wsparcia, przy jednoczesnym zapewnieniu jego względnego terytorialnego zrównoważenia wynikającego ze sposobu podziału środków Funduszu Pracy, który uwzględnia kryteria opierające się na skali potrzeb w zakresie aktywizacji. Z kolei jeśli chodzi o Działanie 5.2, to interwencja ta była realizowana w formule konkursowej, z szerszym katalogiem typów beneficjentów oraz możliwych do wspierania działań. Poza tym, tak jak w Działaniu 5.1 wsparciem mogły być obejmowane przede wszystkim osoby pozostające bez pracy¹⁶, to w Działaniu 5.2 z pomocy mogły korzystać także osoby pracujące, w tym: osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych, pracujący w ramach umów cywilno-prawnych i osoby ubogie pracujące, choć w praktyce objęto wsparciem niewiele osób z tych grup – pracujący uczestnicy stanowili zaledwie 3,7%.

W badaniu jakościowym zwrócono uwagę, że w sytuacji, gdy na tym samym obszarze były realizowane projekty z obu ww. Działań, ze względu na duże podobieństwo grup

¹⁶ Za wyjątkiem wsparcia dotyczącego niwelowania skutków pandemii COVID-19, gdzie inaczej zdefiniowano grupy docelowe. Wsparcie polegało na dofinansowaniu do wynagrodzeń lub kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, które udzielone zostało dość szerokiemu gronu, ponad 14 tys. osób.

docelowych w obu rodzajach interwencji, pojawiał się problem swoistego konkurowania o uczestników poszczególnych przedsięwzięć. Było to tym istotniejsze z punktu widzenia realizatorów projektów, że w ostatnich latach główny problem na rozwiązanie którego zorientowana była interwencja w Działaniach 5.1 i 5.2 (pozostawanie bez zatrudnienia) cechował się mniejszą skalą występowania niż na etapie planowania interwencji. To oznaczało, że faktycznie dla beneficjentów możliwość zrekrutowania określonej liczby osób stawała się problemem, który dodatkowo ulegał wzmocnieniu w przypadku, gdy osoby te mogły uczestniczyć w więcej niż jednym projekcie. Z jednej strony, realizatorzy projektów w Działaniu 5.1 byli tutaj w pewnym sensie w uprzywilejowanej pozycji, gdyż kierowali swoją pomoc do osób, które znajdowały się w ich rejestrach osób bezrobotnych (choć także i dla nich problem stanowiła mniejsza niż pierwotnie zakładano wielkość populacji, tj. osób pozostających bez pracy). Z drugiej jednak, w projektach Działania 5.2 możliwe było podejmowanie bardziej zróżnicowanych i niestandardowych działań wspierających, co mogło podnosić ich atrakcyjność dla uczestników.

Uwzględniając powyższe, pozytywnie ocenić należy podejście zastosowane w FEP, gdzie dokonano bardziej jednoznacznego rozdzielenia wsparcia kierowanego do poszczególnych grup docelowych (osoby pozostające bez pracy i osoby pracujące) i realizowanego przez różne typy podmiotów (Powiatowe Urzędy Pracy i inne podmioty realizujące działania pomocowe w obszarze aktywizacji zawodowej).

Tak jak wspomniano wcześniej, Powiatowe Urzędy Pracy będące beneficjentami w Działaniu 5.1 mogły także realizować projekty w Działaniu 5.2. W badaniu jakościowym zwracano uwagę, że w takich sytuacjach można mówić o tym, że projekty w Działaniu 5.1 pozwalały tym podmiotom realizować swoje zasadnicze zadania (i zapewniało dodatkowe środki finansowe na ich realizację), a przedsięwzięcia w Działaniu 5.2 dodatkowo zwiększały potencjał merytoryczny tej kategorii beneficjentów oraz świadomość w stosowaniu bardziej niestandardowego podejścia do aktywizacji zawodowej. Pośrednio przekładało się to też na poprawę wizerunku takiego Powiatowego Urzędu Pracy, którego oferta dla swoich klientów była szersza.

Resumując komplementarność pomiędzy Działaniami 5.1 i 5.2 jest zapewniana przede wszystkim poprzez częściowo zróżnicowany katalog możliwych do realizacji form wsparcia. Nie można tu jednak mówić o właściwej dla komplementarności relacji uzupełniania się wsparcia z tych Działań lub występowania mechanizmów zapewniających następstwo po sobie wsparcia z tych Działań. W sytuacji gdy projekty z obu Działań są kierowane są do generalnie podobnych grup docelowych, a zakres form wsparcia częściowo się pokrywa, mamy do czynienia z występowaniem dwóch konkurencyjnych

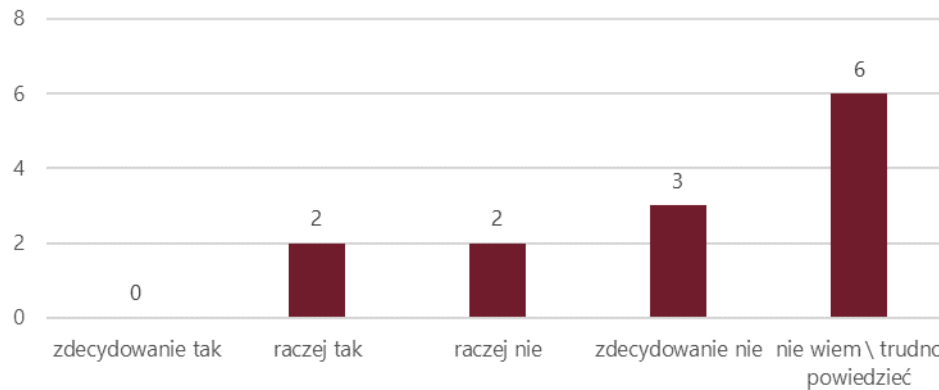
względem siebie interwencji, które są komplementarne w niewielkim stopniu ze względu na ograniczony wachlarz rozwiązań zapewniających demarkację i koordynację wsparcia.

Odwołując się do skali efektów uzyskanych przez uczestników należy uznać, iż efektywność interwencji z Działania 5.2 jest nieco wyższa, ale tylko w wymiarze edukacyjnym - zdobywania wiedzy i uzyskiwania certyfikatów przez uczestników. W pozostałych wymiarach skala efektów uzyskiwana przez uczestników z Działania 5.1 i 5.2 jest zbliżona. Ponadto w Działaniu 5.2 wyraźnie rzadziej uczestnicy wskazywali na brak uzyskania żadnych korzyści – dotyczyło to 7,0% uczestników w stosunku do 16,8% w działaniu 5.1. Uwzględniając powyższe stwierdzić należy, iż projekty niepowiązane z Funduszem Pracy charakteryzują się nieco wyższą efektywnością.

Kończąc aspekt komplementarności Działania: 5.1 i 5.2 warto jeszcze zwrócić uwagę na kwestię zasygnalizowaną w badaniu jakościowym, że być może w większym stopniu za faktycznie komplementarne (a nie potencjalnie konkurujące) można uznać wsparcie oferowane w Działaniach: 5.1 i 6.1 (interwencja dotycząca aktywizacji społeczno-zawodowej), które jako całość stanowią kompleksową „ścieżkę” wsparcia aktywizacyjnego (w obszarze zawodowym i społecznym) dla osób w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

Drugi aspekt dotyczący systemowych uwarunkowań wdrażania interwencji odnosi się do Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Do kwestii wpływu mechanizmu ZIT na osiągnięcie lepszych efektów lub większej skuteczności projektu odnosili się w badaniu ankietowym beneficjenci, którzy proszeni byli o określenie, czy realizacja projektu w ramach instrumentu ZIT przełożyła się na osiągnięcie lepszych efektów lub większej skuteczności projektu.

Wykres 31. Ocena występowania przełożenia realizacji projektu w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na osiągnięcie lepszych efektów lub większej skuteczności projektu



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=13; pytanie zadawane beneficjentom z Poddziałania 5.1.1 i 5.2.1

Jedynie 2 z 13 beneficjentów Poddziałania objętych instrumentem ZIT, tj.: 5.1.1 oraz 5.2.1 zidentyfikowało w badaniu przełożenie realizacji projektu w ramach instrumentu ZIT na osiąganie lepszych efektów / większej skuteczności projektu. Prawie połowa (6 z 13) respondentów nie potrafiła stwierdzić czy taka zależność występowała, a ponad 1/3 (5 z 13) jej nie dostrzegała. To, że w praktyce tylko 2 beneficjentów dostrzegło omawiane przełożenie oznacza, że trudno jest mówić o faktycznym oddziaływaniu instrumentu ZIT na zwiększenie efektywności lub skuteczności projektów. Tak naprawdę bowiem, również respondentów wybierających wariant odpowiedzi „nie wiem / trudno powiedzieć” należy traktować raczej jako osoby potwierdzające, że takie oddziaływanie nie występuje lub jest znikome – gdyby faktycznie było ono dostrzegane przez beneficjentów, nie odżegnywaliby się oni od jednoznacznych deklaracji w tej kwestii.

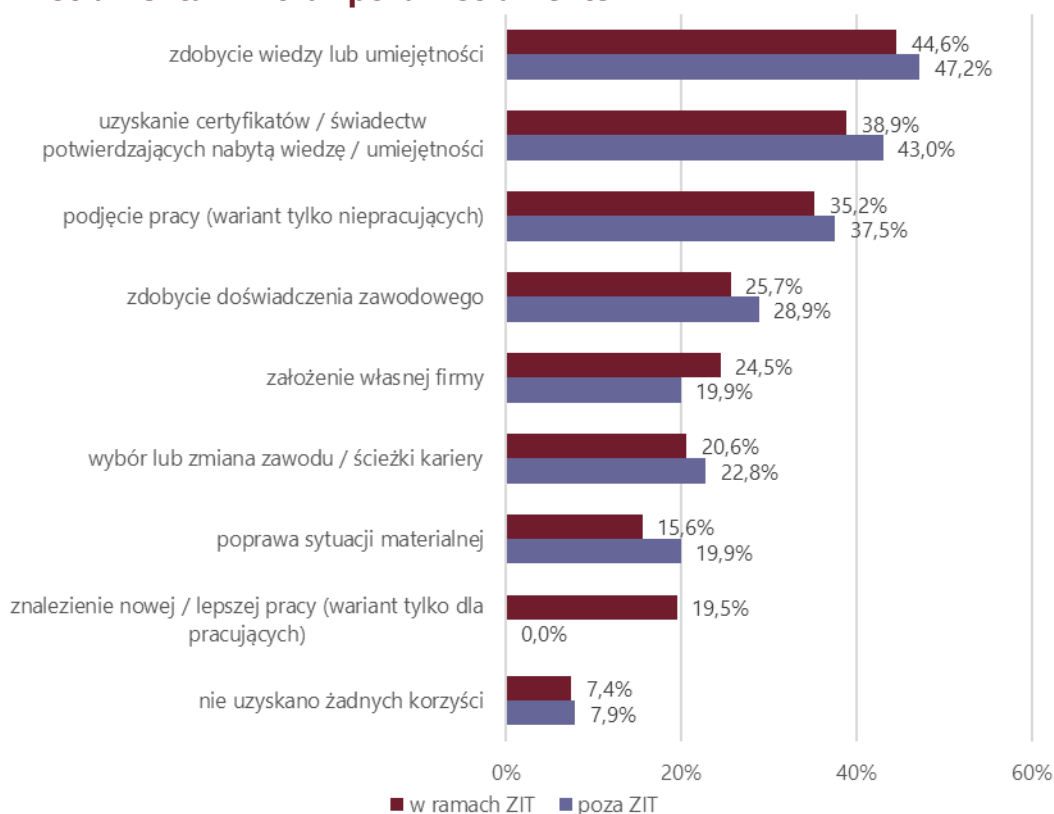
Ci beneficjenci, którzy nie zaobserwowali omawianego wpływu instrumentu ZIT argumentowali swoje wybory dodatkowymi obostrzeniami projektowymi związanymi z instrumentem ZIT, koniecznością prowadzenia dodatkowych konsultacji wynikających z faktu realizacji projektu w ramach ZIT, ale także tym, że większe znaczenie dla realizowanych projektów i osiąganych efektów miały regulacje niezależne od kwestii stosowania mechanizmów terytorialnych (regulacje ustawowe lub programowe). Z kolei beneficjenci, którzy potwierdzili w badaniu przełożenie ZIT na lepsze efekty argumentowali swoje odpowiedzi możliwością bardziej całościowego oddziaływania projektu (jako elementu bardziej kompleksowej interwencji w ramach ZIT) oraz szerszego promowania projektu.

Perspektywa uczestników badania jakościowego okazała się spójna z powyższymi wynikami, podkreślano bowiem, że akurat w tym obszarze interwencji formuła terytorialnego kierownictwa wsparcia nie miała istotnego znaczenia, przede wszystkim w aspekcie wsparcia realizowanego przez Powiatowe Urzędy Pracy. Większe znaczenie dla wdrażanej interwencji miało – w opinii uczestników badania jakościowego – zapewnienie wsparcia w Działaniu 5.2, które poszerzało zakres pomocy w stosunku do tego, co w Działaniu 5.1 mogły swoim odbiorcom zaoferować Powiatowe Urzędy Pracy.

Podkreślano także potencjalne oddziaływanie koordynacyjne stosowania mechanizmów terytorialnych. Ale jednocześnie, jeśli chodzi o faktyczny wpływ tego rodzaju na realizowane projekty, to pojawiły się tutaj wątpliwości. W przypadku Działania 5.1 taka koordynacja nie była bowiem w praktyce potrzebna ze względu na i tak wystandardyzowany i określony ustawowo dopuszczalny zakres działań. Z kolei w ramach Działania 5.2 zwrócono uwagę, że faktyczna koordynacja działań projektowych w ramach ZIT występowała w ograniczonym zakresie, a istotniejsze było dostosowanie przedsięwzięć do lokalnej specyfiki i potrzeb lokalnego rynku pracy.

Poniżej przedstawione zostały wyniki analiz dotyczących skali efektów uzyskiwanych w projektach PI 8i realizowanych w ramach instrumentu ZIT oraz poza instrumentem ZIT na podstawie wyników badania Mixed mode z uczestnikami oraz danych SL2014 dotyczących postępu realizacji wskaźników.

Wykres 32. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z PI 8i realizowanych w ramach instrumentu ZIT oraz poza instrumentem ZIT



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami; w ramach ZIT - n=514, poza ZIT - n=381; pytanie wielokrotnego wyboru - odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Przeprowadzona analiza statystyczna wykazała brak istotnych różnic w przypadku większości efektów uzyskanych przez uczestników projektów z PI 8i realizowanych w ramach instrumentu ZIT lub poza instrumentem ZIT. Jedynie w przypadku efektu w postaci poprawy sytuacji materialnej można stwierdzić, że uczestnicy biorący udział we wsparciu poza instrumentem ZIT częściej (poza ZIT: 19,9%; ZIT: 15,6%) uzyskiwali ten efekt.

Tabela 8. Stan realizacji najczęstszych wskaźników w projektach z PI 8i w ramach instrumentu ZIT oraz poza instrumentem ZIT

Nazwa wskaźnika	Wartość osiągnięta - poza ZIT (udział %)	Wartość osiągnięta - w ramach ZIT (udział %)	Liczba projektów - poza ZIT	Liczba projektów - w ramach ZIT
Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	21 514 (60%)	14 496 (40%)	52	166
Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	1 156 (78%)	321 (22%)	32	100

Nazwa wskaźnika	Wartość osiągnięta - poza ZIT (udział %)	Wartość osiągnięta - w ramach ZIT (udział %)	Liczba projektów - poza ZIT	Liczba projektów - w ramach ZIT
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	8 503 (61%)	5 533 (39%)	53	167
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	17 839 (65%)	9 779 (35%)	53	167
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	4 840 (64%)	2 707 (36%)	53	167
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	2 538 (70%)	1 086 (30%)	53	167
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	12 465 (58%)	8 861 (42%)	46	150
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	5 551 (69%)	2 547 (31%)	46	149

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014, stan na 30.09.2023 r.

Wszystkie powyższe wybrane wskaźniki były realizowane głównie dzięki wsparciu realizowanemu poza instrumentem ZIT. Różnica ta jest najmocniejsza w przypadku wskaźnika liczby osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie, który w prawie 4/5 (78%) został zrealizowany w projektach poza ZIT. Wskaźnik, którego osiągnięcie było w największej (42%) części wynikiem projektów ZIT to liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu. Przy okazji analizy wspomnianego wskaźnika osób prowadzących firmy warto wspomnieć jednak, że w przypadku wszystkich powyższych wskaźników, zdecydowaną większość projektów do nich przypisanych stanowiły projekty realizowane poza instrumentem ZIT – w przypadku każdego wskaźnika liczba projektów ZIT, które wpływały na nie była ponad trzykrotnie niższa od liczby projektów nie realizowanych w ramach instrumentu terytorialnego. Zwłaszcza w przypadku wskaźnika osób prowadzących firmy kontrast ten jest silnie widoczny.

Uwzględniając powyższe należy zwrócić uwagę, że kwoty dofinansowania w projektach z PI 8i zostały podzielone już bardziej równomiernie: dla projektów ZIT było to 208,9 mln zł (40%), a dla projektów poza ZIT 311,6 mln zł (60%).

Od strony samego procesu wdrażania podkreślono zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływanie stosowania mechanizmów terytorialnych. Jeśli chodzi o aspekt pozytywny, to realizacja projektów w formule ZIT dawała projektodawcom dodatkowe wsparcie ze strony IP, zarówno merytoryczne (pomoc prawna, szkolenia), jak i dotyczące konsultacji z

IZ. W kontekście negatywnym zwrócić należy natomiast uwagę na większą złożoność i czasochłonność procesu oceny w przypadku zastosowania mechanizmów terytorialnych.

Podsumowując całość przeprowadzonej analizy dotyczącej zastosowania instrumentu ZIT stwierdzić należy, że w aspekcie skuteczności nie mamy do czynienia z pozytywnym oddziaływaniem tego instrumentu. Innymi słowy, nie mamy do czynienia z sytuacją, w której projekty realizowane w oparciu o rzeczony mechanizm terytorializacji interwencji cechowałyby się wyższym poziomem skuteczności niż pozostałe przedsięwzięcia z omawianego obszaru interwencji.

W odniesieniu do ostatniego aspektu uwarunkowań systemowych wdrażania interwencji w PI 8i przede wszystkim zaakcentować należy, że stosowane kryteria wyboru projektów generalnie nie stanowiły problemu zarówno z perspektywy instytucji zaangażowanych w proces oceny, jak i beneficjentów (w szczególności w ramach Działania 5.2, gdzie zastosowana była procedura konkursowa). Podkreślano, że skala ewentualnych niejasności i wątpliwości wśród wnioskodawców była standardowa i nie świadczyła o jakichś szczególnych problemach dot. preferencji projektowych w tym obszarze interwencji. Jeśli chodzi o sygnały płynące od beneficjentów dotyczące ich stosunku do przyjętych sposobów kierowania interwencji w PI 8i, to pojawiały się opinie krytyczne dot. spełniania kryteriów wyboru projektów związanych z zapewnieniem udziału przedstawicieli określonych grup docelowych. Ale jak wynika z wcześniejszej analizy stopnia realizacji wskaźników, te opinie i obawy nie przełożyły się w większości przypadków na trudności w osiągnięciu wartości docelowych wskaźników, co potwierdza trafność stosowanych preferencji / wymogów.

Brak problemów w stosowaniu kryteriów wyboru projektów potwierdza wysoką efektywność stosowania preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych). Dodatkowo przeprowadzono ocenę ich trafności, odnosząc się do założeń określonych w RPO WP dla omawianego obszaru interwencji. W przypadku PI 8i, ocena trafności powinna dotyczyć Działania 5.2 ze względu na fakt, że w przypadku Działania 5.1 – ze względu na zastosowany tryb pozakonkursowy – nie były stosowane preferencje, a jedynie wymagania dla wspieranych projektów. Analiza objęła kryteria formalne o charakterze specyficznym i kryteria strategiczne dot. specyficznego ukierunkowania projektu, bo w ich przypadku mówić możemy o dostosowaniu stosowanych kryteriów do specyfiki i celów interwencji. Celem Działania 5.2 było „zwiększone zatrudnienie osób pozostających bez pracy” oraz „poprawiona sytuacja zawodowa osób pracujących”. W tym kontekście w szczególności ocenić należy pozytywnie zastosowanie kryteriów formalnych dotyczących efektywności zatrudnieniowej oraz efektywności zawodowej, co pozostaje w

bezpośrednim powiązaniu z ww. celami. Także jeśli chodzi o kryterium dotyczącej specyficznej grupy docelowej należy ocenić pozytywnie, gdyż pozwalało one weryfikować kierowanie wsparcia do tych grup, które uznano za priorytetowe w Działaniu 5.2 i podejmowanych działaniach aktywizacyjnych. Z kolei jeśli chodzi o kryteria dotyczące specyficznego ukierunkowania projektu, należy wskazać przede wszystkim na trafność zastosowania kryterium dot. lokalizacji projektu, które odnosiło się do kwestii realizacji projektu na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia. Ale także pozostałe kryteria z tej grupy (dot. partnerstwa i oddolnego charakteru projektu) również należy traktować jako te, których spełnienie można ocenić jako przyczyniające się do zwiększenia skuteczności realizowanych przedsięwzięć aktywizacyjnych.

Podsumowanie

W ramach PI 8i podpisano 167 umów o dofinansowanie projektów o łącznej wartości 528,9 mln zł, których kwota dofinansowania wyniosła 520,5 mln zł. W projektach z PI 8i do 30.09.2023 r. zakończyło udział nieco ponad 50 tys. uczestników, z czego większość blisko 38 tys. w projektach Działania 5.1 realizowanych przez PUP (67 projektów o wartości 361,1 mln zł). W ramach instrumentu ZIT w PI 8i podpisano 53 umowy o dofinansowanie projektów, których wartość wyniosła 212,4 mln zł. W projektach w ramach instrumentu ZIT do 30.09.2023 zakończyło udział blisko 21,7 tys. uczestników.

Wśród uczestników projektów PI 8i nieznacznie przeważały kobiety (53%), przy czym częściej były one uczestnikami projektów Działania 5.2 (63%) niż 5.1 (blisko 50%). Jeśli chodzi o inne cechy społeczno-demograficzne, to wśród uczestników dominowały osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym (59%), w wieku 31-40 lat (47%) i zamieszkałe na terenach miejskich (59%). Jeśli chodzi o rozkład przestrzenny uczestników to generalnie odzwierciedla on strukturę populacji potencjalnych uczestników projektów. Spośród kluczowych grup docelowych w projektach najczęściej brały udział osoby o niskich kwalifikacjach (73% uczestników), a w następnej kolejności osoby długotrwale bezrobotne (26%), osoby 50+(20%) i osoby z niepełnosprawnością (6,6%), które częściej stawały się uczestnikami projektów Działania 5.2 (12%) niż 5.1 (5%).

W realizowanych przez PUP projektach Działania 5.1 oferowane było wsparcie analogiczne do świadczonego przez te instytucje w ramach Funduszu Pracy. Najczęstszymi formami wsparcia były staże, refundacja kosztów wyposażenia / doposażenia stanowisk pracy i możliwość uzyskania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, poradnictwo zawodowe, poradnictwo pracy oraz szkolenia. Projekty Działania 5.2 oferowały podobnego rodzaju wsparcie, lecz mogły mieć one bardziej zindywidualizowaną formułę. Oferowano w nich najczęściej kursy i szkolenia, poradnictwo

zawodowe, pośrednictwo pracy, staże/praktyki, wsparcie psychologiczno-doradcze oraz działania z zakresu podwyższania kompetencji kluczowych i umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

W przypadku Działania 5.1 dominujące efekty wśród osób biorących udział w badaniu miały charakter związany z realną zmianą sytuacji zawodowej uczestników: założeniem własnej firmy (94,6% uczestników otrzymujących dotację) oraz podjęciem pracy (47,3% uczestników nie otrzymujących dotacji). Blisko 40% nieotrzymujących dotacji odbiorców pomocy w Działaniu 5.1 potwierdziła natomiast, że dzięki udziałowi w projekcie zdobyła wiedzę lub umiejętności. W Działaniu 5.2 dominujące efekty wsparcia to z kolei: zdobycie wiedzy lub umiejętności (59,1% uczestników nieotrzymujących dotacji) lub uzyskanie certyfikatów / świadectw potwierdzających nabytą wiedzę / umiejętności (55,9% uczestników nieotrzymujących dotacji). Uczestnicy projektów z tego Działania postrzegają więc je głównie przez pryzmat rozwoju merytorycznego, bądź w aspekcie pozyskania nowej wiedzy / umiejętności, bądź ich formalnego potwierdzenia. Ale efekt w postaci podjęcia zatrudnienia (odnoszący się do osób niepracujących uczestniczących w projektach) dotyczył 42,3% uczestników nieotrzymujących dotacji, co oznacza, że konkretne efekty związane z realną zmianą statusu zawodowego uczestników również cechuje relatywnie duży udział. Specyficznym efektem, który mógł wystąpić w Działaniu 5.2 było znalezienie nowej / lepszej pracy – efekt ten dotyczył 20,5% osób, które w momencie uczestnictwa w projekcie były osobami pracującymi.

Wśród uczestników, którzy podjęli zatrudnienie wyniku udzielonego wsparcia analizowana była trwałość uzyskanej poprawy na rynku pracy. Zarówno w przypadku Działania 5.1, jak i 5.2 mamy do czynienia z sytuacją, w której nieco ponad połowa uczestników projektów (odpowiednio: 57,7% i 53,3%) w momencie badania nadal pracowała w tym miejscu zatrudnienia, w którym podjęła pracę w rezultacie uczestnictwa w projekcie.

Trwałość poprawy sytuacji na rynku pracy uczestników projektów z PI 8i określić można jako zadowalającą jeśli weźmiemy pod uwagę, iż 66% osób, które znalazły dzięki udziałowi w projekcie pracę przepracowało tam co najmniej 2 lata. Zgodnie z wynikami analiz trwałość jest w tym zakresie podobna w Działaniach 5.1 i 5.2. Przeprowadzone analizy statystyczne nie ujawniły wpływu na trwałość poprawy sytuacji na rynku pracy analizowanych cech projektów oraz uczestnictwa w poszczególnych formach wsparcia. Istotne statystycznie zależności występują pomiędzy trwałością, a wybranymi cechami społeczno-demograficznymi (wykształcenie, wiek) oraz brakiem występowaniem efektu towarzyszącego znalezieniu pracy w postaci zdobycia doświadczenia zawodowego.

Działalności gospodarcze utworzone przez uczestników projektów z PI 8i charakteryzują się generalnie wysoką trwałością funkcjonowania, po 2 latach od udzielenia dotacji w

dalszym ciągu funkcjonowało 88,3% założonych firm. Jak wykazała analiza, na trwałość firm nie miały wpływu cechy założonych firm takie jak branża, czy rok założenia działalności, ani cechy projektów, czy charakter udzielonego wsparcia, co może wynikać z generalnie dużej unifikacji wsparcia udzielanego w Działaniu 5.1, w którym udzielono zdecydowaną większość dotacji. Na trwałość funkcjonowania założonych działalności gospodarczych okazały się mieć wpływ tylko wybrane cechy społeczno-demograficzne. Mowa tu o płci oraz zróżnicowaniu wśród osób z niepełnosprawnością oraz bez niepełnosprawności. Perspektywa uczestników, których firmy nadal funkcjonują jest raczej optymistyczna. Choć dominuje (35% wskazań) przekonanie o średnich możliwościach dalszego rozwoju firmy, to wśród pozostałych odpowiedzi przeważają deklaracje wskazujące na duże (29%) lub nawet bardzo duże (14%) możliwości dalszego rozwoju utworzonych firm.

Najwięcej – 24,6% – przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i pochodziła z branży budowlanej. Stosunkowo często powstawały również przedsiębiorstwa z branż: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (14,9%), handlu hurtowego i detalicznego / naprawa pojazdów (14%), pozostałej działalności usługowej (12,5%) czy przetwórstwa przemysłowego (11,8%).

W konsekwencji pandemii COVID-19 wsparcie w ramach Działania 5.1 uzupełnione zostało o dofinansowanie wynagrodzeń i innych kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, którego celem było łagodzenie negatywnych gospodarczych konsekwencji kryzysu pandemicznego. Wsparcie to udzielono dość szerokiemu gronu 14,7 tys. osób. Przedstawiciele podmiotów wspartych w zakresie dofinansowania do wynagrodzeń w sposób właściwie jednoznaczny odnieśli się do kwestii znaczenia tej pomocy dla utrzymania miejsc pracy. Aż 88,2% badanych jest przekonanych o występowaniu wpływu udzielonego w ramach projektów Działania 5.1 dofinansowania do wynagrodzeń związanego z pandemią COVID-19 na utrzymanie miejsc pracy we wspartych przedsiębiorstwach.

Uczestnicy projektów mieli dość dużą trudność w oszacowaniu trwałości efektów otrzymanego wsparcia, o czym świadczy fakt, że w przypadku obu Działań nieco ponad jedna trzecia respondentów nie była w stanie określić, przez jaki okres będą odczuwać te efekty. Jeśli jednak już określano w sposób konkretny horyzont czasowy odczuwania efektów projektu, to był on najczęściej relatywnie długi, tj. 5 lat i więcej od zakończenia udziału w projekcie.

W projektach PI 8i rzadko podejmowano działania mające na celu przyciągnięcie pracowników do województwa pomorskiego, niewielki odsetek uczestników stanowili również migranci. Jednocześnie perspektywa udziału w projekcie miała znikome znaczenie

dla podejmowania decyzji o zamieszkanu w woj. pomorskim wśród osób migrujących. W konsekwencji niejako ograniczone działania projektowe przyniosły również niewielkie efekty w zakresie przyciągnięcia pracowników do województwa pomorskiego.

Większość beneficjentów z Działania 5.1 miało problemy z osiąganiem wartości docelowych wskaźników. Inaczej było w Działaniu 5.2, tam na podobne problemy wskazało mniej niż 1/3 badanych. Problemy wynikały przede wszystkim z: braku dostępu do wymaganych grup docelowych lub braku możliwości ich rekrutacji, niskiego zainteresowania wsparciem oferowanym w projektach, pandemii COVID-19, która utrudniała rekrutację i realizację projektów, czy nawet wymuszała wstrzymywanie prowadzonych działań. Beneficjenci przede wszystkim zwracali uwagę na zjawisko niedostosowania wartości docelowych wskaźników do ich możliwości rekrutacyjno-promocyjnych i liczebności określonych grup docelowych w regionie.

W przypadku zdecydowanej większości wskaźników produktu mamy do czynienia nie tylko z realizacją założonych wartości docelowych wskaźników, ale także z ich przekroczeniem, niekiedy znaczącym. Jedyne wskaźnik, w przypadku którego nawet wartość prognozowana nie osiąga poziomu wymaganych 85% to wskaźnik: „Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie - mężczyźni [os.]”. W przypadku wskaźników rezultatu mamy do czynienia ze zbliżoną sytuacją, a w przypadku części wskaźników rezultatu występuje niższy stopień realizacji niż ten założony, to z reguły rozbieżności te są niewielkie.

Komplementarność pomiędzy Działaniami 5.1 i 5.2 jest zapewniana przede wszystkim poprzez częściowo zróżnicowany katalog możliwych do realizacji form wsparcia. Nie można tu jednak mówić o właściwej dla komplementarności relacji uzupełniania się wsparcia z tych Działań lub występowania mechanizmów zapewniających następstwo po sobie wsparcia z tych Działań. W sytuacji gdy projekty z obu Działań są kierowane są do generalnie podobnych grup docelowych, a zakres form wsparcia częściowo się pokrywa, mamy do czynienia z występowaniem dwóch konkurencyjnych względem siebie interwencji, które są komplementarne w niewielkim stopniu ze względu na ograniczony wachlarz rozwiązań zapewniających demarkację i koordynację wsparcia. Odwołując się do skali efektów uzyskanych przez uczestników należy uznać, iż efektywność interwencji z Działania 5.2 jest nieco wyższa, ale tylko w wymiarze edukacyjnym - zdobywania wiedzy i uzyskiwania certyfikatów przez uczestników. W pozostałych wymiarach skala efektów uzyskiwana przez uczestników z Działań 5.1 i 5.2 jest zbliżona.

Jedynie 2 z 13 beneficjentów Poddziałań objętych instrumentem ZIT, tj.: 5.1.1 oraz 5.2.1 zidentyfikowało w badaniu przełożenie realizacji projektu w ramach instrumentu ZIT na osiąganie lepszych efektów / większej skuteczności projektu. Skala efektów uzyskiwana

przez uczestników projektów z PI 8i w ramach ZIT oraz poza instrument ZIT jest generalnie podobna. Również poziom realizacji wskaźników w projektach realizowanych w ramach ZIT jest proporcjonalny do skali alokacji przeznaczonej na nie alokacji. W konsekwencji zastosowanie instrumentu terytorialnego nie miało znaczenia dla skuteczności i efektywności projektów realizowanych w ramach PI 8i.

OCENA WPŁYWU PROJEKTÓW RPO WP NA POPRAWĘ DOSTĘPU DO FORM OPIEKI NA DZIEĆMI DO LAT 3 ORAZ MOŻLIWOŚĆ POWROTU NA RYNEK PRACY OSÓB OPIEKUJĄCYCH SIĘ DZIEĆMI DO LAT 3 (PI 8IV)

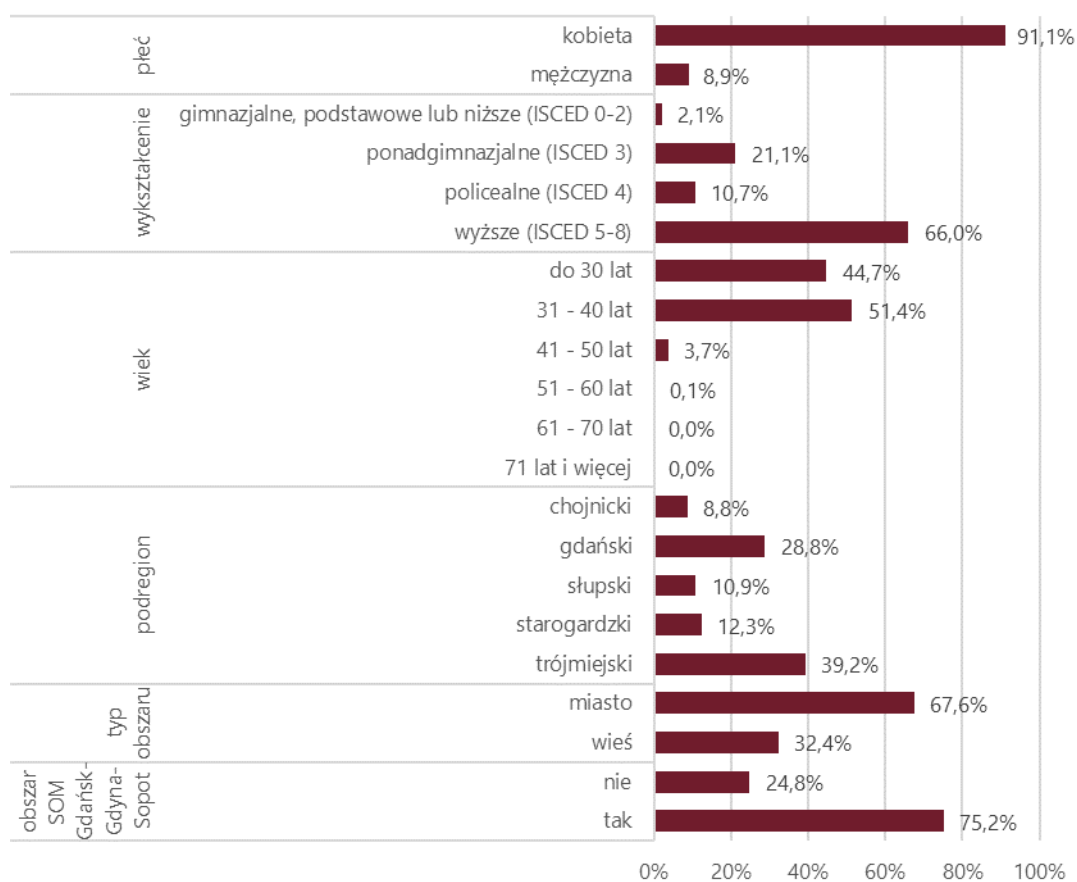
W niniejszym podrozdziale przedstawiono wyniki całości analiz przeprowadzonych w odniesieniu do wsparcia realizowanego w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.

Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów

Pierwszy element analiz odnoszących się do podjętych działań i osiągniętych efektów dotyczy struktury populacji uczestników projektów objętych badaniem. Analiza tego rodzaju danych pozwala precyzyjnie określić, do jakich kategorii trafiła pomoc w ramach ewaluowanego wsparcia w PI 8iv.

W ramach Działania 5.3, którego realizacja miała zapewnić opiekę nad dziećmi do lat trzech w celu powrotu opiekunów na rynek pracy zrealizowano 82 projekty z 88 rozpoczętych – oznacza to, że nie zakończono 6,8% rozpoczętych projektów. Ostateczna wartość projektów zakończonych wynosiła 75,2 mln zł (kwota dofinansowania UE: 64,0 mln zł), podczas gdy przy założeniu zakończenia wszystkich projektów mogła wynieść 90,7 mln zł (kwota dofinansowania UE: 77,1 mln zł). Liczba uczestników projektów Działania 5.3 na dzień 30.09.2023 r. wyniosła 4270 osób.

Wykres 33. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów Działania 5.3



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; n=4270; dane na dzień 30.09.2023 obejmujące uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie

W przypadku wsparcia realizowanego w ramach Działania 5.3 struktura populacji uczestników projektów w dużej mierze wynika nie tyle z intencjonalnego kierunkowania interwencji, co z jej charakteru. Z tego względu nie powinien zaskakiwać fakt, że aż 91,1% osób uczestniczących w ewaluowanych projektach to kobiety, przy udziale mężczyzn na poziomie jedynie 8,9%. Jest to bezpośredni efekt tego, że to właśnie w przypadku kobiet występuje o wiele większa skala problemu zawieszenia aktywności zawodowej w związku z opieką nad dziećmi do lat 3, co z kolei uzasadnia szczególną konieczność objęcia właśnie tej grupy pomocą przewidzianą w Działaniu 5.3

Podobnie ma się sytuacja w kwestii struktury wiekowej osób uczestniczących w ewaluowanych projektach – w sposób oczywisty zdecydowanie dominują tutaj osoby reprezentujące grupy wiekowe, których w największym stopniu dotyczy kwestia opieki nad dziećmi do lat 3, czyli osoby w wieku do 30 lat (44,7%) oraz 31-40 lat (51,4%).

Wśród uczestników projektów w Działaniu 5.3 wyraźnie dominują osoby z wyższym wykształceniem, które stanowią aż 66% wszystkich osób, które skorzystały ze wsparcia w

ramach tego Działania. W tym przypadku trudno jest znaleźć uzasadnienie powiązane z logiką interwencji odnoszące się do tak znaczącego udziału tej kategorii, poza tym, że działania projektodawców były kierowane właśnie do tej grupy odbiorców lub że osoby z wyższym wykształceniem były w większym stopniu zainteresowane skorzystaniem ze wsparcia. Trudno jednak uznać tę dominację za czynnik funkcjonalny z punktu widzenia logiki interwencji i zrównoważonego oddziaływania interwencji na osoby z różnych kategorii potencjalnie objętych wsparciem.

Wyraźnie zauważalna jest również koncentracja terytorialna wśród uczestników ewaluowanych projektów w Działaniu 5.3. Po pierwsze, aż 67,6% osób uczestniczących w tych przedsięwzięciach to osoby zamieszkujące obszary miejskie. Po drugie, aż 68% uczestników projektów to osoby jednego z tylko dwóch podregionów: trójmiejskiego lub gdańskiego. Po trzecie wreszcie, 3/4 osób objętych wsparciem w Działaniu 5.3 to mieszkańcy Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot.

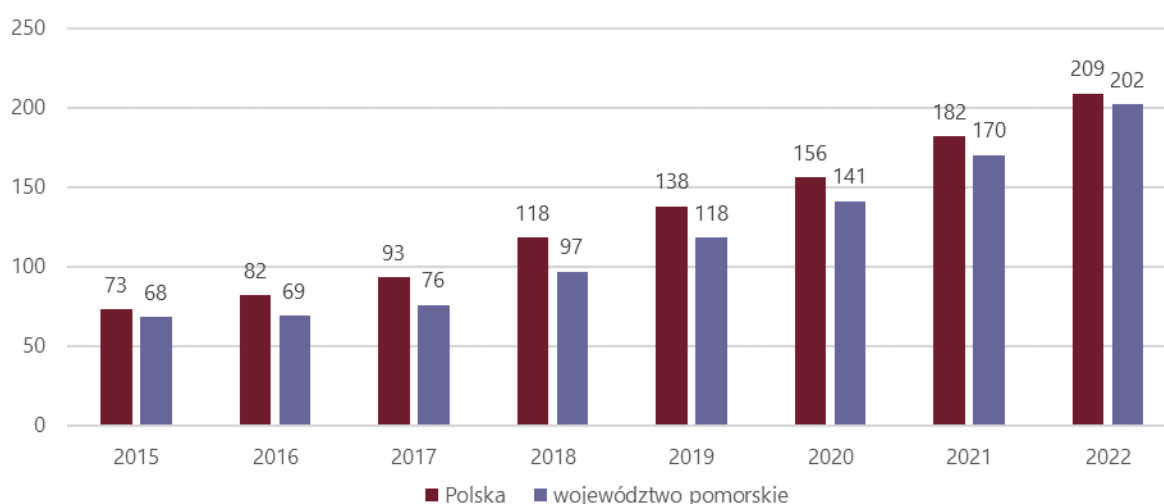
Na kwestię zróżnicowania terytorialnego i wyraźnej koncentracji przestrzennej realizowanego wsparcia trzeba spojrzeć z perspektywy szerszej niż tylko struktura terytorialna populacji mieszkańców, którzy skorzystali z oferowanej pomocy. Tak naprawdę, decyzja o skorzystaniu przez te osoby ze wsparcia była zależna przede wszystkim od tego, czy na obszarze jej zamieszkania były realizowane przedsięwzięcia, w ramach których zapewniana była opieka nad dziećmi do lat 3. Innymi słowy, nawet w sytuacji faktycznego zapotrzebowania i dużego potencjału absorpcyjnego na poziomie uczestników, przy braku działań projektowych na danym obszarze, skutkowało tym, że w niektórych częściach województwa skala uczestnictwa w projektach i korzystania z pomocy była wyraźnie mniejsza. W związku z powyższym koncentracja wsparcia na Obszarze Metropolitalnym z pewnością w dużej mierze wynika z popytu na wsparcia na tym obszarze, lecz może być to w pewnej mierze również wtórny skutek koncentracji projektów na tym obszarze.

Uwzględniając istotne znaczenie kwestii terytorialnych zróżnicowań w strukturze uczestników wsparcia przeprowadzono szczegółową analizę rozkładu terytorialnego odbiorców wsparcia z uwzględnieniem poziomu powiatowego. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono na poniższej mapie.

Powyższe dane potwierdzają, ale i wyjaśniają wcześniejszą konkluzję o wyraźnej koncentracji terytorialnej wsparcia związanego z zapewnieniem opieki nad dziećmi do lat 3. Możemy więc mówić o prawidłowości polegającej na tym, że wyraźna koncentracja terytorialna obszarów realizacji projektów skutkowałą koncentracją terytorialną wśród samych uczestników. Wynika to z faktu silnego uwarunkowania przestrzennego wsparcia oferowanego w Działaniu 5.3 – kwestia opieki nad dziećmi do lat 3 musi pozostawać w ścisłym powiązaniu terytorialnym z miejscem zamieszkania uczestnika, który chciałby skorzystać w pomocy w zakresie rzeczowej opieki.

Uzupełnieniem powyższych analiz jest przedstawiona poniżej ocena wpływu na poprawę dostępności form opieki nad dziećmi do lat 3, w której zweryfikowano czy miejsca opieki powstawały na terenach, gdzie występował największy ich deficyt.

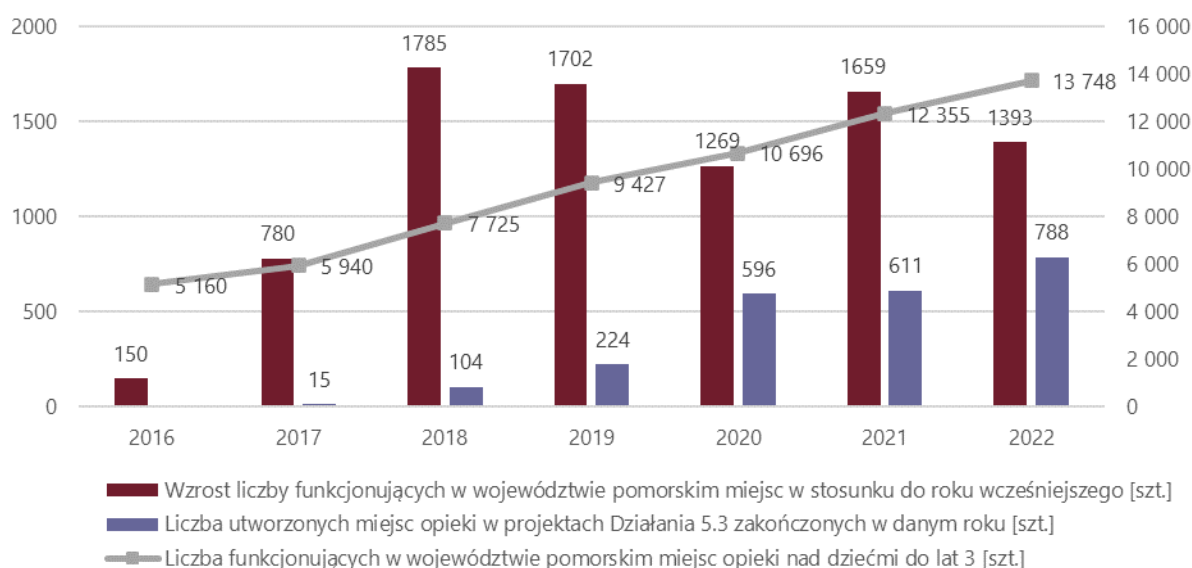
Wykres 34. Liczba miejsc w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2015-2022 wskaźnik liczby miejsc w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w województwie pomorskim był co roku niższy niż w Polsce – jednocześnie tak jak w przypadku danych ogólnych dla Polski obserwowany był coroczny trend wzrostowy. Między rokiem 2015 (68 miejsc), a 2022 (202 miejsca) liczba miejsc w tych placówkach na 1000 dzieci w wieku do lat 3 zwiększyła się prawie trzykrotnie. Warto zwrócić uwagę, że największa dynamika wzrostu rozpoczęła się w roku 2018 i różnica między wskaźnikiem obserwowanym dla województwa pomorskiego oraz Polski była stosunkowo niewielka.

Wykres 35. Funkcjonujące w województwie pomorskim i tworzone w wyniku projektów Działania 5.3 miejsca opieki nad dziećmi do lat 3



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz SL214 stan na 30.09.2023

Liczba funkcjonujących w województwie pomorskim miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w latach 2016-2022 ulegała stałemu, stosunkowo równemu, wzrostowi. Wzrost ten od roku 2017 był wzmacniany poprzez wsparcie wdrażane w ramach projektów Działania 5.3. Między rokiem 2017 (15 miejsc utworzonych), a rokiem 2022 (788 miejsc utworzonych) projekty Działania 5.3 zapewniały coraz większą liczebność utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Jednocześnie, wskaźnik wzrostu liczby funkcjonujących w województwie pomorskim miejsc opieki w stosunku do roku wcześniejszego, który uwzględniał wszelkie źródła tworzenia tych miejsc nie był już tak stabilny – najwięcej nowych miejsc opieki w analizowanym okresie powstało w roku 2018 (1785), podczas gdy w roku 2016 powstało mniej (150) takich miejsc, podobnie jak w roku 2022 (1393). Z powyższych danych wynika także to, że w kolejnych analizowanych latach, w których mieliśmy do czynienia z tworzeniem nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w projektach Działania 5.3 (2017-2022), występował wzrost udziału tych miejsc w ogólnej liczbie nowotworzonych miejsc, by w roku 2022 udział ten przekroczył 50%.

Tabela 9. Skala tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, a poziom dostępności miejsc w danej gminie w 2015 r.

Rodzaj gminy	Liczba gmin	Liczba utworzonych miejsc opieki	Liczba gmin na terenie, których utworzono miejsca (% gmin danego rodzaju)
z brakiem miejsc opieki	69	506 (15%)	26 (38%)

Rodzaj gminy	Liczba gmin	Liczba utworzonych miejsc opieki	Liczba gmin na terenie, których utworzono miejsca (% gmin danego rodzaju)
z niską dostępnością (poniżej średniej wojewódzkiej - do 68 miejsc / 1000 dzieci)	23	703 (21%)	13 (57%)
z wysoką dostępnością (powyżej średniej wojewódzkiej – więcej niż 68 miejsc / 1000 dzieci)	30	2186 (64%)	19 (63%)

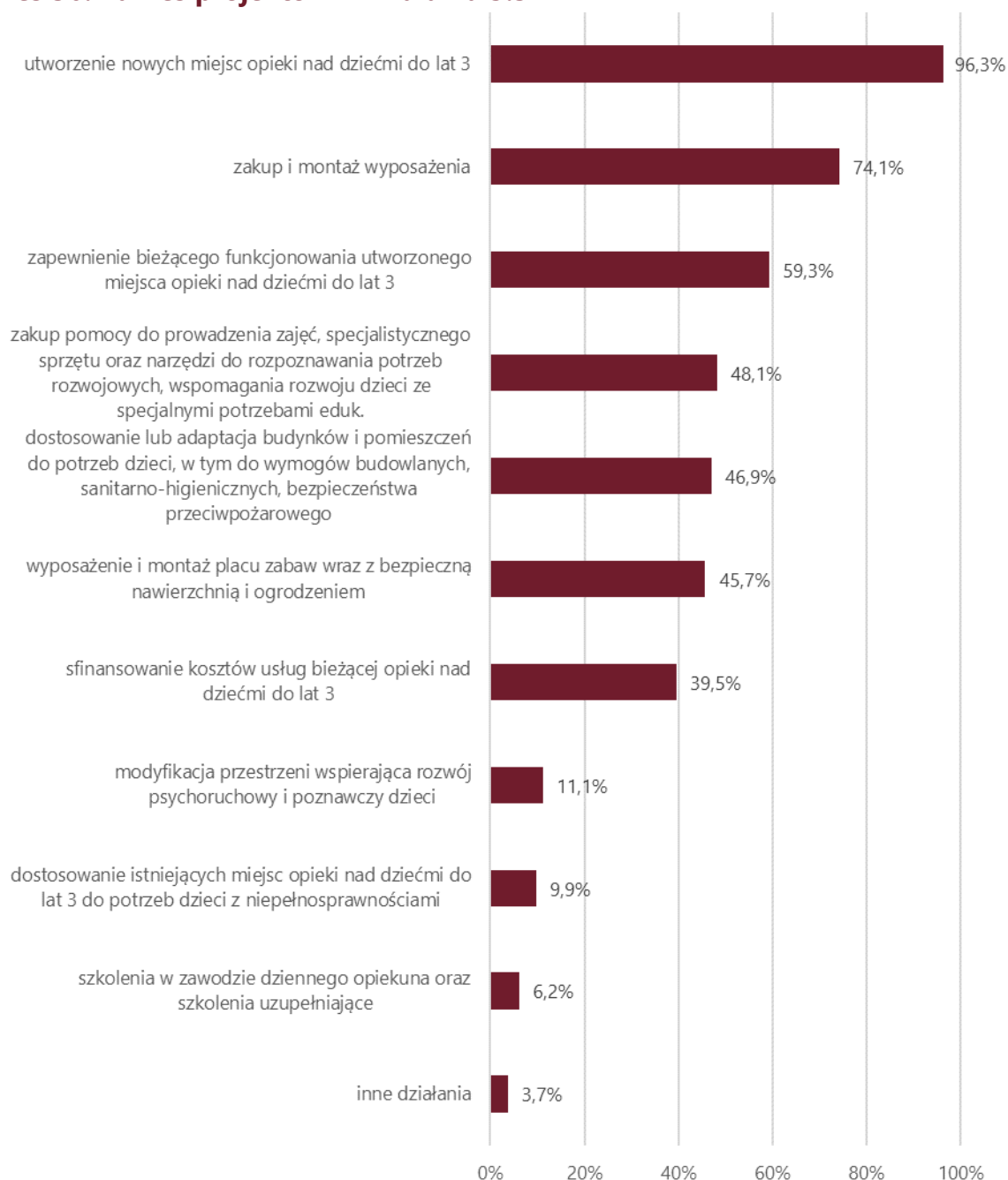
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL oraz SL214 stan na 30.09.2023

Ponad 1/3 (38%) gmin, w których w roku 2015 nie działały miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, w ramach analizowanego wsparcia uzyskała do dnia 30.09.2023r. 506 miejsc opieki – wynik ten stanowi 15% wszystkich utworzonych w ramach Działania 5.3 miejsc na terenie województwa pomorskiego. Oznacza to, że w większości gmin (62%), w których miejsca opieki nie istniały w roku 2015 nie utworzono w ramach omawianego wsparcia takich miejsc. Jednocześnie, większość (64%) miejsc, które powstały we wspomnianym okresie dzięki ewaluowanej interwencji zostały utworzone w gminach z dostępnością miejsc powyżej średniej wojewódzkiej. Ponadto, do większości gmin, w których już istniały miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 wsparcie docierało – zarówno do większości (57%) gmin z niską dostępnością oraz większości (63%) gmin z wysoką dostępnością.

Powyższe nie musi oznaczać, że gminy, w których nie istniały miejsca opieki nie otrzymały potrzebnego wsparcia – ostatecznie nie każda gmina potrzebuje takich miejsc opieki lub może znajdować się w bliskim sąsiedztwie z obszarem gdzie takie miejsca działają. Z drugiej jednak strony, z analizy powyższych danych wynika, że że wsparcie realizowane w Działaniu 5.3 w ograniczonym stopniu trafiło do tych obszarów, w których dotychczasowa dostępność miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 była najmniejsza, a było to jednak jedno z założeń realizowanej interwencji.

Poniżej przedstawiono dane obrazujące zakres działań realizowanych w projektach z Działania 5.3

Wykres 36. Zakres projektów z Działania 5.3



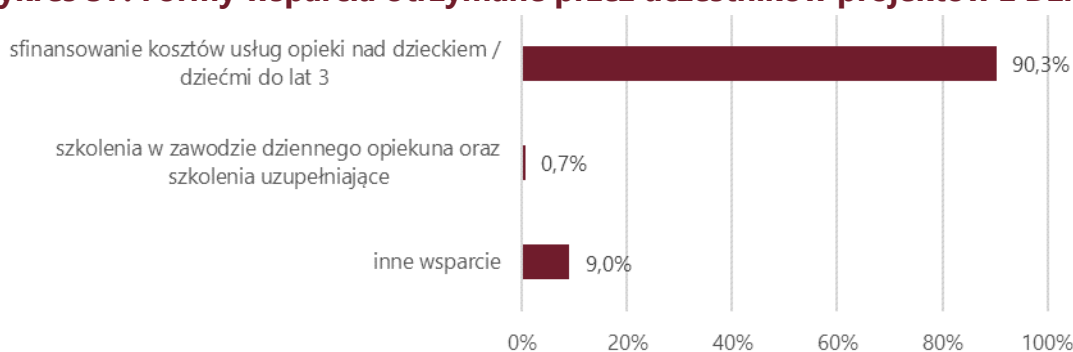
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=81; pytanie wielokrotnego wyboru

Prawie wszyscy (96,3%) beneficjenci Działania 5.3, którzy wzięli udział w badaniu w zakresie swoich projektów zawarli utworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, co nie powinno zaskakiwać biorąc pod uwagę, że ten element stanowi kluczowy aspekt interwencji w tym Działaniu. Ponad połowa respondentów również wdrożyła wsparcie w postaci zakupu i montażu wyposażenia (74,1%) oraz zapewniła bieżące funkcjonowanie utworzonego miejsca opieki (59,3%). Warto zauważyć, że w projektach z jednej strony

podejmowano stosunkowo często działania dotyczące zakupu pomocy naukowych (48,1%), dostosowania budynków i adaptację pomieszczeń (46,9%) czy wyposażenia lub montaż placu zabaw (45,7%), a z drugiej strony zdecydowanie rzadziej modyfikowano przestrzeń w celu wspierania rozwoju psychoruchowego i poznawczego dzieci (11,1%) czy dostosowywano przestrzeń do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami (9,9%). Na podstawie powyższych danych można wywnioskować, że wsparcie przede wszystkim dotyczyło podstawowych założeń prowadzenia placówek opieki nad dziećmi do lat 3, takich jak tworzenie i utrzymanie miejsc opieki, czy zakup i montaż wyposażenia.

Analizę zakresu projektów przeprowadzono także z uwzględnieniem perspektywy uczestników. Pamiętać jednak przy tym należy, że w tym przypadku zakres ten był znacząco odmienny niż w przypadku katalogu działań podejmowanych przez beneficjentów. Z punktu widzenia uczestników projektów otrzymane wsparcie dotyczyło przede wszystkim sfinansowania kosztów usługi opieki na dzieckiem / dziećmi do lat 3, ewentualnie mogło to być także skorzystanie ze wsparcia szkoleniowego w zakresie dziennego opiekuna lub szkoleń uzupełniających.

Wykres 37. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.3



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=443; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zasadniczy profil wsparcia otrzymywanego przez uczestników to skorzystanie z pomocy polegającej na sfinansowaniu kosztów usługi opieki na dzieckiem / dziećmi do lat 3 – otrzymanie tego rodzaju pomocy potwierdziło aż 90,3% respondentów. W praktyce odsetek ten uznać należy za jeszcze wyższy, gdyż w dużej mierze odpowiedzi udzielane przez uczestników badania w formie opisowej po wybraniu wariantu odpowiedzi „inne wsparcie”, sugerują, że otrzymana pomoc właściwie dotyczyła tego dominującego wariantu (przy czym niewystarczająco jednoznaczny lub pełny sposób opisu nie do końca pozwalał na jednoznaczną interpretację tych odpowiedzi – potraktowanie ich jako odpowiedzi świadczących o skorzystaniu z pomocy w formie sfinansowania kosztów

usługi opieki nad dziećmi do lat 3 uzasadnione jest przede wszystkim tym, jakie faktycznie wsparcie mogli otrzymać uczestnicy w projektach Działania 5.3).

Wykres 38. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działania 5.3



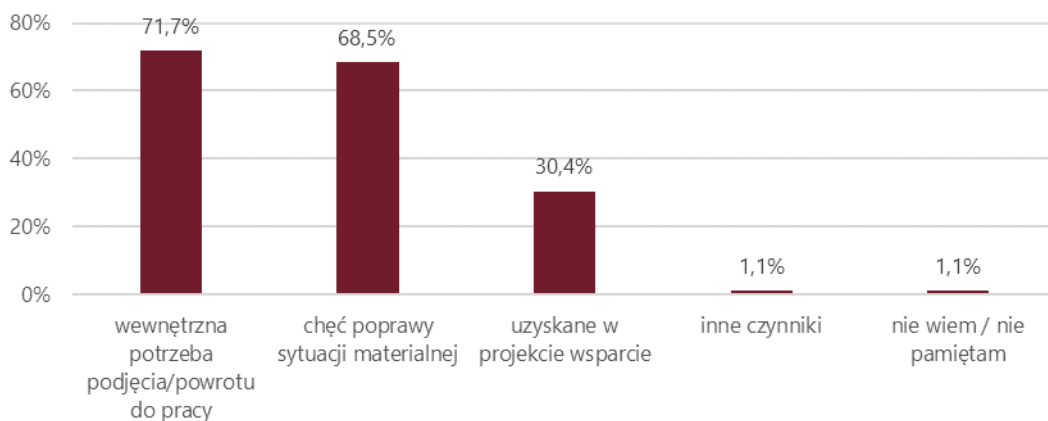
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=443; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dominacja wskazanej wcześniej formy wsparcia w projektach Działania 5.3 przekłada się w sposób naturalny na efekty, jakie uzyskali uczestnicy tych przedsięwzięć. Dominują dwa efekty: łatwiejsze godzenie obowiązków zawodowych z rolą rodzica (71% wskazań) oraz – w przypadku osób niepracujących – podjęcie pracy / powrót do pracy (70%). W przypadku obu wymienionych efektów mamy więc do czynienia z oddziaływaniem na obszar aktywności zawodowej uczestników, a to jaki efekt rzeczywiście odnosił się do konkretnego uczestnika było uwarunkowane jego statusem na rynku pracy w momencie uczestnictwa. Choć oczywiście oba ww. efekty mogły współwystępować, jeśli osoba niepracująca dzięki zapewnieniu w projekcie opieki nad dzieckiem do lat 3 podjęła pracę, a następnie, wykonując ją, może łatwiej godzić obowiązki zawodowe z rolą rodzica. W przypadku ponad jednej trzeciej respondentów (37,8%) wystąpił efekt w postaci poprawy sytuacji materialnej. Ta korzyść wydaje się być wypadkową dwojakiemu rodzajowi oddziaływania wsparcia projektowego: odciążenia w zakresie opłat za opiekę nad dzieckiem do lat 3, ale także zwiększenia przychodów dzięki znalezieniu pracy lub jej zmianie na lepszą niż praca dotychczasowa. Warto w tym miejscu zauważyć, że jeśli chodzi o ten ostatni aspekt (znalezienie nowej / lepszej pracy), to jego wystąpienie potwierdziło 10,6% osób pracujących, które uczestniczyły w ewaluowanych projektach. Z kolei 8,4% uczestników przyznaje, że dzięki uczestnictwu w projekcie zyskało nową wiedzę i umiejętności. Spośród innych korzyści respondenci wskazywali m.in. na: zmianę miejsca zamieszkania (przeprowadzkę do miasta), brak konieczności rezygnacji z korzystania z

opieki nad dzieckiem w prywatnej placówce (dzięki dofinansowaniu tej opieki), możliwość aktywnego poszukiwania pracy, czy możliwość pogodzenia opieki nad dzieckiem objętym opieką w ramach projektu i jego młodszym rodzeństwem.

Z punktu widzenia powyższych danych kluczowe jest to, że dominujące efekty są powiązane z obszarem aktywności zawodowej uczestników. Bowiem pomimo tego, że wsparcie dotyczy opieki nad dziećmi do lat 3, to jednak cele tej interwencji odnoszą się do sfery zatrudnieniowej i samo Działanie 5.3 jest również wdrażane jako instrument realizacji celów OP 5 Zatrudnienie. Uwzględniając kluczowe znaczenie właśnie tego aspektu oddziaływania Działania 5.3 dokonano bardziej szczegółowej analizy uwarunkowań tego wpływu. W pierwszej kolejności przedstawione zostaną dane dotyczące identyfikacji przez uczestników projektów najważniejszych czynników, które miały dla nich wpływ na powrót do pracy.

Wykres 39. Czynniki mające wpływ na powrót do pracy uczestników projektów z Działania 5.3



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=92; pytanie zadawano w przypadku wskazania na efekt „podjęcie zatrudnienia”

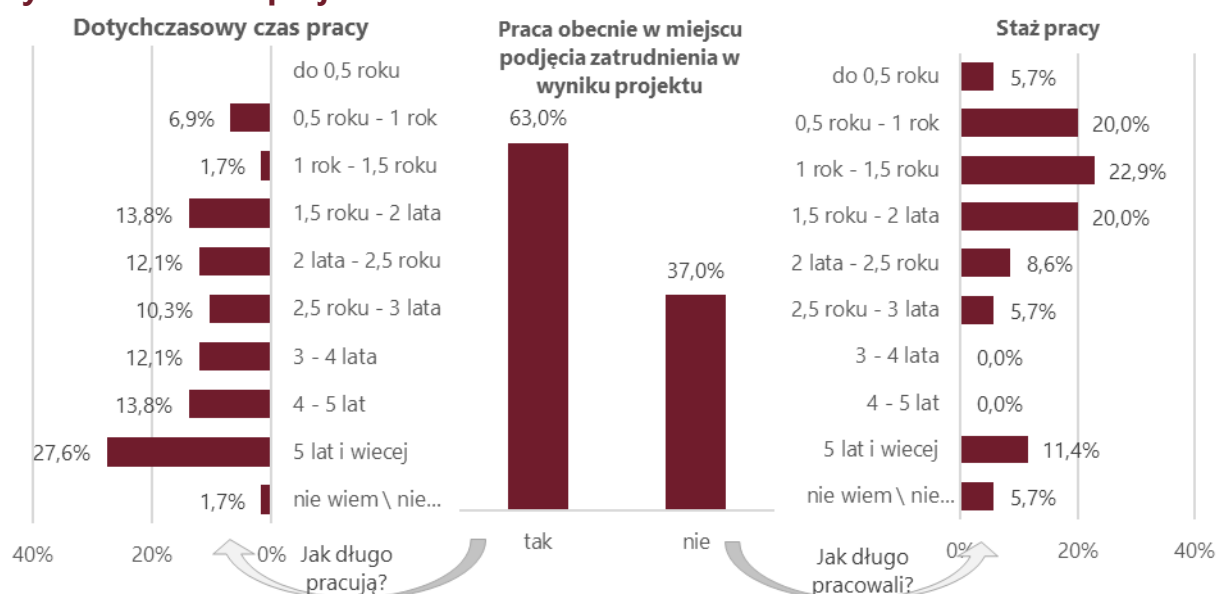
Dwa czynniki okazały się mieć wyraźnie największe znaczenie dla osób, które podjęły zatrudnienie w związku z otrzymanym wsparciem: wewnętrzna potrzeba podjęcia / powrotu do pracy (71,7%) oraz chęć poprawy sytuacji materialnej (68,5%). Dopiero w trzeciej kolejności – i wyraźnie rzadziej, bo dotyczy to 30,4% respondentów, którzy wcześniej wskazali na wystąpienie efektu „podjęcie zatrudnienia” – wskazywano na to, iż czynnikiem mającym wpływ na podjęcie pracy przez uczestnika było uzyskane w projekcie wsparcie. Można by w związku z tym stwierdzić, że wpływ wsparcia w Działaniu 5.3 na powrót do pracy uczestników projektów był niewielki, a przynajmniej wyraźnie mniejszy niż motywacje o charakterze indywidualnym. Warto jednak zestawić powyższe dane z wcześniejszej części analizy, gdzie dwoma najczęściej wskazywanymi przez wszystkich

uczestników efektami było: łatwiejsze godzenie obowiązków zawodowych z rolą rodzica oraz podjęcie pracy / powrót do pracy. W tym kontekście uprawniony wydaje się wniosek, że otrzymane wsparcie nie tyle było impulsem do powrotu do aktywności zawodowej, ale jego katalizatorem. Innymi słowy, otrzymana pomoc w postaci zapewnienia możliwości opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiła zrealizowanie indywidualnych motywacji (takich jak wewnętrzna potrzeba powrotu do pracy, czy chęć poprawy swojej sytuacji materialnej), dzięki temu, że możliwe było pogodzenie dwóch obszarów aktywności danego uczestnika: zawodowej i rodzicielskiej (w przeważającej mierze – macierzyńskiej). Wpływ omawianego wsparcia jest więc raczej zapośredniczony niż bezpośredni, ale – patrząc na to z innej perspektywy – brak otrzymanego wsparcia mógłby stanowić dla części osób istotną przeszkodę w tym, by wrócić do aktywności zawodowej.

Spośród osób korzystających ze wsparcia w Działaniu 5.3, które podjęły zatrudnienie w wyniku udziału w projektach, ponad połowa (57,6%) przepracowała do tej pory w miejscu zatrudnienia uzyskany dzięki projektowi co najmniej 2 lata. Jest to więc odsetek wyższy niż miało to miejsce wcześniej w przypadku Działania 5.1 i Działania 5.2, gdzie również analizowana była kwestia trwałości podjętego zatrudnienia. Innymi słowy, zatrudnienie osób, które skorzystały ze wsparcia w Działaniu 5.3 można ocenić jako bardziej stabilne niż w ramach wsparcia aktywizacyjnego w PI 8i. Średni staż pracy osób, które podjęły w danym miejscu zatrudnienia pracę w wyniku projektu z Działania 5.3, ale już tam nie pracują wyniósł blisko dwa lata, z kolei te osoby, które nadal pracują w miejscu zatrudnienia, które uzyskali dzięki wsparciu mają średni staż pracy w tym miejscu wynoszący ok. 3,5 roku.

Na poniższym wykresie przedstawiono bardziej szczegółowe dane jeśli chodzi o staż pracy uczestników, którzy przystępowali do projektów w Działaniu 5.3 jako osoby niepracujące i które w efekcie otrzymanej pomocy podjęły zatrudnienie.

Wykres 40. Staż pracy niepracujących uczestników, którzy podjęli zatrudnienie w wyniku udziału w projektach z Działania 5.3



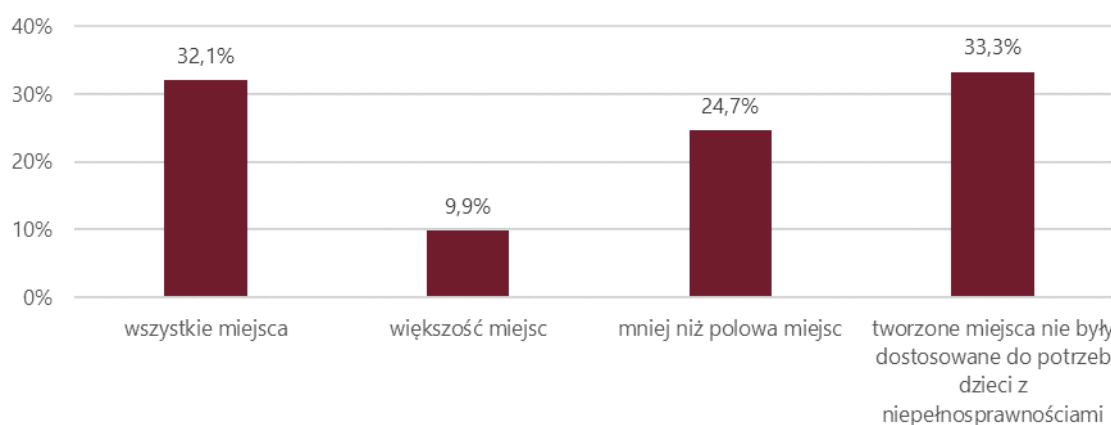
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=92; pytanie zadawano w przypadku wskazania na efekt „podjęcie zatrudnienia”

Wśród osób, które podjęły zatrudnienie dominuje (63% wskazań) sytuacja pracy w momencie realizacji badania w miejscu podjęcia zatrudnienia w wyniku projektu (co jest wynikiem nieco lepszym niż w ramach PI 8i, co dodatkowo potwierdza wcześniejszy wniosek o większej stabilności zatrudnienia podjętego dzięki wsparciu w ramach PI 8iv. Wśród tych osób dominuje (27,6%) zatrudnienie trwające 5 lat i więcej. Jeśli chodzi o osoby, które już nie pracują w miejscu podjęcia zatrudnienia w wyniku projektu, to dominuje krótszy okres, tj. 1-1,5 roku, na który wskazało 22,9%, ale nie jest to na pewno zatrudnienie, które określilibyśmy pracą doraźną. Na najbardziej krótkoterminową formułę zatrudnienia, czyli taką, której czas trwania nie przekroczył pół roku wskazało w tej grupie tylko 5,7% (choć w Działaniu 5.1 było to 25%, a w Działaniu 5.2 – 14,3%).

Z kolei osoby, które uczestniczyły w projektach Działania 5.3 jako osoby pracujące, a które w wyniku projektu znalazły nowe / lepsze miejsce zatrudnienia, w większości nadal pracują w tym miejscu – jest to 27 osób spośród 33, które potwierdziły wystąpienie w ich przypadku efektu w postaci znalezienia nowej / lepszej pracy. Dotychczasowy okres zatrudnienia w tym miejscu okazał się być dla osób z tej grupy respondentów bardzo zróżnicowany, dominuje natomiast okres 2-2,5 roku, na który wskazało 5 spośród 27 uczestników, którzy utrzymali do tej pory pracę rozpoczętą w rezultacie swojego uczestnictwa w projekcie w Działaniu 5.3.

Choć w dotychczasowej analizie skoncentrowano się na ocenie efektów z punktu widzenia uczestników (i to głównie w odniesieniu do ich aktywności zawodowej), to ewaluowana interwencja nie ograniczała się oczywiście tylko do oddziaływania na ten element. Realizowane projekty dotyczyły tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, więc ich oddziaływanie obejmowało także aspekt skali i charakteru miejsc, których dostępność zwiększyła się dzięki wsparciu. Jednym z kluczowych wymiarów charakterystyki miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 jest ich dostosowanie do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Poniżej przedstawiono, jaka była skala takich dostosowanych w badanych projektach.

Wykres 41. Wskazanie skali miejsc dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami wśród miejsc opieki nad dziećmi do lat utworzonych w projektach Działania 5.3



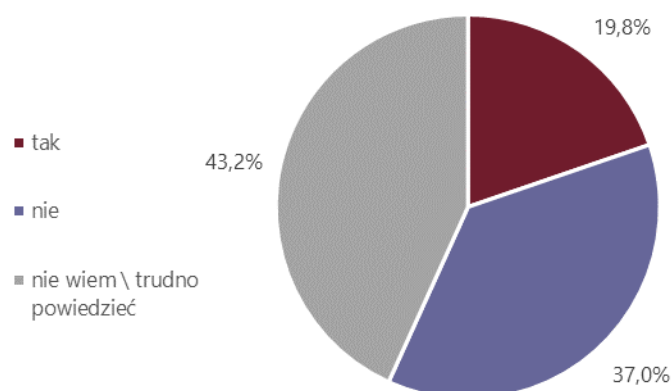
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=81

Wśród respondentów reprezentujących beneficjentów realizujących projekty w Działaniu 5.3 dominuje (33,3%) deklaracja, iż tworzone miejsca nie były dostosowywane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Choć jest to odpowiedź wskazywana najczęściej, to jednak stwierdzić należy, że fakt nieuwzględniania w realizowanych projektach potrzeb z niepełnosprawnościami dotyczył mniejszej części projektów, których realizatorzy uczestniczyli w badaniu ankietowym. Tak naprawdę bowiem w 66,7% analizowanych projektów podejmowane były – choć z różną intensywnością – działania zorientowane na dostosowanie utworzonych w tych projektach miejsc do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Co istotne, w tej grupie projektów najczęstszą sytuacją było objęcie takimi dostosowanymi wszystkich utworzonych miejsc – dotyczyło to 32,1% projektów. W co dziesiątym przedsięwzięciu (9,9%) większość utworzonych miejsc została dostosowana do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, a w blisko jednej czwartej (24,7%) była to mniej niż połowa miejsc.

Tym samym, uwzględniając powyższe dane, uprawnionym jest stwierdzenie, że skala dostosowania tworzonych w Działaniu 5.3 miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 była relatywnie duża.

Dodatkowo, podjęto także próbę identyfikacji skali oddziaływania realizowanych projektów na korzystanie z opieki przez dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące struktury projektów, w ramach których utworzono miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 ze względu na korzystanie z efektów tych projektów przez dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wykres 42. Deklaracja korzystania z efektów projektu przez dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=81

Jednoznaczną deklarację korzystania z efektów projektu przez dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wyraziła ok. 1/5 realizatorów projektów uczestniczących w badaniu (19,8% wskazań). Wyraźnie częściej (37% wskazań) mamy jednak do czynienia z sytuacją, w której stwierdzono brak korzystania z utworzonych miejsc przez dzieci ze specjalnymi potrzebami. W przypadku 43,2% mamy do czynienia z brakiem wiedzy respondentów w tej kwestii¹⁷.

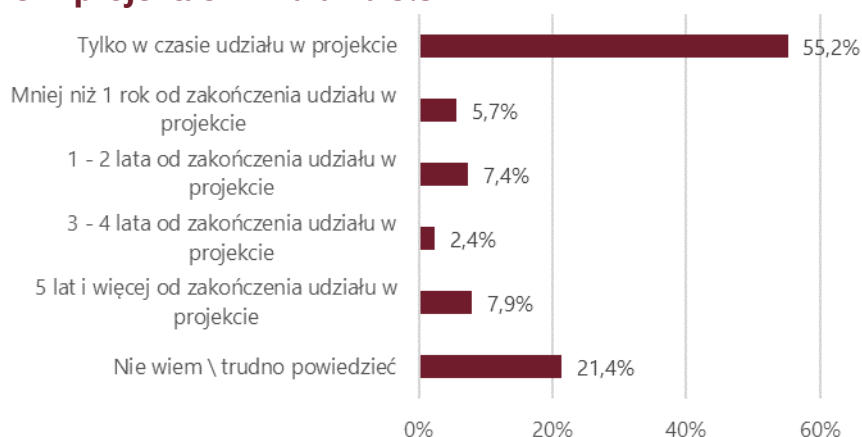
Beneficjentów, którzy potwierdzili korzystanie z utworzonych miejsc przez dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poproszono o określenie, ile takich dzieci skorzystało lub korzysta z efektów projektu. Z uzyskanych danych wynika, że jest to liczba ponad 100 dzieci (w badaniu uzyskano precyzyjne wskazania dotyczące 90 dzieci oraz

¹⁷ Ten relatywnie duży odsetek braku jednoznacznej informacji ze strony beneficjentów może wynikać z faktu, że beneficjentami były organy prowadzące, których przedstawiciele nie zawsze musieli dysponować precyzyjną wiedzą w odniesieniu do omawianego zagadnienia dotyczącego podległych im placówek.

jedną odpowiedź określającą liczbę dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi korzystającymi z efektów projektu na „kilkanaścioro”).

Ostatni analizowany aspekt osiągniętych efektów w ramach interwencji dotyczącej PI 8iv odnosi się do trwałości tych efektów, tj. czasu przez jaki uczestnicy będą odczuwać efekty uzyskane w projektach z Działania 5.3.

Wykres 43. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach Działania 5.3



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=420; pytanie zadawano uczestnikom, którzy wskazali na uzyskanie przynajmniej 1 efektu

Z powyższych danych wynika, że zdecydowanie dominuje przekonanie o krótkotrwałym odczuwaniu efektów projektów przez uczestników – aż 55,2% wskazało, że przewidywana trwałość dotyczy tylko czasu ich udziału w projekcie. Na pozostałe warianty horyzontu czasowego efektów wsparcia wskazywało wyraźnie mniej badanych. Takiego stanu rzeczy nie należy jednak postrzegać jako problemu, czy niepowodzenia interwencji w Działaniu 5.3. Jest to raczej odzwierciedlenie jej specyfiki. Skoro bowiem – jak wykazano wcześniej – dla ok. 90% uczestników otrzymaną formą wsparcia było sfinansowanie kosztów usługi opieki nad dziećmi do lat 3, to nie powinno zaskakiwać, że dominuje przekonanie o tym, że efekty tego wsparcia odczuwane będą przez okres trwania projektu, bo właśnie tego okresu dotyczy to finansowanie. Oczywiście, efekty o charakterze bardziej pośrednim (związane przede wszystkim z sytuacją zawodową uczestników) mogą być odczuwane przez dłuższy czas, ale z deklaracji respondentów wynika, że trwałość oceniali głównie przez pryzmat efektów bezpośrednich.

Kończąc analizę dotyczącą trwałości efektów z punktu widzenia uczestników, trzeba podkreślić, że w przypadku wsparcia realizowanego w Działaniu 5.3 istotny jest także inny wymiar trwałości, tj. trwałość utworzonych miejsc opieki, gdyż aspekt ten odnosi się do wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS przypisanego do niniejszej interwencji.

Analiza dotycząca tego zagadnienia została przeprowadzona w poniższej części rozdziału poświęconego interwencji realizującej cele PI 8iv.

Trwałość utworzonych miejsc opieki – pomiar wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS

W ramach przeprowadzonej ewaluacji dokonano pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS odnoszącego się do liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które funkcjonowały 2 lata po zakończeniu realizacji projektów RPO WP. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki przeprowadzonego pomiaru (w wartościach bezwzględnych i procentowych), z jednoczesnym uwzględnieniem różnych charakterystyk realizowanych w Działaniu 5.3 projektów, co umożliwiła uchwycenie ewentualnych uwarunkowań w utrzymaniu trwałości miejsc opieki nad dziećmi do lat 3.

Tabela 10. Realizacja wskaźnika „Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS”

Wymiar analizy (numer)	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (szt.)	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (%)
(1) podregion chojnicki	36	36	100,0%
(1) podregion gdański	488	488	100,0%
(1) podregion słupski	119	119	100,0%
(1) podregion starogardzki	206	206	100,0%
(1) podregion trójmiejski	424	404	95,3%
(2) poza Obszarem Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot	250	250	100,0%
(2) Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot	1022	1002	98,0%
(3) gminy miejskie	887	867	97,7%
(3) gminy wiejsko-miejskie	105	105	100,0%
(3) gminy wiejskie	280	280	100,0%
(4) obszary miejskie	965	945	97,9%
(4) obszary wiejskie	307	307	100,0%
Ogółem	1272	1252	98,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=46; pomiarem objęto projekty zakończone do 30.06.2021 r.

W ramach projektów objętych pomiarem omawianego wskaźnika (tj. projektów, w których utworzono miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 i które zakończyły się do 30.06.2021) łączna wartość wskaźnika produktu dotyczącego liczby utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 wyniosła 1 272 miejsca. W wyniku przeprowadzonego pomiaru potwierdzono funkcjonowanie 1 252 miejsc, co oznacza, że wartość mierzonego wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS wyniosła 98,4%. Możemy więc mówić o utrzymaniu trwałości utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 na bardzo wysokim poziomie. Za niezrealizowanie wskaźnika w 100% odpowiada jeden projekt, którego realizator wskazał, że powodem braku funkcjonowania wszystkich utworzonych przez niego miejsc było mniejsze zainteresowanie ze strony potencjalnych odbiorców (rodziców dzieci w wieku do lat 3) oraz negatywny wpływ pandemii COVID-19 (która w sposób znaczący wpłynęła na funkcjonowanie placówek opieki nad dziećmi do lat 3).

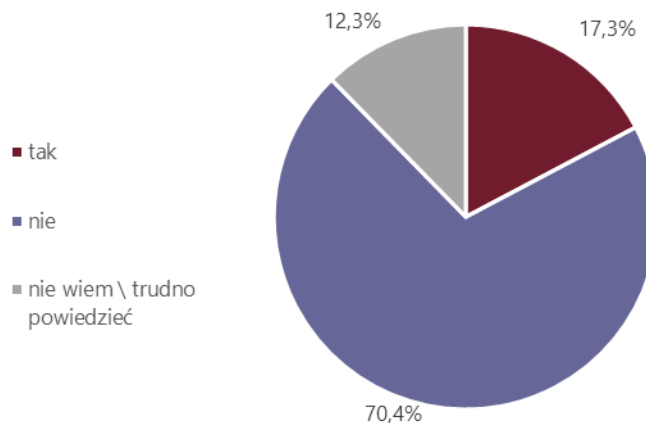
Biorąc pod uwagę, że obniżenie osiągniętej wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS poniżej 100% wynika z nieutrzymania wszystkich miejsc tylko w jednym projekcie, trudno tutaj mówić o jakichś systemowych, czy uniwersalnych uwarunkowaniach. Choć bowiem wskazane przez beneficjenta czynniki można uznać za takie, które dotyczyć mogą potencjalnie także innych placówek, to jednak tylko w przypadku tego jednego projektu doprowadziły one do niezrealizowania założeń dotyczących utrzymania przez okres 2 lat utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Innymi słowy, mamy tutaj do czynienia raczej z jednostkowymi uwarunkowaniami. Każde to inaczej spojrzeć na analizę uwarunkowań uwzględnionych w pomiarze omawianego wskaźnika. W zaistniałej sytuacji są one bardziej parametrami charakteryzującymi jeden projekt z obniżonym poziomem realizacji wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS, czy zmiennymi mogącymi wyjaśniać to obniżenie. Wskazać jednak należy, że obniżenie to dotyczyło projektu, który: zrealizowano w powiecie trójmiejskim; w ramach Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot; w gminie miejskiej; na obszarze miejskim.

Jeśli chodzi natomiast o główne czynniki, na które wskazywali beneficjenci, a które miały zasadnicze znaczenie dla utrzymania trwałości utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 to były to: duży popyt na usługi opieki nad dziećmi do lat 3, brak na poziomie lokalnym konkurencyjnych placówek, atrakcyjność infrastruktury i wyposażenia placówki, atrakcyjność oferty zajęciowej, atrakcyjność oferty cenowej, potencjał kadrowy placówki, odpowiedni poziom partycypacji finansowej rodziców w ponoszeniu kosztów opieki, dobry wizerunek placówki i zaufanie ze strony rodziców, dogodność lokalizacji, właściwe zarządzanie placówką, podejmowanie aktywnych działań promocyjnych.

Stopień realizacji założonych celów

Poza analizą stopnia realizacji wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS przeprowadzono także analizę wskaźnikową skoncentrowaną na ocenie stopnia realizacji założonych celów interwencji dotyczącej PI 8iv, która wdrażana była poprzez Działanie: 5.3. Nim jednak przejdziemy do tego komponentu analizy, warto nakreślić kontekst bazujący na deklaracjach samych beneficjentów, jeśli chodzi o ewentualne trudności z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników.

Wykres 44. Występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach z Działania 5.3



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=81

Aż 70,4% beneficjentów deklaruje, że w ich projektach nie wystąpiły problemy z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. Występowanie takich problemów potwierdziło natomiast 17,3%. Mamy więc do czynienia z sytuacją, w której generalnie nie występowały problemy z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników.

Tych realizatorów projektów, którzy wskazali na występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników poproszono o określenie charakteru doświadczanych problemów i identyfikację wskaźników, których te problemy dotyczyły. Sygnalizowane problemy dotyczyły wskaźników odnoszących się do: liczby osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem / wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu Programu oraz liczby osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu Programu. Jeśli natomiast chodzi o to, z czego wynikały problemy w realizacji wskaźników, to było to przede wszystkim: negatywny wpływ kryzysu pandemicznego (zamknięcie placówek, nieposyłanie dzieci do placówek przez rodziców w obawie przed zakażeniem, problem z utrzymaniem zatrudnienia przez rodziców), mniejsza niż zakładano liczba dzieci w placówce, niechęć

rodziców do powrotu do pracy i posłania dzieci do placówki opieki nad dziećmi do lat 3 (obawa przed nawracającymi chorobami dziecka, niepewność zatrudnienia), zmiana sytuacji na rynku pracy (zmniejszenie poziomu bezrobocia w stosunku do pierwotnych założeń projektowych).

Trzeba przy tym pamiętać – co jest też istotne w kontekście poniższej analizy stopnia realizacji poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu – że identyfikowane przez projektodawców trudności w osiągnięciu wartości docelowych wskaźników niekoniecznie muszą oznaczać, że wartości te nie zostały ostatecznie osiągnięte w danym projekcie, a tym bardziej, że nie zostały zrealizowane założenia dotyczące stopnia realizacji wskaźników na poziomie programowym.

Tabela 11. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 8iv

Nazwa wskaźnika produktu [jednostka pomiaru]	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta RPO WP (wrzesień 2023)	Osiągnięty % wartości docelowej	Prognozowana na wartość na podstawie umów	Prognozowany % wartości docelowej na podstawie umów
Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech [szt.]	2455	3380	138%	3339	136,0%
Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w Programie [os.]	2455	4570	186%	3595	146,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; stan na 30.09.2023 r.

W przypadku obu wskaźników produktu dotyczących PI 8iv, tj.: „Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech [szt.]” oraz „Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w Programie [os.]” mamy do czynienia nie tylko z osiągnięciem ich założonych wartości docelowych, ale ich wyraźnym przekroczeniem. W przypadku pierwszego ze wspomnianych wskaźników prognozowany stopień realizacji wartości docelowej na podstawie umów wyniósł 136%, a w przypadku drugiego wskaźnika poziom ten wyniósł 146,4%.

Uwzględniając zakres merytoryczny powyższych wskaźników możemy więc stwierdzić jednoznacznie, że zrealizowane zostały cele interwencji w dwóch aspektach: zapewnienia opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz zapewnienia wsparcia w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 osobom sprawującym tego rodzaju opiekę.

Tabela 12. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 8iv

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana na (2023)	Źródło
Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS [szt.]	58% (2012)	60%	98,0% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu Programu [os.]	45% (2013)	48%	58,8% (2023)	39%	SL2014
Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu Programu [os.]	45% (2013)	49%	87,7% (2023)	48%	SL2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014 stan na 30.09.2023 r., BE – badanie mixed-mode z beneficjentami w ramach niniejszego badania ewaluacyjnego

W przypadku wskaźników rezultatu mamy również do czynienia z sytuacją realizacji celów interwencji, które zostały zoperacjonalizowane poprzez przyjęte wskaźniki. Z jednej strony – co potwierdził również pomiar realizowany w ramach niniejszego badania – w stopniu znacznie większym niż zakładano utrzymana została trwałość utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Z drugiej zaś, możemy mówić o jednoznacznym oddziaływaniu interwencji w zakresie aktywizacyjnym, czego potwierdzeniem jest skuteczniejsza niż zakładano realizacja celów związanych z powrotem uczestników projektów na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem / wychowaniem dziecka lub utrzymaniem zatrudnienia oraz znalezieniem lub poszukiwaniem pracy przez osoby które w momencie uczestnictwa w projekcie pozostawały bez pracy.

W przypadku wskaźnika „Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS [szt.]”, którego źródłem są wyniki badań ewaluacyjnego prognozowanie jakościowe nie ujawniło czynników, które mogłyby wpłynąć na istotny wzrost lub spadek osiągniętych wartości wskaźnika. W związku z powyższym zakłada się utrzymanie osiągniętej wartości.

Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji

W przypadku PI 8iv analiza dotycząca systemowych uwarunkowań wdrażania interwencji objęła zagadnienie preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych).

Uwzględniając opinie najważniejszych kategorii interesariuszy nie zidentyfikowano krytycznych problemów w stosowaniu obowiązujących kryteriów wyboru projektów.

Brak problemów w stosowaniu kryteriów wyboru projektów potwierdza wysoką efektywność stosowania preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych).

Dodatkowo przeprowadzono ocenę ich trafności, odnosząc się do założeń określonych w RPO WP dla omawianego obszaru interwencji, czyli Działania 5.3. Analiza objęła kryteria formalne o charakterze specyficznym i kryteria strategiczne dot. specyficznego ukierunkowania projektu, bo w ich przypadku mówić możemy o dostosowaniu stosowanych kryteriów do specyfiki i celów interwencji. Celem Działania 5.3 było „zwiększone zatrudnienie osób opiekujących się dziećmi do lat 3”. W tym kontekście w szczególności ocenić należy pozytywnie zastosowanie kryteriów formalnych dotyczących: grupy docelowej projektu, typu projektu, wskaźników monitorowani i rezultatów bezpośrednich projektu – w przypadku wszystkich tych kryteriów występuje odwołanie do kwestii oddziaływania interwencji na obszar aktywności zawodowej. Z kolei jeśli chodzi o kryteria dotyczące specyficznego ukierunkowania projektu, należy wskazać przede wszystkim na trafność zastosowania kryterium dot. partnerstwa, ze względu na fakt, iż dla Działania 5.3 założono preferowanie projektów o charakterze partnerskim.

Podsumowanie

W ramach PI 8iv wdrażanego w całości poprzez Działanie 5.3 podpisano 88 umów o dofinansowanie projektów, których łączna wartość wynosi 90,7 mln zł. Projekty Działania 5.3 dofinansowane zostały na kwotę 77,1 mln zł, a do 30.09.2023 r. zakończyły w nich udział 4270 osób. Wśród uczestników zdecydowanie dominowały kobiety (91%), osoby z wyższym wykształceniem (66%), w wieku do 40 roku życia (96%) oraz zamieszkałe na terenie obszaru metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (75%).

W projektach Działania 5.3 podejmowano przede wszystkim działania związane z utworzeniem nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zakupem i montażem wyposażenia zapewnieniem bieżącego funkcjonowania utworzonych miejsc, zakupem pomocy naukowych, dostosowaniem budynków i adaptacją pomieszczeń, czy wyposażeniem lub montażem placu zabaw.

Na terenie województwa pomorskiego stale rośnie dostępność miejsc opieki w żłobkach i klubach dziecięcych, co jest zgodne ogólnopolską tendencją. Wsparcie z Działania 5.3 w

dość wysokim stopniu przyczyniło się do wzrostu dostępności miejsc opieki szczególnie w latach 2020-2022, kiedy to miejsca opieki nad dziećmi tworzone w projektach z Działania 5.3 stanowiły od 37% do 57% ogółu miejsc opieki tworzonych w województwie.

Tylko 36% miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 utworzonych w ramach Działania 5.3 zostało ulokowanych na terenie 92 gmin charakteryzujących się w 2015 roku brakiem lub niską dostępnością opieki nad dziećmi do lat 3. Większość utworzonych miejsc opieki (64%) zostało ulokowanych na terenie 30 gmin z relatywnie wysoką dostępnością miejsc opieki. Powyższe nie musi oznaczać, że gminy, w których nie istniały miejsca opieki nie otrzymały potrzebnego wsparcia – ostatecznie nie każda gmina potrzebuje takich miejsc opieki lub może znajdować się w bliskim sąsiedztwie z obszarem gdzie takie miejsca działają. Z drugiej jednak strony, w oparciu o powyższe dane nie możemy potwierdzić tego, że wsparcie realizowane w Działaniu 5.3 trafiło do tych obszarów, w których dotychczasowa dostępność miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 była najmniejsza, a było to jednak jedno z założeń realizowanej interwencji.

W działaniach projektowych uwzględniano zindywidualizowane potrzeby edukacyjne dzieci. W przypadku 2/3 projektów Działania 5.3 tworzone miejsca pracy były dostosowywane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, a blisko 1/5 badanych przyznała, iż z efektów projektu skorzystały dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Zasadniczy profil wsparcia otrzymywanego przez uczestników to skorzystanie z pomocy polegającej na sfinansowaniu kosztów usługi opieki na dzieckiem / dziećmi do lat 3 – otrzymanie tego rodzaju pomocy potwierdziło aż 90% respondentów. Dominacja wskazanej wcześniej formy wsparcia w projektach Działania 5.3 przekłada się w sposób naturalny na efekty, jakie uzyskali uczestnicy tych przedsięwzięć. Dominują dwa efekty: łatwiejsze godzenie obowiązków zawodowych z rolą rodzica oraz – w przypadku osób niepracujących – podjęcie pracy / powrót do pracy.

Otrzymana pomoc w postaci zapewnienia możliwości opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiła zrealizowanie indywidualnych motywacji (takich jak wewnętrzna potrzeba powrotu do pracy, czy chęć poprawy swojej sytuacji materialnej), dzięki temu, że możliwe było pogodzenie dwóch obszarów aktywności danego uczestnika: zawodowej i rodzicielskiej (w przeważającej mierze – macierzyńskiej). Wpływ omawianego wsparcia jest więc raczej zapośredniczony niż bezpośredni, ale – patrząc na to z innej perspektywy – brak otrzymanego wsparcia mógłby stanowić dla części osób istotną przeszkodę w tym, by wrócić do aktywności zawodowej.

Wśród osób, które podjęły zatrudnienie dominuje (63% wskazań) sytuacja pracy w momencie realizacji badania w miejscu podjęcia zatrudnienia w wyniku projektu (jest to wynikiem nieco lepszym niż w ramach PI 8i, co dodatkowo potwierdza wcześniejszy wniosek o większej stabilności zatrudnienia podjętego dzięki wsparciu w ramach PI 8iv).

W ramach przeprowadzonej ewaluacji dokonano pomiaru wskaźnika RPO WP. W ramach projektów objętych pomiarem wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS odnoszącego się do liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które funkcjonowały 2 lata po zakończeniu realizacji projektów utworzono 1 272 miejsca opieki nad dziećmi do lat 3. W wyniku przeprowadzonego pomiaru potwierdzono funkcjonowanie 1 252 miejsc, co oznacza, że wartość mierzonego wskaźnika rezultatu długoterminowego EFS wyniosła 98,4%. Możemy więc mówić o utrzymaniu trwałości utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 na bardzo wysokim poziomie.

Beneficjenci rzadko wskazywali na występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach. Brak istotnych problemów przełożył się na wysoki poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu, które potwierdzają realizację celów interwencji.

ZNACZENIE PROJEKTÓW RPO WP W UPOWSZECHNIENIU SIĘ KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO WŚRÓD OSÓB AKTYWNYCH ZAWODOWO (PI 10iii)

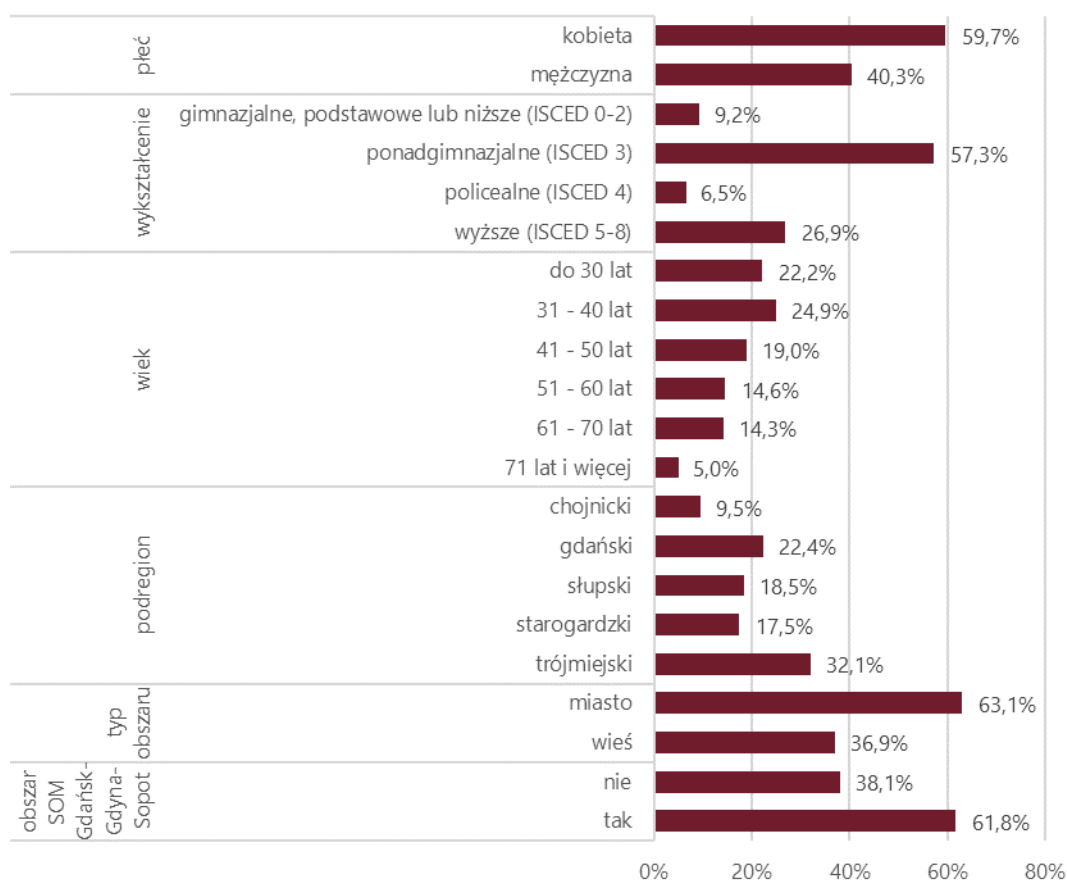
W niniejszym podrozdziale przedstawiono wyniki całości analiz przeprowadzonych w odniesieniu do wsparcia realizowanego w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 10iii Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzenie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzenie nabytych kompetencji.

Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów

Pierwszy element analiz odnoszących się do podjętych działań i osiągniętych efektów dotyczy struktury populacji uczestników projektów objętych badaniem. Analiza tego rodzaju danych pozwala precyzyjnie określić, do jakich kategorii trafiła pomoc w ramach ewaluowanego wsparcia w PI 10iii.

Projekty Działania 5.5 miały w założeniu poprawić sytuację osób w wieku aktywności zawodowej na rynku pracy. W celu zrealizowania tych założeń zakończono 146 projektów z 159 rozpoczętych – oznacza to, że nie zakończono 8,2% rozpoczętych projektów. Ostateczna wartość projektów zakończonych wynosiła 210,4 mln zł (kwota dofinansowania UE: 178,8 mln zł), podczas gdy przy założeniu zakończenia wszystkich projektów mogła wynieść 228,9 mln zł (kwota dofinansowania UE: 194,5 mln zł). Liczba osób biorących udział w projektach Działania 5.5 wyniosła ostatecznie 64964 uczestników.

Wykres 45. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów Działania 5.5



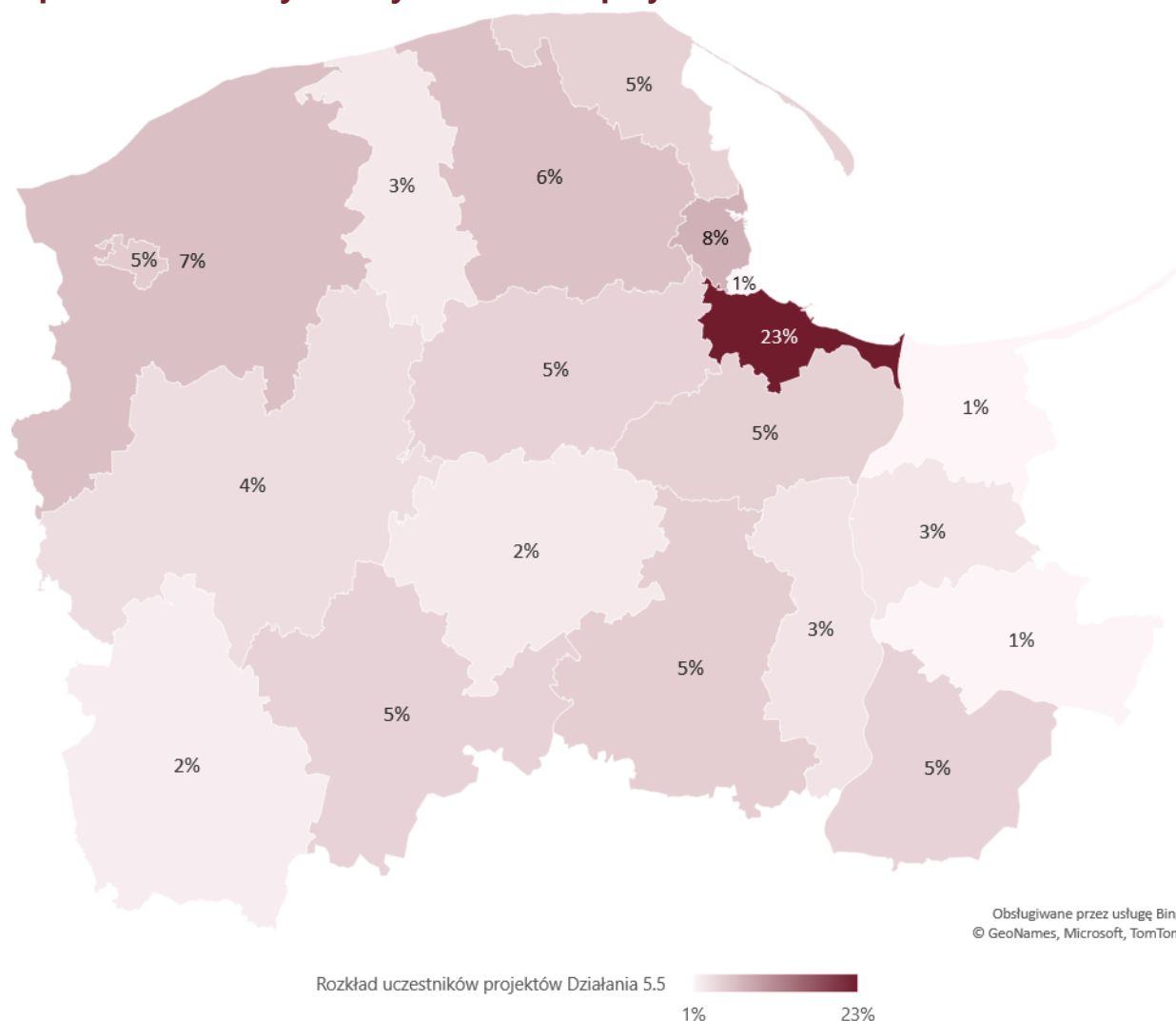
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; n=64964; dane na dzień 30.09.2023 obejmujące uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie

Prawie 3/5 (59,7%) uczestników projektów Działania 5.5 stanowiły kobiety – mężczyźni stanowili nieco ponad 2/5 (40,3%). Pod względem wykształcenia ponad połowa (57,3%) uczestników posiadała wykształcenie ponadgimnazjalne, a następnie nieco ponad 1/4 (26,9%) wyższe. Prawie co dziesiąty (9,2%) uczestnik wsparcia Działania 5.5 posiadał wykształcenie podstawowe/gimnazjalne lub niższe.

Większą różnorodność demograficzną wśród uczestników projektów Działania 5.5 można zaobserwować analizując dane przez pryzmat wieku – największą (24,9%) grupę stanowiły w tym przypadku osoby w przedziale 31-40 lat, a następnie w przedziale do 30 lat (22,2%). Najmniejszą (5%) grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 71 lat lub starsze. Prawie co trzeci (32,1%) uczestnik wsparcia pochodził z podregionu trójmiejskiego. Stosunkowo dużo uczestników pochodziło również z podregionu gdańskiego (22,4%). Jednocześnie prawie 2/3 (63,1%) uczestników projektów Działania 5.5 pochodziło z miast i jednocześnie podobna liczba (61,8%) uczestników brała udział w projektach realizowanych w obszarze SOM Gdańsk-Gdynia-Sopot. Podsumowując powyższe dane można stwierdzić, że

najczęstszymi uczestnikami projektów Działania 5.5 były kobiety, osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym, osoby w wieku poniżej 50 roku życia, osoby pochodzące z podregionu trójmiejskiego lub gdańskiego, mieszkańcy miast czy objęte obszarem SOM Gdańsk-Gdynia-Sopot.

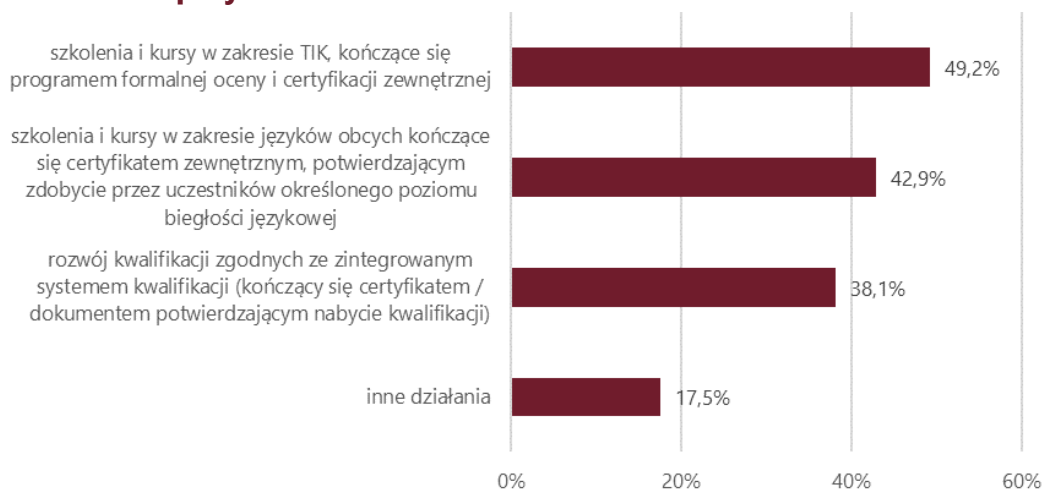
Mapa 4. Rozkład terytorialny uczestników projektów Działania 5.5



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; n=64964; dane na dzień 30.09.2023 obejmujące uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie

Jak wynika z zaprezentowanej powyżej mapy rozkładu terytorialnego uczestników projektów Działania 5.5 najwięcej (23%) pochodziło ich z m. Gdańsk. W żadnym z pozostałych powiatów jednocześnie nie zidentyfikowano ilości uczestników większej niż 8% (m. Gdynia) całości i mniej niż 1% (powiaty: nowodworski, sztumski, m. Sopot). Jak wynika z powyższej mapy, to w północnym regionie województwa pomorskiego brała udział największa ilość uczestników projektów Działania 5.5.

Wykres 46. Zakres projektów z Działania 5.5

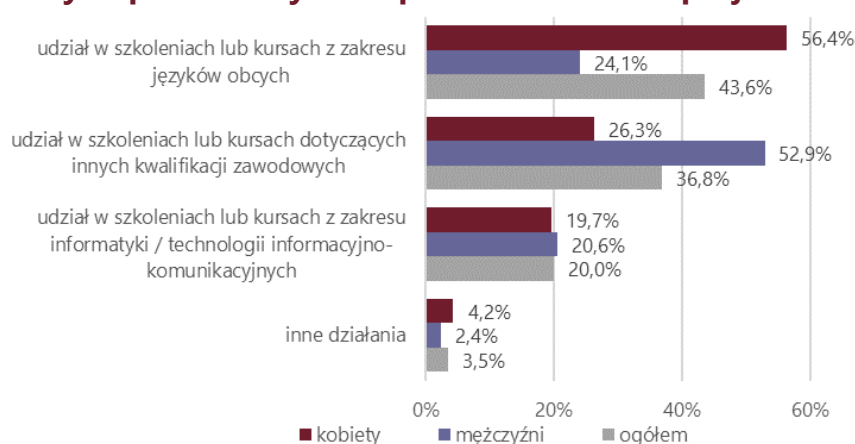


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=63; pytanie wielokrotnego wyboru

Prawie połowa (49,2%) beneficjentów Działania 5.5, którzy wzięli udział w badaniu potwierdziła prowadzenie w projektach szkoleń i kursów z zakresu TIK. Nieco ponad 2/5 (42,9%) z nich prowadziło również szkolenia i kursy z zakresu języków obcych. Mniej niż 2/5 (38,1%) natomiast wprowadzało działania z zakresu rozwoju kwalifikacji zgodnych ze Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji. W ramach badania zebrano również mniej niż 1/5 (17,5%) odpowiedzi kwalifikujących się jako „inny zakres wsparcia” – odpowiedzi te najczęściej oznaczały udzielanie specyficznych szkoleń zawodowych.

Na podstawie powyższych wyników badania można stwierdzić, że co prawda najczęściej spotykanymi formami wsparcia w Działaniu 5.5 były szkolenia z kompetencji kluczowych, ale stosunkowo często prowadzone również były szkolenia zawodowe.

Wykres 47. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.5

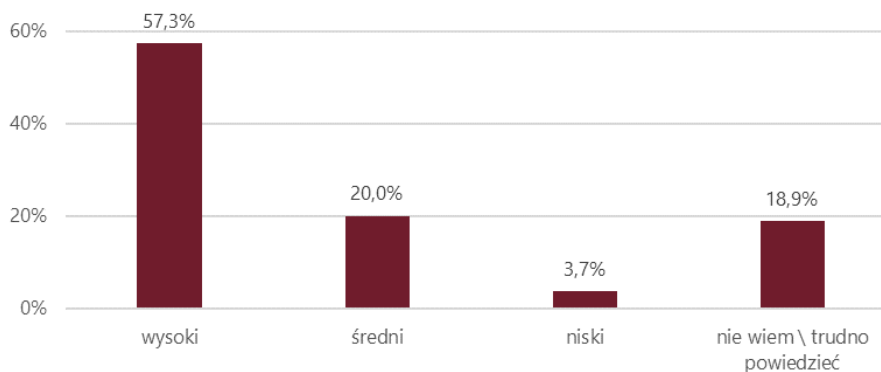


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=259, mężczyźni - n=170, ogółem - n=429; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na podstawie wyników badania z uczestnikami projektów można stwierdzić, że formą wsparcia, którą najczęściej (43,6%) otrzymywali wspomniani uczestnicy Działania 5.5 był udział w szkoleniach lub kursach z zakresu języków obcych. Stosunkowo często (36,8%) uczestnicy projektów korzystali również z ofert szkoleń/kursów dotyczących innych kwalifikacji zawodowych, a formą wsparcia, którą uczestnicy otrzymywali najrzadziej (20%) był udział w szkoleniach/kursach z zakresu informatyki/technologii informacyjno-komunikacyjnych. Szkolenia/kursy z zakresu języków obcych były stosunkowo częściej prowadzone wśród kobiet niż mężczyzn (K: 56,4%; M: 24,1%) – z kolei szkolenia/kursy dotyczące innych kwalifikacji zawodowych stosunkowo częściej kierowane były do mężczyzn (K: 26,3%; M: 52,9%).

Zestawiając powyższe dane z wcześniejszymi (obrazującymi zakres merytoryczny poszczególnych projektów) można powiedzieć, że z katalogu oferowanego przez beneficjentów wsparcia relatywnie najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia z zakresu informatyki / technologii informacyjno-komunikacyjnych, które jednocześnie były dostępne w blisko połowie projektów (co czyni je najczęściej deklarowanym przez projektodawców rodzajem szkoleń). Mamy tu więc do czynienia z pewną dysproporcją pomiędzy podażą wsparcia, a popytem na nie.

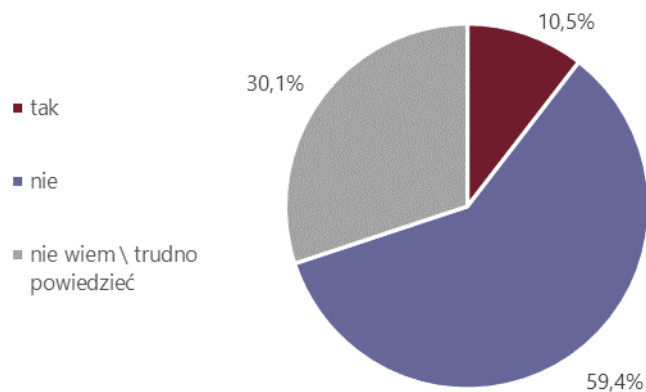
Wykres 48. Ocena przez uczestników projektów Działania 5.5 stopnia dopasowania otrzymanego wsparcia do potrzeb w zakresie rozwoju sytuacji zawodowej



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=429

Ponad połowa (57,3%) uczestników projektów Działania 5.5 oceniła w badaniu dopasowanie otrzymanego wsparcia do potrzeb w zakresie rozwoju sytuacji zawodowej jako wysokie. Jednocześnie stosunkowo niewielu (3,7%) respondentów dokonała niskiej oceny wspomnianego dopasowania wsparcia do potrzeb. Oceny dopasowania na średnim poziomie dokonał co piąty (20%) uczestnik. Biorąc pod uwagę silny kontrast między liczbą wysokich i niskich ocen dopasowania wsparcia do potrzeb można stwierdzić, że było ono najczęściej trafne i w zdecydowanej większości przypadków pomocne.

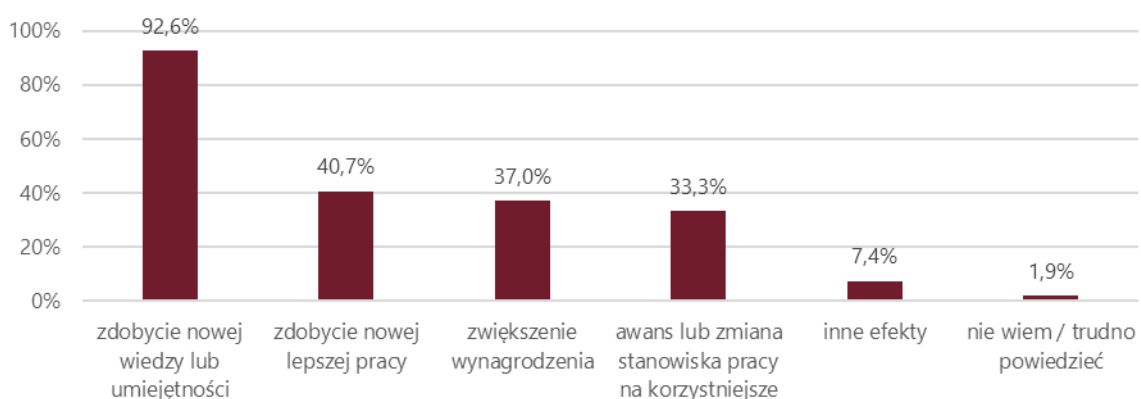
Wykres 49. Dostrzeganie przez uczestników przydatnych form wsparcia, których zabrakło w projektach Działania 5.5



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=429

Tylko co dziesiąty (10,5%) respondent będący uczestnikiem projektu Działania 5.5 dostrzegł brak określonych form wsparcia, które nie były elementem projektu, w którym uczestniczył. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że prawie 1/3 (30,1%) respondentów nie potrafiła stwierdzić, czy takie braki w dostępnym dla nich wsparciu występowały. Największa (59,4%) ilość uczestników takich braków nie dostrzegała. Powyższe wyniki nie muszą sugerować, że braki we wsparciu w projektach były powszechnym zjawiskiem. Fakt, że 1/10 respondentów była w stanie stwierdzić, że zabrakło jakichś form wsparcia nie oznacza również, że osoby te były niezadowolone z projektów w których brały udział.

Wykres 50. Efekty uzyskane przez uczestników projektów Działania 5.5 według wiedzy beneficjentów

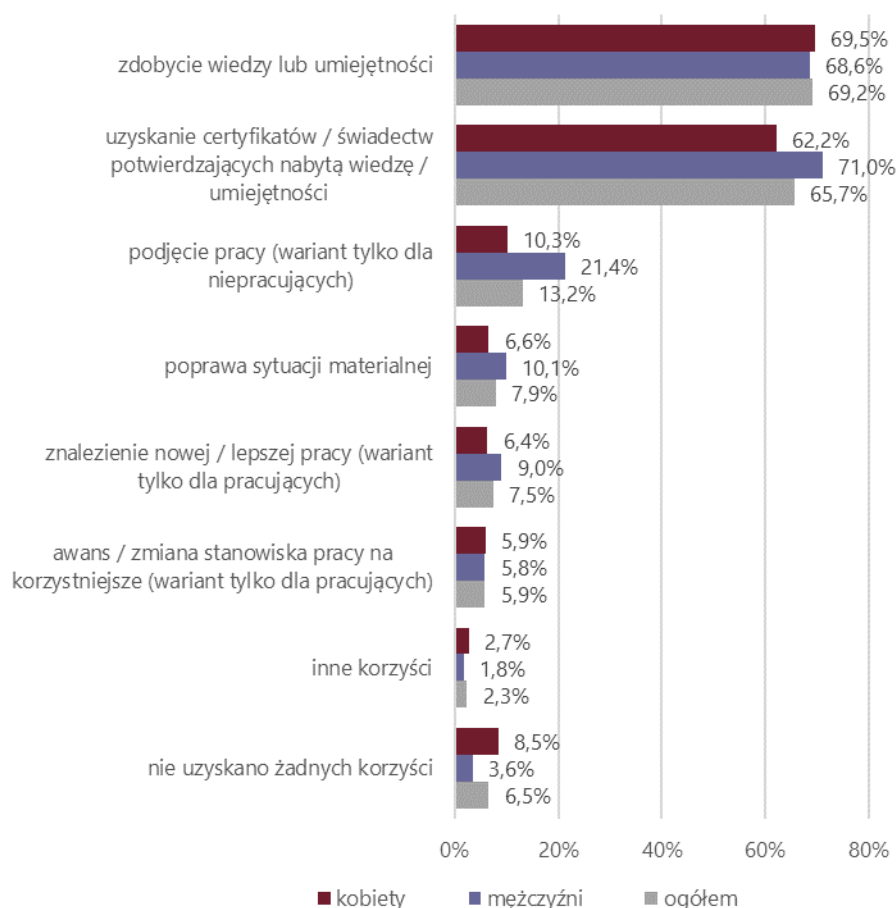


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=54; pytanie zadawane w przypadku projektów zakończonych

Prawie wszyscy (92,6%) beneficjenci Działania 5.5, którzy wzięli udział w badaniu stwierdzili, że dzięki ich projektom uczestnicy zdobywali nową wiedzę lub umiejętności.

Jednocześnie ponad 1/3 respondentów stwierdzała, że uczestnicy zdobywali dzięki udziałowi w projektach lepszą pracę (40,7%), zwiększali swoje wynagrodzenia (37%) czy awansowali lub zmieniali stanowiska pracy na korzystniejsze (33,3%). Najczęstszym efektem projektów dla uczestników było zatem rozwój zawodowy, ale korzyści bardziej wymierne również pojawiały się stosunkowo często i mogły być bezpośrednio powiązane ze wspomnianym rozwojem. Nie należy w tym przypadku koncentrować się na dużej różnicy pomiędzy skalą występowania efektu edukacyjnego oraz efektów pozostałych (dot. bezpośrednio sytuacji zawodowej uczestników), gdyż te ostatnie mają częściowo charakter rozłączny (np. zdobycie nowej pracy oraz awans w ramach dotychczasowego miejsca zatrudnienia).

Wykres 51. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działania 5.5



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=259, mężczyźni - n=170, ogółem - n=429; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

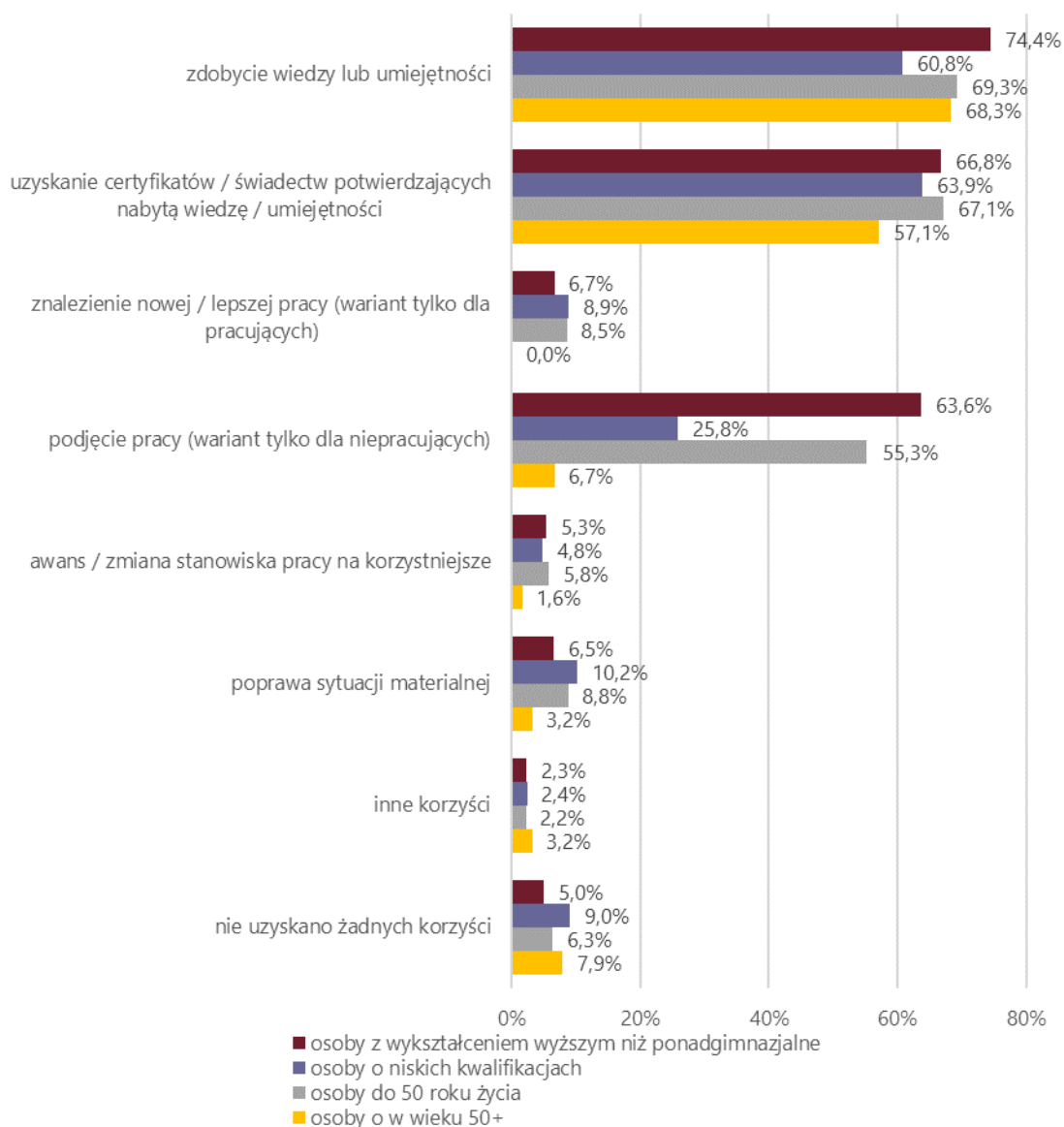
Zdaniem większości uczestników projektów Działania 5.5, którzy wzięli udział w badaniu uzyskanymi efektami było zdobycie wiedzy lub umiejętności (69,2%) oraz uzyskanie certyfikatów/świadectw potwierdzających nabytą wiedzę/umiejętności (65,7%). Pozostałe

efekty zostały w badaniu wskazane zdecydowanie rzadziej – były to efekty wymierne, takie jak podjęcie pracy (pytanie zadawane w przypadku jeśli dana osoba była niepracująca: 13,2%), poprawa sytuacji materialnej (7,9%), znalezienie innej pracy (pytanie zadawane w przypadku jeśli dana osoba była pracująca: 7,5%) czy awansowanie na korzystniejsze stanowisko (pytanie zadawane w przypadku jeśli dana osoba była pracująca: 5,9%). Należy przy tym zaznaczyć, że mniej niż 1/10 uczestników (6,5%) nie uzyskała (ich zdaniem) żadnych korzyści z udziału w projektach. Niektórzy (2,3%) uczestnicy badania wskazywali również na inne korzyści, które sprowadzały się przede wszystkim do rozwijania kompetencji miękkich (np. pewność siebie w kontaktach międzyludzkich) oraz kluczowych (np. rozwinięcie znajomości języka obcego). Różnica pomiędzy odpowiedziami kobiet i mężczyzn jest istotna statystycznie dla dwóch powyższych wariantów odpowiedzi: uzyskania certyfikatów oraz nie uzyskania żadnych korzyści. Uzyskiwanie certyfikatów/świadectw potwierdzających nabycie wiedzy/umiejętności (K: 62,2%; M: 71%) było efektami, które często uzyskiwali zarówno mężczyźni jak i kobiety. Warto wspomnieć również, że kobiety (8,5%) stosunkowo częściej nie dostrzegały jakichkolwiek efektów projektów Działania 5.5 niż mężczyźni (3,6%).

Z powyższych danych wynika, że choć podobnie jak w przypadku perspektywy beneficjentów, także w opinii uczestników otrzymane wsparcie generowało przede wszystkim efekt edukacyjny (zarówno w zakresie pozyskania wiedzy / kwalifikacji, jak i ich potwierdzenia), to jednak uczestnicy okazali się być dość ostrożni, jeśli chodzi o dostrzeganie konkretnego przełożenia się efektów projektu na ich sytuację zawodową. Musimy jednak pamiętać, że w przypadku beneficjentów ich opinia na ten temat była zgeneralizowana, a uczestnicy odnosili się do swojej własnej sytuacji, tymczasem faktyczne oddziaływanie projektu może różnicować uczestników nawet tych samych projektów. Innymi słowy, beneficjenci potwierdzający, że efektem ich projektu dla uczestników było np. znalezienie lepszej pracy niekoniecznie muszą ten efekt odnosić do wszystkich osób objętych wsparciem w ich projekcie.

Uszczegółowieniem powyższych danych są dane odnoszące poszczególnych efektów do specyficznych dla ewaluowanego wsparcia grup docelowych.

Wykres 52. Efekty uzyskane przez uczestników należących do grup docelowych – osób w wieku 50+ i o niskich kwalifikacjach w porównaniu do osób spoza tych grup



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; osoby z wykształceniem wyższym niż ponadgimnazjalne - n=262, osoby o niskich kwalifikacjach - n=166, osoby do 50 roku życia - n=365, osoby o w wieku 50+ - n=63; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

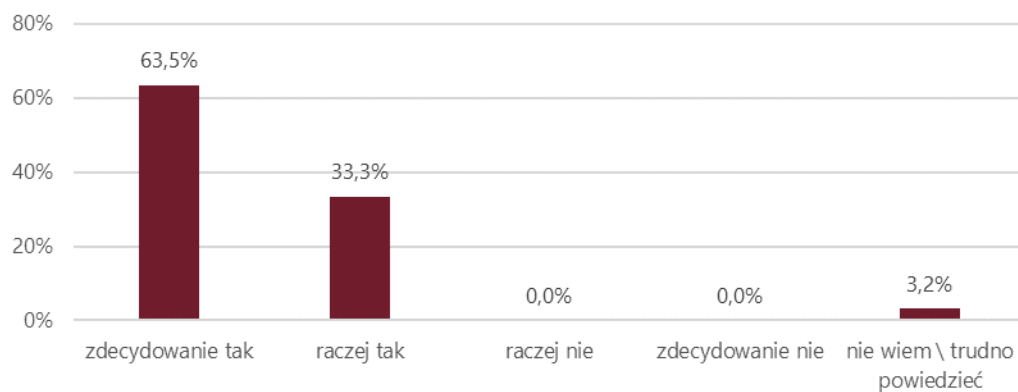
Najczęstszymi efektami uzyskiwanymi przez większość uczestników wszystkich wymienionych kategorii są: zdobycie wiedzy/umiejętności (osoby z wykształceniem wyższym niż ponadgimnazjalne: 74,4%; osoby o niskich kwalifikacjach: 60,8%; osoby do 50 roku życia: 69,3%; osoby w wieku 50+: 68,3%) oraz uzyskiwanie certyfikatów/świadectw potwierdzających nabytą wiedzę/umiejętności (osoby z wykształceniem wyższym niż ponadgimnazjalne: 66,8%; osoby o niskich kwalifikacjach: 63,9%; osoby do 50 roku życia: 67,1%; osoby w wieku 50+: 57,1%). Niepracujące osoby z wykształceniem wyższym niż

ponadgimnazjalne ponadto często (63,6%) w wyniku wsparcia podejmowały pracę – nową pracę stosunkowo często (55,3%) podejmowały również osoby do 50 roku życia. Warto zwrócić uwagę, że jednocześnie niepracujące osoby w wieku 50+ otrzymywały zatrudnienie zdecydowanie rzadziej (6,7%). Pozostałe efekty uczestnicy projektów we wszystkich analizowanych kategoriach uzyskiwane były przez mniej niż 1/10 ich przedstawicieli.

Niektórym uczestnikom badania zostały zadane dodatkowe pytania o status ich zatrudnienia – wśród osób niepracujących, które uzyskały dzięki udziałowi w projekcie zatrudnienie, pięć nadal pracowało w danym miejscu, a dwie już w danym miejscu nie pracowało. Natomiast wśród wszystkich 31 osób, które zadeklarowały, że dzięki udziałowi w projekcie znalazło pracę w nowym, lepszym miejscu pracy, 25 wciąż w tych miejscach pracowało.

Dotychczasowa analiza obejmowała identyfikację całości efektów ewaluowanej interwencji. W dalszej części przedstawiono dane obrazujące bardziej szczegółowe rezultaty lub uwarunkowania osiągnięcia określonych efektów wsparcia.

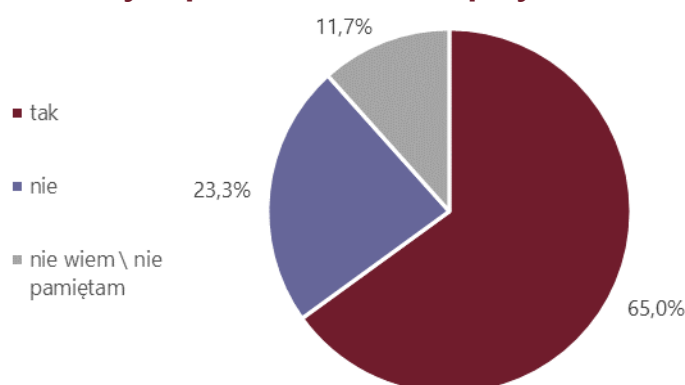
Wykres 53. Ocena występowania według beneficjentów projektów z Działania 5.5 wpływu udziału w projekcie na dalsze podnoszenie umiejętności i kwalifikacji przez uczestników



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=63

Zdaniem prawie wszystkich (96,8%) beneficjentów, którzy wzięli udział w badaniu, jednym z efektów uczestnictwa w projektach Działania 5.5 było dalsze podnoszenie umiejętności i kwalifikacji. Jednocześnie taki wpływ projektów został zdecydowanie stwierdzony przez prawie 2/3 (63,5%) beneficjentów, a żaden z respondentów nie zaznaczył braku takiego wpływu. Biorąc pod uwagę zaprezentowane opinie respondentów można wnioskować, że działania prowadzone w projektach zachęcają uczestników do dalszego rozwoju.

Wykres 54. Występowanie wpływu projektów na dalsze rozwijanie kompetencji lub kwalifikacji zawodowych przez uczestników projektów Działania 5.5



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=429

Prawie 2/3 (65%) uczestników projektów z Działania 5.5, którzy brali udział w badaniu było zdania, że projekty zachęcały ich do dalszego rozwijania kompetencji lub kwalifikacji zawodowych – przeciwnego zdania była prawie 1/4 (23,3%) z nich. Biorąc pod uwagę, że rozwijanie kompetencji/kwalifikacji zawodowych może być trudniejsze do realizacji niż rozwijanie kompetencji miękkich/kluczowych jest zrozumiałe, że nie wszyscy uczestnicy dostrzegają taki efekt otrzymanego wsparcia. Nie należy jednak zapominać, że większość z nich takie efekty przewidywała. Można więc powiedzieć, że wyniki badania ankietowego uczestników potwierdzają wcześniejszą konkluzję o tym, iż projekty w Działaniu 5.5 miały pozytywny wpływ na dalsze podnoszenie umiejętności i kwalifikacji przez uczestników.

W celu weryfikacji występowania zależności pomiędzy czynnikami związanymi cechami projektów, cechami społeczno-demograficznymi uczestników, charakterem udzielonego wsparcia i charakterem uzyskanych efektów w projekcie a podejmowaniem w wyniku udziału w projekcie dalszego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych we własnym zakresie przeprowadzona została analiza statyczna, której wyniki przeprowadzone zostały w poniższej tabeli.

Tabela 13. Występowanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a podejmowaniem w wyniku udziału w projekcie dalszego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych we własnym zakresie

Czynniki	Występowanie zależności
Cechy projektu	
Projekt partnerski	✗
Forma prawna beneficjenta	✗
Wielkość projektu (liczba uczestników)	✗
Cechy społeczno-demograficzne uczestników	

Płeć	✓
Wykształcenie	✗
Wiek	✗
Rodzaj miejsca pracy (sektor publiczny / prywatny)	✗
Osoby z niepełnosprawnością	✗
Stopień urbanizacji miejsca zamieszkania	✓
Podregion	✗
Zamieszkanie na obszarze Trójmiasta	✓
Zamieszkanie na Obszarze Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot	✗
Charakter udzielonego wsparcia	
udział w szkoleniach lub kursach z zakresu informatyki / technologii informacyjno-komunikacyjnych	✗
udział w szkoleniach lub kursach z zakresu języków obcych	✗
udział w szkoleniach lub kursach dotyczących innych kwalifikacji zawodowych	✗
Charakter uzyskanych efektów	
zdobycie wiedzy lub umiejętności	✓
uzyskanie certyfikatów / świadectw potwierdzających nabytą wiedzę / umiejętności	✓
znalezienie nowej / lepszej pracy	✗
awans / zmiana stanowiska pracy na korzystniejsze	✓
poprawa sytuacji materialnej	✗
nieuzyskanie żadnych korzyści	✓

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami; weryfikacja występowania zależności przebiegała z zastosowaniem odpowiednich dla właściwości poszczególnych zmiennych testów statystycznych

Decyzję o podjęciu dalszego kształcenia podjęło spore grono – 73,6% uczestników projektów Działania 5.5 (wyłączając z analizy osoby, które nie pamiętały / nie wiedziały jak udzielić odpowiedzi w tej kwestii). W ramach przeprowadzonych analiz statystycznych nie zidentyfikowano wpływu analizowanych cech projektu oraz charakteru udzielonego wsparcia na podejmowanie dalszego kształcenia. Znaczenie okazały się mieć wybrane cechy społeczno-demograficzne oraz efekty uzyskane w projekcie.

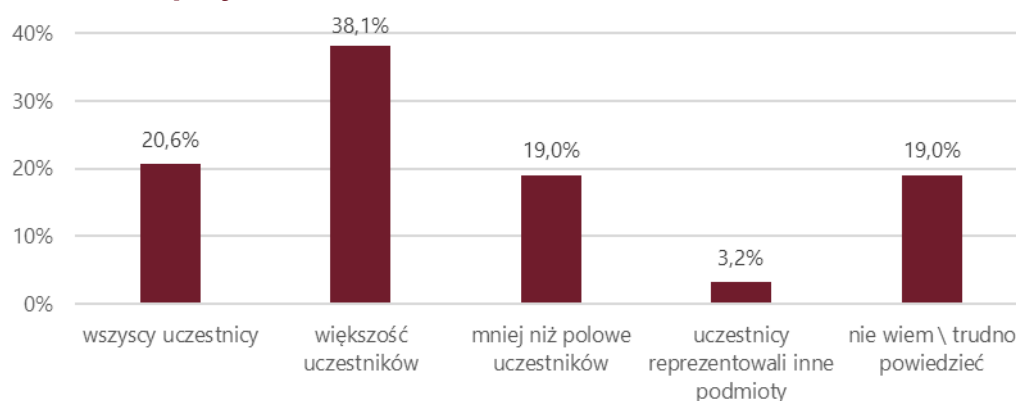
Płeć okazała się istotnym statystycznie czynnikiem dla podejmowania dalszego kształcenia dla uczestników projektów. Kobiety rzadziej (69%) od mężczyzn (81%) podnosiły swoje umiejętności i kwalifikację na własną rękę po projekcie. Znaczenie okazała się też mieć kwestia zamieszkania uczestnika – zidentyfikowana została zależność pomiędzy stopniem urbanizacji miejsca zamieszkania uczestnika a skłonnością do dalszego kształcenia. Na terenach gęsto zaludnionych (Gdańsk, Gdynia, Słupsk) mamy do czynienia z udziałem osób podejmujących dalszą aktywność edukacyjną na poziomie 79%, w małych miastach i na przedmieściach odsetek ten wynosi 73%, a na obszarach wiejskich

64%. Zależność ta ma swoje odzwierciedlenie jeśli chodzi o zróżnicowanie pomiędzy uczestnikami z Trójmiasta (79%) oraz spoza tego obszaru (69%).

Jeśli chodzi o wpływ uzyskanych efektów na podejmowanie dalszego kształcenia, to zidentyfikowano istotną pod względem statystycznym zależność w przypadku korespondujących ze sobą zdobycie wiedzy lub umiejętności oraz uzyskania certyfikatów / świadectw. Wśród uczestników, którzy uzyskali te efekty blisko 80% badanych podjęło dalsze kształcenie, natomiast wśród osób bez efektów edukacyjnych - 60% respondentów. Większa skłonność do dalszego podnoszenia kwalifikacji występuje wśród osób, które w wyniku projektu awansowały / zmieniły stanowisko na korzystniejsze (90% w porównaniu do 74% wśród osób bez tego efektu). Największe zróżnicowanie występuje jednak pomiędzy osobami, które nie uzyskały żądanych korzyści, a uczestnikami, którzy zadeklarowali uzyskanie efektów. Wśród osób nie odczuwających efektów wsparcia dalsze kształcenie podjęło 21% badanych, natomiast wśród osób deklarujących uzyskanie korzyści dzięki projektowi odsetek ten wynosi 76%.

Kolejny aspekt analizy dotyczy tego, w jakim stopniu w ramach realizowanych projektów zostali objęci wsparciem pracownicy sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Wykres 55. Wskazanie części jaką stanowili pracownicy mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w projektach z Działania 5.5

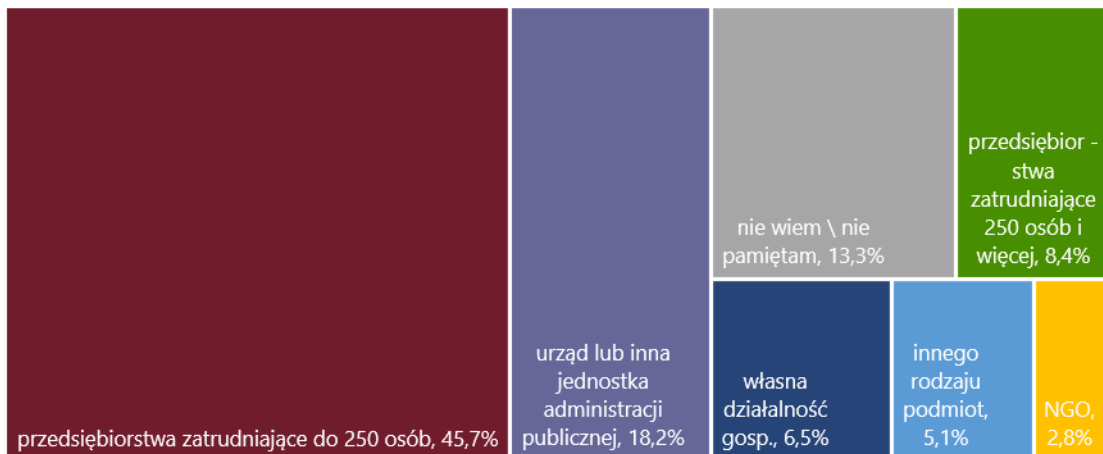


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=63

Jak wynika z badania przeprowadzonego wśród beneficjentów Działania 5.5, w co piątym (20,6%) projekcie wszyscy uczestnicy byli pracownikami mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Jednocześnie prawie 2/5 beneficjentów potwierdziło, że większość uczestników ich projektów było pracownikami MMŚP. Jednocześnie jedynie 3,2% badanych stwierdziło, że uczestnicy ich projektów reprezentowali podmioty inne niż MMŚP. Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że do większości projektów

Działania 5.5 rekrutowano przede wszystkim pracowników MMŚP, a projektów, w których w ogóle takie osoby nie występowały było stosunkowo niewiele.

Wykres 56. Rodzaj podmiotów, w których pracowali uczestnicy projektów Działania 5.5

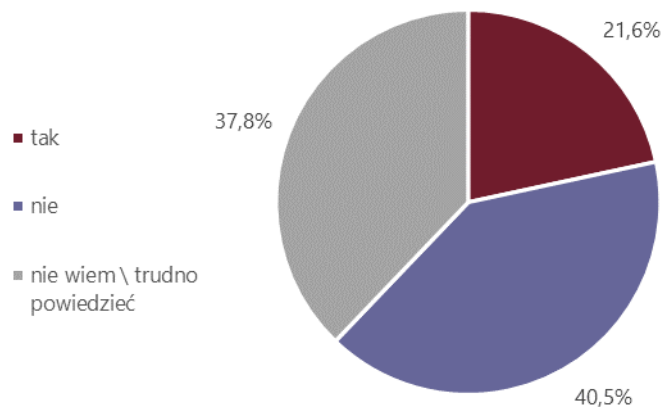


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=429

Prawie połowa (45,7%) uczestników projektów Działania 5.5, w badaniu deklarowała, zatrudnienie w przedsiębiorstwach zatrudniających do 250 osób. Następną kategorią pod względem liczebności uczestników była reprezentowana przez urzędy lub inne jednostki administracji publicznej (18,2%). Pozostałe rodzaje podmiotów były w badaniu wskazywane zdecydowanie rzadziej – warto wspomnieć tu o kategorii przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 250 osób (8,4%), czy własnej działalności gospodarczej (6,5%).

Generalnie więc, uprawniony jest wniosek o tym, że wsparcie w zakresie kształcenia ustawicznego trafiło przede wszystkim do pracowników sektora MMŚP – nawet jeśli nie stanowią oni większości uczestników projektów, to stanowią ich najliczniejszą podgrupę.

Wykres 57. Angażowanie pracodawców z sektora MMŚP w realizację projektów z Działania 5.5

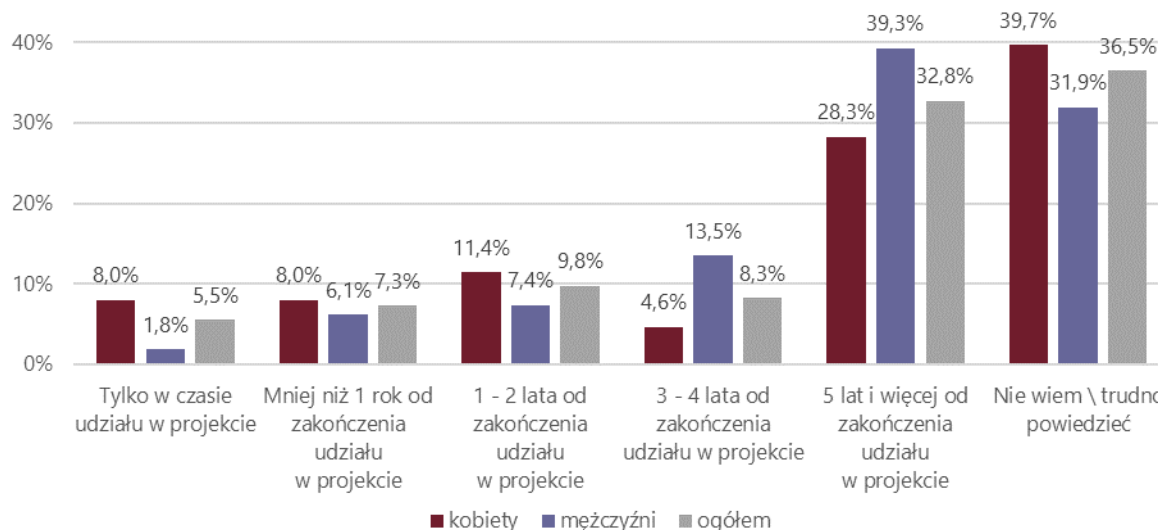


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=37; pytanie zadawane w przypadku wskazania, iż większość lub całość uczestników projektów stanowili pracownicy MMŚP

Nieco ponad 1/5 (21,6%) beneficjentów Działania 5.5 uczestniczących w badaniu angażowała pracodawców z sektora MMŚP w realizację projektów. Jednocześnie, nieco ponad 2/5 beneficjentów nie prowadziła takiego działania angażującego. Warto zwrócić uwagę, że ponad 1/3 (37,8%) respondentów nie była w stanie stwierdzić czy angażowała pracodawców MMŚP w swoje projekty.

Beneficjenci, którzy prowadzili takie działania zostali zapytani o sposób w jaki pracodawcy byli zaangażowani: przede wszystkim udostępniali oni swoje specjalistyczne kadry (ekspertów/konsultantów), niezbędną infrastrukturę czy pomagali przy promocji projektów. Natomiast powody, dla których pozostali beneficjenci nie angażowali pracodawców w działania projektowe sprowadzały się przede wszystkim do: braku takich możliwości lub założeń projektów czy braku zapotrzebowania na tego typu działania angażujące. Można zatem stwierdzić, że zwykle gdy w projektach angażowanie pracodawców z sektora MMŚP było potrzebne lub przynajmniej potencjalnie pomocne to dochodziło do niego – natomiast w przypadku braku możliwości lub potrzeby stosowania takich działań nie odbywały się one.

Wykres 58. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach Działania 5.5



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety – n=237, mężczyźni - n=163, ogółem - n=400; pytanie zadawano uczestnikom, którzy wskazali na uzyskanie przynajmniej 1 efektu

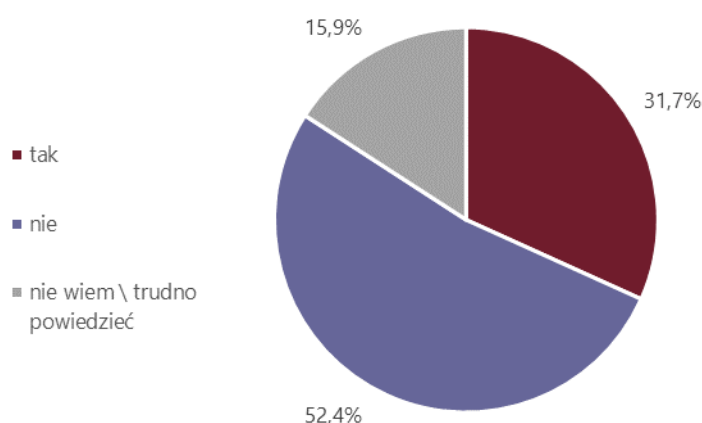
Prawie 1/3 (32,8%) uczestników projektów upowszechniających kształcenie ustawiczne wśród osób aktywnych zawodowo spodziewało się odczuwania ich efektów przez 5 lat i więcej od zakończenia tego udziału. Jednocześnie, wśród mężczyzn prawie 2/5 (39,3%) spodziewało się odczuwania efektów w tym okresie. W przypadku stwierdzeń o odczuwaniu efektów projektów w okresie 3 do 4 lat od zakończenia udziału w projekcie różnica między odpowiedziami kobiet (4,6%) i mężczyzn (13,5%) jest stosunkowo prawie trzykrotna. Jednocześnie, kobiety stosunkowo częściej niż mężczyźni spodziewały się odczuwać efekty projektów w okresie 1 do 2 lat po zakończeniu udziału (K: 11,4%; M: 7,4%), mniej niż rok po zakończeniu udziału (K: 8%; M: 6,1%), czy tylko w trakcie uczestnictwa (K: 8%; M: 1,8%).

Powyższe dane kreują stosunkowo pozytywny obraz trwałości efektywności projektów Działania 5.5, co jednak nie powinno zaskakiwać jeśli uwzględnimy wcześniejsze dane o tym, iż główne oddziaływanie projektów odnosiło się do sfery nabywania wiedzy i umiejętności, a w przypadku takiego oddziaływania należy oczekiwać rzeczywiście relatywnie długiego okresu trwałości (za wyjątkiem np. sytuacji zdezaktualizowania się nabytej wiedzy lub zmiany pracy na taką, w której nabyta wiedza i umiejętności nie będą już przydatne, a tym samym wykorzystane).

Stopień realizacji założonych celów

Poniższa analiza skoncentrowana jest na ocenie stopnia realizacji założonych celów interwencji dotyczącej PI 10iii, która wdrażana była poprzez Działanie 5.5. Analiza ta bazuje przede wszystkim na danych wskaźnikowych, które stanowią kluczowe narzędzie monitorowania postępu wdrażania interwencji i realizacji jej celów. Nim jednak przejdziemy do tego komponentu analizy, warto nakreślić kontekst bazujący na deklaracjach samych beneficjentów, jeśli chodzi o ewentualne trudności z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników.

Wykres 59. Występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach z Działania 5.5



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=63

Ponad połowa (52,4%) beneficjentów Działania 5.5 nie zidentyfikowała w badaniu występowania problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. Takie problemy zostały wspomniane przez mniej niż 1/3 (31,7%) respondentów, którzy zostali jednocześnie poproszeni o wskazanie, na czym te problemy polegały i jakich wskaźników dotyczyły. Wskaźniki dotyczące rekrutacji i udziału w projektach specyficznych grup docelowych zdaniem beneficjentów nie były osiągnięte z powodu wpływu pandemii COVID-19, rezygnacji z udziału w projektach, braku możliwości prowadzenia działań projektowych w trybie stacjonarnym, obaw przed kontaktami w większych grupach, zbyt restrykcyjnych obostrzeń sanitarnych oraz braku motywacji lub czasu potrzebnego do udziału w projektach. Źródłem większości problemów okazywała się być zatem pandemia COVID-19 oraz niechęć do uczestnictwa / ukończenia udziału w projektach.

Tabela 14. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 10iii

Nazwa wskaźnika produktu [jednostka pomiaru]	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta RPO WP (wrzesień 2023)	Osiągnięty % wartości docelowej	Prognozowana wartość na podstawie umów	Prognozowany % wartości docelowej na podstawie umów
Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w Programie [os.]	41705	71689	172%	64558	154,8%
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie [os.]	18135	27193	150%	23176	127,8%
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie [os.]	28235	50691	180%	41094	145,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; stan na 30.09.2023 r.

W żadnym z trzech wskaźników produktu, które operacjonalizują cel przedmiotowej interwencji mamy do czynienia z realizacją przyjętych założeń i to na poziomie wyższym od zakładanego. Tym samym, uznać należy że – pomimo zidentyfikowanych trudności w realizacji wskaźników – wskaźniki zostały zrealizowane, a występujące problemy nie miały charakteru krytycznego dla realizacji celów wsparcia. Należy w związku z tym stwierdzić, że w ramach Działania 5.5 osiągnięte zostały cele związane z objęciem pomocą grup docelowych, które zostały określone we wskaźnikach (osoby w wieku 25 lat i więcej; osoby w wieku 50 lat i więcej; osoby o niskich kwalifikacjach).

Tabela 15. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 10iii

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu [os.]	87% (2014)	87%	95,0% (2023)	87%	SL2014
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu [os.]	87% (2014)	87%	96,1% (2023)	87%	SL2014
Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały	87% (2014)	87%	93,9% (2023)	86%	SL2014

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
kwalifikacje lub nabyty kompetencje po opuszczeniu Programu [os.]					

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; stan na 30.09.2023 r.

Wskaźniki rezultatu w PI 10iii odnoszą się do tych samych grup docelowych, które określono we wskaźnikach produktu. I podobnie jak w przypadku wskaźników rezultatu, również i w tym przypadku mamy do czynienia z realizacją przyjętych założeń interwencji. W tym kontekście uprawnionym jest wniosek, iż zostały zrealizowane cele interwencji w PI 10iii, które dotyczyły uzyskania kwalifikacji / nabycia kompetencji przez uczestników reprezentujących wybrane grupy docelowe.

Warto w odniesieniu do omawianych wskaźników rezultatu w Działaniu 5.5 przywołać także wyniki wcześniejszej analizy, która dotyczyła PI 8i. Tam, jedyną grupą wskaźników rezultatu, w przypadku której ujawnił się istotny problem realizacyjny były wskaźniki dotyczące liczby osób, które uzyskały kwalifikacje (w ramach różnych grup docelowych). Choć w przypadku obu obszarów interwencji mamy do czynienia z różnymi grupami docelowymi, to jest porównanie tej sytuacji z sytuacją w Działaniu 5.5 obrazuje oddziaływanie na stopień realizacji wskaźników samego ich zakresu merytorycznego – w przypadku PI 10iii poszerzenia tego zakresu o element kompetencyjny, a nie ograniczanie się tylko do kwalifikacji, jak w przypadku PI 8iii. Uwzględniając powyższe, pozytywnie należy ocenić podejście obowiązujące w perspektywie finansowej 2021-2027, w ramach którego również we wsparciu aktywizacyjnym uwzględniane będą w pomiarze efektów kompetencje, a nie tylko kwalifikacje.

W badaniu jakościowym zwracano uwagę na określone uwarunkowania realizacji celów interwencji w PI 10iii, które częściowo pokrywają się deklaracjami respondentów, które przywołano wcześniej. Przede wszystkim podkreślono, co potwierdza wnioski z powyższej analizy danych wskaźników, że na poziomie całego Programu nie było w ramach PI 10iii istotnych problemów w zakresie osiągnięcia wartości docelowych wskaźników. Natomiast jeśli chodzi o to, co najbardziej zaburzało proces osiągania tych wartości, to przede wszystkim zaakcentowano negatywny wpływ pandemii COVID-19, która skutkowałą takimi problemami jak: trudności w realizacji działań szkoleniowych, konieczność zmiany formuły szkoleń, przesuwanie terminu realizacji projektów, obawy o uczestnictwo w projektach osób szczególnie narażonych na zakażenie, tj. osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, których udział w określonej skali był założony w realizowanych przedsięwzięciach.

Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji

W przypadku PI 10iii analiza dotycząca systemowych uwarunkowań wdrażania interwencji objęła zagadnienie preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych). W badaniu jakościowym podkreślano, że generalnie w tym obszarze interwencji nie zidentyfikowano istotnych problemów, jeśli chodzi o stosowanie preferencji projektowych. Jeśli pojawiały się jakieś trudności (np. w odniesieniu do kryterium dotyczącego partnerstwa, w ramach którego oceniana była kwestia stopnia wpływu partnerstwa na realizację celów projektu, co było postrzegane jako aspekt trudny do zobiiektywizowanej oceny), to nie miały one charakteru krytycznie zaburzającego lub zniekształcającego przebieg procesu oceny wniosków o dofinansowanie.

W ramach Działania 5.5 dominowały jednak kryteria wyboru projektów odnoszące się do objęcia określonych kategorii osób zaplanowanym wsparciem. Z punktu widzenia logiki ich konstruowania nie stanowiły one istotnego problemu zarówno dla wnioskodawców, jak i osób oceniających. Natomiast to, że kryteria dotyczyły właśnie kwestii związanych z dotarciem ze wsparciem do określonych grup docelowych mogło później oddziaływać kwestię realizacji wskaźników, które dotyczyły podobnych kwestii. Ale jak wykazała wcześniejsza analiza w PI 10iii istotnych problemów w tym zakresie nie było.

Generalny brak problemów w stosowaniu kryteriów wyboru projektów potwierdza wysoką efektywność stosowania preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych). Dodatkowo przeprowadzono ocenę ich trafności, odnosząc się do założeń określonych w RPO WP dla omawianego obszaru interwencji, czyli Działania 5.5. Analiza objęła kryteria formalne o charakterze specyficznym i kryteria strategiczne dot. specyficznego ukierunkowania projektu, bo w ich przypadku mówić możemy o dostosowaniu stosowanych kryteriów do specyfiki i celów interwencji. Celem Działania 5.5 była „poprawiona sytuacja osób w wieku aktywności zawodowej na rynku pracy”. W tym kontekście w szczególności ocenić należy pozytywnie zastosowanie kryteriów formalnych dotyczących: rezultatów bezpośrednich projektu oraz specyficznej grupy docelowej – w przypadku tych kryteriów występuje odwołanie do kwestii kierunkowania wsparcia tak, by było ono skierowane do grup priorytetowych i by zapewnione było odpowiednie oddziaływanie interwencji na sytuację tych grup (a grupy te wskazano w SZOOP jako grupy, które powinny być preferowane w realizowanych projektach). Z kolei jeśli chodzi o kryteria dotyczące specyficznego ukierunkowania projektu, należy wskazać na trafność zastosowania kryteriów odnoszących się do: specyficznej grupy docelowej, pracowników małych i średnich przedsiębiorstw i podmiotów ekonomii społecznej, a także porozumień z pracodawcami. Choć kwestie te niekoniecznie odnoszą się bezpośrednio do celu Działania 5.5, tj. dotyczą one preferencji, które zostały w treści SZOOP określone.

Podsumowanie

W ramach PI 10iii wdrażanego w całości poprzez Działanie 5.5 podpisano 159 umów o dofinansowanie projektów, których łączna wartość wynosi 228,9 mln zł. Projekty Działania 5.5 dofinansowane zostały na kwotę 194,5 mln zł, a do 30.09.2023 r. zakończyło w nich udział blisko 65 tys. osób. Wśród uczestników przeważały kobiety (60%), osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym (66%), w wieku do 40 roku życia (47%) oraz zamieszkałe na terenie obszaru metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (61%).

W projektach Działania 5.5 podejmowano różnego rodzaju działania mające na celu podnoszenie kompetencji i kwalifikacji, były to szkolenia i kursy z zakresu TIK, szkolenia i kursy z zakresu języków obcych oraz działania z zakresu rozwoju kwalifikacji zgodnych ze Zintegrowanym Systemem Kwalifikacji. Uczestnicy wysoko ocenili wsparcie pod kątem adekwatności do potrzeb związanych z rozwojem sytuacji zawodowej i rzadko dostrzegali braki w otrzymanym wsparciu.

Najczęstszymi efektami uzyskiwanymi przez uczestników projektów z Działania 5.5 było zdobycie wiedzy lub umiejętności (69%) oraz uzyskanie certyfikatów/świadczeń potwierdzających nabytą wiedzę/umiejętności (66%). Pozostałe efekty były wskazane zdecydowanie rzadziej – były to efekty bardziej wymierne, takie jak podjęcie pracy (13%), poprawa sytuacji materialnej (8%), znalezienie nowej / lepszej pracy (8%) czy awansowanie na korzystniejsze stanowisko (6%). Uczestnicy projektów wskazywali na dość wysoką trwałość uzyskanych efektów, najczęściej (33%) stwierdzano, iż czas przez jaki będą odczuwać oni te efekty potrwa 5 lat lub dłużej od zakończenia udziału w projekcie.

Prawie 2/3 uczestników projektów z Działania 5.5, którzy brali udział w badaniu było zdania, że projekty zachęcały ich do dalszego rozwijania kompetencji lub kwalifikacji zawodowych. W ramach przeprowadzonych analiz statystycznych nie zidentyfikowano wpływu analizowanych cech projektu oraz charakteru udzielonego wsparcia na podejmowanie dalszego kształcenia. Znaczenie okazały się mieć wybrane cechy społeczno-demograficzne (płeć oraz stopień urbanizacji miejsca zamieszkania) oraz efekty uzyskane w samym projekcie (zdobycie wiedzy / umiejętności i towarzyszące uzyskanie certyfikatów oraz awans / zmiana stanowiska pracy).

Ponad 3/4 beneficjentów przyznało, iż wśród uczestników projektów znajdowali się pracownicy mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, a uczestnicy projektów z tej grupy stanowili najszerszą grupę – 46% badanych. Jednocześnie tylko nieco ponad 1/5 beneficjentów Działania 5.5 uczestniczących w badaniu angażowała pracodawców z sektora MMŚP w realizację projektów. Beneficjenci, którzy prowadzili takie działania zostali zapytani o sposób, w jaki pracodawcy byli zaangażowani: przede wszystkim

udostępniali oni swoje specjalistyczne kadry (ekspertów/konsultantów), niezbędną infrastrukturę, czy pomagali przy promocji projektów. Natomiast powody, dla których pozostali beneficjenci nie angażowali pracodawców w działania projektowe sprowadzały się przede wszystkim do: braku takich możliwości lub założeń projektów, czy braku zapotrzebowania na tego typu działania angażujące.

Blisko 1/3 beneficjentów wskazała na występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. Źródłem większości problemów według relacji beneficjentów była pandemia COVID-19 oraz niechęć do uczestnictwa / ukończenia udziału w projektach.

W przypadku wszystkich wskaźników produktu mamy do czynienia z realizacją przyjętych założeń i to na poziomie wyższym od zakładanego. Tym samym, uznać należy że – pomimo zidentyfikowanych trudności w realizacji wskaźników – wskaźniki zostały zrealizowane, a występujące problemy nie miały charakteru krytycznego dla realizacji celów wsparcia. Z podobną sytuacją mamy do czynienia w przypadku wskaźników rezultatu, co potwierdza skuteczność wdrażania interwencji.

OCENA EFEKTÓW PROJEKTÓW RPO WP W ZAKRESIE ADAPTACYJNOŚCI (PI 8v)

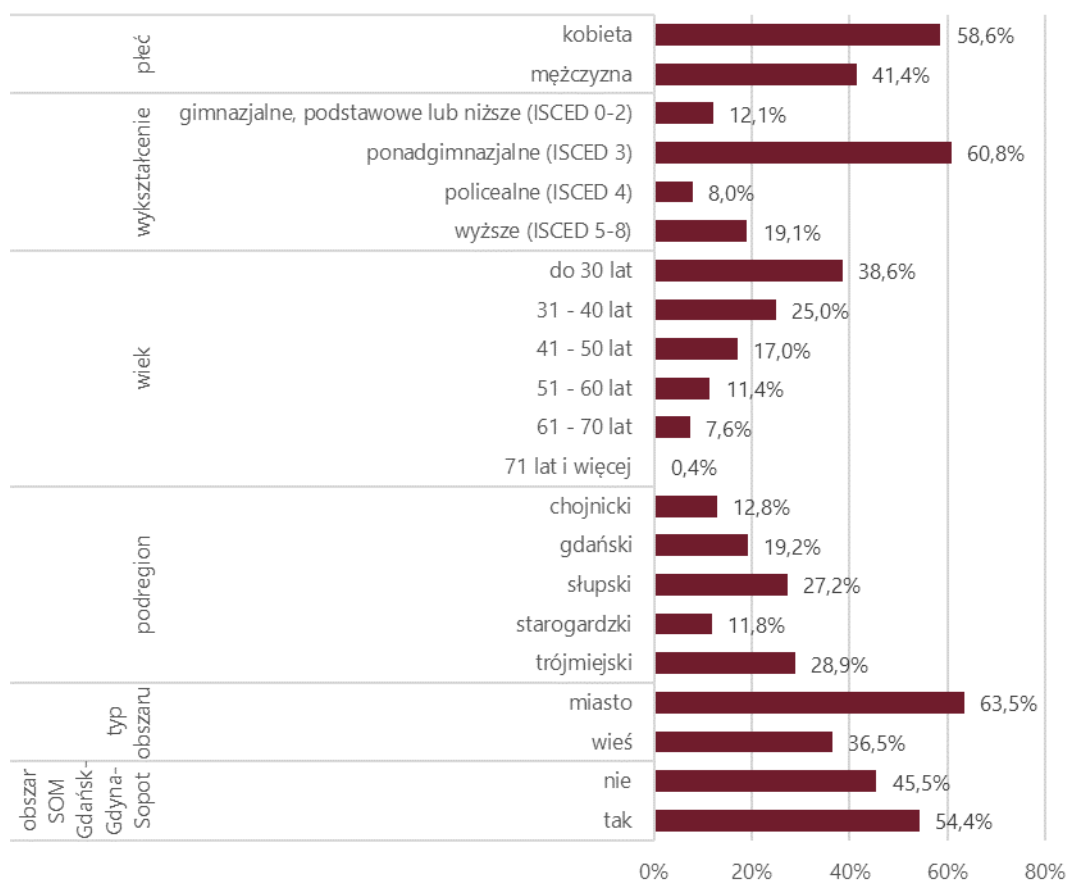
W niniejszym podrozdziale przedstawiono wyniki całości analiz przeprowadzonych w odniesieniu do wsparcia realizowanego w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów

Pierwszy element analiz odnoszących się do podjętych działań i osiągniętych efektów dotyczy struktury populacji uczestników projektów objętych badaniem. Analiza tego rodzaju danych pozwala precyzyjnie określić, do jakich kategorii trafiła pomoc w ramach ewaluowanego wsparcia w PI 8v.

W ramach Działania 5.6, którego realizacja miała poprawić sytuację osób zagrożonych zwolnieniem i zwolnionych na rynku pracy poprzez zwiększenie ich adaptacyjności zrealizowano 27 projektów z 29 rozpoczętych – oznacza to, że nie zakończono 6,9% rozpoczętych projektów. Ostateczna wartość projektów zakończonych wynosiła 42,3 mln zł (kwota dofinansowania UE: 40,2 mln zł), podczas gdy przy założeniu zakończenia wszystkich projektów mogła wynieść 44,6 mln zł (kwota dofinansowania UE: 42,4 mln zł). Ostateczna liczba uczestników projektów Działania 5.6 wyniosła 2605 osób.

Wykres 60. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów Działania 5.6



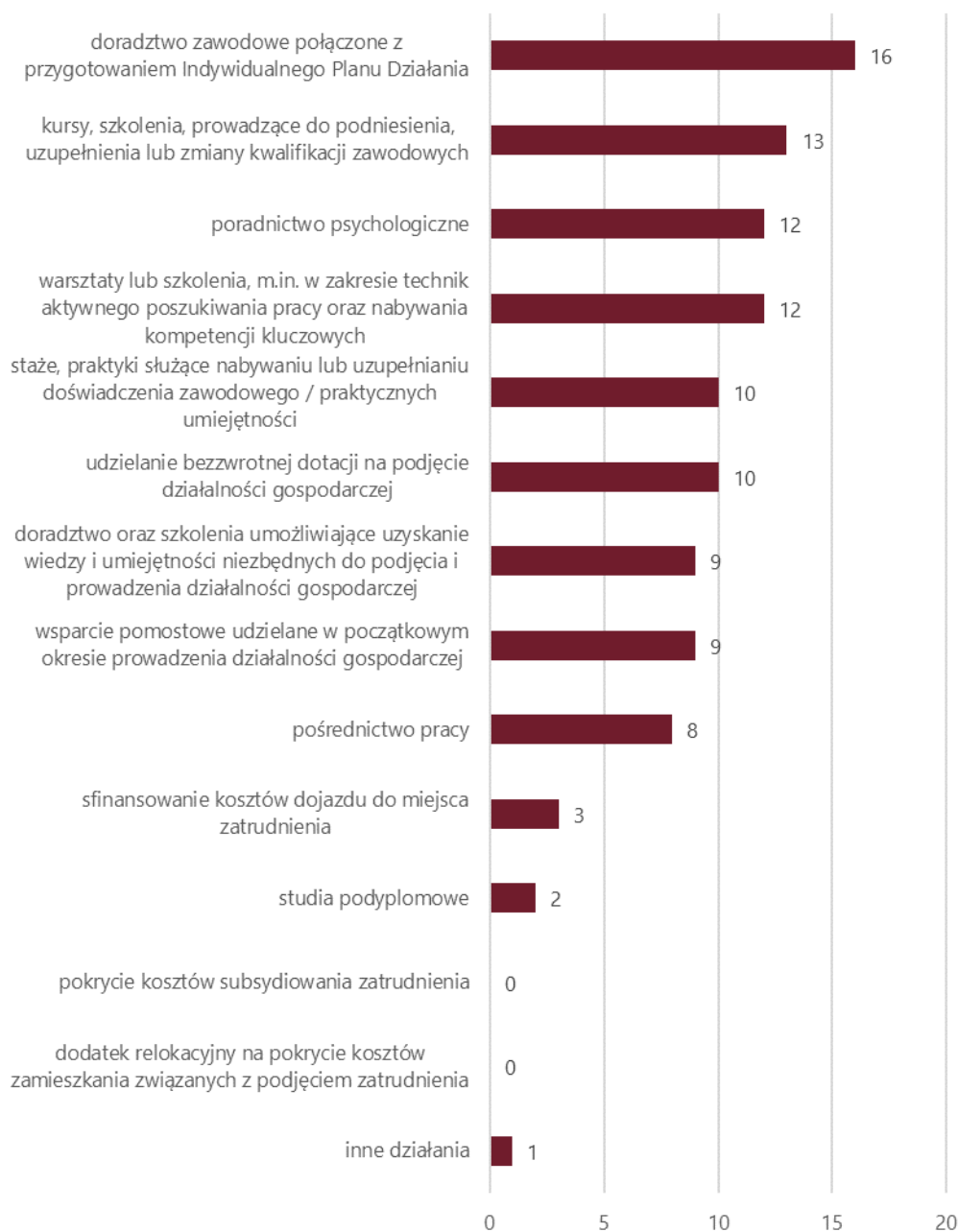
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; n=2605; dane na dzień 30.09.2023 obejmujące uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie

Ponad połowę (58,6%) uczestników projektów Działania 5.6 stanowiły kobiety, podczas gdy mężczyźni stanowili mniejszość (41,4%) uczestników. Pod względem wykształcenia większość (60,8%) biorących udział w projektach posiadało wykształcenie ponadgimnazjalne. Warto zwrócić uwagę na relatywnie wysoki (12,1%) odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym lub niższym. Najsilniej (38,6%) reprezentowaną grupą wiekową w projektach Działania 5.6 były osoby w wieku 30 lat i młodsze. Można zaobserwować, że wraz ze wzrostem przedziałów wiekowych maleją liczebności uczestników tych projektów. Najmniejsza (0,7%) liczebność uczestników była reprezentowana przez osoby w wieku 71 lat i starsze. Rozkład uczestników liczony ze względu na podregiony ukazuje stosunkowo wyważone proporcje – największa (28,9%) ilość uczestników pochodziła z podregionu trójmiejskiego, najmniejsza natomiast z podregionu chojnickiego (12,8%). Stosunkowo duża (27,2%) ilość uczestników pochodziła również z podregionu słupskiego. Prawie 2/3 (63,5%) osób biorących udział w projektach pochodziło z miast. Obszar SOM Gdańsk-Gdynia-Sopot obejmował w projektach

Działania 5.6 nieco ponad połowę (54,4%) uczestników. Na podstawie powyższych danych można stwierdzić jakie osoby najczęściej brały udział w analizowanych projektach: były to kobiety, osoby posiadające wykształcenie ponadgimnazjalne, osoby w wieku do 30 lat, osoby przebywające w podregionie trójmiejskim i osoby objęte obszarem SOM Gdańsk-Gdynia-Sopot.

Zidentyfikowaną powyżej strukturę ocenić należy jako wypadkową dwóch tendencji i oddziaływania dwojakiego rodzaju czynników. Po pierwsze, jest to odzwierciedlenie zastosowanych w ramach Działania 5.6 preferencji / wymagań dla określonych grup docelowych (chodzi tutaj przede wszystkim o udział kobiet oraz osób o relatywnie niskim poziomie kwalifikacji). Po drugie jednak, pamiętać należy, że nie wszystkich aspektach możliwe było skuteczne zapewnienie określonego poziomu udziału członków grup docelowych. I choć jedną z preferowanych grup w Działaniu 5.6 były osoby w wieku 50 lat i więcej, to stopień reprezentacji tej grupy okazał się relatywnie niewielki w całej populacji odbiorców wsparcia w ramach omawianej interwencji.

Wykres 61. Zakres projektów z Działania 5.6



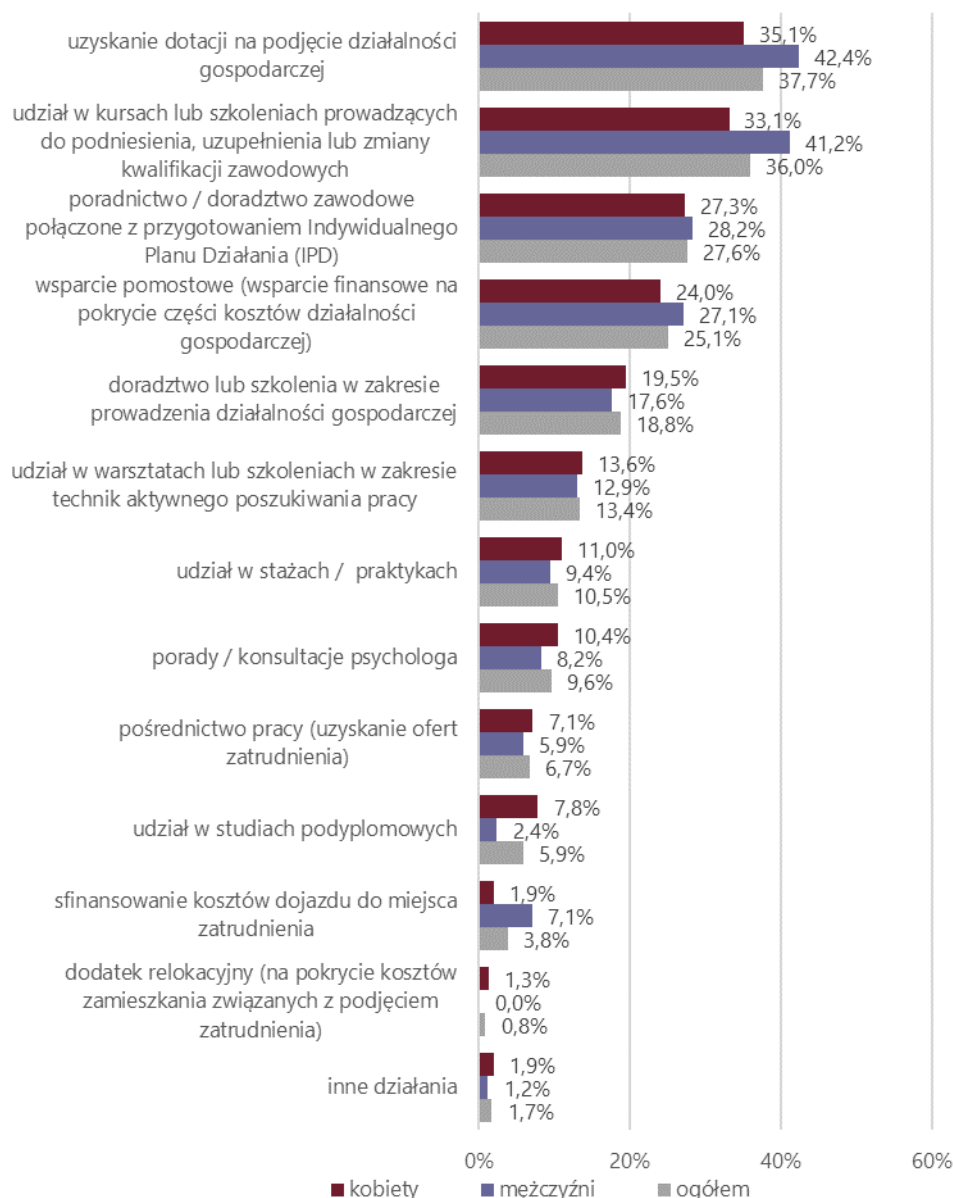
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=17; pytanie wielokrotnego wyboru

Prawie wszyscy (16 z 17) beneficjenci Działania 5.6, biorący udział w badaniu prowadzili oferowanie w swoich projektach doradztwa zawodowego. Stosunkowo często prowadzone było również inne wsparcie, takie jak kursy/szkolenia podwyższające kwalifikacje zawodowe (13), poradnictwo psychologiczne (12) czy warsztaty/szkolenia z poszukiwania pracy/nabywania kompetencji kluczowych (12). Powyższe najczęściej wykorzystywane formy wsparcia kontrastują z bardziej bezpośrednimi metodami poprawy sytuacji osób zagrożonych zwolnieniem oraz zwolnionych z pracy, które również były

wykorzystywane w projektach: staże/praktyki (10), bezzwrotna dotacja na podjęcie działalności gospodarczej (10), wsparcie pomostowe udzielane na początkowym etapie prowadzenia działalności (9) czy pośrednictwo pracy (8). Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że wsparcie podejmowane w Działaniu 5.6 zwykle miało charakter kompleksowy.

Zidentyfikowaną powyżej strukturę realizowanych w projektach form wsparcia należy ocenić pozytywnie. Po pierwsze, w przypadku wsparcia dotyczącego adaptacyjności kluczowe znaczenie ma pomoc doradcza – a ta miała w projektach charakter dominujący. Jest to o tyle istotne, że każdorazowo pomoc oferowana osobom zwalnianym lub zagrożonym zwolnieniem musi mieć charakter zindywidualizowany i dostosowany zarówno do potrzeb danej osoby, jak i jej potencjału. Wsparcie doradcze jest pod tym względem optymalne. Po drugie, kolejne pod względem częstości występowania w projektach formy wsparcia odnoszą się do różnych aspektów wzmacniania potencjału uczestników, co pozwoliło zapewnić im pomoc nie tylko zróżnicowaną, ale właściwie całościową, tj. obejmującą wsparcie kompetencyjne, psychologiczne, czy umożliwiające nabycie praktycznego doświadczenia. Po trzecie, te formy wsparcia, których częstość stosowania była mniejsza traktować należy nie tyle jako mniej adekwatne wobec potrzeb uczestników, co mające bardziej specyficzny charakter, a tym samym obejmujące relatywnie mniejszą liczbę uczestników (np. tych, którzy rozpoczynali działalność gospodarczą, potrzebujących wsparcia kompetencyjnego w formie studiów podyplomowych, czy wymagających wsparcia towarzyszącego).

Wykres 62. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.6

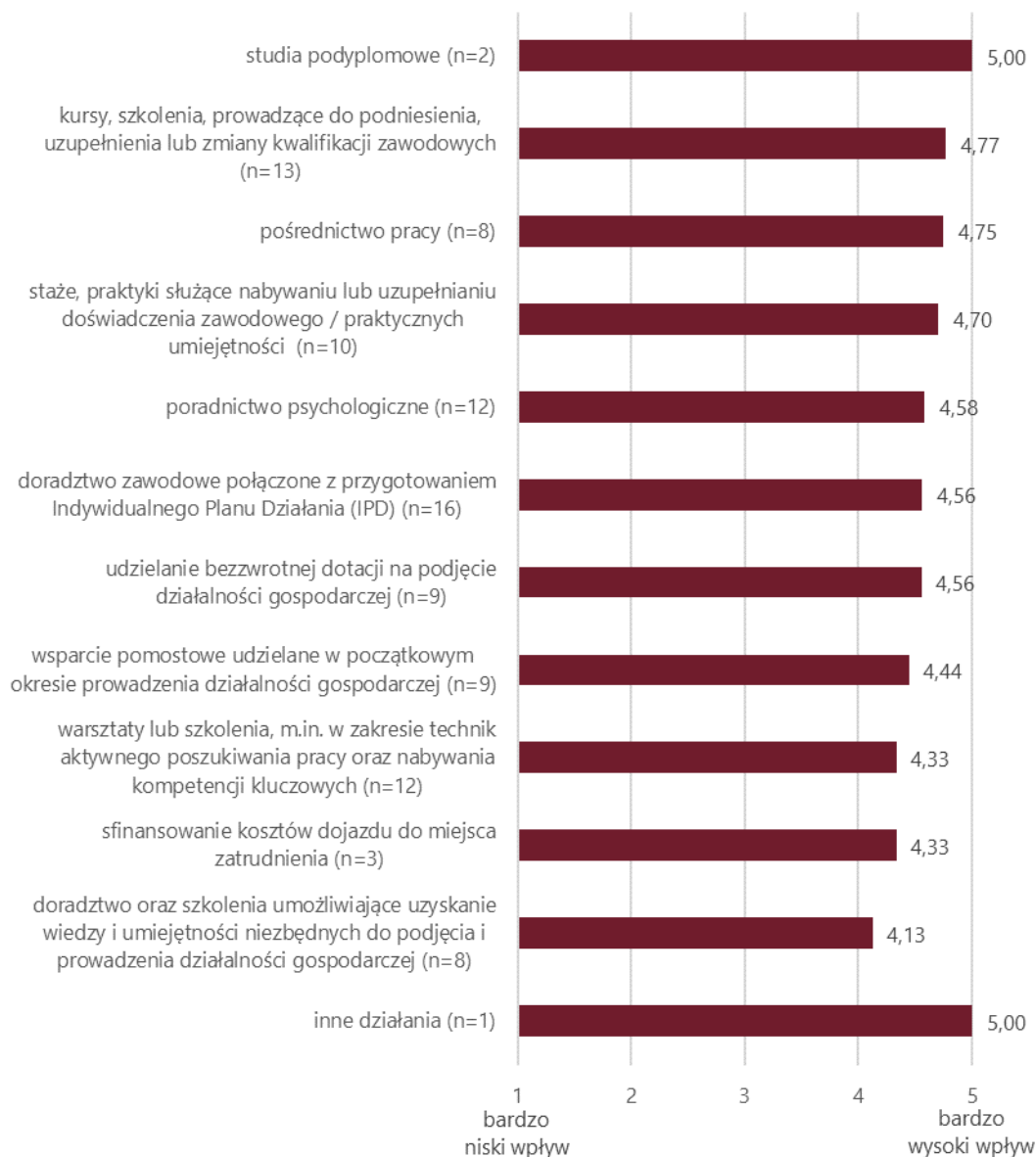


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=154, mężczyźni - n=85, ogółem - n=239; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ponad 1/3 (37,7%) uczestników projektów Działania 5.6, którzy wzięli udział w badaniu otrzymało wsparcie w postaci uzyskania dotacji na podjęcie działalności gospodarczej. Podobna liczba (36%) respondentów brała udział w kursach/szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe. Ponad 1/4 (27,6%) uczestników korzystała z poradnictwa / doradztwa zawodowego i nieco mniej (25,1%) ze wsparcia pomostowego na prowadzenie działalności gospodarczej. Stosunkowo często zatem w projektach wspierano osoby, które chciały rozpocząć i prowadzić własną działalność gospodarczą lub/i podnosić swoje kwalifikacje zawodowe. Warto zwrócić uwagę na stosunkowo niewielkie proporcje innych

form wsparcia takie jak udział w stażach/praktykach zawodowych (10,5%), korzystanie z porad/konsultacji psychologa (9,6%) czy pośrednictwo pracy (6,7%). Ostatecznie projekty realizowane w ramach Działania 5.6 najczęściej przekazywały bezpośrednie wsparcie w postaci pomocy materialnej czy podnoszenia szans/możliwości uczestników na rynku zawodowym. Cztery najczęściej uzyskiwane przez wszystkich uczestników formy wsparcia w projektach Działania 5.6 jednocześnie były formami, z których stosunkowo częściej korzystali mężczyźni niż kobiety: uzyskanie dotacji na podjęcie działalności gospodarczej (M: 42,4%; K: 45,1%), udział w kursach/szkoleniach nastawionych na rozwój kwalifikacji zawodowych (M: 41,2%; K: 33,1%), poradnictwo/doradztwo zawodowe (M: 28,2%; K: 27,3%) oraz wsparcie pomostowe (M: 27,1%; K: 24%). Największe różnice między częstością korzystania z danej formy wsparcia ze względu na płeć obserwowane są w przypadku udziału w studiach podyplomowych na korzyść kobiet (M: 2,4%; K: 5,9%) oraz finansowania kosztów dojazdu na miejsce zatrudnienia (M: 7,1%; K: 1,9%). Jednocześnie żaden z mężczyzn nie skorzystał z dodatku relokacyjnego.

Wykres 63. Średnia ocena wpływu poszczególnych form wsparcia na poprawę sytuacji na rynku pracy osób zagrożonych zwolnieniem i zwolnionych w ramach projektów Działania 5.6



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; pytanie zadawane w przypadku realizacji danej formy wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

Beneficjenci Działania 5.6 dokonywali oceny wpływu form wsparcia stosowanych w ich projektach. Na początku warto zwrócić uwagę, że średnia ocen (wyrażona na skali od 1 do 5 gdzie 5 oznaczało najwyższą ocenę) w przypadku każdej formy wsparcia była wyższa niż 4 punkty – oznacza to, że każda forma wsparcia została średnio oceniona jako co najmniej dobra. Najwyższe oceny otrzymały formy wsparcia o charakterze praktycznym (podwyższającym kompetencje), ale jednocześnie nie bezpośrednio finansowym: studia podyplomowe (5 pkt., 2 beneficjentów), kursy/szkolenia podnoszące kwalifikacje

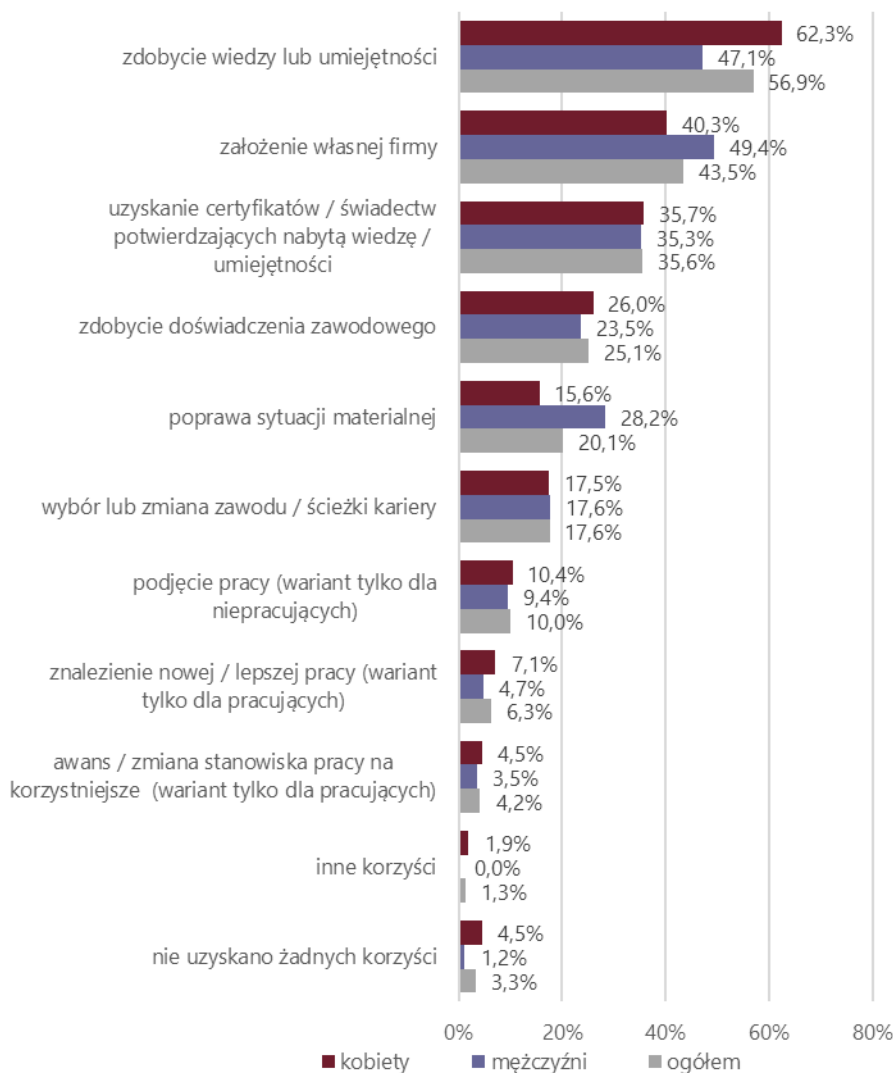
zawodowe (4,77 pkt., 13 beneficjentów), pośrednictwo pracy (4,75 pkt., 8 beneficjentów) oraz staże/praktyki (4,7 pkt., 10 beneficjentów). Pozostałe formy wsparcia takie jak poradnictwo psychologiczne (4,58 pkt., 12 beneficjentów), doradztwo zawodowe (4,56 pkt., 16 beneficjentów) czy dotacje na podjęcie działalności gospodarczej (4,56 pkt., 9 beneficjentów) otrzymywały już nieco niższe oceny. Beneficjenci Działania 5.6 największą skuteczność zaobserwowali w formach wsparcia zwiększających kompetencje lub bezpośrednio pomagających w znalezieniu pracy.

Kwestia oddziaływania i skuteczności poszczególnych form wsparcia oferowanych w Działaniu 5.6 oraz ich ewentualnych kombinacji była także podejmowana w badaniu jakościowym. Zwrócono w tym przypadku uwagę przede wszystkim na takie aspekty jak:

- duża skuteczność wsparcia finansowego dotyczącego uruchamiania własnej działalności gospodarczej (i duże zapotrzebowanie na tego rodzaju pomoc);
- duża skuteczność wsparcia merytorycznego realizowanego w formule szkoleń i studiów podyplomowych (możliwość uzyskania konkretnych i wiarygodnych z punktu widzenia pracodawcy kwalifikacji, przy jednoczesnym zastrzeżeniu, że szkolenia o profilu zawodowym powinny być też wspomagane szkoleniami „miękkimi”);
- duża skuteczność wsparcia stażowego jako pozwalającego na nabycie konkretnego doświadczenia zawodowego;
- użyteczność doradztwa zawodowego (ta forma wsparcia pozwalała niekiedy weryfikować pierwotne plany zawodowe uczestników i kierować je w stronę innych branż / zawodów niż te pierwotnie rozważane przez uczestników);
- użyteczność wsparcia psychologicznego (przy jednoczesnym zastrzeżeniu, że jej skuteczność jest ograniczona zbyt małym zakresem czasowym tego elementu pomocy, podczas gdy powinno ono mieć – przynajmniej w przypadku niektórych grup docelowych – charakter ciągły w okresie realizacji projektu);
- kluczowe znaczenie właściwej diagnozy potrzeb uczestnika i zaoferowania mu zindywidualizowanej konfiguracji instrumentów pomocowych;
- zależność skuteczności poszczególnych form wsparcia od indywidualnej motywacji uczestnika;
- kluczowe znaczenie kwestii dotarcia do osób z grupy docelowej jako warunek skuteczności prowadzonych działań projektowych;
- problemy administracyjne z realizacją specjalistycznych szkoleń dla pojedynczych uczestników projektu.

Zamykając wątek zakresu działań projektowych oraz wstępnej identyfikacji ich skuteczności poniżej przedstawiono bardziej szczegółowe wyniki analiz dotyczących tego, jakie efekty udało się osiągnąć w projektach z Działania 5.6.

Wykres 64. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działania 5.6



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=154, mężczyźni - n=85, ogółem - n=239; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dominującym (56,9% wskazań) efektem dla uczestników projektów z Działania 5.6 okazało się zdobycie wiedzy lub umiejętności. Biorąc pod uwagę kompleksowość pomocy oferowanej uczestnikom można powiedzieć, że jest efekt w pewnym stopniu integrujący różne formy wsparcia, czy wręcz zdecydowaną ich większość (zapewne poza jednorazowym i pomostowym wsparciem finansowym). Tym samym, nie powinno dziwić, że akurat ten efekt dostrzegany był przez uczestników najczęściej. Blisko połowa (43,5%) respondentów uzyskała efekt w postaci założenia własnej firmy, co jest bezpośrednią

konsekwencją zidentyfikowanej wcześniej skali objęcia badanych uczestników pomocą finansową na uruchomienie działalności gospodarczej. Nieco ponad jedna trzecia (35,6%) respondentów wskazała na osiągnięcie efektu potwierdzenia nabytej wiedzy / umiejętności uzyskaniem świadectw / certyfikatów. Jednej czwartej (25,1%) udało się zdobyć doświadczenie zawodowe, a jednej piątej (20,1%) poprawić swoją sytuację materialną. Pozostałe efekty były wskazywane przez mniej niż jedną piątą respondentów. Z uwagi na brak istotności statystycznej w przypadku różnic ze względu na płeć dla większości powyższych efektów, porównania mogą zostać przeprowadzone w dwóch przypadkach: efektu zdobycia wiedzy/umiejętności oraz poprawy sytuacji materialnej. Wśród przedstawicieli obu płci najczęściej uzyskiwanymi w projektach Działania 5.6 efektami było zdobycie wiedzy/umiejętności (K: 62,3%; M: 47,1). Efekt w postaci poprawy sytuacji materialnej uzyskiwało ponad 1/4 (28,2%) mężczyzn i mniej niż 1/5 (15,6%) kobiet.

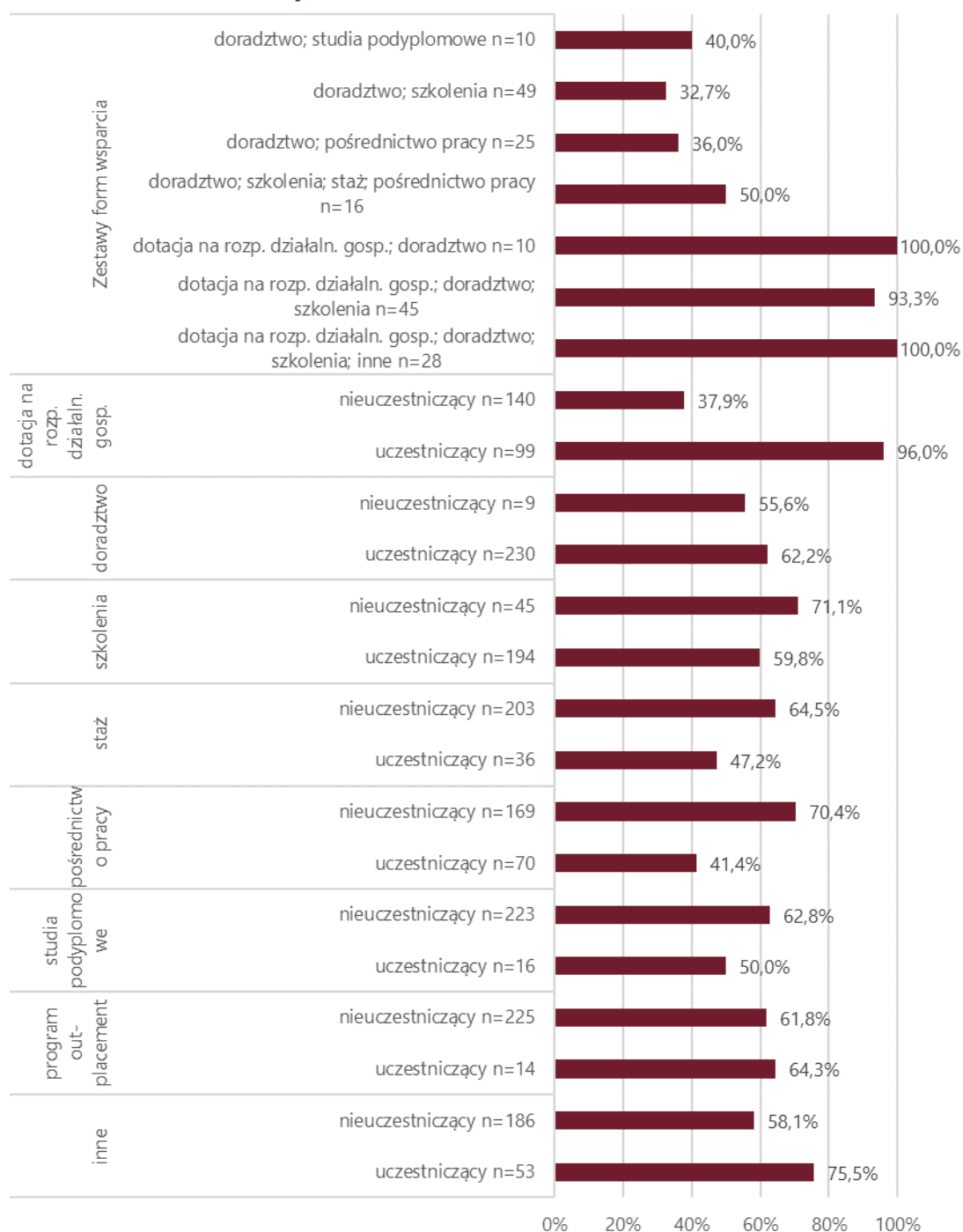
Osoby, które uczestniczyły w projektach jako niepracujący i które znalazły pracę dzięki udziałowi w projekcie poproszono o określenie, czy nadal pracują w tym miejscu – dokładnie połowa respondentów potwierdziła pracę w tym miejscu zatrudnienia, które uzyskali dzięki projektowi. W ich przypadku dominuje dotychczasowy staż pracy wynoszący od 3-4 lata i 4-5 lat. Z kolei wśród osób, które już nie pracują w tym miejscu pracy, w którym rozpoczęli pracę dzięki udziałowi w projekcie dominował staż pracy w tym miejscu wynoszący od 0,5 do 1 roku, relatywnie często okres ten wynosił także mniej niż 0,5 roku, od 1,5 roku do 2 lat i od 4 do 5 lat.

Jeśli natomiast chodzi o osoby, które do projektu w Działaniu 5.6 przystępowały jako pracujący, ale które dzięki udziałowi w projekcie zmieniły pracę dominuje sytuacja, w której osoby te nadal pracują w miejscu pracy uzyskanym w związku z uczestnictwem w projekcie. Dominuje w ich przypadku dotychczasowy staż pracy od 3,5 roku do 4 lat, choć relatywnie często wskazywano także od 1,5 roku do 2 lat i od 3 do 4 lat.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy wpływu uczestnictwa w poszczególnych formach i zestawach form wsparcia na skuteczność i efektywność wsparcia w ramach PI 8vi. Na potrzeby analiz za wyznacznik efektywności, czyli miary skali efektów uzyskanych efektów przyjęto liczbę efektów wskazanych przez uczestników, która mogła wynosić od 0 do 6. W przypadku skuteczności wyznacznikiem stało się uzyskanie przynajmniej jednego efektu związanego z celem Działania 5.6, jakim jest poprawa sytuacji na rynku pracy uczestników. Za efekty związane z celem przyjęto podjęcie pracy, znalezienie nowej / lepszej pracy, awans / zmiana stanowiska pracy na korzystniejsze, założenie własnej firmy oraz poprawę sytuacji materialnej.

W początkowej fazie analiz podjęto próbę przypisania uczestników do zestawów form wsparcia na podstawie bardziej szczegółowej ich klasyfikacji obecnej w kwestionariuszu badania Mixed-mode, lecz liczba wyróżnionych w ten sposób zestawów form wsparcia była zbyt duża (58), co doprowadziło do zbyt dużego rozdrobnienia i uniemożliwiło analizę. W konsekwencji przypisanie do form wsparcia oraz zestawów form wsparcia zaczerpnięte zostało z danych SL2014, na ich podstawie zidentyfikowano 19 zestawów form wsparcia, z których do analizy włączono 6, w których wzięło udział co najmniej 10 uczestników. Wyłącznie z analizy mniej licznych zestawów form wsparcia było konieczne dla zapewnienia odpowiedniego poziomu wiarygodności analizy statystycznych. Wyniki przeprowadzonych analiz przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres 65. Wpływ uczestnictwa w poszczególnych formach oraz zestawach form wsparcia na skuteczność wsparcia z Działania 5.6

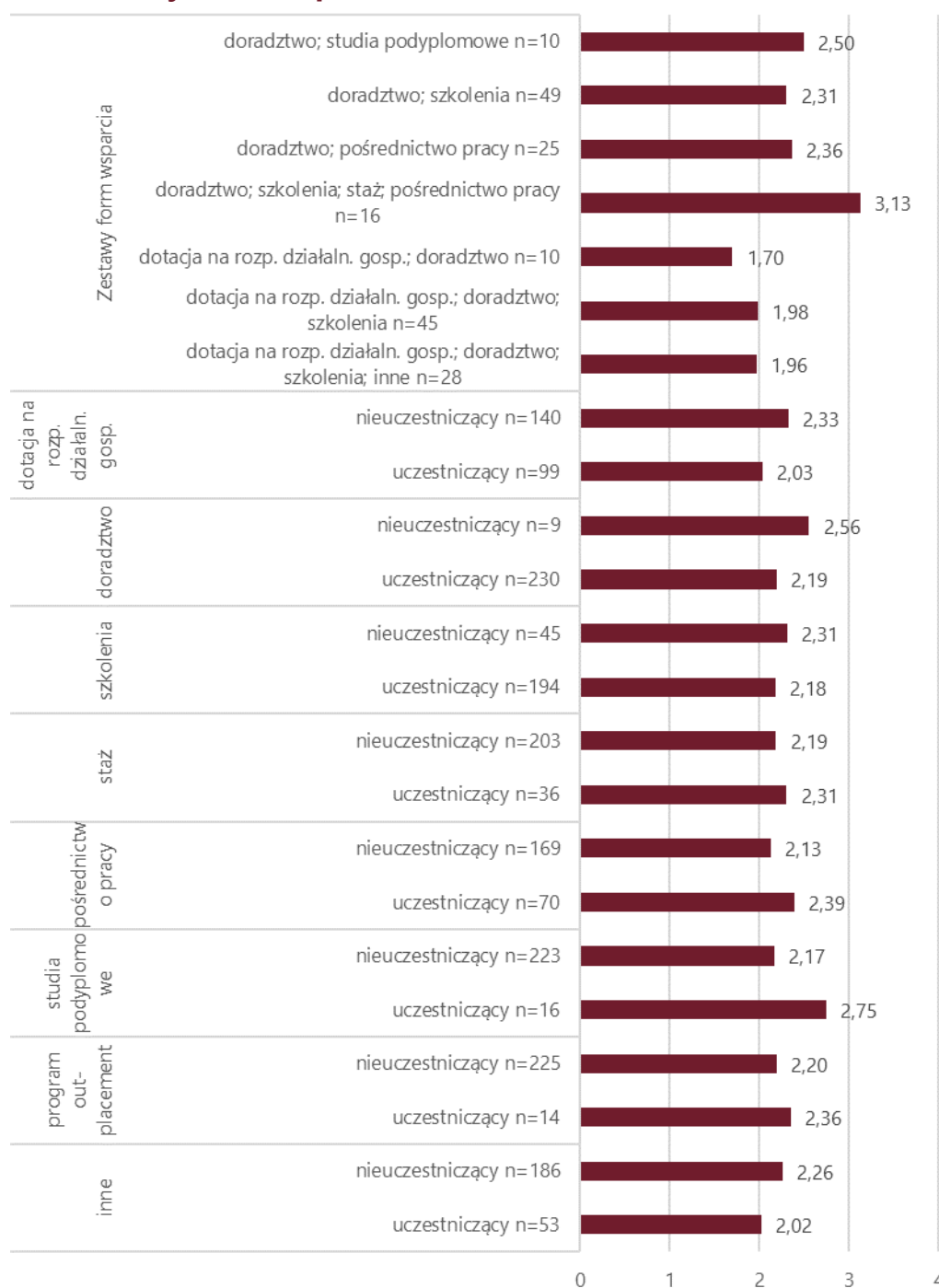


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami

Według wyników analiz statystycznych występuje istotna statystycznie zależność pomiędzy zestawem form wsparcia, w którym wziął udział uczestnik, a będącą wyznacznikiem skuteczności poprawą sytuacji na rynku pracy. Największa różnicowanie występuje pomiędzy zestawami form wsparcia obejmującymi dotację na rozpoczęcie

działalności gospodarczej oraz pozostałymi. W przypadku uzyskania dotacji poprawa sytuacji zawodowej w postaci założenia firmy jest niejako wpisana w sam udział w projekcie, stąd odsetki na poziomie 100% lub bliskie 100%. Wśród pozostałych zestawów form wsparcia zwraca uwagę relatywnie wysoka skuteczność najszerszego z analizowanych zestawu form doradztwo, szkolenia, staż i pośrednictwo pracy, którego 50% uczestników poprawiło swoją sytuację na rynku pracy. Najmniejszą skutecznością charakteryzuje się zestaw doradztwo i szkolenia, spośród jego uczestników 32,7% poprawiło swoją sytuację na rynku pracy. Jeśli chodzi o analizę pojedynczych form, gdzie porównywano osoby uczestniczące w danej formie z wszystkimi, które nie wzięły w niej udziału, to zidentyfikowano istotny pod względem statystycznym wpływ na poprawę sytuacji na rynku pracy uzyskania dotacji (osoby uczestniczące 96%, nieuczestniczące 37,9%) oraz form wsparcia klasyfikowanych w SL2014 jako inne (osoby uczestniczące 75,5%, nieuczestniczące 58,1%). Niejako negatywną zależność zidentyfikowano w przypadku udziału w stażu (osoby uczestniczące 47,2%, nieuczestniczące 64,5%) oraz pośrednictwie pracy (osoby uczestniczące 41,4%, nieuczestniczące 70,4%), choć nie należy interpretować tego w kategoriach niekorzystnego oddziaływania wsparcia na sytuację uczestników. Zależność ta najprawdopodobniej wynika ze zróżnicowanej sytuacji osób, do których kierowane są poszczególne formy wsparcia – osoby objęte stażami i pośrednictwem zawodowym mogły być w trudniejszej sytuacji i stąd mniejsza w ich przypadku liczba osób, których sytuacja na rynku pracy się poprawiła.

Wykres 66. Wpływ uczestnictwa w poszczególnych formach oraz zestawach form wsparcia na efektywność wsparcia z Działania 5.6



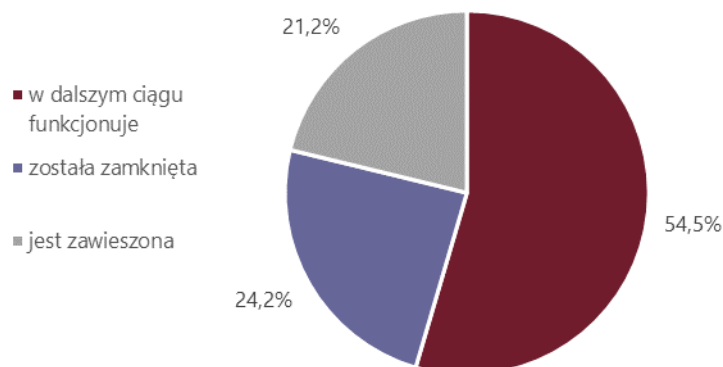
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami

W ramach przeprowadzonych analiz nie zidentyfikowano istotnej statystycznie zależności pomiędzy udziałem w poszczególnych formach i zestawach form wsparcia a efektywnością wsparcia definiowaną przez liczbę efektów. Choć nominalnie widoczne są pewne różnice choćby dla osób uczestniczących w studiach podyplomowych czy zestawie

form doradztwo, szkolenia, staż i pośrednictwo pracy, to różnice nie są istotne statystycznie i należy wyciągnąć wniosek, iż uczestnicy w poszczególnych zestawów form wsparcia oraz osoby uczestniczące w porównaniu do nieuczestniczących w poszczególnych formach wsparcia nie różnią się pod względem liczby uzyskiwanych efektów i tym samym efektywności wsparcia.

Z kolei respondentów, którzy utworzyli firmę poproszono o określenie sytuacji bieżącej i ocenę sytuacji przyszłej tych podmiotów.

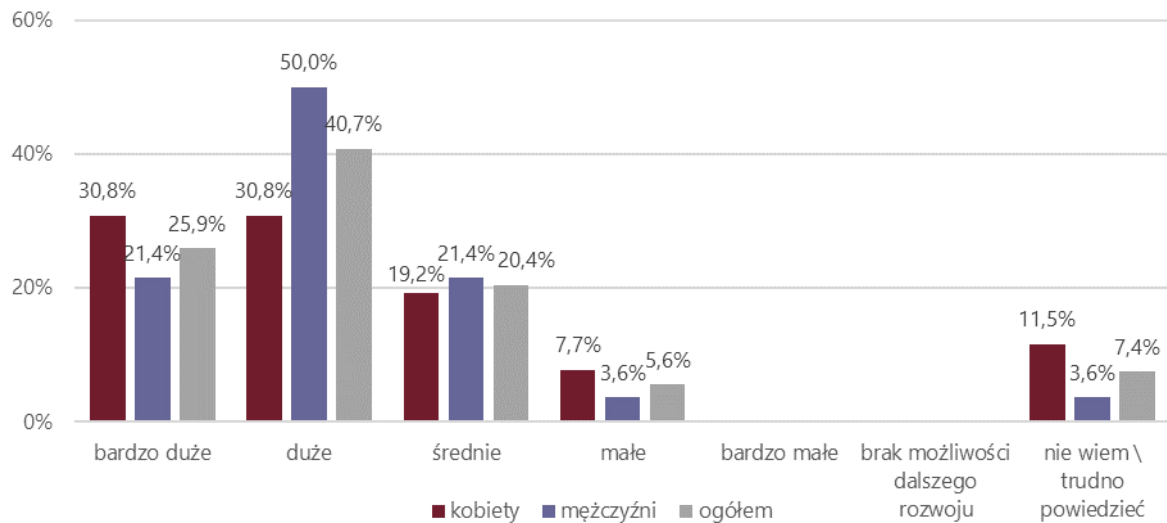
Wykres 67. Sytuacja firm utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w Działaniu 5.6



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=99; pytanie zadawane osobom, które otrzymały dotację na założenie działalności gospodarczej

Ponad połowa (54,5%) firm, które zostały utworzone w rezultacie projektów z Działania 5.6 nadal funkcjonowała w momencie realizacji badania. Nieco ponad jedna piąta (21,2%) respondentów zawiesiła prowadzoną działalność, natomiast jedna piąta firm (24,2%) została definitywnie zamknięta.

Wykres 68. Ocena możliwości dalszego rozwoju firm powstałych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.6

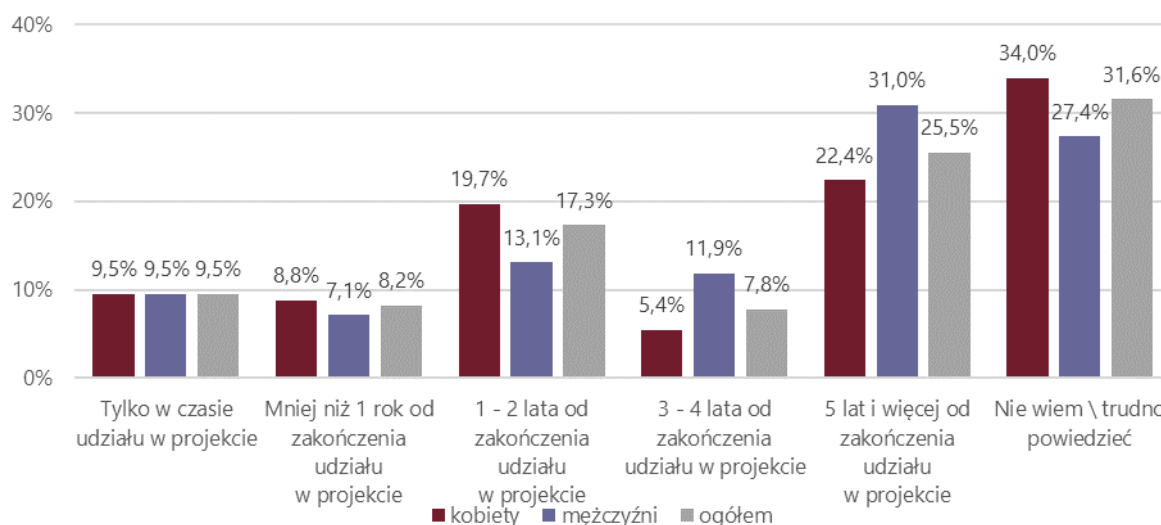


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=26, mężczyźni - n=28, ogółem - n=54; pytanie zadawane osobom, których założone firmy nadal funkcjonują

Uczestnicy projektów dotyczących adaptacyjności pracowników najczęściej (40,7%) oceniali możliwości dalszego rozwoju po udziale w projekcie jako duże – ponadto prawie 1/4 (25,9%) uczestników stwierdzała, że możliwości te będą bardzo duże, a nieco ponad 1/5 mówiła o średnich możliwościach. Żaden uczestnik nie ocenił tych możliwości jako bardzo małych, a niewielka (5,6%) część z nich oceniła je jako małe. Wydaje się więc, że sytuacja firm utworzonych dzięki wsparciu, które nadal funkcjonują, jest nie tylko stabilna, ale daje szansę na dalszy rozwój utworzonych przedsiębiorstw.

W toku analizy wyników badania mixed-mode stwierdzono, że dla powyższych danych różnica między odpowiedziami kobiet i mężczyzn nie jest istotna statystycznie.

Wykres 69. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach Działania 5.6



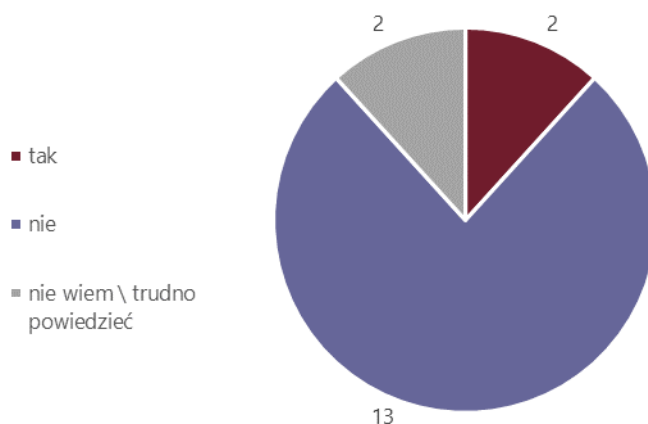
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=147, mężczyźni - n=84, ogółem - n=231; pytanie zadawano uczestnikom, którzy wskazali na uzyskanie przynajmniej 1 efektu

Uczestnicy projektów zwiększających adaptacyjność pracowników (PI 8V) najczęściej (25,5%) stwierdzali, że efekty tych projektów będą dla nich odczuwalne przez 5 lat i dłużej od zakończenia udziału. Pozostałe stwierdzenia pojawiały się rzadziej: 3-4 lata po zakończeniu (7,8%), 1-2 lat po zakończeniu (17,3%), mniej niż 1 rok od zakończenia (8,2%), tylko w czasie udziału (9,5%). Odpowiedzi kobiet i mężczyzn nie można traktować jako wskazujących na różnicujące obie te grupy – w toku analizy stwierdzono brak istotnych statystycznie różnic w deklaracjach respondentów reprezentujących każdą z tych grup.

Stopień realizacji założonych celów

Poniższa analiza skoncentrowana jest na ocenie stopnia realizacji założonych celów interwencji dotyczącej PI 8v która wdrażana była poprzez Działanie 5.6. Analiza ta bazuje przede wszystkim na danych wskaźnikowych, które stanowią kluczowe narzędzie monitorowania postępu wdrażania interwencji i realizacji jej celów. Nim jednak przejdziemy do tego komponentu analizy, warto nakreślić kontekst bazujący na deklaracjach samych beneficjentów, jeśli chodzi o ewentualne trudności z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników.

Wykres 70. Występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach z Działania 5.6



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; n=17

Spośród 17 beneficjentów Działania 5.6 uczestniczących w badaniu tylko 2 wskazało na występowanie problemów w realizacji wartości docelowych wskaźników. Odwoływali się oni w tym przypadku do takich czynników jak: brak chęci uczestników do odbywania staży zawodowych i trudności z rekrutacją oraz specyficzny charakter grupy docelowej, co generowało określone problemy z dotarciem do niej.

Niemniej jednak, w przypadku zdecydowanej większości (13) realizatorów projektów nie potwierdzono występowania żadnych problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników.

Tabela 16. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 8v

Nazwa wskaźnika produktu [jednostka pomiaru]	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta RPO WP (wrzesień 2023)	Osiągnięty % wartości docelowej	Prognozowana wartość na podstawie umów	Prognozowany % wartości docelowej na podstawie umów
Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w Programie [os.]	2065	2591	125%	2595	125,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; stan na 30.09.2023 r.

Jedyny wskaźnik produktu dotyczący PI 8v cechuje się nie tylko osiągnięciem, ale i przekroczeniem założonej wartości docelowej. Tym samym, uprawniony jest wniosek o tym, iż został zrealizowany cel interwencji dotyczący objęcia wsparciem osób

pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Tabela 17. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 8v

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana na (2023)	Źródło
Liczba osób, które po opuszczeniu Programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie [os.]	50% (2013)	55%	58,6% (2023)	55%	SL2014
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu [os.]	90% (2014)	90%	92,5% (2023)	91%	SL2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; stan na 30.09.2023 r.

W przypadku obu wskaźników rezultatu odnoszących się do PI 8v również mamy do czynienia z realizacją przyjętych założeń. Tym samym mówić możemy o realizacji celów interwencji zarówno w aspekcie dotyczącym podjęcia pracy lub kontynuacji zatrudnienia przez osoby objęte wsparciem oraz odnoszącym się do uzyskania kwalifikacji lub nabycia kompetencji przez uczestników projektów realizowanych w ramach Działania 5.6.

W badaniu jakościowym zwracano uwagę, że na realizację celów interwencji mogły wpływać rezygnacje beneficjentów z realizacji projektów wybranych do dofinansowania, natomiast te podmioty, które już zdecydowały się na realizację swoich przedsięwzięć nie miały problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. Powyższa analiza potwierdza tę diagnozę. Jednocześnie, podkreślano fakt, iż Działanie 5.6 było w ramach OP 5 takim obszarem interwencji, którego wdrażanie nie zostało istotnie zaburzone przez pandemię COVID-19 ze względu na to, że projekty z tego Działania były realizowane przede wszystkim przed kryzysem pandemicznym.

Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji

W przypadku PI 8v analiza dotycząca systemowych uwarunkowań wdrażania interwencji objęła zagadnienie preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych). W badaniu jakościowym podkreślano, że generalnie w tym obszarze interwencji nie zidentyfikowano istotnych problemów, jeśli chodzi o stosowanie preferencji projektowych.

Generalny brak problemów w stosowaniu kryteriów wyboru projektów potwierdza wysoką efektywność stosowania preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych).

Dodatkowo przeprowadzono ocenę ich trafności, odnosząc się do założeń określonych w

RPO WP dla omawianego obszaru interwencji, czyli Działania 5.6. Analiza objęła kryteria formalne o charakterze specyficznym i kryteria strategiczne dot. specyficznego ukierunkowania projektu, bo w ich przypadku mówić możemy o dostosowaniu stosowanych kryteriów do specyfiki i celów interwencji. Celem Działania 5.6 była „poprawiona sytuacja osób zagrożonych zwolnieniem i zwolnionych na rynku pracy”. W tym kontekście w szczególności ocenić należy pozytywnie zastosowanie kryterium formalnego dotyczącego rezultatów bezpośrednich projektu – w przypadku tego kryterium występuje odwołanie do kwestii kierunkowania wsparcia tak, by było ono skierowane do grup docelowych i zapewniało realną poprawę ich sytuacji zawodowej. Z kolei jeśli chodzi o kryteria dotyczące specyficznego ukierunkowania projektu, należy wskazać na trafność zastosowania kryterium odnoszącego się do: specyficznego docelowej, które to kryterium akcentuje kwestię skierowania wsparcia do preferowanych grup docelowych, tj.: osób w wieku 50 lat i więcej, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, kobiet.

Podsumowanie

W ramach PI 8v wdrażanego w całości poprzez Działanie 5.6 podpisano 29 umów o dofinansowanie projektów, których łączna wartość wynosi 44,6 mln zł. Projekty Działania 5.6 dofinansowane zostały na kwotę 42,4 mln zł, a do 30.09.2023 r. zakończyły w nich udział 2,6 tys. osób. Wśród uczestników przeważały kobiety (59%), osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym (61%), w wieku do 30 roku życia (39%) oraz zamieszkałe na terenach miejskich (64%).

W projektach Działania 5.6 podejmowano przede wszystkim działania z zakresu doradztwa zawodowego, kursów/szkoleń podwyższających kwalifikacje zawodowe, poradnictwa psychologicznego, warsztatów/szkoleń z poszukiwania pracy/nabywania kompetencji kluczowych, staży/praktyk, udzielania bezzwrotnych dotacja na podjęcie działalności gospodarczej.

Dominującym efektem dla uczestników projektów z Działania 5.6 okazało się zdobycie wiedzy lub umiejętności. Biorąc pod uwagę kompleksowość pomocy oferowanej uczestnikom można powiedzieć, że jest to efekt w pewnym stopniu integrujący różne formy wsparcia, czy wręcz zdecydowaną ich większość. Relatywnie często wskazywano również na uzyskanie efektów w postaci założenia własnej firmy, potwierdzenie nabytej wiedzy / umiejętności uzyskaniem świadectw / certyfikatów, zdobycie doświadczenia zawodowego oraz poprawienie swojej sytuacji materialnej. Jeśli chodzi o ogólną trwałość efektów wsparcia w Działaniu 5.6 postrzeganą przez uczestników projektów, to dominuje

przekonanie o długim okresie odczuwania uzyskanych efektów – na okres 5 lat i więcej od zakończenia udziału w projekcie wskazała 1/4 respondentów.

Według wyników analiz statystycznych występuje istotna statystycznie zależność pomiędzy zestawem form wsparcia, w którym wziął udział uczestnik, a będącą wyznacznikiem skuteczności poprawą sytuacji na rynku pracy. Największe zróżnicowanie występuje pomiędzy zestawami form wsparcia obejmującymi dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz pozostałymi. W przypadku uzyskania dotacji poprawa sytuacji zawodowej w postaci założenia firmy jest niejako wpisana w sam udział w projekcie. Wśród pozostałych zestawów form wsparcia zwraca uwagę relatywnie wysoka skuteczność najszerzego z analizowanych zestawu form wsparcia: doradztwo, szkolenia, staż i pośrednictwo pracy, którego 50% uczestników poprawiło swoją sytuację na rynku pracy. Najmniejszą skutecznością charakteryzuje się zestaw doradztwo i szkolenia, spośród jego uczestników 32,7% poprawiło swoją sytuację na rynku pracy.

W ramach przeprowadzonych analiz nie zidentyfikowano istotnej statystycznie zależności pomiędzy udziałem w poszczególnych formach i zestawach form wsparcia a efektywnością wsparcia definiowaną przez liczbę efektów. Choć nominalnie widoczne są pewne różnice choćby dla osób uczestniczących w studiach podyplomowych czy zestawie form: doradztwo, szkolenia, staż i pośrednictwo pracy, to różnice nie są istotne statystycznie i należy wyciągnąć wniosek, iż uczestnicy poszczególnych zestawów form wsparcia w porównaniu do nieuczestniczących w poszczególnych formach wsparcia nie różnią się pod względem liczby uzyskiwanych efektów i tym samym efektywności wsparcia.

Ponad połowa firm utworzonych w wyniku dotacji na utworzenie działalności funkcjonowało w momencie realizacji badania, a możliwości ich rozwoju były oceniane przez respondentów jako dobre lub bardzo dobre. Wydaje się więc, że sytuacja firm utworzonych dzięki wsparciu, które nadal funkcjonują, jest nie tylko stabilna, ale daje szansę na dalszy rozwój utworzonych przedsiębiorstw.

Beneficjenci projektów Działania 5.6 rzadko wskazywali na problemy z osiągnięciem założonych wartości docelowych wskaźników. Sprawność wdrażania potwierdzona została przez wysoki poziom realizacji wskaźników produktów i rezultatu. Osiągnięcie założonych wartości docelowych potwierdza osiągnięcie założonych celów interwencji.

OCENA EFEKTÓW PROJEKTÓW RPO WP DOTYCZĄCYCH TWORZENIA MIKROPRZEDSIĘBIORSTW (PI 8III)

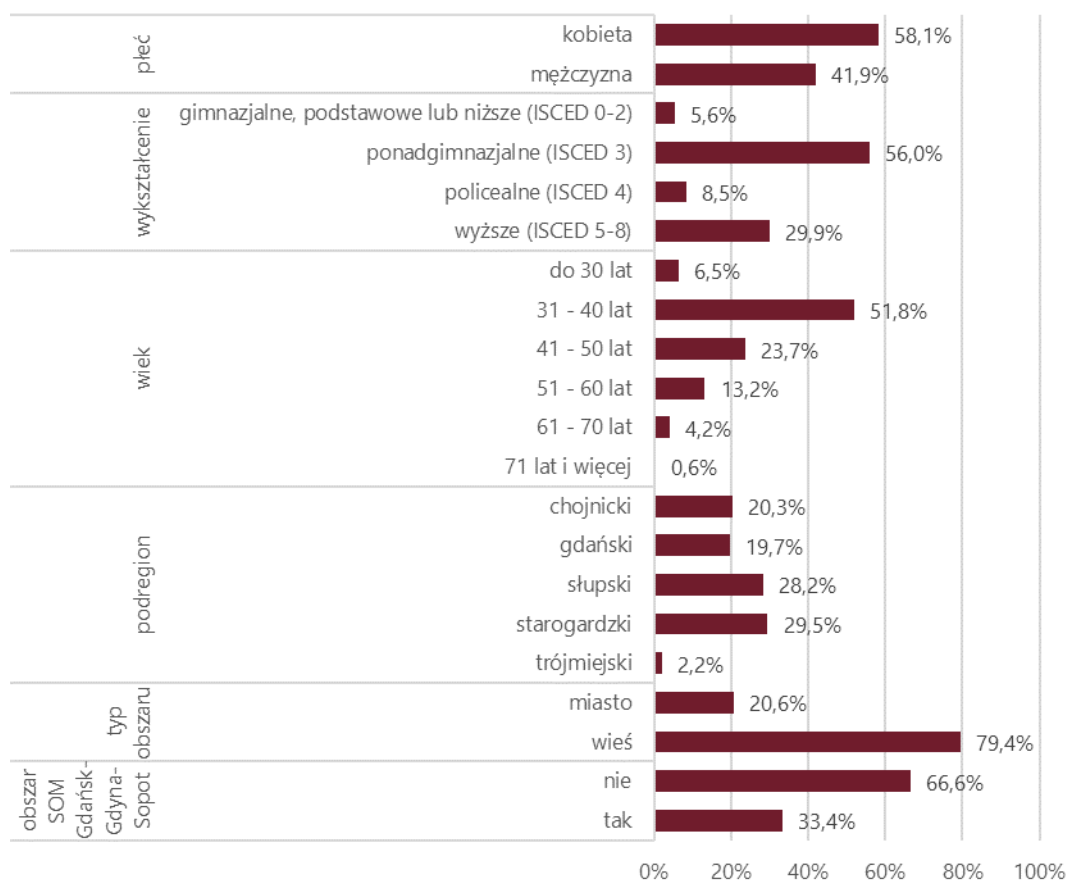
W niniejszym podrozdziale przedstawiono wyniki całości analiz przeprowadzonych w odniesieniu do wsparcia realizowanego w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Charakterystyka podjętych działań i osiągniętych efektów

Pierwszy element analiz odnoszących się do podjętych działań i osiągniętych efektów dotyczy struktury populacji uczestników projektów objętych badaniem. Analiza tego rodzaju danych pozwala precyzyjnie określić, do jakich kategorii trafiła pomoc w ramach ewaluowanego wsparcia w PI 8iii.

Projekty Działania 5.7 miały w założeniu zwiększyć trwałość nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw. W celu zrealizowania tych założeń zakończono 29 projektów z 31 rozpoczętych – oznacza to, że nie zakończono 6,5% rozpoczętych projektów. Ostateczna wartość projektów zakończonych wynosiła 80,4 mln zł (kwota dofinansowania UE: 76 mln zł), podczas gdy przy założeniu zakończenia wszystkich projektów mogła wynieść 87,7 mln zł (kwota dofinansowania UE: 82,8 mln zł). Liczba osób biorących udział w projektach Działania 5.7 wyniosła ostatecznie 2071 uczestników.

Wykres 71. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów Działania 5.7



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; n=2071; dane na dzień 30.09.2023 obejmujące uczestników, którzy zakończyli udział w projekcie

Wśród osób korzystających ze wsparcia w Działaniu 5.7 dominują kobiety, które stanowią 58,1% wszystkich uczestników projektów, wobec odsetka dotyczącego mężczyzn wynoszącego 41,9%.

Jeśli chodzi o poziom wykształcenia, to mamy do czynienia z największym udziałem osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym (56%), zaś blisko jedna trzecia uczestników (29,9%) to osoby z wykształceniem wyższym. Najmniej liczną kategorią odbiorców wsparcia (5,6%) są osoby z relatywnie najniższym wykształceniem, czyli mające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe lub niższe.

Ponad połowę (51,8%) wszystkich osób uczestniczących w projektach w Działaniu 5.7 stanowią osoby z grupy wiekowej 31-40 lat. Kolejne grupy wiekowe są już reprezentowane przez wyraźnie mniejsze odsetki uczestników: 41-50 lat (23,7%), 51-60 lat (13,2%), 61-70 lat (4,2%).

Co się tyczy zróżnicowania terytorialnego uczestników projektów, to zauważyć należy, że mamy do czynienia z bardzo małym udziałem mieszkańców podregionu trójmiejskiego

(tylko 2,2% wszystkich uczestników) oraz relatywnie zbliżoną skalą uczestnictwa mieszkańców pozostałych podregionów. Przy czym, dwa podregiony: słupski i starogardzki są reprezentowane w nieco większym stopniu (mieszkańcy z tych podregionów stanowią, odpowiednio: 28,2% i 29,5% wszystkich uczestników), zaś dwa pozostałe podregiony: gdański i chojnicki – w nieco mniejszym stopniu (odpowiednio: 19,7% i 20,3%).

Zidentyfikowana powyżej skala reprezentacji poszczególnych podregionów przekłada się na to, jak kształtują się pozostałe parametry charakteryzujące strukturę terytorialną uczestników projektów. Po pierwsze, zdecydowanie dominują mieszkańcy obszarów wiejskich (79,4% wszystkich uczestników wobec 20,6% osób z obszarów miejskich). Po drugie, wyraźnie przeważają mieszkańcy województwa spoza Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, którzy stanowią 66,6% wszystkich uczestników, podczas gdy osoby zamieszkujące obszar trójmiejskiej metropolii to 33,4% odbiorców wsparcia w Działaniu 5.7.

Nakreślona w oparciu o powyższe dane struktura uczestników projektów Działania 5.7 stanowi odzwierciedlenie dwóch grup czynników. Po pierwsze, należy podkreślić, że w przypadku podejmowania decyzji o rozpoczęciu działalności gospodarczej bardzo istotne są czynniki jednostkowe. Nie każda osoba pozostająca bez pracy, czy chcąc poprawić swoją sytuację zawodową będzie w ogóle rozważać decyzję o założeniu własnej firmy, zdecydowanie preferując zatrudnieniowy model swojej aktywności na rynku pracy. I choć ewentualne wsparcie (takie jak to oferowane w Działaniu 5.7) może wspomagać podjęcie tego rodzaju decyzji, to trudno oczekiwać, by miało ono charakter przesądzający. Po drugie, w przypadku Działania 5.7 były przyjęte pewne kierunki interwencji, które uznano za priorytetowe, czy preferowane. Dotyczyły one w dużej mierze właśnie różnych charakterystyk grupy docelowej i w związku z tym musiało to – a przynajmniej powinno, jeśli zakładamy skuteczność kierunkowania interwencji – znaleźć swoje odzwierciedlenie w strukturze populacji osób, które ostatecznie skorzystały ze wsparcia.

Jeśli chodzi o pierwszą kwestię, czyli motywacje indywidualne, to element ten – trudniejszy do uchwycenia – będzie analizowany w dalszej części. Jeśli natomiast chodzi o kwestię kierunkowania wsparcia, to analizując strukturę populacji uczestników projektów w Działaniu 5.7 uznać należy, że mamy do czynienia ze zróżnicowaną skutecznością tego kierunkowania. Struktura grupy odbiorców wsparcia ze względu na płeć – z wyraźną dominacją kobiet – potwierdza skuteczność adresowania pomocy do kobiet, które w przypadku Działania 5.7 zostały wskazane jako jedna z kategorii osób, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, do których powinno się przede wszystkim

skierować działania projektowe. Do osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy zaklasyfikowano także osoby o niskich kwalifikacjach.

Analizując strukturę uczestników projektów w Działaniu 5.7 pod kątem wykształcenia, trudno jest sformułować jednoznaczny wniosek. Dominuje wprawdzie kategoria osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym, w której przypadku nie sposób jest mówić o tym, by co do zasady były to osoby o niskich kwalifikacjach, bez szczegółowej weryfikacji profilu i rodzaju tego wykształcenia. Jednocześnie jednak, jeśli uwzględnilibyśmy osoby o rzeczywiście najniższym poziomie wykształcenia (gimnazjalne, podstawowe lub niższe) to ich udział w projektach okazał się bardzo niewielki (5,6%), a na pewno kilkakrotnie mniejszy niż udział osób z wykształceniem wyższym (29,9%). Tym samym, trudno jest mówić, że wsparcie trafiło w szczególnie dużym stopniu do osób o niskich kwalifikacjach. Wydaje się, że w tym przypadku na kierunkowanie interwencji nałożyło się oddziaływanie motywacji indywidualnych – osoby ze szczególnie niskimi kwalifikacjami mogły być mniej chętne i gotowe do podjęcia ryzyka uruchomienia własnej działalności gospodarczej.

Ostatni wymiar zróżnicowań dotyczył aspektów terytorialnych. Zidentyfikowana struktura (dominacja obszarów wiejskich; mała skala objęcia wsparciem mieszkańców tych części województwa, które cechuje największy potencjał rozwojowy) wydaje się trafnie odzwierciedlać skuteczność oddziaływania zastosowanych w Działaniu 5.7 preferencji określających, że priorytetowo traktowane będą projekty: realizowane na obszarach o niskim poziomie aktywności gospodarczej oraz realizowane na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia.

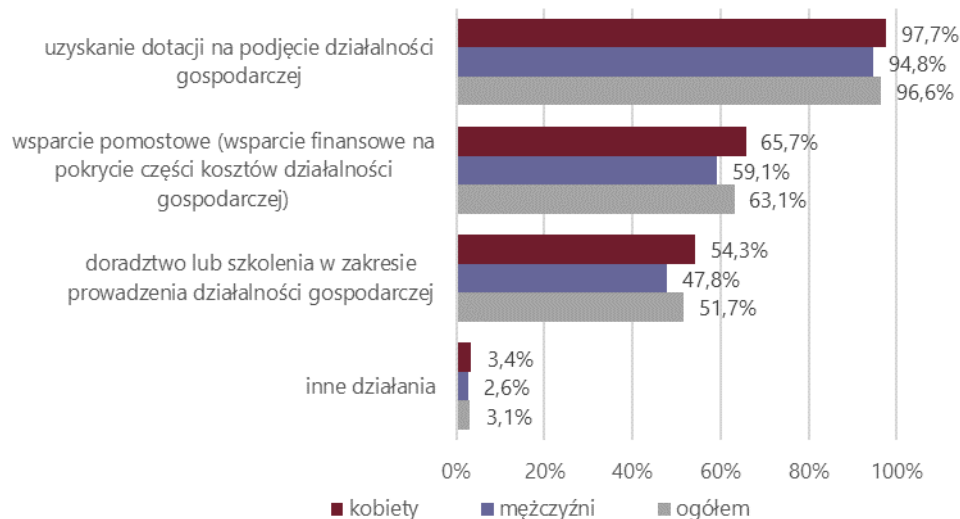
Uzupełnieniem powyższej analizy w odniesieniu do zróżnicowań terytorialnych populacji uczestników projektów w Działaniu 5.7 są dane obrazujące intensywność pomocy w poszczególnych powiatach (mierzoną udziałem mieszkańców danego powiatu w ogólnej liczby uczestników projektów w Działaniu 5.7).

tym, że w Działaniu 5.7 występuje specyficzny rozkład terytorialny uczestników i że jednocześnie świadczy to o skuteczności kierunkowania udzielonej pomocy do obszarów wiejskich i regionów o relatywnie gorszej sytuacji ekonomicznej.

Kolejny element analiz odnoszących się do podjętych działań i osiągniętych efektów dotyczy zakresu dofinansowanych projektów. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące Działania 5.7. Okazuje się, że we wszystkich 15 projektach, których przedstawiciele wzięli udział w badaniu ankietowym potwierdzono, że projekty zawierały trzy komponenty wsparcia: usługi szkoleniowe przygotowujących do samodzielnego prowadzenia działalności; udzielanie bezzwrotnych dotacji na podjęcie działalności gospodarczej; finansowe wsparcie pomostowe na pokrycie składek ZUS i innych wydatków bieżących.

Mamy więc w Działaniu 5.7 do czynienia z bardzo wyraźnym i jednorodnym profilem realizowanych przedsięwzięć. Nie oznacza to oczywiście, że taka jednolitość będzie też cechować populację uczestników projektów. By zweryfikować tę kwestię przeprowadzono analizę form wsparcia otrzymanych przez uczestników projektów z Działania 5.7, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym.

Wykres 72. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.7



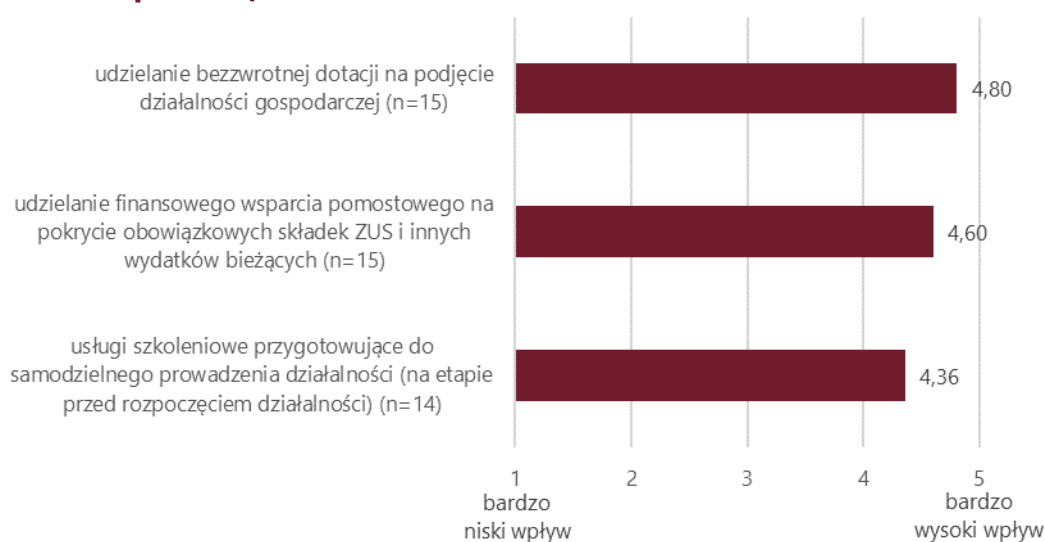
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=175, mężczyźni - n=115, ogółem - n=290; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kluczowym instrumentem pomocowym były dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, na które wskazali niemal wszyscy (96,6%) uczestnicy badania. W przypadku 63,1% respondentów jednorazowa pomoc finansowa była uzupełniona o wsparcie pomostowe, czyli wsparcie finansowe na pokrycie części kosztów prowadzenia

działalności gospodarczej. Natomiast nieco ponad połowa badanych potwierdziła także skorzystanie z pomocy doradczo-szkoleniowej dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej. Różnice w częstości określenia form wsparcia otrzymanych przez uczestników projektów z Działania 5.7 ze względu na płeć są niewielkie. Jednocześnie w przypadku wszystkich trzech powyższych form wsparcia to wśród kobiet było więcej uczestników – najmocniej różnica ta jest widoczna w przypadku doradztwa/szkoleń w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej (K: 65,7%; M: 59,1%).

Beneficjentów poproszono o określenie, jak zastosowane w projektach instrumenty pomocowe wpłynęły na utworzenie trwałych mikroprzedsiębiorstw w ramach Działania 5.7.

Wykres 73. Średnia ocena wpływu poszczególnych form wsparcia na utworzenia trwałych mikroprzedsiębiorstw w ramach Działania 5.7



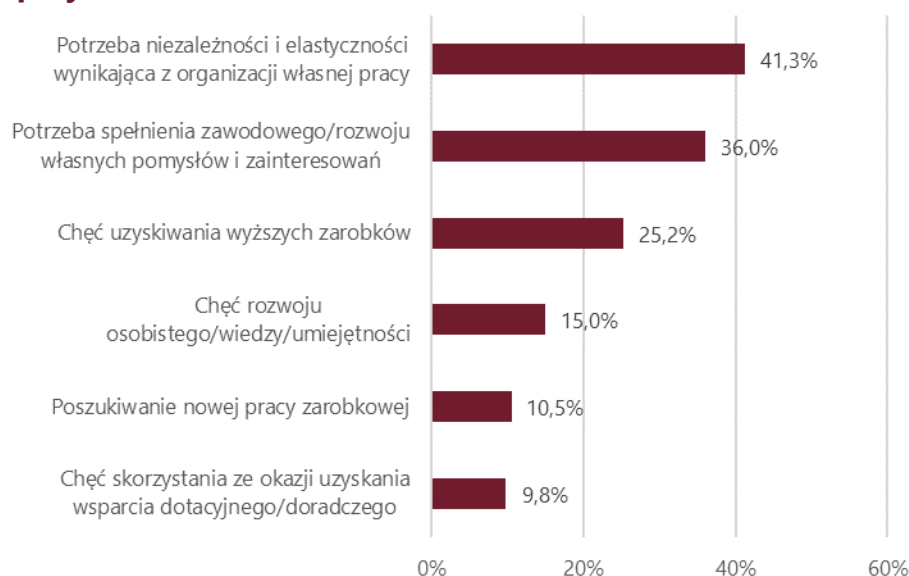
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z beneficjentami; pytanie zadawane w przypadku realizacji danej formy wsparcia; z analiz wyłączono odpowiedź „trudno powiedzieć”

Wszystkie trzy formy wsparcia Działania 5.7 wzięte pod uwagę w badaniu zostały ocenione przez beneficjentów pozytywnie pod względem wpływu na trwałość powstałych mikroprzedsiębiorstw. Najlepiej (4,8 pkt.) oceniona na skali od 1 do 5 (gdzie 5 oznaczało najwyższą ocenę) została bezzwrotna dotacja na podjęcie działalności gospodarczej. Nieco słabiej (4,6 pkt.) oceniono finansowe wsparcie pomostowe, a najslabiej (4,36 pkt.), ale nadal stosunkowo wysoko, usługi szkoleniowe przygotowujące do prowadzenia działalności gospodarczej. Najskuteczniejsze zdaniem beneficjentów zdają się być środki finansowe, bez których uruchomienie działalności gospodarczej przez uczestników byłoby prawdopodobnie znacznie utrudnione. Przy jednoczesnej wysokiej ocenie wsparcia pomostowego oznacza to, że z perspektywy beneficjentów kluczowe dla osiągnięcia

efektu w postaci utworzenia trwałych mikroprzedsiębiorstw było konkretne wsparcie finansowe, w formule jednorazowej i okresowej.

Uczestnicy w badaniu Mixed-mode proszeni byli o wskazanie motywów podejmowania przez siebie działalności gospodarczej, wyniki badania w tym zakresie przedstawiono poniżej.

Wykres 74. Motywy podjęcia decyzji o założeniu działalności gospodarczej wśród uczestników projektów Działania 5.7



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=287; możliwe było wskazanie więcej niż 1 motywu; odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczestnicy wsparcia pochodzącego z projektów Działania 5.7, które polegało na założeniu własnej działalności gospodarczej, najczęściej swoją decyzję o skorzystaniu z tego typu wsparcia argumentowali potrzebą osiągnięcia niezależności i elastyczności swojej pracy (41,3%) oraz potrzebami spełnienia zawodowego czy możliwością rozwijania swoich pomysłów i zainteresowań (36%). Co czwarty (25,2%) uczestnik wsparcia jako istotny powód założenia własnej firmy podawał chęć zyskania większych zarobków ze swojej pracy. Co ciekawe dopiero co dziesiąty (10,5%) uczestnik wsparcia stwierdzał, że wziął udział w projekcie gdyż poszukiwał nowej pracy zarobkowej.

W celu weryfikacji występowania zależności pomiędzy cechami społeczno-demograficznymi uczestników, a charakterem motywów skłaniających ich do podjęcia działalności gospodarczej przeprowadzona została analiza statystyczna, której wyniki zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 18. Występowanie zależności pomiędzy cechami uczestników projektów z Działania 5.7, a rodzajem motywów skłaniających do podjęcia działalności gospodarczej

Rodzaj motywacji podjęcia działalności gospodarczej	płeć	niepełnosprawność	wykształcenie	podregion zamieszkania	zamieszkanie na obszarze metrop.	wiek	czas pozostawania bez pracy ¹⁸
Chęć rozwoju osobistego/ wiedzy/umiejętności	✗	✗	✗	✗	✓	✗	✗
Chęć skorzystania ze okazji uzyskania wsparcia dotacyjnego/ doradczego	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Chęć uzyskiwania wyższych zarobków	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✗
Poszukiwanie nowej pracy zarobkowej	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
Potrzeba niezależności i elastyczności wynikająca z organizacji własnej pracy	✗	✗	✗	✗	✗	✓	✗
Potrzeba spełnienia zawodowego/rozwoju własnych pomysłów i zainteresowań	✓	✗	✓	✗	✓	✗	✗

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami; weryfikacja występowania zależności przebiegała z zastosowaniem odpowiednich dla właściwości poszczególnych zmiennych testów statystycznych

Jak wykazała analiza statystyczna w przypadku części motywów występowanie jest zależne od cech społeczno-demograficznych uczestników. Chęć rozwoju osobistego / wiedzy / umiejętności istotnie pod względem statystycznym częściej motywowała uczestników spoza Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (19%) niż mieszkających na tym obszarze (10%). Chęć uzyskania wyższych zarobków okazała się być zależna od wieku, motyw ten zdecydowanie najczęściej towarzyszył najstarszym uczestnikom – w wieku 60+ (70%), a rzadziej osobom do 45 roku życia (22%). Wiek ma też wpływ na motywowanie założenia działalności potrzebą niezależności i elastyczności wynikającą z organizacji

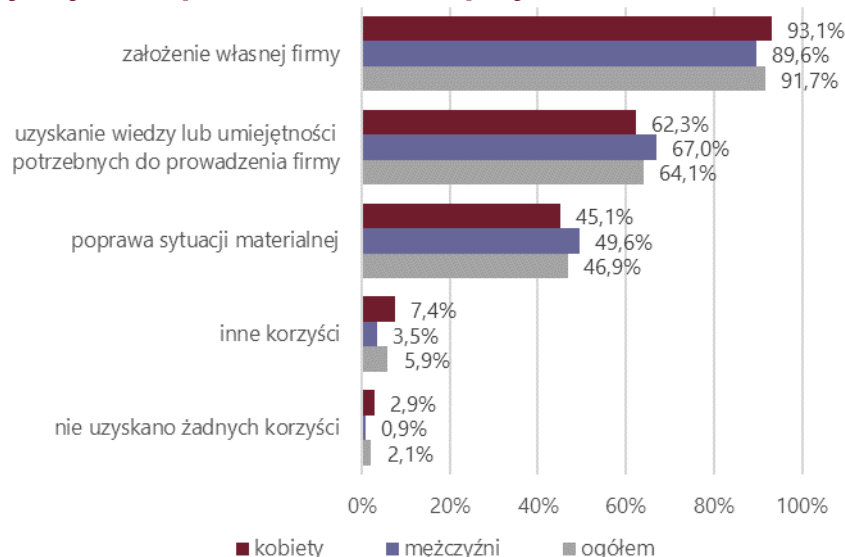
¹⁸ Czynnikiem dotyczył wyłącznie osób bezrobotnych i polegał na porównaniu sytuacji osób długotrwale bezrobotnych i osób bezrobotnych nie posiadających statusu osoby długotrwale bezrobotnej.

własnej pracy, kwestia ta skłaniała do założenia działalności częściej osoby do 45 roku życia (47%) niż osoby w wieku 45-60 lat (25%) czy 60+ (10%).

Motywowanie założenia działalności potrzebą spełnienia zawodowego/rozwoju własnych pomysłów i zainteresowań jest zależne od płci uczestników – częściej dotyczyło kobiet (41%) niż mężczyzn (29%). Na motywowanie zakładania działalności potrzebą spełnienia zawodowego/rozwoju własnych pomysłów i zainteresowań wpływ miało również zamieszkanie Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot – wśród uczestników z tego terenu omawiany motyw wskazało 45% respondentów, a poza nim 29% badanych.

Dla oceny skuteczności interwencji kluczowe jest uwzględnienie perspektywy uczestników projektów z Działania 5.7 w aspekcie identyfikowanych przez nich efektów otrzymanego wsparcia.

Wykres 75. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działania 5.7



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=175, mężczyźni - n=115, ogółem - n=290; pytanie wielokrotnego wyboru, odsetki odpowiedzi nie sumują się do 100%

9 na 10 uczestników badania (91,7%) korzystających ze wsparcia w ramach Działania 5.7 osiągnęło kluczowy z punktu widzenia celów przedmiotowej interwencji efekt, czyli założyło własną firmę. Pozytywnie należy więc ocenić skuteczność ewaluowanej pomocy właśnie w tym aspekcie. Dla blisko 2/3 badanych (64,1%) ujawnił się także efekt w postaci uzyskania wiedzy lub umiejętności potrzebnych do prowadzenia (warto zwrócić uwagę, że jest to odsetek wyższy niż odsetek osób, które potwierdziły skorzystanie ze wsparcia szkoleniowo-doradczego, co oznacza, że „ścieżka” nabywania nowej wiedzy i umiejętności nie była każdorazowo powiązana ściśle ze wsparciem o takim charakterze). Mniej niż

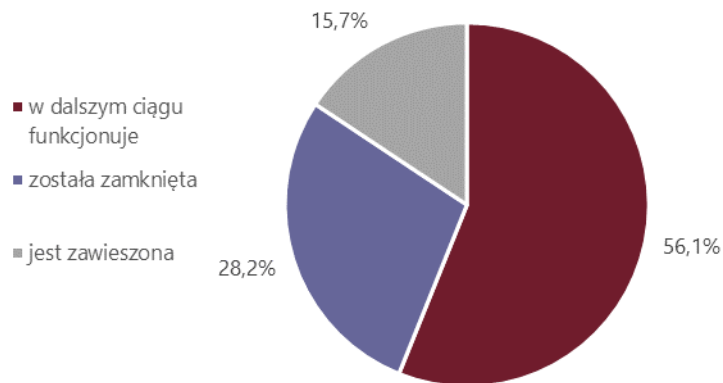
połowa (46,9%) respondentów wskazała na efekt w postaci poprawy sytuacji materialnej. Ten wynik może budzić pewne wątpliwości w kontekście trwałego oddziaływania wsparcia projektowego na sytuację odbiorców wsparcia. Pojawia się bowiem pytanie, czy celowe jest wspomaganie procesu tworzenia nowych firm, których prowadzenie przez uczestników projektów nie poprawia ich sytuacji materialnej. Po pierwsze jednak, zidentyfikowany stan rzeczy nie oznacza, że taka poprawa się nie pojawiła, a jedynie że respondenci nie dostrzegają bezpośredniego wpływu projektu na ten efekt. Z punktu widzenia odbiorcy pomocy kluczowe oddziaływanie projektu mogło dotyczyć samego faktu uruchomienia działalności gospodarczej, a jej dalsze funkcjonowanie i dochodowość może być postrzegane jako rezultat własnych działań przedsiębiorcy. Jednak nawet w takim ujęciu, trudno zakwestionować fakt, iż ewentualna poprawa sytuacji materialnej swoje pierwotne źródło miała w fakcie założenia własnej firmy, dla której katalizatorem było wsparcie projektowe. Po drugie, nawet jeśli w przypadku części respondentów faktycznie nie pojawił się efekt w postaci poprawy sytuacji materialnej nie musi to oznaczać braku celowości założenia własnej firmy. Przede wszystkim, założenie własnej firmy mogło dla części uczestników oznaczać najbardziej adekwatną formę utrzymania w ogóle swojej aktywności zawodowej (przy utracie pracy lub przewidując taką utratę). W takich sytuacjach cel definiowany przez uczestnika niekoniecznie musiał wiązać się z poprawą swojej sytuacji materialnej, ale raczej z zapewnieniem sobie w ogóle stałego dochodu. Poza tym nie można abstrahować od faktu, że okres generowania przez uruchomione działalności gospodarcze nie tylko przychodu, ale także dochodu (a tym bardziej znaczącego dochodu), może być różny w przypadku różnych branż i rodzajów działalności. Kluczowe jest w tym przypadku to, czy działalność gospodarcza została utrzymana, bo to weryfikuje celowość powstania mikroprzedsiębiorstwa, nawet jeśli na danym etapie prowadzona działalność gospodarcza nie wiąże się z poprawą sytuacji materialnej (ta kwestia będzie analizowana w dalszej części).

Wśród innych efektów respondenci wskazywali na takie rezultaty jak: nawiązanie nowych kontaktów i znajomości (ze szczególnym uwzględnieniem innych uczestników projektu), zyskanie większej pewności siebie, możliwość wykorzystania własnych umiejętności i atutów, możliwość realizacji własnych marzeń i aspiracji, rozwój osobisty, zdobycie określonego doświadczenia. W toku analizy efektów uzyskanych przez uczestników projektów z Działania 5.7 stwierdzono, że różnice między odpowiedziami kobiet i mężczyzn nie są istotne statystycznie, a zatem porównanie ich nie ma uzasadnienia.

Tak jak wspomniano wcześniej, dla oceny niniejszej interwencji w aspekcie jej skuteczności kluczowe znaczenie ma nie tyle samo utworzenie nowych firm (taki efekt był wpisany w logikę samej dystrybucji wsparcia – jednorazowe środki finansowe były przydzielane

właśnie na rozpoczęcie działalności gospodarczej), ale ich dalsze funkcjonowanie. Na poniższym wykresie przedstawiono dane obrazujące bieżącą sytuację utworzonych firm.

Wykres 76. Sytuacja firm utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.7

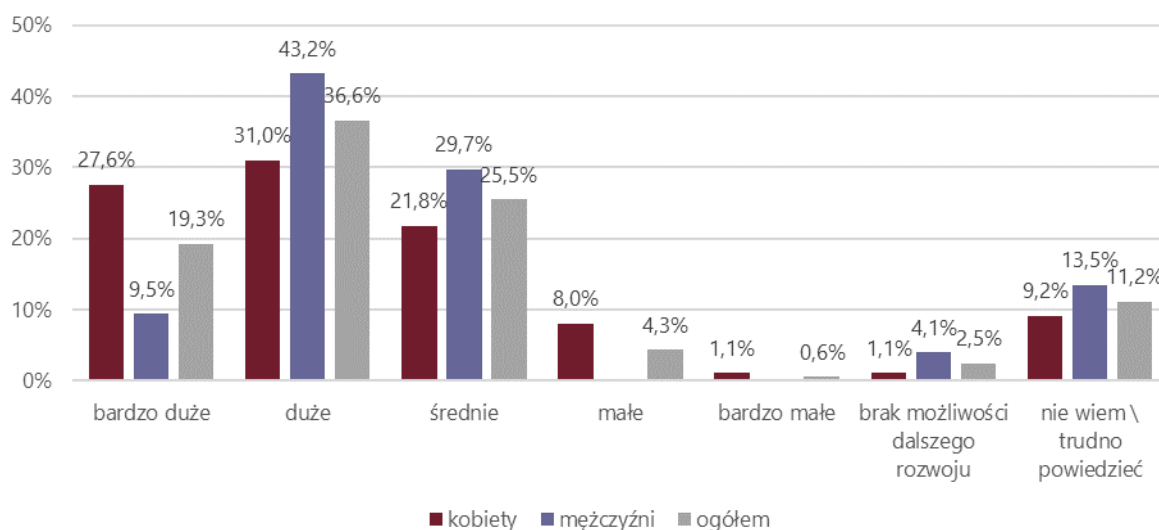


Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; n=287; pytanie zadawane osobom, które otrzymały dotację na założenie działalności gospodarczej

Ponad połowa utworzonych firm (56,1%) nadal funkcjonowała w momencie realizacji badania. Można więc powiedzieć, że większość podmiotów cechuje względna trwałość (faktyczny okres ich funkcjonowania jest zróżnicowany, gdyż firmy te powstawały w różnych momentach), ale jednocześnie jest to nieco mniejsza skala trwałości niż w przypadku Działania 5.1, gdzie mieliśmy do czynienia z podobną formą pomocy, a utrzymanie działalności przez utworzone firmy dotyczyło ok. 2/3 uczestników projektów biorących udział w badaniu. Jeśli chodzi o zawieszenie działalności, to na taką bieżącą sytuację swojej firmy wskazało 15,7% respondentów, a w przypadku ponad jednej czwartej (28,2%) występuje sytuacja całkowitego zakończenia funkcjonowania utworzonej firmy.

Uzupełnieniem analizy dotyczącej trwałości utworzonych przedsiębiorstw jest także ocena ich dalszych perspektyw rozwojowych, co przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 77. Ocena możliwości dalszego rozwoju firm powstałych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.7



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=87, mężczyźni - n=74, ogółem - n=161; pytanie zadawane osobom, których założone firmy nadal funkcjonują

Wsparcie dotyczące tworzenia nowych mikroprzedsiębiorstw (PI 8iii) było przez jego uczestników w zdecydowanej większości oceniane pozytywnie. Możliwości rozwoju swoich firm po udziale w projektach jako duże oceniła ponad 1/3 (36,6%) badanych, jako średnie nieco ponad 1/4 (25,5%), czy jako bardzo duże prawie 1/5 (19,3%) respondentów. Jako małe lub bardzo małe możliwości te oceniło 4,9% badanych. Różnica w odpowiedziach między kobietami, a mężczyznami w toku analizy okazała się nieistotna statystycznie.

Jeśli przyjmiemy, że powyższe opinie respondentów bazują na racjonalnych i trafnych przesłankach i świadomości, tak kondycji własnej firmy, jak i zewnętrznych uwarunkowań jej funkcjonowania (a wydaje się, że jeśli respondenci nie byli pewni co do perspektyw rozwojowych, to wybierali wariant odpowiedzi „nie wiem / trudno powiedzieć”), to powyższe wyniki należy ocenić pozytywnie. Okazuje się bowiem, że jeśli utworzone przedsiębiorstwa przetrwały już początkowy okres działalności, to – z punktu widzenia samych przedsiębiorców – ich dalsze funkcjonowanie nie jest raczej w najbliższej przyszłości zagrożone.

Poniżej zaprezentowano wyniki analizy trwałości funkcjonowania działalności gospodarczych utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w projektach z Działania 5.7. Zmienną charakteryzującą trwałość powstałych firm jest udział przedsiębiorstw funkcjonujących przez co najmniej 2 lata od uzyskania dotacji. Analiza objęła swoim zakresem uczestników w przypadku których od otrzymania dotacji upłynęło co najmniej 2 lata, co dotyczyło 271 spośród 287 respondentów, którzy otrzymali dotację.

W celu weryfikacji występowania zależności pomiędzy czynnikami związanymi cechami założonych firm, cechami projektów, cechami społeczno-demograficznymi uczestników, charakterem udzielonego wsparcia oraz motywami założenia działalności a trwałością założonych działalności gospodarczych przeprowadzona została analiza statyczna, której wyniki przeprowadzone zostały w poniższej tabeli. Istotny był tu również wpływ wykształcenia – kwestia ta zdecydowanie rzadziej motywowała uczestników z wykształceniem niższym niż ponad gimnazjalne (13%) niż osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub policealnym (33%) oraz wyższym (43%).

Tabela 19. Występowanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a trwałością funkcjonowania działalności gospodarczych utworzonych w projektach Działania 5.7

Czynniki	Występowanie zależności
Cechy założonej firmy	
Branża założonej działalności (sekcja PKD)	✓
Rok założenia działalności	✓
Cechy projektu	
Projekt partnerski	✗
Forma prawna beneficjenta	✗
Wielkość projektu ¹⁹	✗
Cechy społeczno-demograficzne uczestnika	
Wiek	✓
Płeć	✗
Wykształcenie	✗
Czas pozostawania bez pracy ²⁰	✗
Osoby z niepełnosprawnością	✗
Stopień urbanizacji miejsca zamieszkania	✓
Podregion zamieszkania	✓
Zamieszkanie w Trójmieście	✓
Zamieszkanie na Obszarze Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot	✗
Charakter udzielonego wsparcia	
Doradztwo lub szkolenia w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	✗

¹⁹ Wielkość projektu mierzona była przez liczbę jego uczestników.

²⁰ Czynnikiem dotyczył wyłącznie osób bezrobotnych i polegał na porównaniu sytuacji osób długotrwale bezrobotnych i osób bezrobotnych nie posiadających statusu osoby długotrwale bezrobotnej.

Czynniki	Występowanie zależności
Wsparcie pomostowe (wsparcie finansowe na pokrycie części kosztów działalności gospodarczej)	✘
Wielkość kwoty dotacji	✘
Motywy podejmowania działalności gospodarczej	
Chęć rozwoju osobistego/wiedzy/umiejętności	✘
Chęć skorzystania ze okazji uzyskania wsparcia dotacyjnego/doradczego	✘
Chęć uzyskiwania wyższych zarobków	✘
Poszukiwanie nowej pracy zarobkowej	✘
Potrzeba niezależności i elastyczności wynikająca z organizacji własnej pracy	✘
Potrzeba spełnienia zawodowego/rozwoju własnych pomysłów i zainteresowań	✘

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami; weryfikacja występowania zależności przebiegała z zastosowaniem odpowiednich dla właściwości poszczególnych zmiennych testów statystycznych

Działalności gospodarcze utworzone przez uczestników projektów z PI 8i charakteryzują się dość wysoką trwałością funkcjonowania, po 2 latach od udzielenia dotacji w dalszym ciągu funkcjonowało 77,9% założonych firm, choć warto zauważyć, iż jest to odsetek nieco mniejszy niż notowanych wśród uczestników z PI 8i (88,3%). Jak wykazała analiza statystyczna na trwałość firm nie miały wpływu cechy projektów, charakter udzielonego wsparcia czy motywy, które przyświecały uczestnikom przy podejmowaniu decyzji o założeniu działalności. Istotny statystycznie wpływ na trwałość utworzonych działalności okazały się mieć cechy powstałych podmiotów oraz wybrane cechy społeczno-demograficzne uczestników.

Na trwałość utworzonych podmiotów gospodarczych ma wpływ ich branża reprezentowana przez sekcję PKD. Relatywnie wysokie udziały podmiotów, które przetrwały co najmniej 2 lata występują w sekcjach G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (93,3%), M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (87,8%) oraz P. Edukacja (87,0%). Natomiast niższą trwałością charakteryzują się firmy utworzone w sekcjach Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (63,6% przetrwało co najmniej 2 lata), S. Pozostała działalność usługowa (66,7%) oraz N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (70,4%).

W przypadku roku założenia działalności mamy do czynienia z zależnością, iż firmy, które przetrwały co najmniej 2 lata powstawały przeciętnie wcześniej niż firmy, które nie

przetwały tego okresu. W konsekwencji firmy, które powstawały wcześniej częściej funkcjonowały przez 2 lata lub więcej niż firmy powstające w latach późniejszych. Odsetek firm funkcjonujących co najmniej 2 latach w przedsiębiorstwach powstałych w latach 2017-2019 wynosi 82,3%, natomiast wśród podmiotów powstałych w latach 2020-2021 wynosi on 75,9%. Zależność ta może być skutkiem kryzysu pandemicznego, który z pewnością istotnie utrudniał wejście na rynek i początkowe prowadzenie działalności gospodarczej w latach 2020-2021.

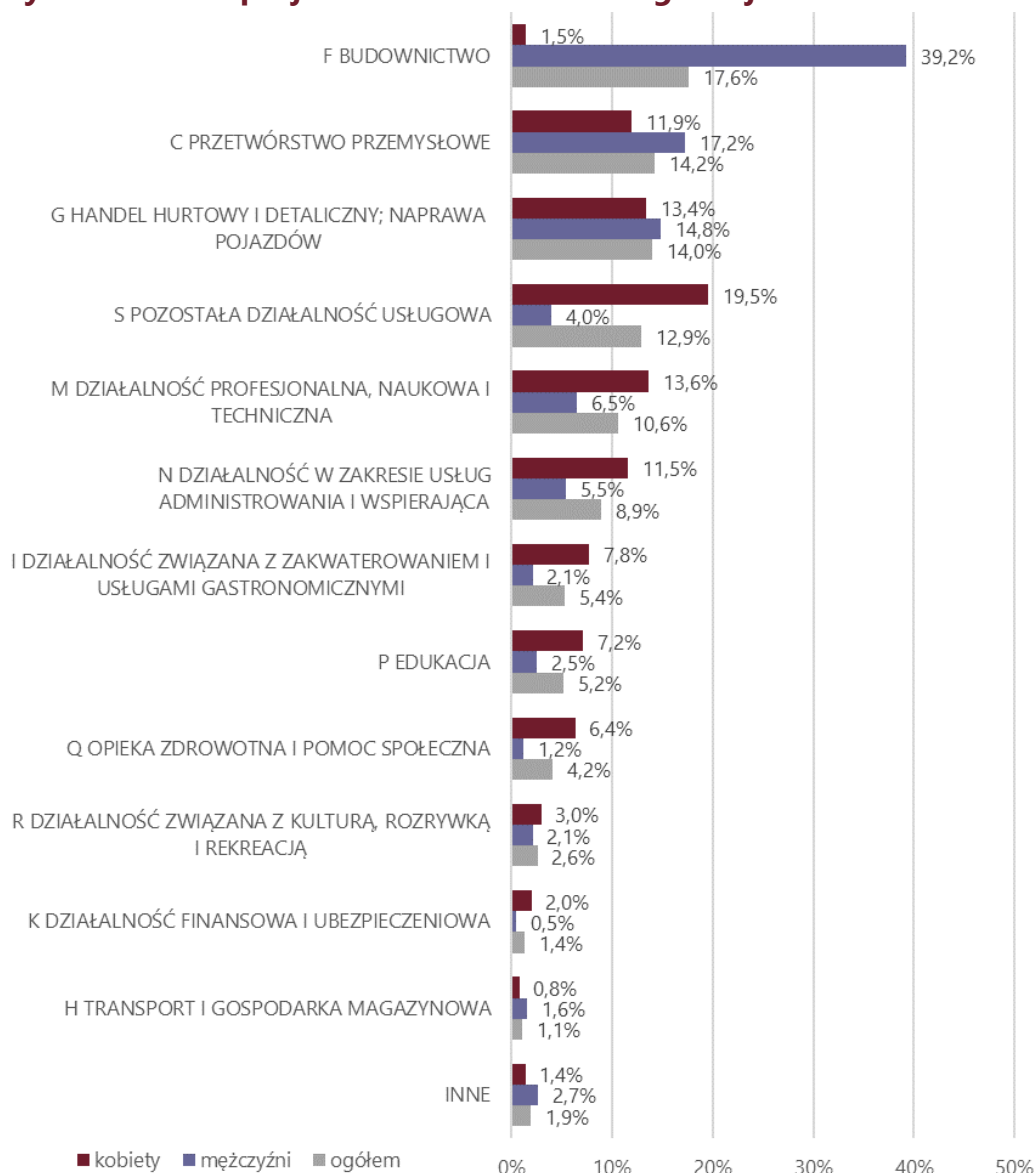
Na trwałość powstałych działalności gospodarczej ma również wpływ wiek uczestnika-przedsiębiorcy. Jak się okazało jednak nie jest to zależność o charakterze monotonicznym, która wskazywałaby jednoznacznie na większą trwałość, wśród osób młodszych lub starszych. Największą trwałością charakteryzują się firmy zakładane przez osoby w wieku 31-45 lat (co najmniej 2 lata przetrwało 82,9% przedsiębiorstw), natomiast najniższą trwałością charakteryzują się podmioty utworzone przez uczestników najmłodszych – do 30 roku życia (61,9%) oraz najstarszych – powyżej 60 roku życia (60,0%). Zależność ta w przypadku osób młodych może wynikać z ograniczonego doświadczenia zawodowego w danej branży, które może skutkować niepowodzeniem w prowadzeniu własnej działalności, z kolei w przypadku osób w wieku 60+ do zamykania działalności może motywować osiągnięcie przez uczestników wieku emerytalnego.

Ostatnią zidentyfikowaną prawidłowością jest wpływ miejsca zamieszkania uczestników na trwałość zakładanych przez nich działalności gospodarczych. Chodzi tu przede wszystkim o różnice pomiędzy osobami zamieszkałymi na terenie Trójmiasta oraz pozostałym obszarami województwa. Działalności wszystkim osób zamieszkałych na terenie Gdańska, Gdyni i Sopotu przetrwały co najmniej 2 lata od uzyskania dotacji, natomiast na pozostałym obszarze województwa okres ten przetrwało 76,4% firm. Warto jedna zaznaczyć, iż na terenie Trójmiasta mieszkała tylko niewielka część uczestników zakładających działalność – 6% respondentów. Na podobną tendencję wskazuje również wpływ stopnia urbanizacji, gdzie mamy do czynienia z zależnością im wyższy stopień urbanizacji tym wyższa trwałość powstałych działalności. Na terenach gęsto zaludnionych (Gdańsk, Gdynia, Słupsk) mamy do czynienia ze 100% odsetkiem firm, które przetrwały 2 lata od otrzymania dotacji, w małych miastach i na przedmieściach odsetek ten wynosi 85,1%, a na obszarach wiejskich 74,4% firm. Zidentyfikowano również istotne statystycznie terytorialne zróżnicowanie trwałości powstających działalności gospodarczych. Najwyższe odsetki firm funkcjonujących co najmniej 2 lata od otrzymania dotacji zanotowano w podregionach trójmiejskim (100%) i gdańskim (86,2%), a najmniejszą trwałość zanotowano w podregionach starogardzkim (66,0%) i słupskim (72,0%).

W ramach analiz statystycznych poddano też weryfikacji występowanie zależności pomiędzy branżą reprezentowaną przez sekcje PKD a oceną możliwości dalszego funkcjonowania firm funkcjonujących w momencie firm. Wyniki analizy nie potwierdziły występowania zależności w tym zakresie w konsekwencji ocena możliwości rozwoju firm w poszczególnych branżach nie różni się istotnie.

Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę branżową firm utworzonych w wyniku udzielonych dotacji. Ma ona charakter wyczerpującej analizy populacyjnej na podstawie danych SL2014.

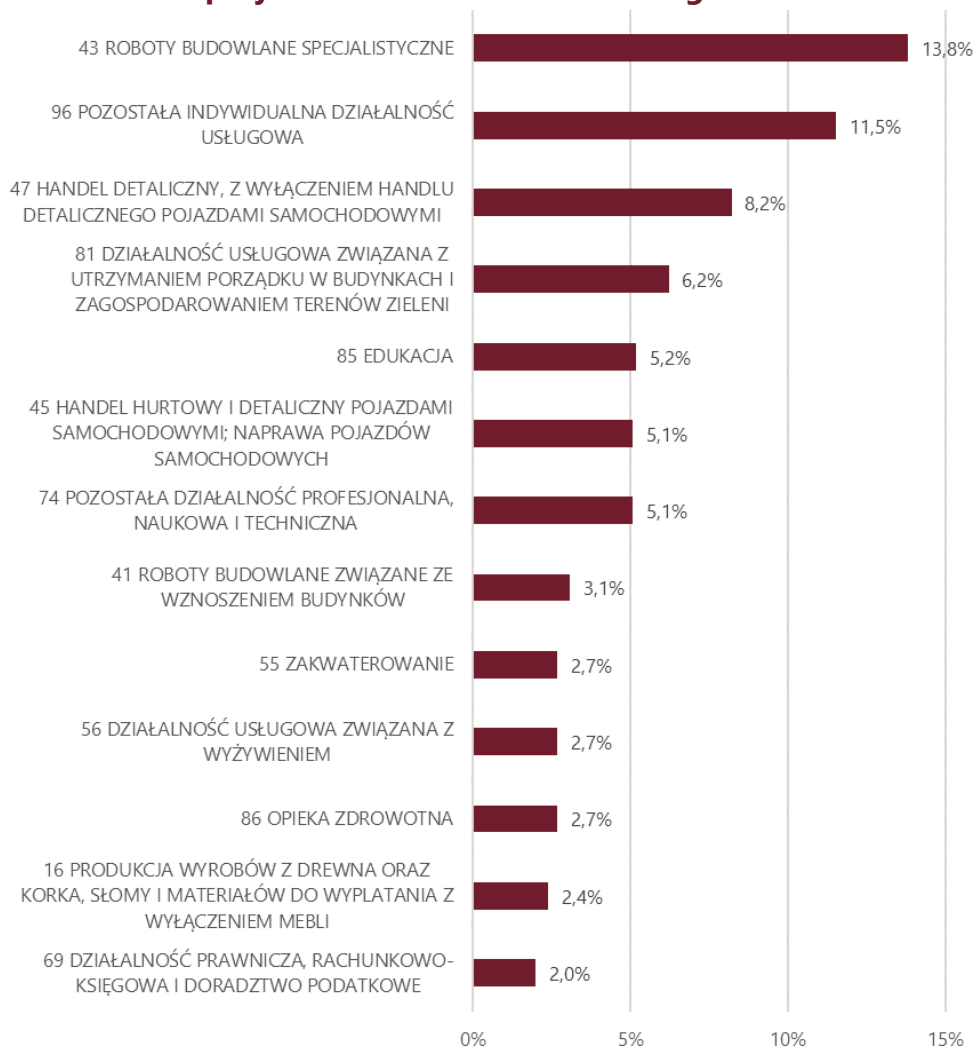
Wykres 78. Struktura branżowa przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z Działania 5.7 wg sekcji PKD 2007



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL 2014; stan na 30.09.2023 r.; kobiety - n=1005, mężczyźni - n=750, ogółem - n=1755

W projektach Działania 5.7, w ramach którego powstawały nowe przedsiębiorstwa, najczęściej (17,6%) tworzone były firmy działające w branży budowlanej – taki stan rzeczy zaistniał przede wszystkim za sprawą uczestników płci męskiej wśród których prawie 2/5 (39,2%) podejmowało takie działania. Wśród kobiet jedynie 1,5% uczestniczek tworzyło firmy z branży budowlanej. Podobna tendencja miała miejsce przede wszystkim w przypadku kategorii: przetwórstwa przemysłowego (K: 11,9%; M: 17,2%), handlu hurtowego i detalicznego/naprawy pojazdów (K: 13,4%; M: 14,8%) oraz transport i gospodarka magazynowa (K: 0,8%; M: 2,7%). W przypadku pozostałych kategorii branżowych tendencja jest odwrotna. Uczestniczki najczęściej tworzyły firmy w branży pozostałej działalności usługowej (K: 19,5%; M: 4%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (K: 13,6%; M: 6,5%).

Wykres 79. Struktura branżowa przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z Działania 5.7 według działów PKD 2007

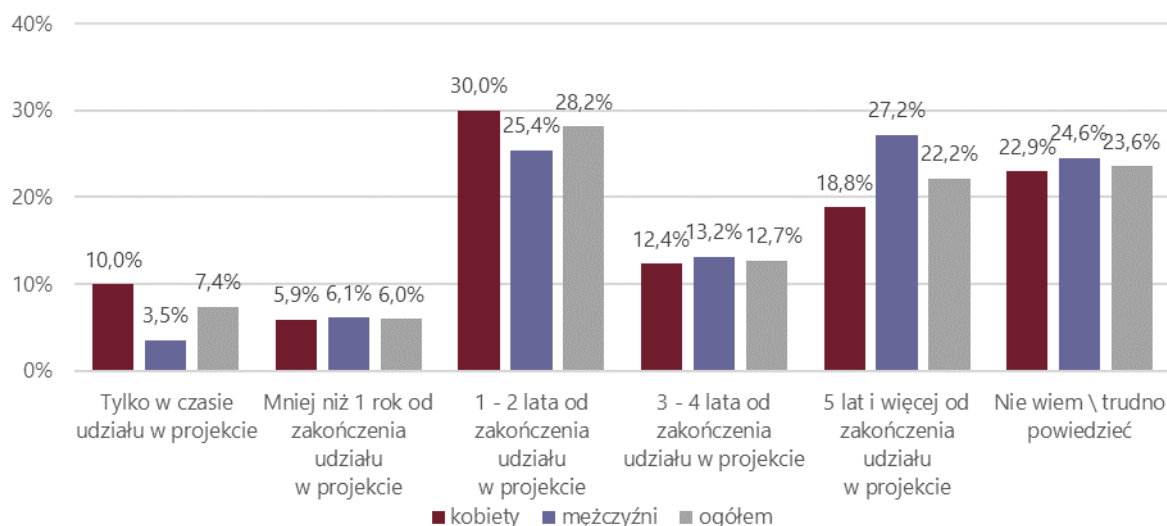


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL 2014; stan na 30.09.2023 r.; n=1755; na wykresie uwzględniono działy PKD 2007 stanowiące co najmniej 2% utworzonych podmiotów

Wśród przedsiębiorstw stanowiących co najmniej 2% podmiotów powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i, najczęściej (13,8%) powstawały firmy zajmujące się robotami budowlanymi specjalistycznymi. Warto jednak wspomnieć, że stosunkowo często tworzone były również firmy od robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków (3,1%). Przedsiębiorstwa z kategorii bezpośrednio usługowych również powstawały stosunkowo często: pozostała indywidualna działalność usługowa (11,5%), działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowanie terenów zieleni (6,2%) czy działalność usługowa związana z wyżywieniem (2,7%). Relatywnie często powstawały też przedsiębiorstwa handlowe: handel detaliczny z wyłączeniem handlu samochodami (8,2%) czy handel hurtowy, detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych (5,1%).

Analiza trwałości utworzonych przedsiębiorstw to kluczowy aspekt oceny trwałości efektów interwencji w Działaniu 5.7, gdyż to właśnie efekt w postaci utworzenia własnej firmy jest w tym rodzaju wsparcia kluczowy. Ale – jak wiemy z wcześniejszej analizy – nie jest to efekt jedyny, dlatego w uzupełnieniu dokonano także analizy przewidywanego przez uczestników czasu, przez jaki odczuwać oni będą wszystkie uzyskane efekty.

Wykres 80. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach Działania 5.7



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania Mixed-mode z uczestnikami projektów; kobiety - n=170, mężczyźni - n=114, ogółem - n=284; pytanie zadawano uczestnikom, którzy wskazali na uzyskanie przynajmniej 1 efektu

Uczestnicy wsparcia dotyczącego tworzenia nowych mikroprzedsiębiorstw (PI 8iii) stosunkowo często stwierdzali, że efekty ich projektów będą odczuwalne przez dłużej niż

rok. Odczuwania efektów przez 5 lat lub dłużej spodziewała się nieco ponad 1/5 (22,2%) badanych przy czym wśród mężczyzn była to nieco ponad 1/4 (27,2%), a wśród kobiet mniej niż 1/5 (18,8%). Stosunkowo często uczestnicy stwierdzali, że efekty te będą przez nich odczuwane w ciągu 1 do 2 lat po zakończeniu (wśród kobiet: 30%, wśród mężczyzn: 25,4%), a nieco ponad 1/10 (12,7%). Efekty tylko w czasie udziału w projektach były odczuwane częściej przez kobiety (10%) niż mężczyzn (3,5%).

Dominuje (28,2% wskazań) przekonanie o odczuwaniu efektów przez 1-2 lata od zakończenia udziału w projekcie. Nieco mniejszy odsetek respondentów (22,2%) postrzega trwałość efektów w horyzoncie czasowym wynoszącym 5 lat i więcej od zakończenia udziału w projekcie. Odpowiedzi wskazujące na relatywnie najbardziej krótki czas odczuwania efektów wsparcia dotyczą wyraźnie mniejszych odsetków badanych.

Należy w tym miejscu zauważyć, że dominacja we wskazaniach respondentów 1-2 letniego okresu trwałości nie powinna być utożsamiana z antycypowanym okresem trwałości funkcjonowania utworzonej firmy. Ten drugi może być bowiem dłuższy niż ogólna antycypowana trwałość efektów. Wynika to z faktu, iż uczestnicy projektów, im dłuższy będzie okres funkcjonowania firmy od momentu uczestnictwa w projekcie, tym mniej będą to funkcjonowanie postrzegać przez pryzmat wpływu otrzymanego wsparcia, a bardziej jako efekt swoich działań i nabrania przez firmę określonej dynamiki rozwojowej.

Stopień realizacji założonych celów

Poniższa analiza skoncentrowana jest na ocenie stopnia realizacji założonych celów interwencji dotyczącej PI 8iii, która wdrażana była poprzez Działanie 5.7. Analiza ta bazuje przede wszystkim na danych wskaźnikowych, które stanowią kluczowe narzędzie monitorowania postępu wdrażania interwencji i realizacji jej celów. Nim jednak przejdziemy do tego komponentu analizy, warto nakreślić kontekst bazujący na deklaracjach samych beneficjentów, jeśli chodzi o ewentualne trudności z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. W przypadku Działania 5.7 mamy do czynienia z sytuacją niewskazania przez żadnego z projektodawców omawianego Działania trudności z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników. Poniższe dane pozwalają stwierdzić, czy brak trudności przełożył się także na skuteczność osiągania wartości docelowych wskaźników na poziomie programowym.

Tabela 20. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 8iii

Nazwa wskaźnika produktu [jednostka pomiaru]	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (wrzesień 2023)	Osiągnięty % wartości docelowej	Prognozowana na wartość na podstawie umów	Prognozowany % wartości docelowej na podstawie umów
Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie [os.]	1700	1698	100%	1688	99,3%
Liczba osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie [os.]	120	64	53%	67	55,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014; stan na 30.09.2023 r.

Główny wskaźnik produktu obrazujący skalę dominującej części interwencji, tj. „Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie” należy uznać za zrealizowany. Nieco inna sytuacja dotyczy drugiego wskaźnika produktu, który dotyczy liczby osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie, który nawet w wariantcie prognostycznym nie zostaje zrealizowany. Uwzględniając zakres merytoryczny tego wskaźnika można więc powiedzieć, że nie udało się zrealizować w pełni założeń interwencji, jeśli chodzi o objęcie wsparciem osób pracujących. Oznacza to, że dla tej grupy docelowej oferta wsparcia (i perspektywa rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej) nie była na tyle atrakcyjna, by skala udzielonej pomocy była zbieżna z pierwotnymi założeniami IZ.

Tabela 21. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 8iii

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego [szt.]	48% (2012)	53%	26,2% (2022)	utrzymanie	BE
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie	1900 (2014)	1820	2143 (2023)	1993	SL2014

Nazwa wskaźnik rezultatu [jednostka pomiaru]	Wartość bazowa RPO WP (rok)	Wartość docelowa RPO WP (2023)	Wartość osiągnięta (rok)	Wartość prognozowana (2023)	Źródło
działalności gospodarczej [szt.]					

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014 stan na 30.09.2023 r., BE – *Badanie ewaluacyjne dotyczące wyliczenia wartości wskaźników rezultatu długoterminowego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych Raport cząstkowy (2022)*

W przypadku wskaźników rezultatu mamy również do czynienia z odrębną sytuacją w odniesieniu do każdego z nich. Jeśli chodzi o liczbę utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego, to w pomiarze prowadzonym w ramach badania ewaluacyjnego w 2022 roku osiągnięta wartość wskaźnika stanowiła mniej więcej połowę założonej wartości docelowej. Innymi słowy, mierzona wtedy trwałość utworzonych firm była mniejsza niż zakładano, przy czym należy uwzględnić, że pomiar ten realizowany był w końcowej fazie pandemii, której wcześniejszy przebieg musiał oddziaływać na aspekt „przeżywalności” firm utworzonych w Działaniu 5.7.

W przypadku drugiego wskaźnika, czyli liczby utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej, to w jego przypadku mamy do czynienia z realizacją na poziomie przekraczającym pierwotne założenia. W odniesieniu do tego aspektu interwencji możemy więc mówić o pełnej skuteczności realizacji celów.

W przypadku wskaźnika „Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego [szt.]”, którego źródłem są wyniki badań ewaluacyjnego, prognozowanie jakościowe nie ujawniło czynników, które mogłyby wpłynąć na istotny wzrost lub spadek osiągniętych wartości wskaźnika. W związku z powyższym zakłada się utrzymanie osiągniętej wartości.

W badaniu jakościowym potwierdzono – zidentyfikowane powyżej – problemy z realizacją wskaźnika dotyczącego osób pracujących, które otrzymały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Główne uwarunkowania tych trudności powiązано z tym, że wskaźnik ten nie obowiązywał od początku wdrażania interwencji, a moment jego dodania sprawił, że w sposób bezpośredni oddziaływała na jego osiągnięcie pandemia COVID-19. I tak jak w przypadku ogółu niniejszej interwencji w PI 8iii nie postrzegano pandemii COVID-19 jako istotnego czynnika zaburzającego realizację celów (przyjmując, że osoby pozostające bez pracy i zdeterminowane do założenia firmy i tak to robiły, a ewentualne problemy były ściśle uwarunkowane branżowo i dotyczyły raczej późniejszego

funkcjonowania firm, a nie ich powstawania), tak w grupie osób pracujących takie oddziaływanie negatywne dostrzeżono. Wydaje się bowiem, że wśród osób, które w niestabilnej sytuacji społeczno-gospodarczej miały pracę, skłonność do przejścia na model własnej działalności gospodarczej mogła być faktycznie mniejsza.

Systemowe uwarunkowania wdrażania interwencji

W przypadku PI 8v analiza dotycząca systemowych uwarunkowań wdrażania interwencji objęła zagadnienie preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych). W badaniu jakościowym podkreślano, że generalnie w tym obszarze interwencji nie zidentyfikowano istotnych problemów, jeśli chodzi o stosowanie preferencji projektowych. Jeśli po stronie potencjalnych beneficjentów pojawiały się jakieś wątpliwości, to raczej dotyczyły one kwestii jednostkowych i specyficznych dla danego projektu, czy podmiotu, a nie takich aspektów, które miałyby charakter uniwersalny i systemowy.

Generalny brak problemów w stosowaniu kryteriów wyboru projektów potwierdza wysoką efektywność stosowania preferencji projektowych (tematycznych i przestrzennych). Dodatkowo przeprowadzono ocenę ich trafności, odnosząc się do założeń określonych w RPO WP dla omawianego obszaru interwencji, czyli Działania 5.7. Analiza objęła kryteria formalne o charakterze specyficznym i kryteria strategiczne dot. specyficznego ukierunkowania projektu, bo w ich przypadku mówić możemy o dostosowaniu stosowanych kryteriów do specyfiki i celów interwencji. Celem Działania 5.7 była „zwiększona trwałość nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw”. Choć w ramach analizowanej grupy kryteriów nie występuje bezpośredni odwołanie do tego celu, to wydaje się, że w szczególności kryteria dotyczące specyficznego ukierunkowania projektu odnoszące się do miejsc pracy oraz podejścia oddolnego można uznać za takie, których spełnienie pozytywnie oddziałuje na trwałość nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw. Warto przy tym zwrócić uwagę, że do kwestii trwałości bezpośrednio odwołuje się natomiast jedno z kryteriów strategicznych I stopnia, a mianowicie „Trwałość rezultatów”. Nie ma ono wprawdzie charakteru specyficznego dla Działania 5.7, ale pozwala wprowadzić do procesu oceny aspekt trwałości efektów interwencji.

Podsumowanie

Projekty Działania 5.7 miały w założeniu zwiększyć trwałość nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw. W celu zrealizowania tych założeń zakończono 29 projektów z 31 rozpoczętych – oznacza to, że nie zakończono 6,5% rozpoczętych projektów. Ostateczna wartość projektów zakończonych wynosiła 80,4 mln zł (kwota dofinansowania UE: 76 mln zł), podczas gdy przy założeniu zakończenia wszystkich projektów mogła wynieść 87,7

mln zł (kwota dofinansowania UE: 82,8 mln zł). Liczba osób biorących udział w projektach Działania 5.7 wyniosła ostatecznie 2071 uczestników.

Wśród osób korzystających ze wsparcia w Działaniu 5.7 dominują kobiety, które stanowią 58,1% wszystkich uczestników projektów, osoby z wykształceniem ponadgimnazjalnym (56%) oraz osoby z grupy wiekowej 31-40 lat (51,8%).

Kluczowym instrumentem pomocowym były dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, na które wskazali niemal wszyscy (96,6%) uczestnicy badania. W przypadku 63,1% respondentów jednorazowa pomoc finansowa była uzupełniona o wsparcie pomostowe, czyli wsparcie finansowe na pokrycie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej. Natomiast nieco ponad połowa badanych potwierdziła także skorzystanie z pomocy doradczo-szkoleniowej dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej.

9 na 10 uczestników badania (91,7%) korzystających ze wsparcia w ramach Działania 5.7 osiągnęło kluczowy z punktu widzenia celów przedmiotowej interwencji efekt, czyli założyło własną firmę. Pozytywnie należy więc ocenić skuteczność ewaluowanej pomocy właśnie w tym aspekcie. Dla blisko 2/3 badanych (64,1%) ujawnił się także efekt w postaci uzyskania wiedzy lub umiejętności potrzebnych do prowadzenia. Mniej niż połowa (46,9%) respondentów wskazała na efekt w postaci poprawy sytuacji materialnej.

Ponad połowa utworzonych firm (56,1%) nadal funkcjonowała w momencie realizacji badania. Można więc powiedzieć, że większość podmiotów cechuje względna trwałość (faktyczny okres ich funkcjonowania jest zróżnicowany, gdyż firmy te powstawały w różnych momentach), ale jednocześnie jest to nieco mniejsza skala trwałości niż w przypadku Działania 5.1.

Jeśli chodzi o realizację wskaźników produktu i rezultatu, to mamy do czynienia z osiągnięciem założeń dotyczących liczby osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie. Natomiast przeprowadzona prognoza nie wykazała realizacji analogicznego wskaźnika dotyczącego liczby osób pracujących.

REKOMENDACJE WDROŻENIOWE DLA PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2021-2027

Dobre praktyki w realizacji projektów w OP5

Technika studium przypadku została przeprowadzona na pięciu wybranych projektach Osi Priorytetowej 5 realizowanych w ramach Działań: 5.2, 5.3, 5.5, 5.6 i 5.7. Przygotowanie każdego studium przypadku polegało na zidentyfikowaniu projektów, które mogły stanowić przykłady skutecznego wdrażania wsparcia lub/i wysokich efektów wsparcia. Zarówno przygotowanie, wdrażanie oraz efekty wsparcia zostały opisane w każdym studium przypadku – przede wszystkim jednak na podstawie zebranych danych wymienione zostały zestawienia zaleceń i rekomendacji płynących z obserwacji działań beneficjentów. Dobór próby projektów do zanalizowania został ustalony z Zamawiającym i opierał się między innymi na posiadanych danych wskaźnikowych, sugestii zawarcia danych projektów otrzymanych w toku prowadzenia innych obszarów badania oraz na podstawie samej deklaracji beneficjentów.

Każdy z poniższych opisów stosowania dobrych praktyk w projektach Osi Priorytetowej 5 składa się z tytułu podkreślającego merytoryczny kierunek projektu, uogólnionego opisu najważniejszych dobrych praktyk wyniesionych z analizy, prezentacji podstawowych informacji o projekcie, opisu wdrażania dobrych praktyk, uzyskanych efektów oraz podsumowania/rekomendacji.

Projekt 1. Spersonalizowane wsparcie dla osób bezrobotnych w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy

Dobra praktyka: Intensywna promocja projektu, kompleksowość wsparcia nastawionego na adekwatne szkolenia oraz staże mogące zapewnić zatrudnienie

Działanie: 5.2 Aktywizacja zawodowa

Projektodawca: Powiat Malborski

Tytuł projektu: Mobilny i aktywny kapitał ludzki w powiatach malborskim i sztumskim - aktywizacja zawodowa (II)

Cele projektu: Zwiększenie szans na zatrudnienie 320 osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej z terenu MOF Malbork-Sztum znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy

Grupa docelowa projektu: Osoby pozostające bez pracy, z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy

Opis wdrażanych dobrych praktyk

Prezentowany projekt miał na celu zwiększenie szans na zatrudnienie osób, które znajdowały się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy co miało zostać zapewnione poprzez kompleksowe, zindywidualizowane wsparcie ustalone w drodze przygotowania Indywidualnego Planu Działania. Projekt zakładał prowadzenie poradnictwa zawodowego, grupowego, zapewnienia staży zawodowych, pokrycia kosztów subsydiowanego zatrudnienia oraz zwrotu kosztów dojazdu do prowadzonych miejsc wsparcia. Okres realizacji przypadła na trwanie pandemii COVID-19 oraz wojny na Ukrainie co zdaniem beneficjenta miało negatywny wpływ na jego realizację. Zważając na pandemię niektóre działania projektowe nie były możliwe do zrealizowania – spowodowało to intensyfikację działań projektowych w okresie ustawiania zagrożenia. Zwiększona została promocja projektu polegająca chociażby na informowaniu o nim każdej osoby, która trafiała do Urzędu Pracy oraz informowaniu pracodawców o wsparciu. Efektem tych działań było wysoka realizacja wskaźników projektowych.

Z punktu widzenia beneficjenta istotna była kompleksowość wsparcia uczestnika projektu – osoby biorące udział w projekcie były również informowane o swoim udziale w projekcie i o istotności/unikalności wsparcia, które otrzymywały. W projekcie brały udział również jako osoby wspierające radcy prawni czy psycholodzy co zdawało się wzmacniać przekaz istotności szansy na poprawę swojej sytuacji, którą uczestnik otrzymywał w projekcie. Jeśli chodzi o organizowanie staży to beneficjent korzystając ze swojej wiedzy oraz obserwacji rynku pracy starał się dobierać takich pracodawców, którzy po udzieleniu uczestnikowi staży mieliby rzeczywistą chęć do przyjęcia takiej osoby do pracy. W kontekście przyszłych możliwości uczestników projektów beneficjent starał się zapewniać szkolenia podnoszące kwalifikacje poszukiwane na lokalnym rynku pracy. Sami uczestnicy byli aktywnie motywowani przez kadry zajmujące się wsparciem – gdy zdarzały się przypadki chęci przedwczesnego zakończenia udziału w projekcie, pracownicy beneficjenta prowadzili mediacje między pracodawcami, a stażystami.

Uzyskane efekty

- Wysoka efektywność realizacji projektu odzwierciedlona we wskaźnikach projektowych
- Uczestnicy projektu pozytywnie zmotywowani udziałem w projekcie
- Wsparcie szkoleniowe oparte o realne zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy

- Zapewnianie staży u pracodawców zainteresowanych zatrudnieniem nowych pracowników

Podsumowanie. Rekomendacje dla innych przedsięwzięć

- Intensyfikacja działań promocyjnych i rekrutacyjnych w okresie ustawiania pandemii COVID-19, które sprowadzały się do informowania każdego klienta UP oraz pracodawców o projekcie
- Informowanie uczestników o istotności udziału w projekcie oraz jego przewagach w porównaniu do standardowego wsparcia
- Zaangażowanie w prowadzenie wsparcia specjalistów takich jak radcy prawni czy psycholodzy co poza wniesieniem wartości merytorycznej wzmacniało przekaz dla uczestników odnośnie istotności otrzymywanego wsparcia
- Organizowanie staży zawodowych u pracodawców, którzy potencjalnie byłiby zainteresowani zatrudnieniem uczestników projektów
- Zapewnianie wsparcia szkoleniowego podnoszącego kwalifikacje, na które istniało zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy
- Aktywne motywowanie uczestników projektów oraz prowadzenie mediacji w konfliktach między pracodawcami, a stażystami

Projekt 2. Realizacja projektu w obszarze posiadanych kompetencji realizatora

Dobra praktyka: Wdrażanie projektu, mając na uwadze wiążące się z tym procesem ryzyka, po wcześniejszej analizie potrzeb regionu, w którym realizowane będzie wsparcie i przekazywanie części wdrażania podwykonawcom czy partnerom

Działanie: 5.3 Opieka nad dziećmi do lat 3

Projektodawca: Fundacja Pozytywne Inicjatywy

Tytuł projektu: Pozytywny żłobek w Gdańsku - Zaspą

Cele projektu: Zwiększenie i utrzymanie zatrudnienia osób opiekujących się dziećmi do lat 3, realizowane w postaci rozwiązań ułatwiających wejście lub powrót na rynek pracy, oraz zwiększających szanse utrzymania pracy

Grupa docelowa projektu: Osoby bezrobotne lub osoby bierne zawodowo pozostające poza rynkiem pracy ze względu na obowiązek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Opis wdrażanych dobrych praktyk

Najważniejszym efektem projektu miało być w założeniu zwiększenie i utrzymanie zatrudnienia osób opiekujących się dziećmi do lat 3 – odsetek rodziców objętych

wsparciem, którzy podjęli zatrudnienie wyniósł w projekcie 80%. Projekt zakładał utworzenie żłobka oraz zapewnienie jego bieżącego funkcjonowania.

Sam proces powstawania wspomnianej placówki opieki nad dziećmi do lat 3 przebiegał z utrudnieniami – beneficjent zwrócił uwagę na możliwą nierzetelność firm zajmujących się budową takich placówek, co wymaga szczególnej kontroli pracy i stanowi aspekt projektu, na który należy się przygotować. Beneficjent natrafił również na problem z uzyskaniem zaliczki niezbędnej do zatrudnienia rzetelnej firmy podwykonawczej – rozwiązaniem tego było wykorzystanie kredytu do rozpoczęcia prac projektowych. Realizacja tego typu projektu wymaga również kontaktu z uczestnikami, w tym przypadku opiekunami dzieci, od których wymaga się terminowego wypełniania formularzy i innych obowiązków. Biorąc pod uwagę niepewność prowadzonych działań należy przygotować się na wprowadzanie zmian w projekcie – beneficjent nie mogąc zapełnić wszystkich miejsc w placówce, nadwyżkę finansową wykorzystał do wydłużenia okresu działania żłobka na zasadach projektowych.

Respondent zaznaczył jednocześnie, że uzyskanie wysokich wyników wskaźnikowych jest pozytywnym, ale nie najistotniejszym efektem – beneficjent skupił się na elementach projektu, w których posiadał doświadczenie, a więc budowie placówki i koordynacji jej działania. Jest to podejście do realizacji, które może być pomocne gdyż w tym przypadku nie było potrzeby prowadzić jakiegokolwiek innego wsparcia dla opiekunów, którzy ostatecznie licznie skorzystali z jego efektów. Jest to dodatkowo zauważalne w fakcie iż beneficjent wybrał partnera projektu do realizacji szkoleń dla pracowników żłobka. Respondent wspomina również o miejscu, w którym realizowany był projekt – placówka powstała w obszarze gdzie mieszkańcy byli zainteresowani tego typu usługą, a dodatkowo w okolicy znajdowało się przedszkole i szkoła co może zapewniać kompleksowość opieki dla dzieci opiekunów.

Uzyskane efekty

- Odsetek rodziców objętych wsparciem, którzy podjęli zatrudnienie wyniósł w projekcie 80%
- Realizacja projektu w obszarze, w którym istniało zainteresowanie tego typu wsparciem

Podsumowanie. Rekomendacje dla innych przedsięwzięć

- Przygotowanie na potencjalne problemy związane z realizacją projektu zakładającego budowę lub przebudowę miejsca realizacji jego założeń: poszukiwanie środków na rozpoczęcie działań, kontrola podwykonawców czy bliski kontakt z uczestnikami

- Wykorzystanie oszczędności projektowych do wydłużenia okresu jego trwania
- Zorganizowanie pracy w projekcie wokół jego elementów, w których realizacji posiada się doświadczenie i przekazanie pozostałych partnerom oraz podwykonawcom
- Realizacja wsparcia w obszarze w którym istnieje zapotrzebowanie na określone wsparcie oraz istnieją już inne, komplementarne placówki

Projekt 3. Zapewnienie studiów podyplomowych osobom zmagającym się z trudnościami na rynku pracy

Dobra praktyka: Wykorzystanie potrzeby na atrakcyjne i angażujące wsparcie, połączone z aktywną obserwacją potrzeb rynku pracy oraz oddaniem możliwości wyboru placówek wsparcia uczestnikom

Działanie: 5.5 Kształcenie ustawiczne

Projektodawca: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Rarytas J. i R. Markowscy Sp.J.

Tytuł projektu: Czas na nowe kwalifikacje

Cele projektu: Poprawienie sytuacji na rynku pracy osób bezrobotnych i pracujących w sektorze MŚP z terenu województwa pomorskiego poprzez organizację szkoleń/studiów podyplomowych kończących się uzyskaniem kwalifikacji

Grupa docelowa projektu: Osoby w wieku aktywności zawodowej

Opis wdrażanych dobrych praktyk

Projekt miał na celu poprawę sytuacji osób bezrobotnych oraz pracujących w sektorze MŚP co miało odbywać się poprzez organizowanie szkoleń zawodowych, komputerowych, językowych oraz studiów podyplomowych. Wskaźniki projektu zostały osiągnięte mimo realizacji go w okresie trwania pandemii COVID-19, która zwłaszcza utrudniła realizację studiów podyplomowych. Tego typu wsparcie cieszyło się szczególnym zainteresowaniem – beneficjent stwierdza, że jest to spowodowane potrzebą uzyskiwania specjalistycznej wiedzy wśród osób z wyższym wykształceniem. Studia podyplomowe beneficjent uważa też za angażujące, gdyż uczestnik inwestuje część swoich środków oraz stosunkowo dużą ilość czasu – na przykładzie nauczycieli tłumaczy jak przedstawiciele niektórych grup zawodowych mogą mieć problemy z realizacją tak długotrwałego i kosztownego kształcenia we własnym zakresie. W prowadzeniu działalności wspierającej osoby na rynku pracy respondent dostrzegał również istotność obserwacji jakie kwalifikacje są potrzebne na lokalnym rynku pracy. Beneficjent wychodząc naprzeciw potrzebom uczestników pozwalał wybierać placówki, w których realizowane byłyby studia podyplomowe, co

dodatkowo zachęcało potencjalnych uczestników do korzystania ze wsparcia w ramach omawianego projektu.

Uzyskane efekty

- Zapewnienie dostępu do studiów podyplomowych, które cieszyły się w projekcie szczególnym zainteresowaniem
- Ułatwienie uzyskiwania specjalistycznej wiedzy wśród osób z wyższym wykształceniem
- Zapewnienie wsparcia w postaci studiów podyplomowych wśród osób, które mogły mieć problemy z realizacją tak długotrwałego i kosztownego podnoszenie kwalifikacji we własnym zakresie

Podsumowanie. Rekomendacje dla innych przedsięwzięć

- Realizacja wsparcia, które z założenia jest angażujące uczestnika co zwiększa szanse na ukończenie jego udziału w projekcie i odpowiedni wybór kierunku kształcenia
- Prowadzenie stałej obserwacji zapotrzebowania na dane kwalifikacje na lokalnym rynku pracy
- Zapewnienie uczestnikom możliwości wyboru placówek, w których realizowane byłoby wsparcie, co pozwoliło dostosować otrzymywaną pomoc do indywidualnych potrzeb

Projekt 4. Doradztwo zawodowe kluczem do skutecznej pomocy osób poszukujących pracy

Dobra praktyka: Zaangażowanie znaczących zasobów na prowadzenie doradztwa zawodowego oraz położenie nacisku na bezpośredni kontakt z uczestnikami projektu

Działanie: 5.6 Adaptacyjność pracowników

Projektodawca: Paweł Rozmarynowski ARTCOM

Tytuł projektu: Klucz do zatrudnienia

Cele projektu: Zwiększenie możliwości zatrudnienia, w tym samozatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia, które utraciły pracę z przyczyn nie dotyczących pracownika

Grupa docelowa projektu: Osoby pozostające bez zatrudnienia, które utraciły pracę z przyczyn nie dotyczących pracownika

Opis wdrażanych dobrych praktyk

Projekt miał na celu zwiększenie możliwości zatrudnienia osób, które utraciły pracę lub były bezrobotne/bierne zawodowo. Cel ten miał zostać osiągnięty poprzez zdiagnozowanie sytuacji życiowej, potrzeb i predyspozycji kandydata, przygotowanie razem z nim Indywidualnego Planu Działania, prowadzenie grupowych warsztatów z aktywnego poszukiwania pracy i rozwoju kompetencji kluczowych, prowadzenie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe, szkoleń dotyczących rozpoczynania działalności gospodarczej, prowadzenie doradztwa prawnego oraz biznesowego jak i wsparcie finansowe na otwarcie i prowadzenie firmy. Wskaźnik odsetka uczestników, którzy podjęli pracę lub kontynuowali zatrudnienie wyniósł w projekcie 93%, co jest stosunkowo wysokim wynikiem.

Beneficjent szczególną uwagę poświęcił aspektowi doradztwa zawodowego od którego zależały dalsze losy uczestników wsparcia – świadomość istotności tego elementu jest istotna gdyż kolejne kroki takie jak szkolenia czy zakładanie działalności gospodarczej bywają kosztowniejsze zarówno pod względem finansowym jak i czasowym. Indywidualne podejście jest rozszerzane również o kontakt – beneficjent zwraca uwagę, że powinien on być jak najbardziej bezpośredni, osobisty, telefoniczny czy w ostateczności internetowy. Ponadto w procesie rekrutacji rekomenduje wykorzystywanie posiadanych kontaktów czy baz danych oraz wiedzę i doświadczenia partnerów projektu.

Uzyskane efekty

- Osiągnięcie wskaźnika odsetka uczestników, którzy podjęli pracę lub kontynuowali zatrudnienie wyniósł w projekcie na poziomie 93%
- Prowadzenie skutecznego doradztwa zawodowego jako kluczowego etapu wsparcia

Podsumowanie. Rekomendacje dla innych przedsięwzięć

- Poświęcanie szczególnej uwagi doradztwu zawodowemu może być najistotniejszym elementem wsparcia osób mających problem na rynku pracy, gdyż od sukcesu tego etapu zależą wszystkie pozostałe formy wsparcia
- Prowadzenie jak najbardziej bezpośredniego kontaktu z uczestnikami projektu drogą osobistą, telefoniczną czy internetową
- Wykorzystywanie w realizacji projektu posiadanych kontaktów czy baz danych oraz wiedzy i doświadczenia partnerów

Projekt 5. Wsparcie kobiet w rozpoczynaniu działalności gospodarczej przy zastosowaniu precyzyjnego mechanizmu rekrutacyjnego

Dobra praktyka: Dobranie szczegółowej grupy docelowej, prowadzenie restrykcyjnej rekrutacji do projektu i zapewnienie wsparcia dla osób, którym brakuje kompetencji/budżetu wymaganego do założenia firmy

Działanie: 5.7 Nowe mikroprzedsiębiorstwa

Projektodawca: Agencja Rozwoju Pomorza S.A.

Tytuł projektu: Pomorzanki w Biznesie

Cele projektu: Zwiększenie szans kobiet w wieku powyżej 30 lat pozostających bez pracy na trwałe zatrudnienie poprzez wsparcie tworzenia i utrzymania mikroprzedsiębiorstw

Grupa docelowa projektu: Osoby pozostające bez pracy z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia

Opis wdrażanych dobrych praktyk

Zgodnie z nazwą projektu zakłada on wsparcie kobiet w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej – wsparciem objęte były kobiety w wieku powyżej 30 lat pozostające bez pracy. W celu powodzenia założeń projektu zapewniono uczestniczkom zdobycie wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozpoczęcia swojej działalności gospodarczej, zapewniono im doradztwo, udzielono wsparcia finansowego na podjęcie działalności gospodarczej czy udzielono wsparcia pomostowego.

Wskaźnik odsetka firm funkcjonujących co najmniej 2 lata został osiągnięty w projekcie w 100%, a odsetek uczestniczek oceniających dobrze lub bardzo dobrze możliwość rozwoju swojej firmy wyniósł 50% - efekty projektu były dla realizatora projektu zadowalające. Beneficjent biorąc pod uwagę swoje doświadczenie uznał, że kobiety stanowią grupę docelową, która może poradzić sobie z wymaganiami projektowymi. Sam proces rekrutacyjny polegał na poznawaniu planów i kompetencji potencjalnych uczestniczek i uświadamianiu ich o potencjalnych trudnościach związanych z rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej. Proces ten miał na celu dobranie odpowiednich kandydatek, które z jednej strony będą w stanie poradzić sobie z realizacją wsparcia, a z drugiej są świadome podejmowanego ryzyka. Z założenia beneficjent wybierał do udziału w projekcie kandydatki z nieszablonowymi koncepcjami biznesowymi – osoby, które posiadały warsztat pracy i działające w niszy rynkowej, ale które jednocześnie potrzebowały pomocy przy wykorzystaniu swojego potencjału i usamodzielnienia się poprzez uruchomienie własnej działalności gospodarczej mogącej stać się źródłem dochodu.

Uzyskane efekty

- Wskaźnik odsetka firm funkcjonujących co najmniej 2 lata osiągnięty na poziomie 100%
- Deklaracja ze strony połowy uczestniczek o zadowolających efektach prowadzenia własnej działalności gospodarczej
- Wsparcie w projekcie kandydatek, które posiadały wiedzę, doświadczenie, umiejętności oraz interesujący pomysł na prowadzenie działalności

Podsumowanie. Rekomendacje dla innych przedsięwzięć

- Beneficjent chcąc zapewnić powodzenie projektu powinien wybrać do wsparcia grupę docelową, która jego zdaniem może poradzić sobie ze stosunkowo skomplikowanym procesem realizacji założeń projektowych
- Zaprogramowanie procesu rekrutacyjnego zakładającego z jednej strony dokładne poznanie możliwości i pomysłów potencjalnych uczestników, a z drugiej strony mającego zniechęcić do skorzystania ze wsparcia osób, które mogłyby sobie nie poradzić z uczestnictwem we wsparciu
- Zapewnienie wsparcia dla osób, które posiadają już zawodowe kompetencje do powodzenia potencjalnej firmy, ale które jednocześnie potrzebują wsparcia doradczego/finansowego w zakresie otwarcia własnej działalności gospodarczej

Czynniki determinujące wsparcie w zakresie rynku pracy w perspektywie finansowej 2021-2027

W kontekście całości analiz przeprowadzonych na potrzeby niniejszej ewaluacji za najważniejsze czynniki determinujące wsparcie w zakresie rynku pracy w perspektywie finansowej 2021-2027 uznać należy:

- trendy demograficzne wymagające określonych działań aktywizacyjnych podejmowanych w stosunku do osób młodszych (w celu wydłużenia ich aktywności zawodowej w przyszłości) i osób starszych (w celu utrzymania ich aktywności zawodowej);
- ogólna niestabilność sytuacji społecznej, politycznej i gospodarczej na poziomie krajowym i globalnym – występowanie istotnych „tąpnięć” społecznych i gospodarczych;
- sytuacja na rynku pracy (aktualne utrzymywanie się relatywnie niskiego poziomu bezrobocia w przeważającej części regionu);

- rosnące znaczenie nowych wymagań w zakresie przygotowania zawodowego (nowe kwalifikacje, nowe technologie, nowe zagadnienia – np. kwestie klimatyczne, zastosowanie sztucznej inteligencji), przy jednocześnie malejącym znaczeniu wybranych elementów dotychczasowego przygotowania zawodowego osób pracujących i posiadanych kwalifikacji;
- utrwalanie się nowych form / trybów wykonywania pracy (praca zdalna, praca hybrydowa, praca w formule projektowej);
- występowanie wewnątrzregionalnych zróżnicowań terytorialnych dotyczących różnych aspektów sytuacji na rynku pracy (różna podaż ofert pracy, różna podaż pracowników o określonych kwalifikacjach, różnice w dostępności komunikacyjnej);
- rosnąca liczba migrantów na regionalnym rynku pracy;
- rosnące znaczenie działań nieodnoszących się do wspomagania procesu pozyskiwania pracy, lecz zapewniających pracę wysokiej jakości (dobrze płatną, stabilną, uwzględniającą posiadane przez pracowników kwalifikacje itp.);
- zmiana podejścia do interwencji w obszarze rynku pracy – podejmowanie w większym stopniu działań o charakterze sprofilowanym, adresowanych do wybranych grup docelowych (np. migranci, osoby z niepełnosprawnościami, ubodzy pracujący);
- relatywnie niski poziom świadomości dot. znaczenia kształcenia ustawicznego wśród osób pracujących oraz w sektorze mikroprzedsiębiorstw;
- spadające zapotrzebowanie na szkolenia o bardziej podstawowym charakterze (np. językowe i komputerowe), przy rosnącym popycie na szkolenia specjalistyczne i zawodowe;
- zmiany dotyczące zakresu i sposobu wdrażania interwencji w obszarze zatrudnienia w latach 2021-2027 (brak ograniczeń na poziomie regionalnym w zakresie działań aktywizujących dot. grup wiekowych – możliwość objęcia wsparciem osób młodych; brak możliwości realizacji interwencji w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 na poziomie regionalnym; wprowadzenie modelu Podmiotowego Systemu Finansowania w woj. pomorskim w aspekcie finansowania usług rozwojowych; dopuszczenie w woj. pomorskim zastosowania instrumentów finansowych w obszarze kształcenia ustawicznego; zwiększenie znaczenia branżowego kierunkowania interwencji – uwzględnienie priorytetowych kierunków rozwojowych regionu we wsparciu w obszarze zatrudnienia; zwiększenie wymogów w zakresie

efektywności zatrudnieniowej przy jednoczesnej możliwości uwzględnienia w pomiarze efektywności osób podejmujących działalność gospodarczą);

- potencjalne zmiany legislacyjne dot. publicznych instytucji rynku pracy (ustawa o aktywności zawodowej), które dotyczyć mogą m.in. zmiany roli i znaczenia Powiatowych Urzędów Pracy, poszerzenia grup docelowych obejmowanych wsparciem przez Powiatowe Urzędy Pracy, czy wyłączenia z zadań Powiatowych Urzędów Pracy obsługi osób bezrobotnych w związku z ubezpieczeniem społecznym i zdrowotnym).

Powyższe czynniki zostały uwzględnione w procesie formułowania rekomendacji wdrożeniowych jako kontekst dla ich opracowania, przy czym podkreślić należy, że tylko dla części z nich możliwe było ich uwzględnienie na poziomie regionalnej interwencji. W tym kontekście należy przede wszystkim podkreślić, że z możliwością odniesienia się do czynników determinujących wsparcie w obszarze zatrudnienia w latach 2021-2027 mamy do czynienia w odniesieniu do takich czynników jak:

- ogólna niestabilność sytuacji społecznej, politycznej i gospodarczej na poziomie krajowym i globalnym – występowanie istotnych „tąpnięć” społecznych i gospodarczych (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: zapewnienie odpowiedniej elastyczności i zindywidualizowanego charakteru realizowanego wsparcia);
- sytuacja na rynku pracy (aktualne utrzymywanie się relatywnie niskiego poziomu bezrobocia w przeważającej części regionu) (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: uwzględnienie odpowiedniej skali wsparcia dla osób pracujących);
- rosnące znaczenie nowych wymagań w zakresie przygotowania zawodowego (nowe kwalifikacje, nowe technologie, nowe zagadnienia – np. kwestie klimatyczne, zastosowanie sztucznej inteligencji), przy jednocześnie malejącym znaczeniu wybranych elementów dotychczasowego przygotowania zawodowego osób pracujących i posiadanych kwalifikacji (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: zapewnienie odpowiednich narzędzi profilowania wsparcia w kontekście uwzględnienia specyfiki nowych wymagań na rynku pracy);
- utrwalanie się nowych form / trybów wykonywania pracy (praca zdalna, praca hybrydowa, praca w formule projektowej) (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: zapewnienie wsparcia odnoszącego się do zróżnicowanych form świadczenia i organizacji pracy i uwzględniającego ich specyfikę);
- rosnące znaczenie działań nieodnoszących się do wspomaganie procesu pozyskiwania pracy, lecz zapewniających pracę wysokiej jakości (dobrze płatną,

stabilną, uwzględniającą posiadane przez pracowników kwalifikacje itp.) (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: uwzględnienie odpowiedniej skali wsparcia dla osób pracujących);

- zmiana podejścia do interwencji w obszarze rynku pracy – podejmowanie w większym stopniu działań o charakterze sprofilowanym, adresowanych do wybranych grup docelowych (np. migranci, osoby z niepełnosprawnościami, ubodzy pracujący) (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: zapewnienie narzędzi indywidualizacji wsparcia na poziomie konkretnych projektów);
- relatywnie niski poziom świadomości dot. znaczenia kształcenia ustawicznego wśród osób pracujących oraz w sektorze mikroprzedsiębiorstw (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: uwzględnienie w ramach wsparcia dot. kształcenia ustawicznego także komponentu doradczego);
- spadające zapotrzebowanie na szkolenia o bardziej podstawowym charakterze (np. językowe i komputerowe), przy rosnącym popycie na szkolenia specjalistyczne i zawodowe (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: zapewnienie możliwości odpowiedniego profilowania wsparcia w kontekście indywidualnych potrzeb odbiorców pomocy);
- zmiany dotyczące zakresu i sposobu wdrażania interwencji w obszarze zatrudnienia w latach 2021-2027 (sposób uwzględnienia na poziomie wdrożeniowym: uwzględnienie możliwości i ograniczeń interwencji w obszarze rynku pracy realizowanej na poziomie regionalnym).

W przypadku ostatniego czynnika należy zwrócić uwagę na jego szczegółowy aspekt, tzn. oddziaływanie interwencji realizowanych z innych źródeł, w szczególności programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 oraz Krajowego Planu Odbudowy w obszarze zatrudnienia i tego, w jaki sposób należy zapewnić komplementarność interwencji w tym obszarze planowanej w FEP. W badaniu jakościowym podkreślano, że kluczowe jest w tym przypadku nie tyle zapewnienie komplementarności, co jednoznaczne oddzielenie interwencji realizowanych w ramach różnych programów, tak by uniknąć ewentualnego konkurowania wsparcia w odniesieniu do poszczególnych grup docelowych (co częściowo miało miejsce w ramach RPO WP i wsparcia oferowanego w Działaniach: 5.1 i 5.2). Kwestia ta jest zapewniona przez odpowiednią demarkację międzyprogramową. Pamiętać jednak należy, że w przypadku zapewnienia rozdziału pomiędzy wsparciem regionalnym i krajowym nie można w sposób bezwarunkowy abstrahować od specyficznych potrzeb na poziomie wojewódzkim. W tym

kontekście pozytywnie ocenić należy np. działania zorientowane nie tyle na zapewnienie odrębności wsparcia oferowanego w FEP i programie Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 w zakresie kształcenia ustawicznego, co właśnie na zagwarantowanie komplementarności. Chodzi tutaj o dopuszczenie w przypadku woj. pomorskiego możliwości stosowania na poziomie regionalnym instrumentów finansowych w dystrybucji wsparcia dotyczącego kształcenia ustawicznego, co uznać należy za odzwierciedlenie potencjału regionalnej gospodarki i rynku pracy oraz możliwości skutecznej realizacji omawianej interwencji właśnie w oparciu o instrumenty finansowe. Zresztą w obszarze kształcenia ustawicznego wskazać także na inny aspekt komplementarności, odnoszący się do drugiego omawianego programu, czyli Krajowego Planu Odbudowy. Jednym z działań w tym zakresie jest przewidziany w Krajowym Planie Odbudowy projekt obejmujący działania w zakresie koordynacji kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz promocji kształcenia ustawicznego. Projekt ten będzie wspierać realizację interwencji w obszarze kształcenia ustawicznego przewidzianą w FEP. A jest to o tyle istotne, że jak wskazano wcześniej, ten obszar wsparcia będzie wymagać w najbliższych latach odpowiedniego profilowania i pomocy, by obejmować w dużej mierze osoby pracujące oraz dostosować zakres udzielanej pomocy w zakresie kształcenia ustawicznego (oraz zawodowego) do zmieniających się wymagań i potrzeb rynku pracy. W odniesieniu do Krajowego Planu Odbudowy należy jednak podkreślić, że – na co zwracano uwagę także w badaniu jakościowym – w momencie realizacji niniejszej ewaluacji kwestia realizacji działań przewidzianych w tym Programie nie jest pewna ze względu na brak gwarancji dostępności środków finansowych na jego wdrożenie.

Rekomendowane rodzaje interwencji w ramach FEP w obszarze rynku pracy i działania wspomagające w celu zwiększenia efektów interwencji w obszarze rynku pracy określonej w FEP

W przypadku niniejszego badania ewaluacyjnego wyznaczono dwa obszary potencjalnych rekomendacji dotyczących wdrażania interwencji w obszarze rynku pracy. Pierwszy obszar dotyczy priorytetowych obszarów interwencji dotyczących rynku pracy, przy czym kontekstem dla tego rodzaju rekomendacji powinny być zapisy Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027. Przeprowadzono ocenę przewidzianych w FEP rodzajów i obszarów interwencji, które dotyczą rynku pracy i które określono w ramach Priorytetu 5 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+). Uwzględniając wyniki analiz przeprowadzonych w odniesieniu do wsparcia w OP 5 RPO WP, ale także opinii i postulatów poszczególnych kategorii interesariuszy tej interwencji należy stwierdzić, że: (a) zaplanowany zakres interwencji trafnie odzwierciedla zarówno

dotychczasowe doświadczenia z wdrażania interwencji w obszarze rynku pracy, jak i potrzeby regionalnego rynku pracy w perspektywie finansowej 2021-2027, (b) ewentualne dodatkowe obszary interwencji, których celowość zgłaszano w ramach prowadzonej ewaluacji dotyczą takich obszarów, których włączenie w zakres pomocy oferowanej na poziomie regionalnym jest niemożliwe w ogóle lub na dużą skalę. Jednocześnie, określone w FEP obszary interwencji odnoszące się do rynku pracy, choć mają charakter wzajemnie się uzupełniający, to jednak dotyczą różnych problemów wyjściowych, grup docelowych, potrzeb regionalnego rynku pracy. W tym kontekście sformułowanie ewentualnych rekomendacji, które byłyby zorientowane na priorytetyzację różnych elementów wsparcia nie ma faktycznego uzasadnienia – przyjęta w Priorytecie 5 logika interwencji odnosi się do określonych problemów zawartych w diagnozie Programu i choć charakter i skala tych problemów są zróżnicowane, to jednak to zróżnicowanie nie powinno uzasadniać ewentualnej selekcji spośród nich tych, które powinny być traktowane w sposób priorytetowy.

Uwzględniając powyższe, w sformułowanych rekomendacjach skoncentrowano się na drugim obszarze rekomendacji, czyli działań wspomagających, które zorientowany byłyby na zwiększenie efektów interwencji w obszarze rynku pracy. Uwzględniając wyniki przeprowadzonych analiz – ale także biorąc pod uwagę kontekst wynikający z zapisów FEP w odniesieniu do interwencji dotyczącej rynku pracy oraz katalog czynników determinujących wsparcie w obszarze rynku pracy – sformułowano następującego rodzaju zalecenia odnoszące się do kwestii działań wspomagających realizację tych rodzajów interwencji, które przewidziano w Priorytecie 5 FEP:

- Uwzględnienie w przypadku projektów dotyczących aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet oraz adaptacyjności pracowników i pracodawców kwestii stopnia dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i miejsc wychowania przedszkolnego na terenie gminy zamieszkałej przez osoby objęte wsparciem.
- Uwzględnienie w różnych elementach interwencji w obszarze rynku pracy wsparcia psychologicznego w możliwie jak największym zakresie.
- Wspieranie działań dotyczących zwiększania adaptacyjności pracowników i pracodawców przede wszystkim poprzez zindywidualizowane wsparcie doradcze.
- Uwzględnienie w różnych elementach interwencji w obszarze rynku pracy, które przewidują wsparcie szkoleniowe, elementu fakultatywnego wsparcia doradczo-konsultacyjnego realizowanego po otrzymanym wsparciu szkoleniowym.

- Zapewnienie w procesie oceny wniosków o dofinansowanie w obszarze rynku pracy pogłębionej i wielowymiarowej oceny odnoszącej się do grup docelowych obejmowanych pomocą.
- Podjęcie działań zorientowanych na podniesienie potencjału osób pracujących w zakresie adaptacji do zmieniających się wymagań rynku pracy.
- Wdrożenie rozwiązań wspierających tworzenie efektywnych i adekwatnych partnerstw projektowych.
- Zapewnienie możliwości realizacji wsparcia szkoleniowego i doradczego w formule zdalnej.
- Wprowadzenie rozwiązań optymalizujących kierunkowanie wsparcia w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania.

Wnioski i rekomendacje

W poniższej tabeli zamieszczono główne wnioski i rekomendacje z przeprowadzonego badania. Zgodnie z oczekiwaniami Zamawiającego wyrażonymi w problematyce badania, formułowanie rekomendacji prowadzone było w ramach kontekstu nakreślonego w programie Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, w którym zawarto założenia odnoszące się do zakresu i sposobu wdrażania interwencji w obszarze rynku pracy.

Tabela 22. Tabela wniosków i rekomendacji

L.p.	Treść wniosku (strona w raporcie)	Treść rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji – kwartał	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
1.	Istotne uwarunkowanie aktywności zawodowej, w szczególności kobiet, poprzez kwestię opieki na dziećmi, przy jednoczesnym braku możliwości wspierania na poziomie regionalnym wsparcia dotyczącego opieki nad dziećmi do lat 3. (s. 114-115, 123-124, 128, 133-135, 215)	Uwzględnienie w przypadku projektów dotyczących aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet oraz adaptacyjności pracowników i pracodawców kwestii stopnia dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 i miejsc wychowania przedszkolnego na terenie gminy zamieszkałej przez osoby objęte wsparciem.	Wskazywanie (np. w dokumentacji konkursowej – regulaminie wyboru projektów) celowości realizacji wsparcia dotyczącego aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet oraz adaptacyjności pracowników i pracodawców projektów, na obszarach, w których dostępność: (a) miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, (b) miejsc wychowania przedszkolnego, jest niższa od średniej wojewódzkiej.	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy
2.	Istotne znaczenie szeroko rozumianej pomocy psychologicznej dla różnych aspektów wspierania aktywności zawodowej, ze	Uwzględnienie w różnych elementach interwencji w obszarze rynku pracy wsparcia psychologicznego w	Wskazywanie (np. w dokumentacji konkursowej – regulaminie wyboru projektów) celowości uwzględniania w projektach dotyczących aktywizacji	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy

L.p.	Treść wniosku (strona w raporcie)	Treść rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji – kwartał	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
	szczególnym uwzględnieniem grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. (s. 61, 163-164, 167-168, 207-208)	możliwie jak największym zakresie.	zawodowej i adaptacyjności wsparcia psychologicznego: (a) w formie zindywidualizowanej, (b) w trakcie całego okresu uczestnictwa w projekcie danej osoby, (c) w możliwie jak najszerszym wymiarze czasowym. Zapewnienie możliwości wsparcia realizowanego przez asystenta / opiekuna uczestnika przez cały okres uczestnictwa w projekcie (dot. osób reprezentujących grupy znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy).				
3.	Kluczowe znaczenie uwzględnienia indywidualnej sytuacji wyjściowej uczestnika dla skuteczności działań w zakresie zwiększania adaptacyjności.	Wspieranie działań dotyczących zwiększania adaptacyjności pracowników i pracodawców przede wszystkim przede	Zapewnienie w projektach dotyczących adaptacyjności pracowników i pracodawców możliwości uzyskania zindywidualizowanego wsparcia doradczego.	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy

L.p.	Treść wniosku (strona w raporcie)	Treść rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji – kwartał	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
	(s. 57, 164, 168, 216-217)	wszystkim poprzez zindywidualizowane wsparcie doradcze.	Zapewnienie w ramach Działania 5.6 wsparcia dotyczącego nie tylko elastycznych form zatrudnienia (tj. rozwiązań prawnych i charakteru umów zawieranych pomiędzy pracodawcami i pracownikami), ale także dotyczących elastycznych form organizacji pracy (tj. rozwiązań organizacyjnych stosowanych w przedsiębiorstwie w celu zapewnienia elastycznego sposobu świadczenia pracy).				
4.	Kluczowe znaczenie działań zorientowanych na faktyczne wykorzystanie i zwiększenie trwałości efektów wsparcia szkoleniowego.	Uwzględnienie w różnych elementach interwencji w obszarze rynku pracy, które przewidują wsparcie szkoleniowe, elementu wsparcia doradczo-konsultacyjnego	Wskazywanie (np. w dokumentacji konkursowej – regulaminie wyboru projektów) celowości oferowania wsparcia polegającego na doradztwie realizowanym po otrzymaniu przez	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy

L.p.	Treść wniosku (strona w raporcie)	Treść rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji – kwartał	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
	(s. 157, 168, 172-173, 206-208, 215, 217)	realizowanego po otrzymanym wsparciu szkoleniowym.	uczestnika pomocy szkoleniowej, które dotyczyłoby takich kwestii jak: możliwość wykorzystania nabytej wiedzy / kompetencji, czy też celowość dalszych działań rozwojowych.				
5.	Położenie w ramach wsparcia dotyczącego obszaru rynku pracy w FEP nacisku na dotarcie do konkretnych grup docelowych, w tym: grup w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy / zagrożonych wykluczeniem społecznym. (s. 217)	Zapewnienie w procesie oceny wniosków o dofinansowanie w obszarze rynku pracy pogłębionej i wielowymiarowej oceny odnoszącej się do grup docelowych obejmowanych pomocą.	Wprowadzenie w procesie oceny wniosków o dofinansowanie dotyczących projektów w obszarze rynku pracy kierowanych do różnych grup docelowych modułu oceny, który będzie odnosił się do adekwatności potencjału i planowanych działań do specyfiki poszczególnych grup docelowych. W przypadku, gdy interwencja objęta jest preferencjami lub wymaganiami	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy

L.p.	Treść wniosku (strona w raporcie)	Treść rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji – kwartał	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
			przestrzennymi – preferowanie podmiotów mających doświadczenie w realizacji analogicznego wsparcia na danym obszarze.				
6.	Duża dynamika zmienności wymagań kompetencyjnych wobec osób pracujących (zarówno w zakresie dezaktualizacji posiadanych kwalifikacji / wiedzy, jak i pojawiania się nowych wymagań). (s. 215-216)	Podjęcie działań zorientowanych na podniesienie potencjału osób pracujących w zakresie adaptacji do zmieniających się wymagań rynku pracy.	Zapewnienie wsparcia dotyczącego poradnictwa / doradztwa zawodowego dla osób pracujących (z wyłączeniem wsparcia oferowanego w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania, gdzie nie mamy do czynienia z doradztwem zawodowym jako formą wsparcia).	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy
7.	Duże znaczenie odpowiedniego potencjału realizatora / realizatorów projektu dla skuteczności realizowanych zadań. (s. 101, 130)	Wdrożenie rozwiązań wspierających tworzenie efektywnych i adekwatnych partnerstw projektowych.	Zastosowanie w procesie oceny wniosków o dofinansowanie preferencji dla partnerstw międzysektorowych realizujących projekty w obszarze rynku pracy.	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy

L.p.	Treść wniosku (strona w raporcie)	Treść rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji – kwartał	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
			Uwzględnienie w procesie oceny partnerstw (w ramach kryterium ich dotyczących) kwestii odnoszących się do: (a) korzyści, jakie z punktu widzenia celów projektu generuje formuła partnerska, (b) problemów, dla których rozwiązania / zniwelowania w ramach projektu niezbędne jest zastosowanie formuły partnerskiej.				
8.	Rosnąca popularność trybu zdalnego jako formuły świadczenia pracy oraz realizacji różnego rodzaju działań wspierających (szkoleniowych i doradczych). (s. 215-216)	Zapewnienie możliwości realizacji wsparcia szkoleniowego i doradczego w formule zdalnej.	Dopuszczenie w przypadku realizacji wsparcia szkoleniowego i doradczego zdalnej formuły świadczenia tego rodzaju wsparcia. Wprowadzenie wymogu uzasadnienia przez wnioskodawcę celowości zastosowania formuły zdalnej dla wsparcia	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy

L.p.	Treść wniosku (strona w raporcie)	Treść rekomendacji	Propozycja sposobu wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji – kwartał	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
			szkoleniowego i doradczego, z uwzględnieniem specyfiki obszaru merytorycznego wsparcia oraz specyfiki grupy docelowej. Określenie procedur kontrolnych dotyczących świadczenia wsparcia szkoleniowego i doradczego w formule zdalnej.				
9.	Wprowadzenie w ramach FEP wsparcia realizowanego w formule Podmiotowego Systemu Finansowania, bez wcześniejszego stosowania tego podejścia w ramach RPO WP. (s. 215)	Wprowadzenie rozwiązań optymalizujących kierunkowanie wsparcia w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania.	Wprowadzenie w odniesieniu do sposobu świadczenia wsparcia w ramach PSF określonych preferencji / wymagań dotyczących: (a) grup docelowych, (b) obszarów merytorycznych wsparcia.	IZ FEP 2021-2027	30 września 2024	Programowa – Operacyjna	Rynek pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania

Spisy obiektów

Poniżej przedstawiono spisy obiektów, które zamieszczono w niniejszym raporcie.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów z Działań 5.1 i 5.2	43
Wykres 2. Struktura płci w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i	45
Wykres 3. Struktura wykształcenia w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i	46
Wykres 4. Struktura wiekowa w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i	48
Wykres 5. Struktura miejsca zamieszkania pod względem podregionów w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i	49
Wykres 6. Udział uczestników z Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdyni-Sopot w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i	50
Wykres 7. Udział uczestników z terenów miejskich i wiejskich w najważniejszych grupach uczestników projektów PI 8i	51
Wykres 8. Zakres projektów z Działania 5.1	54
Wykres 9. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.1	56
Wykres 10. Udział osób z poszczególnych grup docelowych wśród uczestników najczęstszych form wsparcia w projektach Działania 5.1	58
Wykres 11. Średnia ocena wpływu poszczególnych form wsparcia na zwiększenie zatrudnienia wśród uczestników projektów Działania 5.1	59
Wykres 12. Zakres projektów z Działania 5.2	60
Wykres 13. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.2	62
Wykres 14. Udział osób z poszczególnych grup docelowych wśród uczestników najczęstszych form wsparcia w projektach Działania 5.2	63
Wykres 15. Średnia ocena wpływu poszczególnych form wsparcia na zwiększenie zatrudnienia wśród uczestników projektów Działania 5.2	64
Wykres 16. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działań 5.1 i 5.2	65
Wykres 17. Efekty uzyskanie przez uczestników z poszczególnych grup docelowych w projektach Działania 5.1	67
Wykres 18. Efekty uzyskanie przez uczestników z poszczególnych grup docelowych w projektach Działania 5.2	69
Wykres 19. Staż pracy niepracujących uczestników, którzy podjęli zatrudnienie w wyniku udziału w projektach z Działań 5.1 i 5.2	70

Wykres 20. Podejmowanie w projektach z PI 8i działań mających na celu przyciągnięcie pracowników do województwa pomorskiego	74
Wykres 21. Udział wśród uczestników osób migrujących do województwa pomorskiego w okresie 6 miesięcy przed rozpoczęciem uczestnictwa w projekcie	75
Wykres 22. Sytuacja firm utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.1	76
Wykres 23. Ocena możliwości dalszego rozwoju firm powstałych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.1	77
Wykres 24. Struktura branżowa przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i wg sekcji PKD 2007	81
Wykres 25. Struktura branżowa przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z PI 8i wg działów PKD 2007	83
Wykres 26. Ocena występowania przełożenia dofinansowania do wynagrodzeń udzielanego w ramach Działania 5.1 w związku pandemią COVID-19 na utrzymanie przez przedsiębiorców miejsc pracy	84
Wykres 27. Ocena występowania wpływu udzielonego w ramach projektów Działania 5.1 dofinansowania do wynagrodzeń związanego z pandemią COVID-19 na utrzymanie miejsc pracy we wspartych przedsiębiorstwach	85
Wykres 28. Szacunkowa liczba miejsc, które udało się utrzymać dzięki dofinansowaniu udzielonemu w ramach projektów Działania 5.1	86
Wykres 29. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach z Działania 5.1 i 5.2	87
Wykres 30. Występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach z PI 8i	89
Wykres 31. Ocena występowania przełożenia realizacji projektu w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na osiągnięcie lepszych efektów lub większej skuteczności projektu	103
Wykres 32. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z PI 8i realizowanych w ramach instrumentu ZIT oraz poza instrumentem ZIT	105
Wykres 33. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów Działania 5.3	114
Wykres 34. Liczba miejsc w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	117
Wykres 35. Funkcjonujące w województwie pomorskim i tworzone w wyniku projektów Działania 5.3 miejsca opieki nad dziećmi do lat 3	118
Wykres 36. Zakres projektów z Działania 5.3	120
Wykres 37. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.3	121
Wykres 38. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działania 5.3	122

Wykres 39. Czynniki mające wpływ na powrót do pracy uczestników projektów z Działania 5.3.....	123
Wykres 40. Staż pracy niepracujących uczestników, którzy podjęli zatrudnienie w wyniku udziału w projektach z Działania 5.3	125
Wykres 41. Wskazanie skali miejsc dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami wśród miejsc opieki nad dziećmi do lat utworzonych w projektach Działania 5.3	126
Wykres 42. Deklaracja korzystania z efektów projektu przez dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	127
Wykres 43. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach Działania 5.3	128
Wykres 44. Występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach z Działania 5.3.....	131
Wykres 45. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów Działania 5.5....	138
Wykres 46. Zakres projektów z Działania 5.5	140
Wykres 47. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.5	140
Wykres 48. Ocena przez uczestników projektów Działania 5.5 stopnia dopasowania otrzymanego wsparcia do potrzeb w zakresie rozwoju sytuacji zawodowej.....	141
Wykres 49. Dostrzeganie przez uczestników przydatnych form wsparcia, których zabrakło w projektach Działania 5.5	142
Wykres 50. Efekty uzyskane przez uczestników projektów Działania 5.5 według wiedzy beneficjentów.....	142
Wykres 51. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działania 5.5	143
Wykres 52. Efekty uzyskane przez uczestników należących do grup docelowych – osób w wieku 50+ i o niskich kwalifikacji w porównaniu do osób spoza tych grup	145
Wykres 53. Ocena występowania według beneficjentów projektów z Działania 5.5 wpływu udziału w projekcie na dalsze podnoszenie umiejętności i kwalifikacji przez uczestników	146
Wykres 54. Występowanie wpływu projektów na dalsze rozwijanie kompetencji lub kwalifikacji zawodowych przez uczestników projektów Działania 5.5.....	147
Wykres 55. Wskazanie części jaką stanowili pracownicy mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w projektach z Działania 5.5	149
Wykres 56. Rodzaj podmiotów, w których pracowali uczestnicy projektów Działania 5.5	150
Wykres 57. Angażowanie pracodawców z sektora MMŚP w realizację projektów z Działania 5.5	151
Wykres 58. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach Działania 5.5	152

Wykres 59. Występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach z Działania 5.5.....	153
Wykres 60. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów Działania 5.6....	160
Wykres 61. Zakres projektów z Działania 5.6	163
Wykres 62. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.6	165
Wykres 63. Średnia ocena wpływu poszczególnych form wsparcia na poprawę sytuacji na rynku pracy osób zagrożonych zwolnieniem i zwolnionych w ramach projektów Działania 5.6.....	167
Wykres 64. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działania 5.6	169
Wykres 65. Wpływ uczestnictwa w poszczególnych formach oraz zestawach form wsparcia na skuteczność wsparcia z Działania 5.6	172
Wykres 66. Wpływ uczestnictwa w poszczególnych formach oraz zestawach form wsparcia na efektywność wsparcia z Działania 5.6	174
Wykres 67. Sytuacja firm utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w Działaniu 5.6.....	175
Wykres 68. Ocena możliwości dalszego rozwoju firm powstałych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.6	176
Wykres 69. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach Działania 5.6	177
Wykres 70. Występowanie problemów z osiągnięciem wartości docelowych wskaźników w projektach z Działania 5.6.....	178
Wykres 71. Struktura społeczno-demograficzna uczestników projektów Działania 5.7	183
Wykres 72. Formy wsparcia otrzymane przez uczestników projektów z Działania 5.7	187
Wykres 73. Średnia ocena wpływu poszczególnych form wsparcia na utworzenia trwałych mikroprzedsiębiorstw w ramach Działania 5.7.....	188
Wykres 74. Motywy podjęcia decyzji o założeniu działalności gospodarczej wśród uczestników projektów Działania 5.7	189
Wykres 75. Efekty uzyskane przez uczestników projektów z Działania 5.7	191
Wykres 76. Sytuacja firm utworzonych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.7	193
Wykres 77. Ocena możliwości dalszego rozwoju firm powstałych w wyniku dotacji udzielonych w projektach Działania 5.7	194
Wykres 78. Struktura branżowa przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z Działania 5.7 wg sekcji PKD 2007	198
Wykres 79. Struktura branżowa przedsiębiorstw powstałych w wyniku dotacji udzielonych w ramach projektów z Działania 5.7 według działów PKD 2007	199
Wykres 80. Przewidywany przez uczestników czas, przez jaki odczuwać oni będą efekty uzyskane w projektach Działania 5.7	200

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura próby badawczej w badaniu Mixed-mode beneficjentów.....	36
Tabela 2. Struktura populacji i próby badawczej uczestników projektów	36
Tabela 3. Podstawowe informacje o projektach z PI 8i.....	41
Tabela 4. Występowanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a trwałością poprawy sytuacji na rynku pracy uczestników projektów z PI 8i	72
Tabela 5. Występowanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a trwałością działalności gospodarczych utworzonych w projektach PI 8i	79
Tabela 6. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 8i	90
Tabela 7. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 8i	93
Tabela 8. Stan realizacji najczęstszych wskaźników w projektach z PI 8i w ramach instrumentu ZIT oraz poza instrumentem ZIT.....	105
Tabela 9. Skala tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, a poziom dostępności miejsc w danej gminie w 2015 r.....	118
Tabela 10. Realizacja wskaźnika „Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS”	129
Tabela 11. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 8iv.....	132
Tabela 12. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 8iv.....	133
Tabela 13. Występowanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a podejmowaniem w wyniku udziału w projekcie dalszego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych we własnym zakresie	147
Tabela 14. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 10iii	154
Tabela 15. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 10iii	154
Tabela 16. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 8v.....	178
Tabela 17. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 8v.....	179
Tabela 18. Występowanie zależności pomiędzy cechami uczestników projektów z Działania 5.7, a rodzajem motywów skłaniających do podjęcia działalności gospodarczej	190
Tabela 19. Występowanie zależności pomiędzy poszczególnymi czynnikami a trwałością funkcjonowania działalności gospodarczych utworzonych w projektach Działania 5.7	195
Tabela 20. Postęp realizacji wskaźników produktu w PI 8iii.....	202
Tabela 21. Postęp realizacji wskaźników rezultatu w PI 8iii.....	202
Tabela 22. Tabela wniosków i rekomendacji	222

SPIS MAP

Mapa 1. Rozkład terytorialny uczestników projektów Działania 5.1	52
Mapa 2. Rozkład terytorialny uczestników projektów Działania 5.2	53
Mapa 3. Rozkład terytorialny uczestników projektów Działania 5.3	116
Mapa 4. Rozkład terytorialny uczestników projektów Działania 5.5	139
Mapa 5. Rozkład terytorialny uczestników projektów Działania 5.6	162
Mapa 6. Rozkład terytorialny uczestników projektów Działania 5.7	186